

2. UWARUNKOWANIA

Ocena zgodności aktualnej zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Krotoszyce z ustaleniami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003r. Nr 80, poz. 717, z późn.zm.) na podstawie badań własnych autorów niniejszego opracowania :

Tabela 5. Ocena zgodności ustaleń w obowiązującym studium w zakresie wymogów art. 10 ust. 1 i ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. nr 80, poz. 717 z późn. zm.).

Ocena zgodności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Krotoszyce, uchwalonego uchwałą nr XII/68/99 z dnia 10 listopada 1999r., z ustaleniami ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003r. Nr 80, poz. 717, z późn. zm.)			
Lp.	Regulacje obowiązujące na podstawie zapisów ustawy z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139 – jednolity tekst z późn. zm)	Regulacje obowiązujące na podstawie zapisów ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003r. Nr 80, poz. 717, z późn. zm.)	Ustalenia studium
			Ocena aktualności zakresu ustaleń studium z ustaleniami ustawy
1	2	3	4
Zakres opracowania w odniesieniu do uwarunkowań			
1.	dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu - art. 6 ust. 4 pkt 1	dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu – art. 10 ust. 1 pkt 1	część zbyt ogólna – rozdz. 2.15. – 2.29. CZĘŚCIOWO ZGODNE
2.	brak wymogów ustawy	stan ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony – art. 10 ust. 1 pkt 2	brak NIEZGODNE
3.	stan i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego – art. 6 ust. 4 pkt 3	stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkość i jakość zasobów wodnych oraz wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego – art. 10 ust. 1 pkt 3	część bardzo ogólna rozdz. 2.4. „Ochrona środowiska” i 2.9. „Wykaz zabytków architektury i budownictwa”. CZĘŚCIOWO ZGODNE
4.	brak wymogów ustawy	stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej - art. 10 ust. 1 pkt 4	brak NIEZGODNE
5.	jakość życia mieszkańców – art. 6 ust. 4 pkt 5	warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia – art. 10 ust. 1 pkt 5	część bardzo ogólna rozdz. 1.3. „Ocena stopnia zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych” 1.7. „Personel służby zdrowia”. ZGODNE
6.	brak wymogów ustawy	zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia – art. 10 ust. 1 pkt 6	brak NIEZGODNE
7.	brak wymogów ustawy	potrzeby i możliwości rozwoju gminy – art. 10 ust. 1 pkt 7	brak NIEZGODNE
8.	prawa własności gruntów - art. 6 ust. 4 pkt 4	stan prawny gruntów - art. 10 ust. 1 pkt 8	brak NIEZGODNE
9.	występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych - art. 6 ust. 4 pkt 2	występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych – art. 10 ust. 1 pkt 9	Rozdz. 2.9. „Wykaz zabytków architektury i budownictwa”, 2.10. „Wykaz drzew spełniających kryteria pomnika przyrody”. CZĘŚCIOWO ZGODNE

1	2	3	4
10.	brak wymogów ustawy	występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych – art. 10 ust. 1 pkt 10	brak NIEZGODNE
11.	brak wymogów ustawy	występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych – art. 10 ust. 1 pkt 11	Rozdz. 2.3. „Zasoby naturalne”. CZĘŚCIOWO ZGODNE
12.	brak wymogów ustawy	występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych – art. 10 ust. 1 pkt 12	brak NIEZGODNE
13.	brak wymogów ustawy	stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno – ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami – art. 10 ust. 1 pkt 13	brak NIEZGODNE
14.	zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych – art. 6 ust. 4 pkt 6	zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych – art. 10 ust. 1 pkt 14	brak zadań rządowych i samorządowych na terenie gminy Krotoszyce. CZĘŚCIOWO ZGODNE
Zakres opracowania w odniesieniu do kierunków			
1.	brak wymogów ustawy	kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz przeznaczeniu terenów – art. 10 ust. 2 pkt 1	brak NIEZGODNE
2.	obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę, ze wskazaniem w miarę potrzeb, obszarów przewidzianych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej – art. 6 ust. 5 pkt 5	kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy – art. 10 ust. 2 pkt 2	brak NIEZGODNE
3.	lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiska – art. 6 ust. 5 pkt 2	obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk – art. 10 ust. 2 pkt 3	brak NIEZGODNE
4.	obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną na podstawie przepisów szczególnych – art. 6 ust. 5 pkt 1	obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturalnego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej – art. 10 ust. 2 pkt 4	brak NIEZGODNE
5.	kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej m, w tym ob.-szary, na których będą stosowane indywidualne i grupowe systemy oczyszczania ścieków, a także tereny niezbędne do wytyczenia ścieżek rowerowych – art. 6 ust. 5 pkt 6	kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej – art. 10 ust. 2 pkt 5	brak NIEZGODNE
6.	brak wymogów ustawy	obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym – art. 10 ust. 2 pkt 6	brak NIEZGODNE
7.	obszary przewidziane do realizacji zadań i programów wynikających z polityki zawartej w strategii województwa – art. 6 ust. 5 pkt 8	obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1 – art. 10 ust. 2 pkt 7	brak zadań rządowych i samorządowych dla terenu gminy Krotoszyce CZĘŚCIOWO ZGODNE

1	2	3	4
8.	obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania – art. 6 ust. 5 pkt 7	obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2.000m ² oraz obszary przestrzeni publicznej – art. 10 ust. 2 pkt 8	brak NIEZGODNE
9.	brak wymogów ustawy	obszary dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne – art. 10 ust. 2 pkt 9	brak NIEZGODNE
10.	obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym wyłączone z zabudowy – art. 6 ust. 5 pkt 3	kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej – art. 10 ust. 2 pkt 10	brak NIEZGODNE
11.	brak wymogów ustawy	obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych – art. 10 ust. 2 pkt 11	brak NIEZGODNE
12.	brak wymogów ustawy	obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny – art. 10 ust. 2 pkt 12	brak NIEZGODNE
13.	brak wymogów ustawy	obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. nr 41, poz. 412 oraz z 2002r. Nr 113, poz. 984 i Nr 153, poz. 1271) – art. 10 ust. 2 pkt. 13	brak występowania takich obszarów CZĘŚCIOWO ZGODNE
14.	obszary zabudowane, ze wskazaniem, w miarę potrzeb, terenów wymagających przekształceń lub rehabilitacji – art. 6 ust. 5 pkt 4	obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji – art. 10 ust. 2 pkt 14	brak NIEZGODNE
15.	brak wymogów ustawy	granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych – art. 10 ust. 2 pkt 15	brak NIEZGODNE
16.	brak wymogów ustawy	inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie art.10 ust. 2 pkt 16	brak NIEZGODNE

Z uwagi na rozszerzenie zakresu tematycznego i problemowego, dokonanego przez ustawodawcę w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. nr 15, poz. 139, nr 41, poz. 412 i nr 111, poz. 1279 oraz z 2000 r. nr 12, poz. 136), poprzez wprowadzenie do obiegu prawnego ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003 r., nr 80, poz. 717 z późn. zm.) i w związku z art. 32 ust. 1 tejże ustawy dokonano analizy – oceny zgodności obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Krotoszyce, uchwalonego uchwałą nr XII/68/99 z dnia 10 listopada 1999r., z obowiązującymi przepisami ustawowymi. Według powyższej analizy Studium uchwalone w 1999 roku nie posiada wszystkich ustaleń i zapisów wymaganych prawem. Istotne rozbieżności dotyczą zakresu w odniesieniu do: art. 10

ust. 1 pkt 2, pkt 4, pkt 6, pkt 7, pkt 8, pkt 10, pkt 12, pkt 13 oraz ust. 2 pkt 1, pkt 2, pkt 3, pkt 4, pkt 5, pkt 6, pkt 8, pkt 9, pkt 10, pkt 11, pkt 12, pkt 14, pkt 15, pkt 16 obowiązującej ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

WNIOSKI:

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Krotoszyce, uchwalone uchwałą nr XII/68/99 z dnia 10 listopada 1999r., jest niezgodne z obowiązującymi przepisami w części dotyczącej **art. 10 ust. 1 pkt 2, pkt 4, pkt 6, pkt 7, pkt 8, pkt 10, pkt 12, pkt 13 oraz ust. 2 pkt 1, pkt 2, pkt 3, pkt 4, pkt 5, pkt 6, pkt 8, pkt 9, pkt 10, pkt 11, pkt 12, pkt 14, pkt 15, pkt 16.**

2.1. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE

Gmina Krotoszyce leży na południowy-zachód od miasta Legnicy, w obszarze przejściowym pomiędzy Pogórzem Kaczawskim a Równiną Legnicką. Część zachodnią gminy stanowi pagórkowata wysoczyzna, a część wschodnią Równina Legnicka. Środkową, dolinną część gminy stanowią terasy akumulacyjne rzek: Kaczawy i Nysy Szalonej. Zlewnia ma charakter górski. Rzeźba terenu jest urozmaicona, najwyższe partie terenu leżą na wysokości 220 m npm, a najniższe na wysokości 125 m npm.

Najkorzystniejszy dla potrzeb osadnictwa jest teren na wysoczyznach, a także w obrębie terasy wysokiej i średniej. Najmniej korzystne pod rozwój zabudowy są tereny dolinne, okresowo zalewane i zagrożone powodzią.

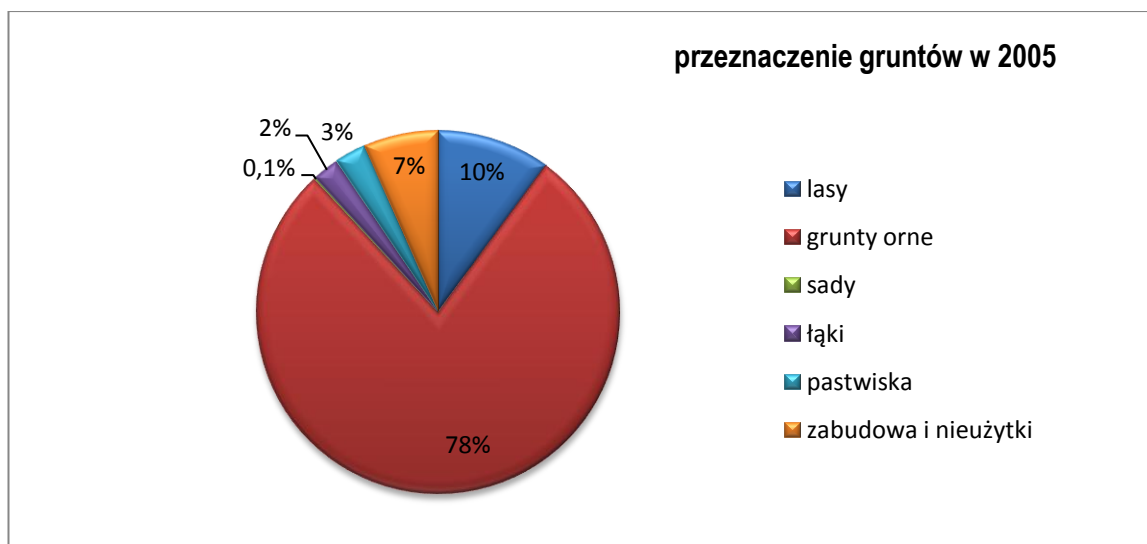
Powiat legnicki położony na *Nizinie Śląsko - Łużyckiej*, w centralnej części województwa dolnośląskiego graniczy z powiatem: bolesławieckim, polkowickim, lubińskim, wołowskim, średzkim, jaworskim, złotoryjskim. Siedzibą powiatu jest Legnica, miasto na prawach powiatu. Administracyjnie powiat dzieli się na osiem gmin: Chojnów - miasto, Prochowice - miasto i gmina oraz gminy Chojnów, Krotoszyce, Kunice, Legnickie Pole, Miłkowice i Ruja.

Gmina Krotoszyce położona jest w południowej części powiatu legnickiego, sąsiaduje z pięcioma gminami:

- od zachodu z Gminą Złotoryja,
- od północy z Gminą Miłkowice,
- od północnego - wschodu z miastem Legnica,
- od wschodu z Gminą Legnickie Pole,
- od południa z Gminą Męcinka.

Administracyjnie gmina podzielona jest na 14 sołectw: Krotoszyce, Wilczyce, Krajów, Czerwony Kościół, Winnica, Janowice Duże, Tyńczyk Legnicki, Kozice, Warmątowice Sienkiewiczowskie, Babin-Kościelec, Prostynia, Złotniki, Dunino, Szymanowice. W poszczególnych sołectwach wyróżnia się 17 miejscowości¹.

¹ dane: <http://www.krotoszyce.pl/o-gminie-krotoszyce>

Rys.1. Dotychczasowe przeznaczenie gruntów z podziałem na sposób użytkowania w gminie Krotoszyce. Dane GUS za 2005 rok.

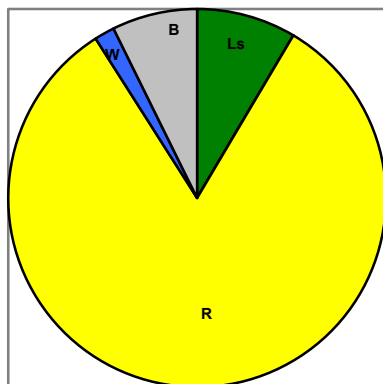
W porównaniu do danych za rok 1995 zmiany w przeznaczeniu gruntów dotyczyły głównie:

- zwiększenia udziału gruntów ornych o 9,5%;
- zwiększenia lesistości o 89%;
- zmniejszenia ilości łąk o 30%;
- zmniejszenia arealu pastwisk o 64%;
- znaczącego zmniejszenia się ilości sadów o 86%.

Układ zagospodarowania terenu objętego opracowaniem odzwierciedla struktura użytkowania gruntów. Według ewidencji wykorzystania gruntów na dzień 12 listopada 2009 roku, uzyskanej w Starostwie Powiatowym w Legnicy [Zestawienie klasoużytków w obrębach] powierzchnia ewidencyjna terenu objętego opracowaniem ekofizjograficznym wynosi 6747,64 ha, przy czym:

- użytki rolne (R) zajmują 5438 ha, co stanowi 80,6% pow. ogólnej obszaru,
- nieużytki – 14 ha, to jest 0,2% pow. ogólnej,
- grunty pod lasami (Ls) – 560,8 ha, to jest 8,3% pow. ogólnej,
- grunty zadrzewione i zakrzaczone (Lz) – 84 ha, to jest 8,3% pow. ogólnej,
- grunty pod wodami (W) – 114 ha – 1,7% pow. ogólnej
- tereny zabudowane i zurbanizowane (B) – 482 ha, to jest 7,1% powierzchni ogólnej obszaru, w tym:
 - tereny mieszkaniowe: 146 ha, co stanowi 27,1% pow. zabudowanej,
 - tereny przemysłowe: 30 ha – 5,7% pow. zabudowanej,
 - tereny rekreacyjne i wypoczynkowe: 9 ha – 1,6% pow. zabudowanej,
 - inne tereny zabudowane: 11 ha – 5,6% pow. zabudowanej,
 - tereny niezabudowane - 6 ha – 1,0% pow. zabudowanej,
 - tereny kopalniane: 7 ha- 1,2% pow. zurbanizowanej,
 - drogi: 274 ha, to jest 51% powierzchni zurbanizowanej,
 - tereny kolejowe: 56 ha, co stanowi 10,3% pow. zurbanizowanej,
 - inne tereny komunikacyjne: 0 ha.

Przestrzeń objęta opracowaniem jest zatem zdominowana przez użytki rolne. Tereny zainwestowane zajmują łącznie 7% powierzchni gminy. Wśród terenów zabudowanych największy procent zajmują tereny komunikacyjne – prawie 2 razy więcej, niż zabudowa mieszkaniowa i przemysłowa. [źródło: Zestawienie klasoużytków 2009].

Rys. 2. Zestawienie klasoużytków w gminie Krotoszyce, dane 2009 rok

W ogólnej powierzchni gminy grunty rolne zajmują około 81%, podczas gdy na obszarach wiejskich powiatu legnickiego około 73%, a na obszarach wiejskich województwa dolnośląskiego około 60%. Wskaźnik lesistości gminy kształtuje się na bardzo niskim poziomie i wynosi 8,3%. Jest prawie dwa razy niższy od lesistości powiatu – 16,0% oraz blisko 4 razy niższy od lesistości województwa (29,4%).

Należy eliminować, a nade wszystko nie dopuszczać do powstawania sytuacji konfliktowych pomiędzy terenami o antagonistycznych sposobach zagospodarowania, a są to:

- Przebieg ciągów podstawowego systemu komunikacyjnego (autostrada A4) przez obszary zabudowane lub w ich bliskim sąsiedztwie – to typowa sytuacja konfliktowa między oczekiwanym standardem obszarów mieszkaniowych a pożądaną sprawnością układu komunikacyjnego. Duże natężenie tranzytowego ruchu samochodowego powoduje hałas, drgania, zanieczyszczenie powietrza i gleby, zaburzenia stosunków wodno- gruntowych i zakłócenia obiegu wody. W strefie najbardziej intensywnego oddziaływania drogi (strefa zagrożenia) zakłócenia spowodowane eksploatacją drogi mają długotrwały charakter i wywołują zjawiska stresowe naruszające stabilność wielu ekosystemów.
- Stwarzająca konflikty jest również sytuacja, gdy ruchliwe ciągi komunikacji (droga krajowa nr 3 oraz droga wojewódzka nr 364) przecinają obszary nieurbanizowane, a zwłaszcza obszary o wysokiej wartości i wrażliwości przyrodniczej. Nie powodują one wprawdzie bezpośrednich uciążliwości dla ludzi w środowisku, lecz poprzez podział ekosystemów, przecięcia zwyczajowych tras wędrówek zwierząt, wpływ hałasu na zwierzęta, emisję zanieczyszczeń pyłowych i gazowych stanowią element konfliktogenny. Drogi przecinając naturalne układy przyrodnicze powodują rozcięcia, naruszenia czy nawet bezpowrotne zniszczenie różnorodnych więzi i uwarunkowań przyrodniczych, przestrzennych, funkcjonalnych, kompozycyjnych. Drogi i ruch drogowy rozdzielają aerał występowania gatunków, zwłaszcza zwierząt o małej mobilności, na szereg izolowanych populacji. Szczególnie dla płazów i gadów drogi są głównymi barierami ograniczającymi przemieszczanie się gatunków, co prowadzi do izolacji poszczególnych populacji, w których z kolei następują zakłócenia procesów życiowych prowadzące do wymierania zwierząt. Drogi

są przyczyną płoszenia i zabijania zwierząt w kolizji z samochodami. Skala tego zjawiska już obecnie jest duża, szczególnie jeśli chodzi o płazy i gady. W glebach lasów leżących w bezpośrednim sąsiedztwie tras drogowych obserwuje się wzrost zawartości związków azotu i fosforu. Ich nadmiar powoduje eutrofizację siedliska, czego efektem jest wkraczanie do runa lasów gatunków nitrofilnych. Warstwa runa podlega procesowi zadarniania, na miejsce gatunków leśnych wkraczają różne gatunki traw. Następuje też nadmierny rozwój warstwy podszytu.

– Innym podstawowym konfliktogennym czynnikiem funkcjonalno – przestrzennym na terenie opracowania może być sąsiedztwo zabudowy mieszkaniowej z terenami produkcyjnymi (Huta Miedzi „Legnica”) i działalności gospodarczej (sąsiedztwa obiektów hodowlanych z budynkami mieszkalnymi, czego skutkiem są często uciążliwości odorowe). Jakkolwiek, na terenie gminy nie obserwuje się obecnie przekroczeń norm środowiskowych, lecz pomimo tego ich sąsiedztwo nie jest przyjazne funkcji mieszkaniowej. Konflikty pojawiają się także na tle konieczności obsługi komunikacyjnej istniejących obiektów usługowych i hurtowni drogami nieprzystosowanymi do ruchu ciężkiego i prowadzącymi przez tereny zabudowy mieszkaniowej.

– Eksploatacja surowców mineralnych wiąże się z dewastacją powierzchni gruntów i ich pokrycia (roślinności) a także zmniejszeniem wartości użytkowej gruntów rolnych lub leśnych. Aktualnie, na terenie gminy Krotoszyce zorganizowana działalność górnicza nie jest prowadzona, ale potencjalnie – z uwagi na duże powierzchnie udokumentowanych złóż surowców mineralnych - podjęcie takiej działalności jest kwestią czasu.

– Przebieg liniowych systemów uzbrojenia stwarza sytuacje konfliktowe w aspekcie zmniejszenia wartości krajobrazowej (w szczególności napowietrzne linie elektroenergetyczne) i użytkowej terenów, przez które przebiegają (zakaz zabudowy w pasach wzdłuż ciągów uzbrojenia, w szczególności istotny w pasach wzdłuż gazociągów wysoko- i średnioprężnych).

– Lokalizacja zabudowy na terenach podtapianych wodami Nysy Szalonej (przysiółek Święciany oraz zabudowa agroturystyczna „Stary Młyn” w Duninie),

– Lokalizacja zabudowy w strefie ochrony sanitarnej cmentarzy (Krotoszyce, Kościelec).

2.1.1. TERENY SPECJALNE

Tereny zamknięte.

W granicach administracyjnych gminy Krotoszyce², nie występują tereny zamknięte³.

Granice i powierzchnię terenów zamkniętych określa się wg podziału administracyjnego i ewidencji gruntów, przy czym granice działek ewidencyjnych są granicami terenów zamkniętych.

² na podstawie danych Urzędu Gminy Krotoszyce

³ zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w tym art. 4 ust. 2a, ust. 2b i ust. 2c, ustawy z dnia 17 maja 1989 – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2005 r. Nr 240, poz. 2027 – jednolity tekst z późn. zm.)

WNIOSKI:

Zgodnie z art. 10 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 27 marca 2003 r., o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dla terenów zamkniętych, o których mowa w art. 2 pkt. 9 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne, w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wyznacza się granice i strefy ich ochrony.

W granicach administracyjnych gminy Krotoszyce brak jest terenów zamkniętych.

2.2. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY

Układ urbanistyczny Gminy Krotoszyce determinuje układ komunikacyjny.

Teren gminy Krotoszyce łączy się z zewnętrznym układem komunikacyjnym regionu za pomocą sieci dróg powiatowych, drogi wojewódzkiej nr 364 i autostrady A-4. Drogi te stanowią ruszt komunikacyjny gminy, do którego dowiązane są drogi powiatowe i gminne obsługujące pozostałe miejscowości w terenie.

Przez obszar gminy przebiega zelektryfikowana linia kolejowa nr 284 relacji Legnica – Złotoryja - Jerzmanice Zdrój, która została wyłączona z ruchu pociągów pasażerskich. Z eksploatacji wyłączono także stacje kolejowe w Wilczycach i Pawłowicach Małych, dlatego też obsługa komunikacyjna gminy opiera się wyłącznie na komunikacji samochodowej.

Mając na uwadze cechy analizowanego obszaru, wynikające między innymi z ukształtowania terenu, cały teren gminy objęty niniejszym opracowaniem, zaliczyć należy do jednostki krajobrazowej, która nosi znamiona krajobrazu kulturowego osadnictwa wiejskiego na terenach nizinnych, o charakterze którego decydują rozproszone pośród rozlogów przestrzenie zabudowy wiejskiej.

Konstrukcję tego typu przestrzeni stanowi forma otwarta, jako pofalowana przestrzeń rolnicza, uformowana wzdłuż dróg i cieków wodnych, pocięta drogami gospodarczymi oraz urozmaicona lasami, zadrzewieniami liniowymi i płatami zakrzaczeń wraz z zabudową wiejską. Typowymi elementami pierwszej formy są pola uprawne z pasami zadrzewień i zakrzaczeń oraz wyspami zadrzewień uformowanych samorzutnie na wyrobiskach poeksploatacyjnych. Większe kompleksy leśne ciągną się południkowym pasem przez centralną część gminy, od Dunina do Winnicy i dalej do zbiornika Słup, tworząc tzw. „smugę lasów”. Ponadto, odizolowane tereny lasów znajdują się na zachód od Krotoszyce oraz na północ od Czerwonego Kościoła.

Spod wyżej opisanego schematu wyłamują się tereny położone w północnej części gminy, w obrębach Jaszaków, Białka i Pawłowice Małe. Znaczną część powierzchni tych obrębów obejmowała była strefa ochronna Huty Miedzi „Legnica”⁴, w granicach której nasadzono duże połacie antropogenicznych lasów topolowych. Laski te stanowią o typie zagospodarowania w tej części gminy. Wsie: Jaszaków, Białka i Pawłowice Małe zostały wysiedlone, a ich zabudowa wyburzona. Jeszcze bardziej na północ, na pograniczu z gminą Miłkowice znajdował się poligon wojskowy wykorzystywany ostatnio przez stacjonujące w Legnicy wojska radzieckie. Są to tereny zarastające brzozaami.

Druga z omawianych form architektoniczno- krajobrazowych zaliczona może być do krajobrazów typu nizinnego, wiejskiego, o charakterze którego decydują przestrzenie mieszkalno-

⁴ po zniesieniu strefy są to teraz w większości tereny, będące własnością KGHM

gospodarczej zabudowy zagrodowej przemieszanej z terenami urządzeń związanych z produkcją naturalną (rolną, hodowlaną).

Na terenie opracowania znajduje się 21 jednostek takiej zabudowy - każda z nich posiada pewne indywidualne cechy. Generalnie jednak są to wsie o dość zwartym układzie, najczęściej pasmowym o wydłużonej, liniowej postaci, z pewnymi elementami wielodrożnic (Janowice Duże, Warmatowice Sienkiewiczowskie, Krajów) lub ulicówek (Prostynia, Krotoszyce).

Na dzisiejszy obraz wsi składają się zarówno zachowane jeszcze elementy historycznego zagospodarowania, jak i współczesne obiekty. Bliskość Legnicy sprawia, że te ostatnie stanowią coraz większy procent wśród zabudowy mieszkaniowej, zwłaszcza w północnej, dobrze skomunikowanej z Legnicą części gminy (Dunino, Złotniki, Prostynia).

Zabudowa na terenie wsi jest z reguły niska i rozproszona, jednorodzinna o bardzo zróżnicowana pod względem funkcjonalnym. Są tutaj zabudowania typowo mieszkaniowe z ogrodami przydomowymi, o podmiejskim charakterze. Są tu też zabudowania typu zagrodowego, w których budynkom mieszkalnym towarzyszy cały kompleks, ustawionych najczęściej w podkowę zabudowań gospodarczych: stajnia, chlewnia, stodoła i inne. Podwórko jest często placem składowym i parkingiem dla maszyn i sprzętu rolniczego. W wielu przypadkach zabudowania gospodarcze wykorzystywane są do prowadzenia innej, nierolniczej działalności usługowej, np. stolarstwo, mechanika pojazdów, betoniarstwo. Istnieje tu też zabudowa pośrednia pomiędzy tymi typami. Są to zabudowania typu zagrodowego, które nie pełnią już funkcji rolniczych, lecz coraz bardziej są upodabniane do podmiejskiej zabudowy mieszkaniowej. Zabudowania gospodarcze stają się garażami i przydomowymi komórkami lub są rozbierane.

W najbliższym sąsiedztwie zagród mieszkalnych przeważnie znajdują się użytki rolne, które są traktowane i użytkowane jako przydomowe polećka. Są to albo warzywniaki i sady lub też prowadzi się tu małoobszarową uprawę zbóż. Często pozostawiane są one odłogiem. Z reguły nie są one ogrodzone.

Wśród zabudowy wsi często wyróżniają się zabudowania starego folwarku, które wcześniej wykorzystywane były przez PGRy. W niektórych wsiach po PGR-ach pozostały także osiedla mieszkalne (Kościelec). Jest to przeważnie schematyczny zestaw pudełkowatych, dwu lub trójkondygnacyjnych bloków, odcinający się wyraźnie od ukształtowanego przez stulecia układu osadnictwa wiejskiego.

Częstym elementem krajobrazu niemalże każdej z rozpatrywanych wsi jest mniej lub bardziej zrujnowany pałac otoczony, zwykle zdewastowanym, założeniem parkowym. Indywidualnych cech poszczególnym skupiskom zabudowy nadają niekiedy bryły kościołów, a zwłaszcza ich widoczne z daleka wieże (Krotoszyce, Czerwony Kościół, Kościelec, Krajów). Wśród takich dominant architektonicznych wymienić należy położony na wzgórzu, poza południową granicą gminy, kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Słupie.

Charakterystycznymi, ale już negatywnymi elementami kształtującymi odczucia wizualne obserwatorów są kominy Huty Miedzi „Legnica” oraz liczne, zwłaszcza w północnej i zachodniej części gminy, snujące się z północy na południe i ze wschodu na zachód napowietrzne linie energetyczne. Nawet zlokalizowana w pobliżu węzła autostradowego wieża stacji bazowej telefonii komórkowej nie psuje tak krajobrazu, jak słupy wspomnianych linii. W panoramie Krotoszyce i Janowic Dużych wyróżniają się dysharmonizujące krajobraz, wysokie i stalowo

błyszczące kolumny suszarni zboża. Do obiektów zakłócających krajobraz należy zaliczyć także jeden z budynków mieszkalnych w Winnicy. Jest to zlokalizowany w wyjątkowo wyeksponowanym miejscu pudełkowaty obiekt pomalowany na drażniąco śnieżnobiały kolor, który kontrastująco wyróżnia się wśród międzywojennej zabudowy gospodarczej. Dodatkowo, obok tego budynku postawiono drewnianą chatę w stylu góralskim, zupełnie nieprzystającą do otaczającej formy zabudowy. Powyższe elementy powinny zostać wyeliminowane z krajobrazu gminy. Ważnym zadaniem polityki przestrzennej jest uzupełnienie ruralistycznych jednostek kompozycyjnych o brakujące elementy. Dążyć należy do urządzenia miejsc hierarchicznie ważnych, takich jak:

- główne place i ulice,
- uczytelnienia granic i historycznych układów geometrycznych;

WNIOSKI:

Wysiedlone wsie: Jasków, Białka i Pawłowice Małe wymagają zagospodarowania, zwłaszcza w części dotyczącej pozostałości po wyburzonej, na rzecz byłej już strefy ochronnej Huty Miedzi „Legnica” ,zabudowie. Uregulowania wymaga również roślinność zarastająca resztki ruin, gruzowiska oraz pozostawione nielegalnie odpady wielkogabarytowe.

W ramach terenów zabudowy mieszkaniowej wsi dominują wciąż jeszcze zabudowania typu zagrodowego, które nie pełnią już funkcji rolniczych, lecz coraz bardziej są upodabniane są do podmiejskiej zabudowy mieszkaniowej. Zabudowania gospodarcze stają się garażami i przydomowymi komórkami lub są rozbierane. Wsie Złotniki i Prostynia stanowią przykład wsi, w ramach których ich sypialniana funkcja w odniesieniu do miasta Legnica, powoduje zaburzenia w zabudowie wiejskiej na rzecz formy budownictwa o charakterze typowo miejskich osiedli zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. W ramach zahamowania ww. procesu należy wprowadzić w dokumentach planistycznych ustalenia, dopuszczające rozwój budownictwa jednak o gabarytach, charakterze i formie zbliżonej do układu i formy charakteryzującej wsie gminy Krotoszyce.

Należy dążyć harmonizowania niekontrolowanego lub wskazywanego jedynie na podstawie decyzji administracyjnych rozwoju zabudowy.

Na obszarach mieszkaniowych brak jest ukształtowanych przestrzeni publicznych wspomagających integrację społeczną, ciągów komunikacji pieszej i rowerowej, niezależnych od komunikacji kołowej.

Brak przestrzeni publicznych w ośrodkach pozwalających na identyfikację mieszkańców ze swoim siedliskiem.

Zmierzać należy do stopniowej likwidacji zaburzeń kompozycyjnych i do uzyskania ciągłości zabudowy na terenach wiejskich.

2.2.1. ZGODNOŚĆ ZAGOSPODAROWANIA TERENU Z UWARUNKOWANIAM PRZYRODNICZYMI

Analizując aktualne ukształtowane struktury przestrzennej gminy pod kątem zgodności z uwarunkowaniami przyrodniczymi należy ocenić, że nie występują tutaj tereny w istotny sposób zakłócające strukturę układów przyrodniczych.

Analizę przeprowadzono nakładając wypracowaną w opracowaniu ekofizjograficznym [KURPIEWSKI A. z zespołem, 2010] matrycę optymalnego wykorzystania przestrzeni na informacje o aktualnym użytkowaniu i zagospodarowaniu terenów uzyskując w ten sposób dane o stopniu zgodności planowanej działalności człowieka z warunkami przyrodniczymi.

WNIOSKI:

- 1) Autostrada i droga szybkiego ruchu stanowią barierę ekologiczną obszaru gminy.
- 2) Stan środowiska przyrodniczego gminy Krotoszyce ocenia się jako dobry. Jednak obecny stan nie jest pozbawiony zagrożeń. Do największych zagrożeń należą:
 - a) niekontrolowany rozwój zabudowy,
 - b) zanieczyszczanie powierzchni terenu, gleb i wód ze strony niekontrolowanego wyrzucania śmieci;

2.2.2. ZGODNOŚĆ ZAGOSPODAROWANIA TERENU Z UWARUNKOWANIAM KULTUROWYMI

Niewłaściwe zagospodarowanie terenu stanowi nierzadko zagrożenia dla dziedzictwa kulturowego i zabytków;

Zagrożenie dla dziedzictwa kulturowego gminy w ostatnich kilkudziesięciu latach stanowi niewątpliwie brak skutecznej ochrony, jak również możliwości utrzymania historycznie wykształconych układów osadniczych oraz zabytków w ich dobrym stanie i pierwotnym wyglądzie. Efektem przemian społeczno-gospodarczych w ostatnich latach jest zjawisko bierności właścicieli obiektów zabytkowych, którzy często, z różnych powodów, nie są w stanie powstrzymać dewastacji tych obiektów.

Układy ruralistyczne historycznie ukształtowanej zabudowy nie są dostosowane do aktualnych potrzeb, wzorców kulturowych i technicznych. Powodem tego typu zjawisk, bardzo często jest brak ekonomicznego i funkcjonalnego uzasadnienia, do dalszej eksploatacji obiektów mieszkalnych i produkcyjnych. Najbardziej drastyczne przykłady tego stanu rzeczy występują na terenach dawnych założeń pałacowo-parkowych oraz zespołów dawnej zabudowy związanej z aktywnością produkcji rolniczej, których rewaloryzacja i użytkowanie w dzisiejszych warunkach ekonomicznych staje się szczególnie utrudnione.

W znacznym stopniu zagrożone są także zespoły zabytkowej zieleni. Wiele zachowanych na terenie gminy założeń parkowych jest zaniedbana i pozostawiona własnemu losowi. Niepokoi stan alei, w szczególności w kontekście podejmowanych przez zarządców dróg, decyzji

o likwidacji poprzez wycinkę, w imię złe pojmowanego bezpieczeństwa kierowców, zachowanych do dzisiaj szpalerów drzew.

Charakterystyka parków podworskich

W obrębie obszaru objętego opracowaniem znajduje się osiem parków o zabytkowych założeniach przestrzennych, zawierających jednocześnie cenny drzewostan. Są to następujące obiekty:

Bielowice- Park o powierzchni 3,92 ha, gdzie powierzchnia wody stanowi 0,05 ha. Zarówno polana widokowa, układ wodny oraz układ ścieżek i alejki parkowe zniszczone. W runie dominują gatunki ruderalne, a resztki drzewostanu tworzą dęby szypułkowe (*Quercus robur*), klony jawory (*Acer pseudoplatanus*), olsze czarne (*Alnus glutinosa*), wiązy szypułkowe (*Ulmus laevis*) (największy ma obwód pnia 350 cm) oraz krzewiaste głogi jednoszyjkowe (*Crataegus monogyna*). Warto wspomnieć o dwóch topolach białych (*Populus alba*), których obwód przekracza nawet 500 cm (545 i 550 cm). oraz dębie szypułkowym o obwodzie 468 cm.

Czerwony Kościół- Park ma powierzchnię 2,18 ha i 0,8 ha wody. Początek datuje się na przełom XVIII i XIX wieku, a zamysłem był park krajobrazowy. Obecnie słabo zachował się układ alejek i ścieżek.

Wśród drzew dominują klony pospolite (*Acer platanoides*), lipy drobnolistne (*Tilia cordata*), graby pospolite (*Carpinus betulus*), dęby szypułkowe (*Quercus robur*), olsze czarne (*Alnus glutinosa*) oraz wiązy szypułkowe (*Ulmus laevis*). Wyróżnia się grupa trzech platanów klonolistnych o obwodach 415, 248 i 230 cm. Obok rośnie niewielkich rozmiarów dąb błotny. Bliżej północnej granicy założenia rośnie oznaczona zieloną tabliczką pomnika przyrody dwupienna sosna czarna, o obwodach pni 257 i 264 cm, obok nieco mniejsza, o pierśnicy 200 cm. Uwagę zwraca również wiąz szypułkowy (pierśnica 485 cm), dąb szypułkowy (455 cm), dąb szypułkowy (392 cm). Przy południowo – wschodnim narożniku pałacu rośnie oznakowany tabliczką pomnika przyrody platan o obwodzie 570 cm. Na teren założenia prowadzi przerzedzona już aleja lipowa. Największe lipy (obwody 395 i 400 cm) rosną przy bramie wjazdowej.

W runie znaleźć można dużą ilość siewek drzew liściastych, które tworzą drzewostan o charakterze grądowym, natomiast wiosną runo pokrywa się zawilcem gajowym (*Anemone nemorosa*).

Park jest zaniedbany, drzewostan w znacznej części zdewastowany przez wichurę, która nawiedziła rejon Legnicy we wrześniu 2009 roku. Liczne, nie uprzątnięte jeszcze wiatrolomy, wykroty i połamane drzewa i wyłamane konary drzew sprawiają przygnębiające wrażenie. Park stanowi wyspę leśną w terenie rolniczo przekształconym.

Janowice Duże. Park przypałacowy o powierzchni 2,9 ha, w tym 0,5 ha stanowi powierzchnia wody. Położony na skarpie porośniętej grądem, gdzie drzewostan buduje głównie grab pospolity (*Carpinus betulus*) z domieszką buka pospolitego (*Fagus sylvatica*), dębu szypułkowego (*Quercus robur*), olszy szarej (*Alnus incana*), wierzby (*Salix sp.*) głogu jednoszyjkowego (*Crataegus monogyna*) oraz klonu pospolitego (*Acer platanoides*). W runie spotkać można miodunkę łąkową, dąbrówkę rozłogową, zawilca gajowego (*Anemone nemorosa*)

Po obu stronach drogi dojazdowej do pałacu położone są dwa stawy połączone z sobą ciekim wodnym /rowem/. Pałac otacza park, który w chwili obecnej pozbawiony jest starych alei,

ścieżek i cennych drzew. Nie wykazując głębszych cech stylowych nie stanowi zabytku sztuki ogrodowej.

Krajów. Dwór w Krajowie był związany z niewielkim parkiem krajobrazowym, powstałym w pierwszej połowie XIX wieku. Park posiadał nieduży staw obecnie wyschnięty i porośnięty trawą. Do dzisiaj zachowały się jedynie fragmenty ważniejszych alei oraz ścieżek, ponieważ w 1964 roku po powodzi dokonano melioracji części terenu parku, w trakcie, której zlikwidowano staw oraz rów doprowadzający wodę do młyna, który w tym czasie już nie istniał

Park ma powierzchnię 3,75 ha, gdzie 0,07 ha stanowi woda. Obecnie na terenie parku wypasane jest bydło w związku z czym runo zostało całkowicie zniszczone. Resztki drzewostanu budowane są głównie wiązy szypułkowe (*Ulmus laevis*), dęby szypułkowe (*Quercus robur*), klony pospolite (*Acer platanoides*) oraz wierzby (*Salix sp.*). W domieszce godne uwagi gatunki o wymiarach pomnikowych takie jak: jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*)- 325 cm, szakłak pospolity (*Rhamnus catharticus*)- 95 cm, lipa drobnolistna (*Tilia cordata*)- 450cm i topola czarna (*Alnus glutinosa*)- 533 cm. Warto jeszcze wspomnieć o wierzbie białej (*Salix alba*)- 695 cm. oraz wierzbie kruchej (*Salix fragilis*)- 585 cm.

Krotoszyce. Park o powierzchni 4,3 ha, w tym 0,8 ha stanowi woda. Powstały w XIX w. w charakterze parku krajobrazowego. Dobrze zachowały się dwie polany widokowe oraz drzewostan, alejki i ścieżki częściowo zachowane. Wczesną wiosną runo pokrywają geofity: zawilec gajowy (*Anemone nemorosa*) oraz kokorycz pusta (*Cordylis cava*). Oprócz tego występuje bluszcz pospolity (*Hedera helix*) oraz pojedynczo wiciokrzew pomorski (*Lonicera*). Drzewostan na skarpie ma charakter grądowy, a w miejscach wilgotniejszych charakter łągu. Do gatunków dominujących należą: lipa drobnolistna (*Tilia cordata*), jawor (*Acer pseudoplatanus*), dęby szypułkowe (*Quercus robur*), jesiony wyniosłe (*Fraxinus excelsior*) oraz wierzby kruche (*Salix fragilis*). Na uwagę zasługuje platan klonolistny (*Platanus acerifolia*) rosnący przy dawnym pałacyku. Stwierdzono sporą ilość drzew o wymiarach pomnikowych, głównie dęby i lipy. Na topoli białej (*Populus alba*) i dębie szypułkowym (*Quercus robur*) zanotowano owocujące okazy bluszczu pospolitego (*Hedera helix*).

Szymanowice. Od strony autostrady panoramę wsi przysłaniają pozostałości założenia parkowego przylegającego od południa do odremontowanego pałacu z folwarkiem. Założenie to nie wyróżnia się atrakcyjnym drzewostanem. Pośród niewielkich drzew (lipy, dęby, wierzby), wśród podrostów i krzewów zwracają uwagę lipy o obwodach do 300 cm) oraz rosnący przy granicy dąb szypułkowy o obwodzie pnia 404 cm. Runo zdominowane przez rośliny ruderalne, głównie pokrzywy. W parku znajduje się niewielkie oczko wodne otoczone wierzbami kruchymi (do 250 cm w obwodzie).

Kościelec. Zaniedbane założenie parkowe o powierzchni ok. 1,4 ha z niewielkim, zarastającym oczkiem wodnym. Założenie zajmuje północną skarpę i dno doliny potoku zasilającego staw. W większości budują go miejscowe gatunki drzew, niemniej można tu wyróżnić kilka drzew, które były nasadzone lub w szczególny sposób pielęgnowane przez założyciela parku. Są to przede wszystkim dwa platany klonolistne o obwodach pnia 570 i 492 cm. Wyróżniają się także: klon zwyczajny (310 cm w obwodzie) oraz dąb szypułkowy (345 cm).

Warmątowice Sienkiewiczowskie. Najciekawszy i najcenniejszy ze względu na walory przyrodnicze i krajobrazowe jest park w Warmątowicach Sienkiewiczowskich. Znajduje się on także w niezłym stanie technicznym. Jego powierzchnia wynosi 19,3 ha, przy czym 8,4 ha

zajmuje włączony w obręb założenia, przylegający do niego las. Wody (oczko wodne i fosa) zajmują 0,62 ha.

Drzewostan tworzą głównie grab pospolity (*Carpinus betulus*), dąb szypułkowy (*Quercus robur*), klon pospolity (*Acer platanoides*), lipa drobnolistna (*Tilia cordata*) oraz jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*). W parku kilka dębów szypułkowych ma status pomnika przyrody, oprócz tego inne drzewa o wymiarach pomnikowych. Na uwagę zasługują stare dęby (ponad 200 lat) o obwodzie ponad 3,5 m, a najokazalszy z nich to dąb w pobliżu fosi o obwodzie 5,76 m. Runo parkowe zdominowane jest przez bluszcz pospolity (*Hedera helix*).

Cmentarze i zielen przykościelna

Na rozpatrywanym terenie znajduje się dwa cmentarze. Mają one nie tylko wartości kulturowe, ale często, stanowiąc interesujące założenia zieleni urządzonej, także i przyrodnicze.

Kościółec – zielen cmentarna i przykościelna. Niezbyt duży plac przykościelny porastają głównie lipy drobnolistne (*Tilia cordata*), największe o obwodzie ok. 350cm. Na jednej z lip uwagę zwraca ładnie owocujący okaz bluszczu (*Hedera helix*). Oprócz tego zanotowano dąb szypułkowy (*Quercus robur*) o wymiarach 407cm.

Krotoszyce – zielen cmentarna jest tutaj uboga, ograniczona w zasadzie do ozdobnych iglaków sadzonych nieregularnie w obrębie poszczególnych kwater.

Drzewa

Poza parkami, na obszarze opracowania występuje kilka różnogatunkowych skupień drzew usytuowanych w sąsiedztwie starych budynków, kapliczek czy przydrożnych krzyży oraz jako nasadzenia liniowe (aleje lub szpalery) wzdłuż dróg. Drzewa odgrywają szczególną rolę w krajobrazach wsi. W miejscach, gdzie nie występują żadne dominanty terenowe ani urbanistyczne to one stają się one charakterystycznymi elementami krajobrazu i jednocześnie stanowią tło, w które wtapiają się zabudowania. W tabeli 12 wymieniono najbardziej wartościowe drzewa nie objęte jeszcze ochroną w formie pomnika przyrody ożywionej lub ochroną konserwatorską, które jednak z uwagi na swoje walory przyrodnicze i krajobrazowe takiej ochrony wymagają. Lokalizację tych drzew wskazano na mapie ekofizjografii.

WNIOSKI:

Ochrona obiektów i założeń przedstawiających szczególne wartości kulturowe i historyczne, w tym również parków podworskich i zieleni w ramach szpalerów drzew przydrożnych.

2.2.3. ZGODNOŚĆ ZAGOSPODAROWANIA TERENU Z UWARUNKOWANIAM I SPOŁECZNO-GOSPODARCZYMI

Stwierdzić należy, w odniesieniu do przeanalizowanego materiału, niewielkie dysproporcje w rozwoju funkcjonalno – przestrzennym terenu gminy. Tereny wiejskie gminy nie wykazują dynamiki rozwoju. Część dawnej zabudowy zagrodowej przekształca się w typową podmiejską zabudowę mieszkalną. Najbliższe wsie wokół Legnicy⁵ zamieniają się w dzielnice sypialniane. Niestety powoduje to rozpad wsi, jako zespołów urbanistycznych, czy ośrodków współzależnych.

⁵ Zaliczyć do nich należy przede wszystkim: Wilczyce, Prostynia, Złotniki.

W układach dawnych wsi, plac publiczny został zdegradowany, i służy obecnie jako miejsce pod zabudowę dla pawilonów usługowych, lub zabudowę towarzyszącą obiektom kultu religijnego. Brakuje znaków przestrzennych symbolicznych, pozwalających utożsamiać się z miejscem. Pojawia się także przypadkowa zabudowa wzdłuż dróg bez zachowania historycznych podziałów parcelacyjnych. Brakuje działań integrujących mieszkańców. Nowe domy mieszkalne, malowane w nieprzystające do reszty zabudowań wsi kolory, powstają zazwyczaj za wysokimi płotami i murami, izolując nowych mieszkańców jeszcze bardziej, od społeczności wiejskich.

Malownicze okolice nie posiadają rozwiniętej bazy noclegowej i zaplecza usługowego, czego niewątpliwym dowodem jest znikoma ilość gospodarstw prowadzących działalność agroturystyczną.

Brakuje zintegrowanego systemu terenów zielonych gminy w powiązaniu z obszarami pełniącymi funkcję rekreacyjno- turystyczną, co niewątpliwie sprzyjałoby poprawie warunków zamieszkiwania, a tym samym wpłynęło na wizerunek gminy.

Wieś Krotoszyce stanowi ośrodek nadrzędny dla okolicznych miejscowości wchodzących w skład gminy wiejskiej, pełniąc funkcję ośrodka skupiającego główne instytucje administracyjne, produkcyjno – usługowo- handlowe, turystyczne, edukacyjne, usług zdrowia i kultury.

Większość budynków użyteczności publicznej nie jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych.

WNIOSKI

W odniesieniu do terenu gminy Krotoszyce należy dążyć do:

- uzupełnienia infrastruktury technicznej na potrzeby poprawy jakości życia mieszkańców,
- uzyskania wysokich walorów estetycznych i funkcjonalnych, w ramach modernizacji istniejącego zagospodarowania przestrzeni, tak aby sprostać wymogom stawianym ośrodkom o funkcji obsługi turystyki i rekreacji, przyjmując tą funkcję jako potencjalną dziedzinę rozwoju, uzupełniającą dla działalności rolniczej ,
- brak bazy noclegowej i zaplecza usługowo – gastronomicznego dla funkcji obsługi turystów,
- wprowadzenie jasnych i czytelnych punktów orientacyjnych w ramach szlaków turystycznych,
- wyznaczenia szlaków turystycznych, w tym ciągów komunikacji rowerowej w sposób bezkolizyjny z komunikacją kołową;

2.2.4. WIZERUNEK GMINY

Celem działań związanych z wytworzeniem wizerunku gminy jest wyartykułowanie i wylansowanie charakterystycznych i unikalnych cech, wyznaczających jego tożsamość i wyróżniających go. Wizerunek uwzględniać musi wysokie walory krajobrazu, środowiska i położenia oraz tradycji kulturowych.

Gmina Krotoszyce położona jest w taki sposób, że panorama niektórych wsi i osiedli stanowi dobrze widoczne elementy, zwłaszcza z głównych dróg wjazdowych. Wobec tego wydaje się, że główne drogi prowadzące do miejscowości, nie powinny być przesycane informacjami reklamowymi. Powinno się dążyć do odsłaniania kierunków widoków na dominujące elementy urbanistyczne tworzące panoramy.

Priorytetem w wykreowaniu pożądanego wizerunku jest zachowanie skali i charakteru przy jednoczesnym zachowaniu odrębności przestrzennej poszczególnych wsi, oraz miejscowości Krotoszyce postrzeganej jako ośrodek ponadlokalny o największym w gminie oddziaływaniu. Niestety nawet znaczny udział terenów otwartych tworzących naturalne pasmo oddzielające tereny zurbanizowane, nie uchronił Krotoszyce przed złączeniem zabudowy ze wsią Wilczyce. Obie miejscowości funkcjonują jak jedna długa ulicówka.

Bardzo ważne jest także, aby określić granice rozwoju urbanistycznego pozostałych miejscowości. Niekorzystnym jest bowiem zjawisko „wylewania się zabudowy”, tzw. suburbanizacja, wzdłuż dróg dojazdowych. A istnieją tendencje do takiego poszerzania zabudowy.

Należy również ukierunkować profil rozwojowy gminy, w kierunku ośrodka o funkcji: produkcji rolniczej, usługowej (w tym ośrodka kształcącego na poziomie podstawowym), rekreacyjno-sportowej, produkcyjnej – wykorzystującej współczesne technologie oraz przyjaznego i atrakcyjnego miejsca zamieszkania.

Powinno dążyć się do podwyższenia rangi i znaczenia gminy Krotoszyce poprzez kreowanie jego pożądanego wizerunku. Przedsięwzięcia mogłyby obejmować:

- opracowanie hasła i logo,
- nasycenie rozwiązań architektonicznych i urbanistycznych treściami symbolicznymi,
- stworzenie katalogu elementów i detalu architektonicznego charakterystycznego dla gminy Krotoszyce,
- promocję wizerunku wsi i osiedli wśród mieszkańców,
- opracowanie programu promocji gminy.

WNIOSKI:

Elementem planowanych działań powinno stać się:

- wykreowanie miejsc bramowych, przez które wjeżdża się lub wchodzi na teren gminy, a także do poszczególnych zespołów ruralistycznych,
- ochrona panoramy wsi,
- podkreślenie miejsc węzłowych, związanych z placami lub przecięciem się makrownętrz,
- obiekty usytuowane we wnętrzach ruralistycznych powinny być symbolicznie związane z miejscem,
- określenie cech charakterystycznych, indywidualnych wizerunku, możliwych do wykorzystania na „zewnątrz”,
- wykorzystanie istniejących elementów zagospodarowania, przedstawiających wartości kulturowe, na potrzeby rozwoju gminy np. historii związanych z miejscem – Warmątowice Sienkiewiczowskie, bitwa nad Kaczawą, kopalnie złóż naturalnych;

2.3. STAN ŚRODOWISKA, W TYM ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

2.3.1. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

W „Strategii rozwoju obszarów wiejskich województwa dolnośląskiego” opracowanej przez Urząd Marszałkowski we Wrocławiu, gmina Krotoszyce zaliczona została do I regionu funkcjonalnego: intensywnego rolnictwa. Jest to region zróżnicowany o dobrym i średnim poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego oraz takich samych warunkach rozwoju. Wśród wydzielonych regionów funkcjonalnych województwa dolnośląskiego, posiada on najlepsze warunki dla rozwoju intensywnego, towarowego rolnictwa. Wysokiej intensywności produkcji rolnej sprzyjają bardzo dobre warunki glebowo – klimatyczne. Gmina Krotoszyce uzyskuje maksymalną wartość ogólnego wskaźnika jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej i wynosi ona 100 punktów. W poszczególnych obrębach wartości wskaźnika są mało zróżnicowane i zawierają się w przedziale od 90 do 100 punktów.

Według danych z Wydziału Geodezji Starostwa Powiatowego w Legnicy, w listopadzie 2009 roku tereny rolnicze zajmowały 5437,8 ha, tj. 80,6% obszaru gminy Krotoszyce. Udział użytków rolnych w poszczególnych obrębach jest zróżnicowany i kształtuje się od 19,8% w Białce do 92,2% w Szymanowicach. Wysokim udziałem (powyżej 80%), użytków rolnych w powierzchni ogólnej charakteryzuje się zdecydowana większość obrębów gminy. Bardzo niski udział użytków rolnych występuje w wyżej wymienionej Białce, Jaszowie – 37,9% i Pawłowicach Małych – 58,2%. Są to obręby położone w strefie ochronnej Huty Miedzi Legnica. Na średnim poziomie kształtuje się on w dwóch obrębach; w Janowicach Dużych – 76,7% i 77,9% w Prostyni.

Okolo 90% użytków rolnych obszaru objętego opracowaniem stanowią użytki orne. Użytki zielone zajmują tu blisko 9%. Niewielką powierzchnię rolniczej przestrzeni produkcyjnej zajmują sady. Sądów na terenie opracowania jest jednak znacznie więcej, niż wynika to z zestawień geodezyjnych, ponieważ często zajmują one ogrody przydomowe, kwalifikowane geodezyjnie jako grunty budowlane. W poszczególnych obrębach udział gruntów ornych w powierzchni użytków rolnych wykazuje zróżnicowanie i kształtuje się od 49,8% w Białce do 99,6% w Szymanowicach. W przeważającej liczbie obrębów, udział ten jest wysoki i bardzo wysoki (powyżej 80%). Tylko w Tyńczyku Legnickim kształtuje się on na średnim poziomie (77,4%), a w Białce na niskim poziomie.

Największe powierzchnie użytków zielonych gminy znajdują się w obrębach: Krotoszyce (ok. 79 ha), Winnica (ok. 73 ha) i Janowice Duże (ok. 71 ha), zajmując w sumie około 46% ich ogólnej powierzchni w gminie.

Analiza struktury użytkowania gruntów w poszczególnych obrębach gminy określiła dla nich kierunki użytkowania ziemi. Wyróżniono 4 kierunki użytkowania ziemi [KARPUĆ i inni 2008]

- rolny,
- rolny z udziałem lasów,
- leśny z udziałem rolnego,

- równy udział rolnego, leśnego i pozostałych.

Zdecydowana większość obszaru gminy (14 obrębów), charakteryzuje się rolnym kierunkiem użytkowania ziemi. Kierunek rolny z udziałem lasów występuje w dwóch obrębach: Janowice Duże i Pawłowice Małe. Leśnym kierunkiem użytkowania z udziałem rolnego charakteryzuje się obręb Białka, a równy udział kierunku rolnego, leśnego i pozostałych występuje w Jaszkanie. [KARPUĆ i inni 2008]

Wśród mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym około 6,9% deklaruje zatrudnienie głównie w swoim gospodarstwie rolnym. Najwięcej osób pracujących głównie w swoim gospodarstwie rolnym znajduje się w Winnicy (24), Warmatowicach Sienkiewiczowskich (18), Czerwonym Kościele (17), Krajewie (16) i Krotoszycach (15). Wsie: Białka, Jasków i Pawłowice Małe są niezamieszkałe, a we wsiach: Bielowice i Tyńczyk Legnicki nie ma osób, które byłyby zatrudnione głównie w swoim gospodarstwie rolnym [KARPUĆ et al. 2008].

Jak podaje *Plan urzędniowo rolny gminy Krotoszyce* [KARPUĆ et al. 2008], na terenie gminy Krotoszyce funkcjonują 392 gospodarstwa rolne, w tym 7 gospodarstw tzw. wielkoobszarowych, które gospodarują na powierzchni około 1 700 ha. Aby uchwycić właściwy obraz struktury gospodarstw rolnych, w cytowanym dokumencie analizowano gospodarstwa o powierzchni do 100 ha (bez gospodarstw wielkoobszarowych), uwzględniając grunty własne i dzierżawione. Łącznie gospodarstwa te użytkują 3 178,5 ha gruntów, a średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi 8,26 ha. W poszczególnych obrębach przeciętna powierzchnia gospodarstwa jest zróżnicowana i kształtuje się od 6,74 ha w Krotoszycach do 18,12 ha w Babinie. Większość obrębów posiada średnią powierzchnię gospodarstwa mieszczącą się w przedziale obszarowym od 5,00 ha do 9,99 ha. Tylko w jednym obrębie – Babin, średnia powierzchnia gospodarstwa kształtuje się powyżej 15,00 ha. Na terenie czterech obrębów: Białka, Jasków, Pawłowice Małe i Bielowice nie znajdują się siedziby gospodarstw rolnych.

Analizując strukturę obszarową gospodarstw rolnych w cytowanym opracowaniu wyszczególniono 3 grupy gospodarstw o następujących przedziałach wielkościowych:

- gospodarstwa małe o powierzchni do 5 ha – 214 (55,6%),
- gospodarstwa średnie o powierzchni od 5 do 15 ha – 119 (30,9%),
- gospodarstwa duże o powierzchni powyżej 15 ha. – 52 (13,5%).

Na terenie gminy przeważają gospodarstwa małe, o powierzchni poniżej 5 ha. Jest ich aż 214 (około 56% ogólnej liczby gospodarstw). Średnia wielkość gospodarstwa w tej grupie wynosi 2,27 ha i użytkują one niewiele ponad 15% powierzchni ogólnej gospodarstw. Największa ich liczba występuje w Krotoszycach (49), Winnicy (33) i Wilczycach (25). Gospodarstw średnich o powierzchni od 5,00 ha do 14,99 ha jest 119 (około 31% ogólnej liczby gospodarstw), o średniej wielkości gospodarstwa wynoszącej 8,59 ha. Udział ich w powierzchni zajmowanej przez gospodarstwa wynosi około 32%. Najwięcej tych gospodarstw jest w Winnicy (23), Wilczycach (20) i w Czerwonym Kościele (15).

Gospodarstw dużych o powierzchni powyżej 15 ha jest tylko 52 (13,5%), a średnia ich powierzchnia wynosi 32,14 ha. Udział tych gospodarstw w poszczególnych obrębach przedstawia rysunek 19. Użytkują one około 1 671 ha, zajmując 52,5% ogólnej powierzchni gospodarstw. Najwięcej gospodarstw dużych znajduje się w Winnicy – 9, Krotoszycach - 8, Duninie – 7 i Babinie - 6. W pozostałych obrębach ich liczba kształtuje się od 1 do 5. Największe udziały

w zajmowanej powierzchni mają gospodarstwa duże w Babinie (81,8%), Szymanowicach (75,5%), Kozicach (73,8%), Duninie (63,0%) i Prostyni (60,2%).

Dokonana analiza struktury obszarowej gospodarstw pozwoliła wyróżnić na terenie gminy Krotoszyce 5 typów obszarowych gospodarstw:

- dominacja gospodarstw małych – Krotoszyce, Prostynia i Złotniki,
- przewaga gospodarstw małych – Krajów, Winnica, Dunino, Kozice, Warmatowice Sienkiewiczowskie i Szymanowice,
- równy udział gospodarstw małych i średnich – Wilczyce, Janowice Duże i Tyńczyk Legnicki,
- równy udział gospodarstw małych, średnich i dużych – Babin,
- przewaga gospodarstw średnich – Czerwony Kościół.

Określając typ gospodarstw dla obszaru gminy należy stwierdzić, że w ogólnej liczbie 385 analizowanych gospodarstw, przeważają gospodarstwa małe. Ich liczba wynosi 214 (55,6%) i użytkują około 486 ha (15,3% powierzchni gospodarstw w gminie). Gospodarstwa duże (powyżej 15 ha), których liczba jest czterokrotnie mniejsza niż gospodarstw małych – 52 (13,5%), użytkują ponad trzy razy większą powierzchnię – około 1 671 ha (52,5%) [KARPUĆ i inni 2008].

W strukturze upraw gminy Krotoszyce największy udział mają zboża, które zajmują około 85% powierzchni zasiewów. Wśród nich największe znaczenie ma pszenica, która zajmuje około 71% ogólnej powierzchni obsiewanej zbożami. Udział okopowych w strukturze zasiewów to ok. 6%. Z roślin okopowych uprawiane są buraki cukrowe i ziemniaki, po ok. 3% w strukturze zasiewów. Natomiast z przemysłowych uprawiany jest przede wszystkim rzepak, zajmujący ok. 7,5% powierzchni zasiewów. Udział warzyw w strukturze upraw jest bardzo mały – 0,5%. Jedynie w Bielowicach i Winnicy, zajmują one większe powierzchnie. Z uzyskanych danych wynika, że we wszystkich obrębach gminy udział zbóż kształtuje się na poziomie 80%. Tak duży wskaźnik udziału zbóż w strukturze zasiewów jest zjawiskiem niekorzystnym i może doprowadzić do degradacji gleb, co w rezultacie spowoduje obniżkę uzyskiwanych plonów [KARPUĆ i inni 2008].

Z uzyskanych danych wynika, że podstawowymi kierunkami produkcji zwierzęcej na terenie gminy Krotoszyce jest chów bydła i trzody chlewnej. W indywidualnych gospodarstwach rolnych hodowano 312 szt. bydła (w tym 114 krów) i 323 szt. trzody chlewnej (w tym 42 lochy). Z pozostałych zwierząt chów drobiu prowadzony jest na własne potrzeby. W sumie w całej gminie hoduje się około 2 500 szt. drobiu. Ponadto utrzymywano również owce (4 szt.) i konie (18 szt.). Produkcja zwierzęca na obszarze gminy Krotoszyce znajduje się na bardzo niskim poziomie, co świadczy o słabym zainteresowaniu rolników produkcją zwierzęcą. Tylko 9 gospodarstw indywidualnych prowadzi ją na nieco większą skalę z przeznaczeniem na sprzedaż. Stanowi to zaledwie 2,3% ogólnej ich liczby. Sześć gospodarstw zajmuje się hodowlą bydła mlecznego. W dwóch prowadzony jest chów bydła opasowego i w jednym – chów trzody chlewnej. Prowadzona w większości gospodarstw rolnych produkcja zwierzęca (chów bydła i trzody chlewnej), odbywa się na małą skalę. Uwzględnia ona przede wszystkim potrzeby własne właścicieli i ich rodzin, a jej wielkość sięga kilku sztuk w gospodarstwie [KARPUĆ i inni 2008].

Typologia i systematyka gleb

Typologicznie na obszarze gminy Krotoszyce zdecydowanie dominują gleby brunatnoziemne. Zajmują one 75,3% całkowitej powierzchni użytków rolnych [EKOPROJEKT 2009]. Gleby brunatnoziemne są glebami klimaksowymi dla obszaru pogórza aż do wysokości 1000m n.p.m. W naturalnych warunkach występują głównie pod drzewostanami liściastymi, na siedliskach

lasów mieszanych. Wytworzone są z bardzo zróżnicowanego materiału, głównie z glin lekkich i średnich pylastych o różnej genezie i różnej ilości szkieletu.

Należące do rzędu gleb brunatnoziemnych, gleby brunatne właściwe, zajmują głównie tereny zrównane i łagodne stoki. Największe ich kompleksy występują w obrębach: Złotniki, Szymanowice, Babin- Kościelec, Tyńczyk Legnicki, Kozice, Janowice Duże, Bielowice, Winnica, Czerwony Kościół, Krajów, Krotoszyce i Wilczyce.

Należące do tego samego rzędu gleby płowe (dawniej pseudobielicowe) zlokalizowane są w stosunkowo dużych płatach na terenie obrębów: Białka, Czerwony Kościół, Złotniki, Krotoszyce, Janowice i Warmątowice Sienkiewiczowskie. Są to gleby te są związane z pyłowo-ilastym składem mechanicznym i częściej występują na utworach wodnolodowcowych. W wyniku zubożenia we frakcje ilaste poziomy podpróchniczne mają nieco jaśniejsze (płowe) zabarwienie w porównaniu z glebami brunatnymi.

Drugim pod względem powierzchni typem gleb są mady rzeczne należące do rzędu gleb aluwialnych. Zajmują one 23,7% całkowitej powierzchni użytków rolnych na terenie gminy Krotoszyce. Gleby te powstają w wyniku osadzania się namulów niesionych przez wody w czasie wezbrań. Z racji swojej genezy mady często należą do najlepszych gleb na omawianym terenie. Na obszarach zalewowych osadzane są głównie frakcje pyłowe i ilaste, a także sporo materii organicznej. Mady charakteryzują się dobrymi właściwościami wodno – powietrznymi i obecnością próchnicy w całym profilu, a co za tym idzie - dużą potencjalną produktywnością. Z uwagi na okresowe nadmierna uwilgotnienie mady często użytkowane są jako użytki zielone. Poza wałami, gdy przerwany zostaje proces akumulacji osadów rzecznych następuje przeobrażenie mad w gleby brunatne. Główne kompleksy tych gleb związane są z dolinami Kaczawy i Nysy Szalonej. Występują więc w obrębach: Krajów, Winnica, Krotoszyce, Dunino i Prostynia.

Tylko 1% powierzchni użytków rolnych zajmują czarne ziemie, w większości w podtypie czarne ziemie zdegradowane i gleby szare.

Zajmują one mały płat na terenie obrębu: Krotoszyce oraz wschodnią część obrębu Warmątowice Sienkiewiczowskie, w miejscach niegdyś zabagnionych w kompleksie z glebami mułowo-glejowymi. Proces glejowy jest tu dominujący, jednak duże uwilgotnienie związane z lokalnymi wysiękami wody powoduje spowolnienie rozkładu materii organicznej, przez co tworzy się wilgotny, czarny poziom próchniczny o miąższości powyżej 20cm. Po osuszeniu lub naturalnym zarośnięciu podmokłości, z gleb objętych procesem bagiennym tworzą się czarne ziemie, zaliczane do jednych z bardziej urodzajnych gleb.

Gleby hydrogeniczne (mułowe, murszowe i torfowe), których geneza związana jest z procesem akumulacji masy organicznej w warunkach środowiska wodnego oraz osadzania materiału transportowanego przez wodę i wiatr nie występują na obszarze opracowania.

Kompleksy przydatności rolniczej

Do najlepszych gleb na terenie gminy (mając na uwadze skład mechaniczny) należą gleby lessowate ilaste, całkowicie i niecałkowicie podścielone gliną lub łem, które zaliczane są do **kompleksu 1: pszennego bardzo dobrego** lub **kompleksu 2: pszennego dobrego**. Występują one we wszystkich obrębach zajmując łącznie prawie 70% powierzchni użytków rolnych. Znacznie mniejszy obszar (ok. 17%) zajmują gleby lessowate, niecałkowicie na utworach żwirowo-piaszczystych. Ich wartość rolnicza zależy głównie od głębokości zalegania

przepuszczalnego podłoża oraz od rzeźby terenu. Większość tych gleb to gleby okresowo suche zaliczane do kompleksu **trzeciego: pszennego wadliwego**, z tym że gleby o głębszym zaleganiu podłoża przepuszczalnego i korzystniejszym położeniu wchodziły w skład kompleksu drugiego.

Piaski gliniaste na utworach żwirowo-piaszczystych oraz piaski słabo gliniaste całkowite należą do najslabszych gleb na terenie gminy. Gleby te zaliczane są do **kompleksu żytniego słabego** (kompleks 6) lub **żytniego dobrego** (kompleks 5). Występują one fragmentarycznie wśród gleb innych kompleksów.

W użytkach zielonych dominuje kompleks 2z- użytki zielone średnie. Zajmują one 84% powierzchni użytków zielonych w gminie. Użytki zielone średnie położone są na glebach mineralnych, głównie madach ciężkich, rzadziej na glebach brunatnych i czarnych ziemiach, zwykle w dolinach rzecznych lub obniżeniach terenu. Fakt, że mogą być okresowo zalewane oraz wysoki poziom wody gruntowej jest stwarza stan nadmiernego uwilgotnienia.

Rozkład ilościowy gleb należących do poszczególnych kompleksów przydatności rolniczej w każdym z obrębów na terenie gminy podano w tabeli 1.

Tabela 6. Zestawienie procentowego udziału powierzchni kompleksów rolniczej przydatności gleb w stosunku do całej powierzchni użytków rolnych na terenie gminy Krotoszyce [źródło: JUNG w Puławach za EkoPomiar 2009].(znak „#” oznacza mniej niż 1%).

Gmina	Powierzchnia użytków ornych [ha]	Kompleksy przydatności rolniczej [% powierzchni]							
		1	2	3	4	5	6	7	8
Krotoszyce	5438	23	46	17	2	6	3	#	2

Zanieczyszczenie gleb

W ramach realizacji obowiązku określonego w art. 109 ustawy Prawo ochrony środowiska oraz art. 18 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych starostwa powiatu legnickiego przeprowadził w 2009 roku badania gleb w celu rozeznania stopnia ich zanieczyszczenia. Badania te wykazały przekroczenie wartości dopuszczalnych metali ciężkich, określonych Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz stanów jakości ziemi, w 6% próbek pobranych na terenie gminy Krotoszyce. Zanieczyszczenia gleby (stężenie co najmniej jednej substancji przekracza wartość dopuszczalną) stwierdzono w obrębach: Białka (ołów, miedź), Pawłowice Małe (ołów, miedź), Szymanowice, (ołów), Czerwony Kościół (miedź) i Prostynia (arsen).

Najwyższymi zawartościami substancji zanieczyszczających na badanych terenach charakteryzowały się gleby pobrane w sąsiedztwie Huty Miedzi „Legnica” oraz Autostrady A4.

WNIOSKI:

1. Tereny rolnicze zajmują 5437,8 ha, tj. 80,6% obszaru gminy Krotoszyce.
2. Ponad 90% użytków rolnych obszaru objętego opracowaniem stanowią użytki orne. Użytki zielone zajmują tu nieco blisko 9%.
3. Zdecydowana większość obszaru gminy charakteryzuje się rolnym kierunkiem użytkowania ziemi. Kierunek rolny z udziałem lasów występuje w dwóch obrębach: Janowice Duże i Pawłowice Małe. Leśnym kierunkiem użytkowania z udziałem rolnego charakteryzuje się obręb Białka, a równy udział kierunku rolnego, leśnego i pozostałych występuje w Jaskowie.

4. Gmina posiada jedno z najlepszych na Dolnym Śląsku warunków dla rozwoju intensywnego, towarowego rolnictwa. Wysokiej intensywności produkcji rolnej sprzyjają bardzo dobre warunki glebowo – klimatyczne.
5. Do najlepszych gleb na terenie gminy należą gleby lessowate ilaste, całkowicie i niecałkowicie podścielone gliną lub iłem, które zaliczane są do kompleksu 1: pszennego bardzo dobrego lub kompleksu 2: pszennego dobrego. Występują one we wszystkich obrębach zajmując łącznie prawie 70% powierzchni użytków rolnych.
6. Gleby pobrane w sąsiedztwie Huty Miedzi „Legnica” oraz Autostrady A4 w obrębach Białka, Czerwony Kościół, Pawłowice, Prostynia i Szymanowice wykazują przekroczenia norm zawartości metali ciężkich.

2.3.2. LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych na terenie gminy Krotoszyce wynosi 560,8 ha (8,3% obszaru gminy), a gruntów zadrzewionych i zakrzewionych 83,5 ha (1,2%). Wskaźnik lesistości gminy – 9,5%, kształtuje się na bardzo niskim poziomie i jest wielokrotnie niższy od wskaźnika lesistości dla województwa dolnośląskiego (29,4%). Na obszarze poszczególnych obrębów wskaźnik ten jest bardzo zróżnicowany i wynosi od 0,3% w Prostyni do 69,5% w Białce. Zdecydowana większość obszarów gminy Krotoszyce (12 obrębów) charakteryzuje się bardzo niską lesistością (do 10%). Trzy obręby posiadają niską lesistość: Krajów – 10,5%, Winnica – 11,4% i Janowice Duże – 18,4%. Największe wartości wskaźnika lesistości mają obręby położone w sąsiedztwie Huty Miedzi Legnica (była strefa ochronna). Są to: Białka (69,5%), Jasków (32,1%) i Pawłowice Małe (28,8%).

Na podstawie opracowania ekofizjograficznego [KURPIEWSKI A. z zespołem 2010] oraz wcześniejszych inwentaryzacji wyróżnić można następujące zbiorowiska leśne:

Ładnie zachowane płaty grądu środkowoeuropejskiego (*Galio-Carpinetum*), siedliska przyrodniczego należące do sieci Natura 2000 o kodzie 9170-1 (odmiana śląsko-wielkopolska). Drzewostan buduje tutaj dąb szypułkowy (*Quercus rubra*), klon pospolity (*Acer platanoides*), lipa drobnolistna (*Tilia cordata*), grabu pospolitego (*Carpinus betulus*) oraz domieszka trzmieliny pospolitej (*Euonymus europaea*) i bzu czarnego (*Sambucus nigra*). Miejscami pojawia się świerk pospolity (*Picea abies*). Runo porasta głównie kosmatka gajowa (*Luzula luzuloides*), śmiełek pogięty (*Deschampsia flexuosa*), przytulia leśna (*Galium sylvaticum*), poziomka pospolita (*Fragaria vesca*), pszeniec gajowy (*Melampyrum nemorosum*) oraz borówka czarna (*Vaccinium myrtillus*). Zidentyfikowano również płatowo rozmieszczoną konwalię majową (*Convallaria majalis*), kopytnik pospolity (*Asarum europaeum*), marzanekę wonną (*Galium odoratum*) oraz bluszcz pospolity (*Hedera helix*).

Laski topolowe w okolicy Białki i Pawłowic. Monokultury nasadzone na terenach byłej strefy ochronnej Huty Miedzi „Legnica” jako zieleń ochronna, są ubogimi zbiorowiskami roślinnymi z dominującą topolą, domieszką brzozy brodawkowatej (*Betula pendula*) oraz głogu jednoszyjkowego (*Crataegus monogyna*). W trawiastym runie przeważa nawłóć (*Solidago sp.*).

Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) – siedliska natury 2000 o kodzie 91EO. Dosyć silnie przekształcone płaty łągów tworzą wąskie pasy wzdłuż cieków wodnych. Prawdopodobnie największy procent tego zbiorowiska zajmuje podgórski łąg jesionowy (*Carici remotae-Fraxinetum*) o kodzie 91E0-5. W drzewostanie wyróżnia się duży udział jesionu wyniosłego (*Fraxinus excelsior*) oraz klonu jawora (*Acer pseudoplatanus*), co wskazuje na górski charakter tego lasu. Dno tych lasków często porasta pierwiosnek wyniosły (*Primula elatior*), czartawa pospolita (*Circaea lutetiana*), nitrofilne gatunki ruderalne oraz duże ilości maliny (*Rubus sp.*). W runie obserwuje się także masowo geofity, takie jak złoć żółta (*Gagea lutea*), kokorycz pusta (*Cordylalis cava*), zawilec żółty (*Anemone ranunculoides*) czy miodunka ćma (*Pulmonaria obscura*).

Lasy państwowe

Lasy leżące na terenie gminy Krotoszyce zarządzane są przez Państwowe Gospodarstwo Leśne- Lasy Państwowe Nadleśnictwo Legnica, Leśnictwo Lubiatów. Według stanu na 1 stycznia 2007 r. [Wierzbicki J. 2007] powierzchnia zarządzanych przez ALP gruntów leśnych i zalesionych

na terenie gminy Krotoszyce wynosi 326,3 ha, co stanowi tylko 11% powierzchni lasów całego Nadleśnictwa.

Grunty Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe występują tylko w 9 obrębach, a ich udział kształtuje się od 0,2% w Babinie i Wilczycach do 17,4% w Janowicach Dużych. Największe procentowo powierzchnie gruntów PGL (224,4 ha) znajdują się w trzech obrębach: Janowice Duże, Winnica i Czerwony Kościół. Zostały one oznaczone na mapie ekofizjografii, na której podano numery wydzieleń leśnych.

W całym nadleśnictwie wyodrębniono 12 typów siedliskowych, ale tylko 6 z nich występuje na terenie gminy Krotoszyce. Są to: las świeży (60%), las mieszany świeży (19%), las wilgotny (10%) oraz na niewielkich powierzchniach: bór mieszany świeży, ols jesionowy i las łęgowy. Dominują więc siedliska świeże, jednak niemały odsetek (ok. 12%) stanowią też siedliska wilgotne, łęgowe i bagienne.

Lasy nie należące do Skarbu Państwa

Lasy nie będące pod zarządem Nadleśnictwa Legnica należą do osób prywatnych (34,9 ha), gminy Krotoszyce (1,7 ha w obrębach: Babin, Krotoszyce i Winnica), parafialne (0,4 ha w Szymanowicach) oraz KGHM Huta Miedzi „Legnica” (ok. 160 ha w obrębach Białka, Pawłowice i Jaszków). Łączna powierzchnia tych lasów równa jest 234,5 ha.

Pod względem siedliskowym (nie licząc topolowych łasków KGHM) największy udział mają lasy: mieszany świeży (30,9%) i świeży (29,8%). Siedliska borowe (bór świeży i bór mieszany świeży) zajmują łącznie 3,8 ha (10%). Lasy wilgotne i bagienne (olsy) zajmują natomiast 10,8 ha, to jest 29% lasów prywatnych [Inwentaryzacja stanu lasu, 2002].

Funkcje ochronne lasów

Zgodnie z Ustawą o lasach z dnia 28 września 1991 r. (Tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r. Nr 45, poz. 435 z późniejszymi zmianami) za lasy szczególnie chronione, zwane też "lasami ochronnymi", mogą być uznane:

- 1) lasy glebochronne, które chronią glebę przed zmywaniem lub wyjałowieniem, powstrzymują usuwanie się ziemi, obrywanie się skał lub lawin;
- 2) lasy wodochronne, które chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, regulują stosunki hydrologiczne w zlewni oraz na obszarach wododziałów;
- 3) ograniczają powstawanie lub rozprzestrzenianie się lotnych piasków;
- 4) są trwale uszkodzone na skutek działalności przemysłu;
- 5) stanowią drzewostany nasienne lub ostoje zwierząt i stanowiska roślin podlegających ochronie gatunkowej;
- 6) mają szczególne znaczenie przyrodniczo-naukowe lub dla obronności i bezpieczeństwa Państwa;
- 7) są położone:
 - a) w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców,
 - b) w strefach ochronnych uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowiskowej w rozumieniu ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz. U. Nr 167, poz. 1399).
 - c) w strefie górnej granicy lasów.

Las stanowiący własność Skarbu Państwa uznawany jest za ochronny w drodze decyzji Ministra Środowiska, natomiast w odniesieniu do pozostałych lasów decyzje taką podejmuje Starosta.

Aktualnie dla Nadleśnictwa Legnica obowiązuje Zarządzenie nr 184 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 23 października 1996 roku w sprawie uznania za ochronne lasów, stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa Legnica. Powierzchnia lasów ochronnych w Nadleśnictwie Legnica wynosi 14951 ha, w tym 287 ha w obrębie gminy Krotoszyce.

Na terenie opracowania są to: lasy położone w pobliżu miasta – 287 ha, lasy wodochronne – 9 ha i lasy przyrodniczo cenne (cenne fragmenty rodzimej przyrody) – 38 ha. Do tej ostatniej kategorii zakwalifikowano położone między Winnicą i Janowicami Dużymi lasy oddziałów 367 i 368. Ochronę taką uzasadniono chronionymi siedliskami (grądy i lasy łęgowe), cennym drzewostanem (dęby, lipy i klony w wieku 180 – 200 lat) oraz licznymi stanowiskami roślin chronionych (konwalia, kopytnik, bluszcz, lilia złotogłów).

Lasy nie będące własnością Skarbu Państwa nie są lasami ochronnymi, chociaż w wielu przypadkach nie ustępują one wartościom lasów państwowych, a lasy KGHM dodatkowo winny być chronione z uwagi na funkcję zieleni izolacyjnej.

Stan zdrowotny lasów

Wszystkie lasy na terenie opracowania leżą w I strefie uszkodzeń przemysłowych [WIERZBICKI J. 2007]. Oznacza to, że 11 – 25% drzewostanu wykazuje uszkodzenia (defoliacja, chorobliwe przebarwienia liścia, deformacja pędów, stan pni i korzeni).

W dużej mierze drzewostany nękane są przez szkodniki wtórne (przypląszczka granatka, cetyńce, piętki) oraz zwierzynę łowną. Innym czynnikiem oddziałującym na stan zdrowotny lasu są warunki klimatyczne (susze, powodzie, huragany).

WNIOSKI:

1. Powierzchnia lasów i gruntów leśnych na terenie gminy Krotoszyce wynosi 560,8 ha (8,3% obszaru gminy), a gruntów zadrzewionych i zakrzewionych 83,5 ha (1,2%). Wskaźnik lesistości gminy – 9,5%, kształtuje się na bardzo niskim poziomie i jest wielokrotnie niższy od wskaźnika lesistości dla województwa dolnośląskiego (29,4%).
2. Lasy leżące na terenie gminy Krotoszyce zarządzane są przez Państwowe Gospodarstwo Leśne- Lasy Państwowe Nadleśnictwo Legnica, Leśnictwo Lubiatów. Powierzchnia zarządzanych przez ALP gruntów leśnych i zalesionych na terenie gminy Krotoszyce wynosi 326,3 ha, co stanowi tylko 11% powierzchni lasów całego Nadleśnictwa.
3. Lasy nie będące pod zarządem Nadleśnictwa Legnica należą do osób prywatnych (34,9 ha), gminy Krotoszyce (1,7 ha w obrębach: Babin, Krotoszyce i Winnica), parafialne (0,4 ha w Szymanowicach) oraz KGHM Huta Miedzi „Legnica” (ok. 160 ha w obrębach Białka, Pawłowice i Jaszków). Łączna powierzchnia tych lasów równa jest 234,5 ha.
4. Powierzchnia lasów ochronnych w Nadleśnictwie Legnica, w obrębie gminy Krotoszyce wynosi 287 ha. Są to: lasy położone w pobliżu miasta – 287 ha, lasy wodochronne – 9 ha i lasy przyrodniczo cenne (cenne fragmenty rodzimej przyrody) – 38 ha. Do tej ostatniej kategorii zakwalifikowano położone między Winnicą i Janowicami Dużymi lasy oddziałów 367 i 368. Ochronę taką uzasadniono chronionymi siedliskami (grądy i lasy łęgowe), cennym drzewostanem (dęby, lipy i klony w wieku 180 – 200 lat) oraz licznymi stanowiskami roślin chronionych (konwalia, kopytnik, bluszcz, lilia złotogłów).

5. Lasy nie będące własnością Skarbu Państwa nie są lasami ochronnymi, chociaż w wielu przypadkach nie ustępują one wartościom lasów państwowych, a lasy KGHM dodatkowo winny być chronione z uwagi na funkcję zieleni izolacyjnej.

2.3.3. WIELKOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW WODNYCH

Gmina Krotoszyce leży na obszarze zlewni Odry. Rozpatrywany obszar należy do zlewni II rzędu, mianowicie obejmuje dorzecze Kaczawy i jej prawobrzeżnego dopływu – Nysy Szalonej. Wododział III rzędu pomiędzy tymi dwiema rzekami przebiega przez środek gminy, z południowego zachodu na północny wschód. Niewielka północna część obszaru gminy (rejon Czerwonego Kościoła) odwadniana jest w kierunku Czarnej Wody (lewobrzeżny dopływ Kaczawy) poprzez bezimienne cieki zasilające Lubiakówkę.

Głównym ciekim wodnym w rejonie objętym opracowaniem jest rzeka Kaczawa (lewy dopływ Odry), której źródła (590m n.p.m.) znajdują się w rejonie Kaczorowa na zboczu góry Turzec (Góry Ołowiane). Zlewisko Kaczawy zajmuje powierzchnię 2261,3 km², w jej obrębie znajduje się tylko 8,4 % obszarów leśnych. W górnym biegu przepływa przez tereny rolnicze, w środkowym i dolnym odwadnia obszary o charakterze przemysłowo-rolniczym. Średni roczny przepływ ulega dużym wahaniom zależnym od równie zmiennych opadów atmosferycznych. W latach 1920-1935 wynosił on przeciętnie 7,1 m³/s, a w latach 1978-1990 tylko 3,7 m³/s. W 1990 roku średni roczny przepływ wyniósł niespełna 1,5 m³/s. Gmina Krotoszyce usytuowana jest w środkowym odcinku biegu tej rzeki, na wysokości ujścia Nysy Szalonej.

Nysa Szalona jest prawobrzeżnym dopływem Kaczawy. Uchodzi do Kaczawy na zachód od Dunina, na wysokości ok. 140 m n.p.m. Odwadnia ona północno – wschodnią część Grzbietu Wschodniego Gór Kaczawskich, Pogórze Bolkowskie oraz znaczną część Pogórza Kaczawskiego. Rzeka ta swoje źródła ma w Sudetach Środkowych, na południe od Bolkowa (rejon Przełęczy Domanowskiej, 450-480 m n.p.m.). Całkowita długość rzeki wynosi 51 km. Na rzece tej poniżej Jawora usytuowany jest zbiornik retencyjny „Słup”, stanowiący podstawowy element systemu zaopatrzenia miasta Legnicy w wodę do picia. [STAFFA i inni 2002].

Ponadto, przez teren opracowania przepływają następujące większe cieki⁶:

- **Łotnica** (Gąska), lewy dopływ Nysy Szalonej. Wypływa na obszarze Mniszego Lasu, z północnych zboczy Jeżycy, na wysokości ok. 395-410 m n.p.m. Skalistą doliną dociera do Bogaczowa (k. Męcinki) i dalej wpływa na lekko sfalowany, bezleśny obszar Niziny Śląskiej. Za Sichowem przyjmuje swój największy dopływ – Gajkę. Na niektórych mapach błędnie oznaczono, że to Łotnica jest dopływem Gajki. Płyń głębokim rowem przez rolniczo użytkowane tereny gminy Krotoszyce. Wzdłuż koryta rosną pojedyncze drzewa (głównie wierzyby kruche) i krzewy, jedynie jej ujściowy odcinek jest dość dobrze biologicznie obudowany. Do Nysy wpływa w rejonie Winnicy, po przepłynięciu około 7,5 km. [STAFFA M. z zespołem, 2002].
- **Kojszkówka**. Źródło potoku znajduje się na terenie parku w Warmatowicach. Jest ono odbudowane i zasila sieć wodociagową obiektów po dawnej tuczarni. Potok ten

⁶ Dane: Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Krotoszyce, 2010

przeciska się pomiędzy zabudowaniami wsi, po czym wpływa na tereny rolnicze. Na zachód od wsi potok ten zasila dwa duże stawy rybne, po czym opuszcza teren gminy. Płyne przez Kojszków i Raczkową, gdzie wpada do Wierzbiaka – dopływu Kaczawy. Długość potoku ok. 8 km, z czego ok. 2,5 km na terenie gminy Krotoszyce.

- **Pawłówka.** Wypływa z rejonu byłej wsi Pawłowice Małe. Następnie płynie wzdłuż torów kolejowych w kierunku północno- zachodnim, opływa składowisko odpadów „Polowice”, zasila zbiornik retencyjny w rejonie Białki po czym, już na terenie Legnicy zasila Czarną Wodę. Długość potoku – ok. 5,3 km, z czego ok. 1 km na terenie gminy Krotoszyce.
- Potok bez nazwy przepływający przez Krajewo Górne. Wypływa w rejonie Sichowa, wpływa do Nysy Szalonej przed mostem w Krajewie. Potok ten jest obudowany bogatą roślinnością w formie zadrzewień, zakrzaczeń i zbiorowisk łąkowych. Na odcinku ujściowym przepływa on przez dość duży zagajnik leśny z oczkiem wodnym utworzonym na tym potoku. Potok rozlewa się tutaj dość szeroko tworząc podmokłości i namuliska, co nadaje zagajnikowi charakter lasu olsowego. Długość potoku wynosi ok. 6 km, z czego ok. 4 km na terenie gminy Krotoszyce.
- Potok bez nazwy, dopływ Lubiatówki przepływający przez Czerwony Kościół zasilając staw parkowy. Długość potoku – ok. 5,5 km, przy czym ok. 3 km na terenie gminy Krotoszyce.
- Potok bez nazwy przepływający przez Dunino. Długość potoku ok. 3 km.
- Potok bez nazwy wypływający z parku w Janowicach Dużych, gdzie zasila kilka stawów. Następnie płynie w kierunku Prostyni, gdzie również zasila duży staw hodowlany. Długość potoku ok. 3,5 km.
- Potok bez nazwy wypływający z okolic Tyńczyka Legnickiego. Przepływa przez Babin zasilając staw na terenie zaniedbanego parku. W rejonie Prostyni opuszcza teren gminy, po czym wpływa na tereny ujęć wody w Przybkowie przyjmując po drodze między innymi dopływy z Janowic i z Dunina Długość potoku ok. 4,5 km.
- Potok bez nazwy przecinający Krotoszyce. Wypływa ze zbocza wzniesienia 195 m n.p.m. na zachód od Krotoszyce, po czym dość szeroką, miejscami podmokłą doliną spływa w kierunku wsi. Dalej płynie przez tereny rolnicze aż do Kaczawy. Długość potoku – ok. 2,4 km.

Wody płynące i rowy zajmują niewielką powierzchnię gminy–95,4 ha. Bardzo małą powierzchnię zajmują wody stojące– 19,1 ha (0,3%). Wody stojące to występujące na terenie gminy stawy hodowlane, stawy przypałacowe i oczka wodne, pełniące funkcje zbiorników małej retencji. Największą powierzchnię zajmują one w obrębach: Wamątwice Sienkiewiczowskie (4,78 ha), Prostynia (4,47 ha), Dunino (3,45 ha) i Jaszków (2,84 ha). Są one często zdewastowane i zanieczyszczone. Na terenie obrębów: Bielowice, Kozice, Pawłowice Małe, Szymanowice, Wilczyce, Winnica i Złotniki ewidencjonowane wody stojące nie występują.

Łącznie pod wodami znajduje się 114,4 ha, to jest 1,7% powierzchni gminy tj. 114,51 ha – najwięcej w obrębach: Krotoszyce (34,21 ha), Wilczyce (16,22 ha), Winnica (16,22 ha) i Krajów (12,72 ha) [źródło: Zestawienie klasoużytków w gminie Krotoszyce na dzień 12-11-2009].

Ocena jakości wód powierzchniowych

Badania jakości wód powierzchniowych prowadzone są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Z rzek przepływających przez teren opracowania monitoringiem objęte są Kaczawa oraz Nysa Szalona [WIOŚ 2009]. W 2008 roku rzeki te były badane w ramach monitoringu operacyjnego. W ramach badań stwierdzono:

1) Kaczawa:

wody Kaczawy badane były w ramach monitoringu operacyjnego w 4 przekrojach pomiarowych, przy czym 2 z nich (most na Kaczawie w Krotoszycach oraz na terenie ujęcia w Przybkowie) obrazują stan wód tej rzeki w obrębie gminy Krotoszyce;

W obu tych punktach parametry wskaźników fizykochemicznych wód Kaczawy zaliczono do II klasy czystości. Oznacza to, że stan chemiczny wód Kaczawy na terenie gminy Krotoszyce (zarówno poniżej jak i powyżej obszaru gminy) jest dobry [DZIEWANOWSKI et al. 2009].

Oprócz tego, na ujęciu brzegowym Przybków badano wody Kaczawy w celu oceny jakości wód ujmowanych do spożycia. Stwierdzono pogorszenie stanu sanitarnego tych wód ze względu na ilość bakterii grupy coli typu fekalnego do wartości nieodpowiadających kategorii A3. W porównaniu do roku poprzedniego stwierdzono również wzrost stężeń manganu i niklu do poziomu kategorii A2 i A3. Z kolei w 2008 r. nie wyizolowano bakterii z rodzaju Salmonella [DZIEWANOWSKI et al. 2009].

2) Nysa Szalona:

parametry wskaźników fizykochemicznych wód Nysy Szalonej w punkcie poniżej Bolkowa (Wolbromek) zaliczone zostały do III klasy, natomiast w punkcie ujścia do Kaczawy (Dunino) do II klasy [DZIEWANOWSKI i in. 2009].

Powyżej Krotoszyc elementy fizykochemiczne w wodach Nysy Szalonej zostały sklasyfikowane w III klasie, co oznacza, że – niezależnie od wyników klasyfikacji elementów biologicznych – osiągnięty zostałby w tym punkcie co najwyżej umiarkowany stan ekologiczny, a w konsekwencji zły stan wód. W przekroju ujściowym wody Nysy Szalonej charakteryzują się dobrą jakością [DZIEWANOWSKI i in. 2008].

WNIOSKI:

1. Gmina Krotoszyce leży na obszarze zlewni głównego cieku Dolnego Śląska- Odry. Rozpatrywany obszar należy do zlewni II rzędu, mianowicie obejmuje dorzecze Kaczawy i jej prawobrzeżnego dopływu – Nysy Szalonej.
2. Parametry wskaźników fizykochemicznych wód Kaczawy zaliczono do II klasy czystości. Oznacza to, że stan chemiczny wód Kaczawy na terenie gminy Krotoszyce (zarówno poniżej jak i powyżej obszaru gminy) jest dobry. Stwierdzono natomiast pogorszenie stanu sanitarnego tych wód ze względu na ilość bakterii grupy coli typu fekalnego do wartości nieodpowiadających kategorii A3.
3. Parametry wskaźników fizykochemicznych wód Nysy Szalonej w punkcie poniżej Bolkowa (Wolbromek) zaliczone zostały do III klasy. W przekroju ujściowym wody Nysy są już lepsze osiągając dobrą jakość (II klasa czystości).

2.3.4. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Główne źródła emisji zanieczyszczeń

Największym, przemysłowym źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie opracowania jest Huta Miedzi „Legnica” należąca do Spółki KGHM „Polska Miedź”. Zakład ten zlokalizowany jest w pobliżu północno – zachodniej granicy gminy. Zastosowana w Hucie Miedzi „Legnica” technologia pieców szybowych, była w przeszłości przyczyną znacznej emisji gazów i pyłów. Obecnie wszystkie gazy technologiczne z pieców szybowych, po odpyleniu, spala się w lokalnych elektrociepłowniach, a gazy spalinowe z elektrociepłowni są odsiarczane.

Znaczny udział w zanieczyszczeniu powietrza mają również emisje substancji toksycznych pochodzących z procesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach energetycznych pyłów i gazów. Do większych emitatorów takich zanieczyszczeń położonych w rejonie opracowania należy między innymi elektrociepłownia w Legnicy. Najistotniejszą rolę odgrywa tu jednak emisja zanieczyszczeń z emitatorów o niskiej wysokości (od kilku, kilkunastu do maksymalnie 30 m). Z tego powodu są one szczególnie uciążliwe dla środowiska. Są to zazwyczaj nieefektywne lokalne kotły grzewcze oraz paleniska domowe, gdzie przy spalaniu w niskich temperaturach mogą powstawać WWA i dioksyny. Z reguły duża ilość tych emitatorów i niekorzystne warunki rozprzestrzeniania na ograniczonym terenie kształtują poziom stężeń w ich najbliższym otoczeniu.

Podstawową masę zanieczyszczeń odprowadzanych do atmosfery stanowi dwutlenek węgla. Jednak najbardziej uciążliwe składniki spalin to przede wszystkim dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pył. W mniejszych ilościach emitowane są również chlorowódz, różnego rodzaju węglowodory aromatyczne i alifatyczne oraz związki węgla elementarnego w postaci sadzy. Wraz z pyłem emitowane są również metale ciężkie, pierwiastki promieniotwórcze i benzo(a)piren.

Innym ważnym elementem niskiej emisji są zanieczyszczenia komunikacyjne, obejmujące takie substancje jak: tlenki azotu, węglowodory, pyły, tlenek węgla, aldehydy. Emisja ta wraz z postępującym zwiększaniem się ilości pojazdów wykazuje tendencję wzrostową. Szczególnie wysokie zanieczyszczenie powietrza substancjami pochodzącymi ze spalania paliw w silnikach pojazdów występuje przy trasach komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu (tutaj autostrada A4 oraz droga wojewódzka nr 364).

Ocena stanu czystości powietrza w gminie Krotoszyce

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu corocznie sporządza ocenę jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w oparciu o ustawę Prawo ochrony środowiska. (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150) oraz akty wykonawcze do ww. ustawy, a w szczególności:

- 1) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U.z 2008 r. Nr 47, poz. 281).
- 2) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie oceny poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2009 r, Nr 5 poz. 31).

Ponadto, w 2008 roku opublikowana została Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (Dyrektywa „CAFE”). Nowa Dyrektywa wprowadziła krajowy cel redukcji narażenia na

działanie PM_{2,5} dla ochrony zdrowia ludzkiego oraz wartość docelową i wartość dopuszczalną PM_{2,5} dla ochrony zdrowia ludzkiego.

Oceny dokonuje się z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin. Odnoszone są one do jednostek terytorialnych nazywanych strefami, którą stanowi aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy lub obszar powiatu nie wchodzący w skład aglomeracji.

Podstawą do niniejszej oceny były wyniki pomiarów jakości powietrza w 2008 roku ze stacji pomiarowych eksploatowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu - Delegaturę w Legnicy, Wojewódzką Stację Sanitarно-Epidemiologiczną we Wrocławiu oraz KGHM „Polska Miedź” S.A. W rejonie opracowania w 2008 r. badania jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia ludzi prowadzono w następujących punktach [ŻYNIWICZ i inni 2009; informacje z KGHM zawarte w piśmie nr TOŚ 486/XII/2009 z dn. 15 grudnia 2009 r.]:

- 1) w stałej stacji pomiarowej zlokalizowanej w Legnicy przy ulicy Rzeczypospolitej (WIOŚ),
- 2) w 1 punkcie, w którym wykorzystano pasywny (wskaźnikowy) sposób poboru próbek powietrza (WIOŚ),
- 3) w automatycznej stacji pomiarowej zlokalizowanej przy ulicy Złotoryjskiej (KGHM).

Stała stacja monitoringu, której wyniki z uwagi na niewielką odległość mogą być odnoszone do obszaru opracowania, zlokalizowana jest w Legnicy przy ulicy Złotoryjskiej. Jest ona oddalona jest 6 – 8 km na północ od Krotoszyce. Na terenie Legnicy pracują jeszcze dwie inne stałe stacje monitoringu, jednak z uwagi na położenie punktów obserwacji pośród zwartej zabudowy miejskiej, w bezpośrednim sąsiedztwie ruchliwych ulic (główne źródło emisji stanowi ruch drogowy oraz zanieczyszczanie z niskich emitorów) nie są one reprezentatywne dla obszarów wiejskich terenu opracowania. W zwartej zabudowie miejskiej inne są też warunki przewietrzania.

Od początku lat 80., KGHM Polska Miedź S.A. prowadzi systematyczne badania stanu zanieczyszczenia powietrza, wykorzystując do tego od lat 90. również specjalną sieć automatycznego monitoringu. Badanie stanu zanieczyszczenia powietrza dotyczy w szczególności rejonów wokół Huty Miedzi "Legnica". Automatyczny system pomiaru emisji wokół tej Huty składał się najpierw z czterech, a od 2003 r. z trzech stacji pomiarowych, stacji dyspozytorskiej i meteorologicznej. Od 2008 roku Huta posiada jedną stację monitoringu przy ulicy Złotoryjskiej, z której wyniki przedstawiono poniżej. Stacja ta mierzy m.in. półgodzinne stężenia dwutlenku siarki, tlenu azotu, pyłu zawieszonego PM₁₀, tlenu węgla i ołowiu, a także kierunek i prędkość wiatru.

W 2007 roku, w Krotoszycach, realizowany był monitoring powietrza na podstawie pomiarów pasywnych podstawowych zanieczyszczeń powietrza. W 2008 roku badania takie prowadzono w Męcince, oddalonej ok. 15 km na wschód od Krotoszyce. Badane tutaj były tylko imisje dwóch zanieczyszczeń: dwutlenek siarki i tlenki azotu.

Tabela 7. Wyniki pomiarów dwutlenku siarki w Krotoszycach (2007 r) oraz w rejonie gminy Krotoszyce w 2008 r. [µg/m³], źródło: [ŻYNIWICZ 2009].

Lp.	Stanowisko pomiarowe	Średnia roczna	Średnia – sez. grzewczy	Średnia – sez. pozagrzewczy
1	Krotoszyce, ul Gwarna – pomiary pasywne w 2007 r.	2,8	4,3	1,3
2	Męcinka – pomiary pasywne w 2008 r.	4,6	6,8	2,4

3	Legnica, ul. Złotoryjska – stała stacja monitoringu (2008 r.)	13,0	17,0	9,0
---	---	------	------	-----

Dla dwutlenku siarki, z uwagi na ochronę zdrowia ludzi normowane są tylko stężenia jednogodzinne i dobowe, które nie są oznaczane metodą pasywną. Na stacji przy ulicy Złotoryjskiej stwierdzono 2 przypadki przekroczenia dopuszczalnego stężenia dobowego SO₂ (dopuszczalna liczba przypadków = 3 razy). Nie została jednak przekroczona tutaj dopuszczalna częstość przekroczeń (24 razy w roku dla stężeń 1-godzinowych). Stężenie dwutlenku siarki mierzone w punkcie przy ulicy Złotoryjskiej należało do najwyższych w 2008 roku na terenie Dolnego Śląska.

Tabela 8. Wyniki pomiarów dwutlenku azotu w Krotoszycach (2007 r) oraz w rejonie gminy Krotoszyce w 2008 r. [µg/m³], źródło: [Żyniewicz 2009].

Lp	Stanowisko pomiarowe	Średnia roczna	% normy ¹⁾	Średnia – sez. grzewczy	Średnia – sez. pozagrzewczy
1	Krotoszyce, ul Gwarna – pomiary pasywne w 2007 r.	10,5	26%	14,0	7,0
2	Męcinka– pomiary pasywne w 2008 r.	9,6	24%	11,4	7,8
3	Legnica, ul. Złotoryjska – stała stacja monitoringu (2008)	14,0	35%	16,4	11,7

^{1/} dopuszczalny poziom średnioroczny NO₂ dla obszarów kraju wynosi 40 µg/m³

W obu punktach stwierdzono dobrą jakość powietrza w odniesieniu do norm obowiązujących dla dwutlenku azotu.

Tabela 9. Wyniki pomiarów pyłu zawieszonego PM₁₀ na terenie gminy Krotoszyce w 2008 r.[µg/m³], źródło: [Żyniewicz 2009].

Lp	Stanowisko pomiarowe	Średnia roczna	% normy ¹⁾	Średnia – sez. grzewczy	Średnia – sez. pozagrzewczy
1	Legnica, ul. Złotoryjska – stała stacja monitoringu	30,2	76%	28,5	31,9

^{1/} dopuszczalny poziom średnioroczny pyłu zawieszonego dla obszarów kraju wynosi 40 µg/m³

W punkcie tym 25 razy stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego 24-godzinnego poziomu stężenia pyłu zawieszonego, który dla obszaru kraju wynosi 50 µg/m³. Dopuszczalna liczba przypadków powyżej poziomu dopuszczalnego – 35 razy.

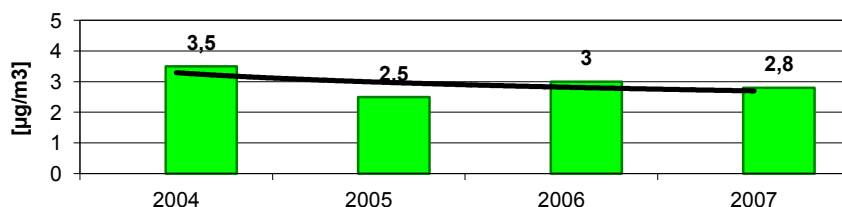
W Krotoszycach zanotowano znaczne różnice sezonowe stężeń, średnio ponad 2-krotnie wyższe stężenia zanotowano w okresie grzewczym. W okresie zimowym następuje wzrost stężeń podstawowych zanieczyszczeń powietrza z powodu tzw. „niskiej emisji” pochodzącej głównie ze spalania paliw w indywidualnych paleniskach. Zmian takich nie notuje się w punkcie przy ulicy Złotoryjskiej, co sugeruje, że emisje zanieczyszczeń nie są tutaj sezonowe. Źródłem ich może być przemysł lub/i komunikacja.

W stosunku do pozostałych zanieczyszczeń, wyniki badań jakości powietrza przy ul. Złotoryjskiej, prowadzonych w 2008 r. wykazały:

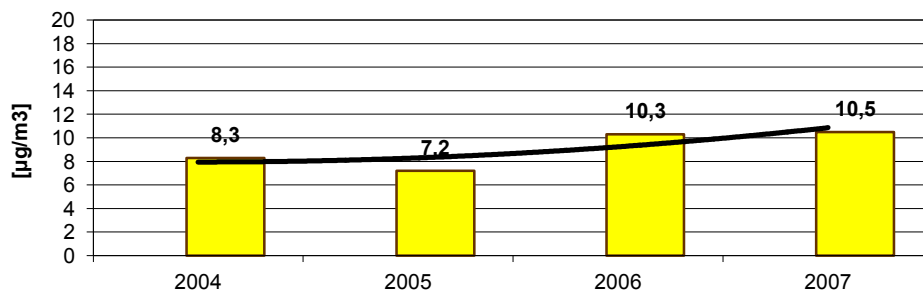
- bardzo niski poziom zanieczyszczenia niklem i kadmem w odniesieniu do wartości docelowych ustalonych w Dyrektywie U.E. (<20% wartości docelowej),
- nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu 8- godzinnego tlenu węgla (10% normy),

- nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego stężenia ołowiu, aczkolwiek wynik zanotowany na stacji przy ulicy Złotoryjskiej był najwyższy na Dolnym Śląsku (86% normy),
- najwyższe na Dolnym Śląsku stężenie średnioroczne arsenu zanotowano w Legnicy przy Al. Rzeczypospolitej: 7,7 ng/m³ (129% wartości docelowej),
- bardzo wysokie, wynoszące 503% wartości docelowej wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych oznaczonych w pyłe PM₁₀ w punkcie przy ul. Rzeczypospolitej.

W okresie ostatnich kilku lat (badania metodą pasywną w Krotoszycach prowadzone były od 2004 do 2007 roku) stwierdza się ustalony poziom stężeń zanieczyszczeń z lekką tendencją spadkową dla dwutlenku siarki i nieznacznym wzrostem stężeń dwutlenek azotu. Trendy zmian na podstawie pomiarów w Krotoszycach zobrazowano na poniższych wykresach.

Rys. 3. Zmiany średniorocznych stężeń dwutlenku siarki w latach 1992-2003 w Krotoszycach z wyznaczoną linią trendu (poziom średnioroczny ze względu na ochronę zdrowia nie jest normowany) [opracowano na podstawie raportów WIOŚ we Wrocławiu].

Rys. 4. Zmiany średniorocznych stężeń dwutlenku azotu w latach 2002-2006 w Krotoszycach z wyznaczoną linią trendu (czerwona linia wyznacza poziom dopuszczalny średnioroczny na obszarach kraju=40 µg/m³) [opracowano na podstawie raportów WIOŚ we Wrocławiu].

Wyniki uzyskanych przez sieć pomiarów pozwoliły więc stwierdzić, że zanieczyszczenie powietrza wokół Huty Miedzi Legnica mieści się w granicach norm dopuszczanych przez polskie przepisy o ochronie środowiska.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, do 31 czerwca każdego roku, Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska dokonuje oceny poziomu substancji w powietrzu w danej strefie, a następnie dokonuje klasyfikacji stref. Gmina Krotoszyce włączona została do strefy jaworsko – złotoryjskiej.

Biorąc pod uwagę poziom zanieczyszczenia powietrza w rejonie terenu objętego opracowaniem w odniesieniu do norm ustalonych dla obszaru kraju z uwagi na ochronę zdrowia ludzi obszar opracowania kwalifikuje się do strefy A, w obrębie której nie stwierdza się

przekroczeń wartości dopuszczalnych i zaleca się utrzymanie jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie.

Tabela 10. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych substancji oraz klasa ogólna wg kryteriów ustanowionych dla celu ochrony zdrowia dla Krotoszyce w roku 2008 [źródło: WIOS Wrocław].

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych substancji dla obszaru całej strefy								Klasa ogólna strefy
	SO2	NO2	PM10	Pb	C6H6	CO	O3	Inne*	
Strefa jaworsko - złotoryjska	A	A	A	A	A	A	-	A	A

*) Klasyfikacja stref w odniesieniu do poziomów docelowych określonych w celu ochrony zdrowia dla arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)piranu

Na podstawie klasyfikacji stref województwa dolnośląskiego za rok 2007 stwierdzono potrzebę opracowywania programów ochrony powietrza uwzględniających ochronę roślin dla strefy dolnośląskiej z uwagi na ponadnormatywne stężenia ozonu (AOT 40). Ocena jakości powietrza przeprowadzona na podstawie kryteriów określonych dla ochrony roślin wykazała przekroczenie obowiązujących poziomów dopuszczalnych dla ozonu.

Stężenie ozonu w dolnej warstwie atmosfery warunkują dwa czynniki: naturalne tworzenie ozonu pod wpływem promieniowania słonecznego oraz wtórne reakcje zachodzące w powietrzu z uczestnictwem tzw. prekursorów ozonu, głównie tlenków azotu i lotnych związków organicznych pod wpływem promieniowania słonecznego. Kompletność serii pomiarowych z ostatnich 5 lat pozwala na określenie średniego 5-letniego współczynnika AOT 40 jedynie dla stacji pomiarowej położonej na Śnieżce. Za lata 2002-2006 AOT 40 na Śnieżce wynosi 17 176 µg/m³h, co stanowi 72 % obowiązującej normy.

WNIOSKI:

1. Największym, przemysłowym źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie opracowania jest Huta Miedzi „Legnica” należąca do Spółki KGHM „Polska Miedź”. Zakład ten zlokalizowany jest w pobliżu północno – zachodniej granicy gminy.
2. Stała stacja monitoringu powietrza, której wyniki z uwagi na niewielką odległość mogą być odnoszone do obszaru opracowania, zlokalizowana jest w Legnicy przy ulicy Złotoryjskiej. Stacja ta jest obsługiwana przez KGHM.
3. Dla dwutlenku siarki, stwierdzono 2 przypadki przekroczenia dopuszczalnego stężenia dobowego SO₂ (dopuszczalna liczba przypadków = 3 razy). Nie została jednak przekroczona tutaj dopuszczalna częstość przekroczeń (24 razy w roku dla stężeń 1-godzinowych). Stężenie dwutlenku siarki mierzone w punkcie przy ulicy Złotoryjskiej należało do najwyższych w 2008 roku na terenie Dolnego Śląska.
4. W punkcie tym 25 razy stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego 24-godzinnego poziomu stężenia pyłu zawieszonego, który dla obszaru kraju wynosi 50 µg/m³. Dopuszczalna liczba przypadków powyżej poziomu dopuszczalnego – 35 razy.
5. Stwierdzono tu dobrą jakość powietrza w odniesieniu do norm obowiązujących dla dwutlenku azotu, tlenku węgla, niklu i kadmu, ołowiu.
6. W okresie ostatnich kilku lat w Krotoszycach stwierdza się ustalony poziom stężeń zanieczyszczeń z lekką tendencją spadkową dla dwutlenku siarki i nieznacznym wzrostem stężeń dwutlenek azotu.

7. Wyniki uzyskanych pomiarów pozwoliły stwierdzić, że zanieczyszczenie powietrza wokół Huty Miedzi „Legnica” mieści się w granicach norm dopuszczanych przez polskie przepisy o ochronie środowiska.

2.3.5. ODPADY

Na terenie gminy Krotoszyce zlokalizowane jest jedno składowisko odpadów komunalnych stałych w Janowicach Dużych, które zostało wybudowane w 1988 roku. Zlokalizowane ono na działce nr 102/2, w nieczynnym wyrobisku poeksploatacyjnym i przylegającym do niego nieużytku, przy drodze łączącej Janowice Duże z Krajowem, ok. 1,2 km od Janowic. Odpady deponowane są na pow. 0,80 ha, a całkowita pojemność składowiska wynosi 8 tys. m³. Obiekt nie posiada uszczelnienia oraz drenażu wód ociekowych. Składowisko to pozostaje zamknięte od 1 stycznia 2006 r. z ustalonym obowiązkiem zakończenia rekultywacji do końca 2009 r. Aktualnie obiekt ten podlega naturalizacji (naturalnej sukcesji) i jest regularnie monitoringowany [OLSZOWY A., PASTUSZKA M., 2009].

Obecnie odpady komunalne z większości gospodarstw domowych wyposażonych w pojemniki odbierane przez cztery firmy wywozowe trafiają na składowiska zlokalizowane poza gminą (składowiska w Legnicy, Pielgrzymce i Lubinie). W bieżącym roku wprowadzono w kilku miejscowościach częściową, selektywną zbiórkę odpadów plastikowych [Sprawozdania z realizacji Planu gospodarki odpadami dla gminy Krotoszyce].

Na terenie gminy Krotoszyce zlokalizowane jest składowisko przemysłowe „Pawłowice” w rejonie Pawłowic Małych. Na składowisko to przyjmowane są także odpady niebezpieczne. Użytkownikiem składowiska jest KGHM POLSKA MIEDŹ S.A., Oddział Huta Miedzi LEGNICA. W większości deponowane są odpady z Huty Miedzi LEGNICA, Zakładów Mechanicznych LEGMET oraz Oddział Instytutu Metali Nieżelaznych Legnicy.

Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne z wydzielonymi kwaterami do składowania odpadów niebezpiecznych w Pawłowicach funkcjonuje od 1987 wykorzystując nieczynne wyrobisko po eksploatacji żwiru. Położone jest w granicach obrębu Pawłowice Małe (działki 105/2, 105/5). Obiekt ten leży w zachodniej części obszaru ograniczonego od południa linią PKP relacji Legnica- Złotoryja, od północy drogą lokalną pomiędzy zlikwidowanymi zabudowaniami Białki i Pawłowic, a od wschodu i zachodu odcinkami dróg lokalnych do w/w zlikwidowanych wsi.

Składowisko składa się z czterech części, o różnej funkcji i na różnym etapie funkcjonowania [CHYBIŃSKI i inni 2004]:

- Część zachodnia- tzw. „stara”, wyłączona z eksploatacji 30 czerwca 1999 r. o powierzchni 7,10 ha. Dla części tej, w 2000 roku został opracowany projekt rekultywacji, zatwierdzony Decyzją Starosty Powiatowego w Legnicy nr RS. 6018-II-2/00 z dnia 24.11.2000 r.
- W obrębie zamkniętej „starej” części składowiska zlokalizowane jest trzykomorowe składowisko odpadów niebezpiecznych. Całkowita powierzchnia zabudowy trzech komór

składowiska, z drogami, podjazdami i placami wewnętrznymi wynosi 5 733,5 m². Decyzją Starosty w Legnicy, składowisko zostało dopuszczone do użytkowania w marcu 2001 r.

- Część wschodnia, przeznaczona jest do składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, bezpośrednio przylegająca do części zamkniętej, o łącznej powierzchni 9,4 ha. Składają się na nią dwie kwatery-Nr1 i Nr2, oddane do użytkowania w lutym 1998 roku oraz teren przeznaczony pod budowę kwater Nr3 i Nr4, które będą realizowane po zapelnieniu kwater Nr 1 i Nr 2.

W rejonie składowiska prowadzony jest stały monitoring zanieczyszczeń gleb, wód powierzchniowych (p. Pawłówka) i podziemnych (9 piezometrów).

WNIOSKI:

1. Na terenie gminy Krotoszyce zlokalizowane jest jedno składowisko odpadów komunalnych stałych w Janowicach Dużych, które zostało wybudowane w 1988 roku. Składowisko to zostało zamknięte od 1 stycznia 2006 r. z ustalonym obowiązkiem zakończenia rekultywacji do końca 2009 r. Aktualnie obiekt ten podlega naturalizacji (naturalnej sukcesji) i jest regularnie monitorowany.
2. Na terenie gminy Krotoszyce zlokalizowane jest składowisko przemysłowe „Pawłowice” w rejonie Pawłowic Małych. Na składowisko to przyjmowane są także odpady niebezpieczne. Użytkownikiem składowiska jest KGHM POLSKA MIEDŹ S.A., Oddział Huta Miedzi LEGNICA. W rejonie składowiska prowadzony jest stały monitoring zanieczyszczeń gleb, wód powierzchniowych (p. Pawłówka) i podziemnych (9 piezometrów).
3. Obecnie odpady komunalne z większości gospodarstw domowych wyposażonych w pojemniki odbierane przez cztery firmy wywozowe trafiają na składowiska zlokalizowane poza gminą (składowiska w Legnicy, Pielgrzymce i Lubinie).

2.3.6. HAŁAS

Hałas jest czynnikiem fizycznym nie powodującym widocznej i trwałej degradacji środowiska. Negatywne oddziaływanie fal akustycznych dotyczy przede wszystkim ludzi w okresie przebywania w strefach ich uciążliwego oddziaływania.

Standardy klimatu akustycznego

Artykuł 112a ustawy Prawo Ochrony Środowiska wprowadza dwa typy wskaźników oceny hałasu, określonych poziomem dźwięku A wyrażonym w decybelach (dB), mianowicie:

1) długookresowe wskaźniki hałasu (L_{DWN} i L_N) wyznaczone w ciągu wszystkich dób w roku, mające zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, w szczególności do sporządzania map akustycznych oraz programów ochrony środowiska przed hałasem:

2) dobowe wskaźniki hałasu mające zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby:

a) $L_{Aeq D}$ - równoważny poziom hałasu dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6⁰⁰ do godz. 22⁰⁰),

b) $L_{Aeq N}$ - równoważny poziom hałasu dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰).

Aktualnie obowiązującym aktem prawnym normującym dopuszczalne wartości tych wskaźników w zależności od przeznaczenia terenu i rodzaju źródeł hałasu jest rozporządzenie Ministra Środowiska z 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2007, Nr 120, poz. 826).

Wartości dopuszczalne są zależne od funkcji urbanistycznej, jaką spełnia dany teren. Ich zakres podzielono na 4 klasy. Dla terenów wymagających intensywnej ochrony przed hałasem określone są najniższe poziomy dopuszczalne, natomiast dla terenów gdzie ochrona przed hałasem nie jest zagadnieniem krytycznym poziomy dopuszczalne są najwyższe. Wartości wskaźników dobowych przytoczono w tabeli 6. Długookresowe wskaźniki hałasu posiadają identyczne z dobowymi wartości dopuszczalne (inny jest sposób ich obliczania oraz czas odniesienia).

Zgodnie z art. 114.1 powołanej wyżej ustawy klasyfikowanie terenów do poszczególnych klas standardu akustycznego leży w gestii miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Tabela 11. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez linie elektroenergetyczne oraz starty, lądowania i przeloty statków powietrznych wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq,D}$ oraz $L_{Aeq,N}$, które mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby. Tereny występujące na terenie opracowania wyróżniono pogrubioną trzcionką.

Klasa standardu akustycz.	Przeznaczenie terenu	Drogi lub linie kolejowe		Hałasy instalacyjne	
		$L_{Aeq,D}$	$L_{Aeq,N}$	$L_{Aeq,D}$	$L_{Aeq,N}$
I	A. Strefy „A” ochrony uzdrowiskowej	50	45	45	40
	B. Tereny szpitali poza miastem				
II	A. Tereny zabudowy mieszkaniowej, jednorodzinnej	55	50	50	40
	B. Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży				
	C. Tereny domów opieki społecznej.				
	D. Tereny szpitali w miastach				
III	A. Tereny zabudowy mieszkaniowej, wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego	60	50	55	45
	B. Tereny zabudowy zagrodowej				
	C. Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe				
	D. Tereny mieszkaniowo-usługowe				
IV	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	65	55	55	45

Na większości zabudowanych działek rozpatrywanego obszaru występują tereny kwalifikujące się do III klasy standardu akustycznego. Ochronie takiej podlegają działki z zabudową zagrodową lub zabudową mieszkaniową jednorodziną z usługami. Do klasy tej zalicza się także osiedla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (Kościelec). Podwyższone wymagania dotyczące jakości klimatu akustycznego (klasa II), obowiązują tutaj na obszarach gdzie skupione są budynki jednorodzinne, bez funkcji usługowych prowadzonych w obrębie posesji. Takim samym,

zaostrzonym normom podlegają tereny szkół, klubów i świetlic, czyli tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży

Tereny usługowe, przemysłowe, komunikacyjne, a także tereny upraw rolnych oraz tereny leśne nie podlegają ochronie akustycznej.

Źródła uciążliwości akustycznych na terenie opracowania

Klimat akustyczny na podlegających ochronie przeciwhałasowej obszarach zurbanizowanych kształtowany może być przez oddziaływanie akustyczne obiektów przemysłowych, lotnisk oraz przez linie komunikacyjne związane z ruchem samochodów i ruchem pociągów. Na terenie opracowania nie występuje aktualnie problem hałasu związanego z lotnictwem jak i hałasem napowietrznych linii energetycznych. Hałas przemysłowy również nie jest znaczącym w kształtowaniu klimatu akustycznego na obszarach chronionych. Oddziaływanie hałasów instalacyjnych (przemysłowych) ma znaczenie lokalne i jest ściśle nadzorowane przez służby ochrony środowiska. Klimat akustyczny na terenie opracowania w największym stopniu kształtują źródła komunikacyjne - główne trasy ruchu samochodowego.

Sporządzona w 2007 roku aktualizacja planu akustycznego Legnicy [KURPIEWSKI z zespołem 2007] pozwala określić hałas przy trasach komunikacyjnych nr 3 oraz 364. Punkty pomiarowe zlokalizowano na wylocie ulicy Złotoryjskiej oraz przy obwodnicy Legnicy w ciągu drogi krajowej nr 3.

Sporządzając ekofizjografię [KURPIEWSKI A. z zespołem 2010] przeprowadzono orientacyjne badania hałasu przy odcinkach bardziej uczęszczanych dróg, a zwłaszcza w pobliżu autostrady A4. Półgodzinne pomiary wykonano dnia 8 grudnia 2009 roku w godzinach między 10 i 15.

Otrzymane wartości podano w tabeli 7. Są to równoważne poziomy L_{eqA} hałasu w punktach zlokalizowanych 1m od krawędzi ulicy lub, jak w przypadku autostrady – przy najbliższej zabudowie mieszkaniowej, na wysokości 1,5m od poziomu gruntu. Wartości te określono dla godzin szczytu komunikacyjnego (między 10-15), w związku z tym są one zawyżone o 1-2 dB w stosunku do normowanych wartości L_{eqA} dla pory dziennej. Lokalizację punktów pomiarowych pokazano na mapie uwarunkowań.

Tabela 12. Szacunkowe parametry drogowych źródeł hałasu na terenie opracowania [źródło: KURPIEWSKI z zespołem 2007 oraz 2010].

Nr drogi	Miejscowości	Natężenie ruchu [poj/h]		Poziom hałasu L_{eq}	Zasięg hałasu >60dB
		lekkich	ciężkich		
364	Wilczyce	651	59	74,1 dB	47 m
A4	Prostynia (190m od autosrady)	bd	bd	60,4 dB	200 m
A4	Złotniki (280m od autostrady)	bd	bd	56,6 dB	150 m
3 *)	Białka	598	170	73,8 dB	36 m
2206D	Winnica	36	0	60,6 db	2 m
2190D	Krotoszyce, Winnica, Krajów	40	4	62,9 dB	4 m
2715D	Warmątowice, Kościelec	34	4	62,5 dB	3 m
2203D	Prostynia, Dunino	38	2	61,8 dB	3 m

Zmiana	studium	uwarunkowań	i	kierunków	zagospodarowania	przestrzennego	gminy	Krotoszyce				
U	W	A	R	U	N	K	O	W	A	N	I	A
-	Szymanowice			10	0	54,1 dB	0 m					
2204D	Czerwony Kościół			16	0	58,3 dB	0 m					

Objaśnienia: bd – brak danych *) – według pomiarów z 2007 roku

Obliczenia zasięgu oddziaływania hałasu przeprowadzano w sposób przybliżony, który nie uwzględnia oddziaływania elementów ekranujących. W związku z tym, określając narażenie na hałas brano pod uwagę tylko pierwszą linię zabudowy przyjmując, że dalsze budynki są skutecznie ekranowane przez budynki pierwszej linii.

Dużą, negatywną rolę w kształtowaniu klimatu akustycznego odgrywa autostrada A4. Hałas o poziomie 60dB, jak dopuszczalny w ciągu dnia dla terenów III klasy standardu akustycznego (zabudowa mieszkaniowa z usługami), osiągany jest tu w odległości około 200 m od krawędzi skrajnej jezdni autostrady i osiąga linię zabudowy wsi Prostynia i Złotniki. Pomiarów hałasu od autostrady w porze nocnej nie przeprowadzono, ale prawdopodobnie nie będzie on dużo mniejszy niż w dzień. Przyjmując to założenie można oszacować, że poziom hałasu od autostrady przekroczy dopuszczalny dla pory nocnej poziom hałasu komunikacyjnego (50 dB) w pasie o szerokości około 500 m. W strefie uciążliwości hałasu nocnego prawdopodobnie znajdują się zabudowania wsi Prostynia, Złotniki i Szymanowice.

Inne odcinki dróg na terenie gminy Krotoszyce nie powodują istotnych przekroczeń norm akustycznych, bądź to z uwagi na brak w ich sąsiedztwie terenów podlegających ochronie przed hałasem (droga nr 364) bądź też z uwagi na niewielkie obciążenie ruchem.

Przyczyną uciążliwości akustycznych nie jest też linia kolejowa, na której tylko sporadycznie (2 razy na dobę) odbywa się ruch składów towarowych.

WNIOSKI:

1. Dużą, negatywną rolę w kształtowaniu klimatu akustycznego odgrywa autostrada A4. Hałas o poziomie 60dB, jak dopuszczalny w ciągu dnia dla terenów III klasy standardu akustycznego (zabudowa mieszkaniowa z usługami), osiągany jest tu w odległości około 200 m od krawędzi skrajnej jezdni autostrady i osiąga linię zabudowy wsi Prostynia i Złotniki. Można oszacować, że poziom hałasu od autostrady przekroczy dopuszczalny dla pory nocnej poziom hałasu komunikacyjnego (50 dB) w pasie o szerokości około 500 m. W strefie uciążliwości hałasu nocnego prawdopodobnie znajdują się zabudowania wsi Prostynia, Złotniki i Szymanowice.
2. Inne odcinki dróg na terenie gminy Krotoszyce, a także linia kolejowa nie powodują istotnych przekroczeń norm akustycznych, bądź to z uwagi na brak w ich sąsiedztwie terenów podlegających ochronie przed hałasem (droga nr 364) bądź też z uwagi na niewielkie obciążenie ruchem.

2.3.7. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE

Promieniowanie niejonizujące jest to emisja energii elektromagnetycznej w postaci pól elektromagnetycznych, wywołane zmianami rozkładów ładunków elektrycznych w układach materialnych. Absorpcja energii elektromagnetycznej promieniowania niejonizującego może wywoływać efekty biologiczne w organizmach, nie powodując jednak jonizacji atomów

i cząsteczek tych organizmów. Do promieniowania niejonizującego zalicza się fale elektromagnetyczne o długościach większych niż 10^{-8} metra. W zakres promieniowania nazywanego niejonizującym wchodzi dolna część widma promieniowania nadfioletowego, światło widzialne, promieniowanie podczerwone, jak również, mające największe znaczenie z punktu widzenia ochrony środowiska: mikrofały, fale radiowe (makrofały), oraz fale o długościach kilku tysięcy kilometrów, towarzyszące działaniu systemów elektroenergetycznych.

Jednostką charakteryzującą stan energetyczny pola elektromagnetycznego jest gęstość mocy pola (gęstość strumienia energii) wyrażana w watach na metr kwadrat (W/m^2). Pole elektromagnetyczne (PEM) opisują także następujące wielkości:

- 1) natężenie składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego używane jest jako jedno z podstawowych kryteriów oceny oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko; jednostką natężenia pola elektrycznego jest volt na metr (V/m);
- 2) natężenie składowej magnetycznej pola elektromagnetycznego, którego jednostką jest amper na metr (A/m).

Ochroną przed polami elektromagnetycznymi – zgodnie z art. 121 ustawy Prawo ochrony środowiska (Tytuł II Dział VI „Ochrona przed polami elektromagnetycznymi”) polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomu pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszeniu poziomu pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymywane. Podstawowym przepisem, określającym standardy jakości środowiska dotyczące ochrony przed polami elektromagnetycznymi jest rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 listopada 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrymania tych poziomów (Dz. U. 2003, Nr 192, poz. 1883). Zgodnie z tym rozporządzeniem na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową składowa elektryczna elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego o częstotliwości 50Hz (częstotliwość sieci elektroenergetycznej) nie może przekraczać wartości $1kV/m$, zaś składowa magnetyczna – $60A/m$. W innych miejscach dostępnych dla przebywania ludzi, natężenie takiego pola elektrycznego nie może przekraczać wartości granicznej $10kV/m$, a magnetycznej składowej pola – $60 A/m$. Normy powyższe nie dotyczą miejsc niedostępnych dla ludzi. Rozporządzenie to reguluje również dopuszczalne poziomy promieniowania elektromagnetycznego dla innych częstotliwości, także dla pól stacjonarnych oraz szybkoprzemiennych (gigahercowych).

Linie przesyłowe i urządzenia elektroenergetyczne

Źródłami pola elektromagnetycznego powodującego przekroczenie wartości dopuszczalnych na terenach zamieszkałych mogą być linie przesyłowe oraz stacje elektroenergetyczne dla napięć 110 kV i wyższych. W Polsce, w systemach elektroenergetycznych wykorzystuje się napięcie przemienne o częstotliwości 50 herców (Hz). Sieci przesyłowe wysokiego napięcia wykorzystują napięcie znamionowe 110 kV (kilowoltów), 220 kV i 400 kV. W otoczeniu tych linii występuje pole elektryczne i magnetyczne. Rozkład pól elektrycznych i magnetycznych w otoczeniu linii zależny jest od napięcia znamionowego linii, prądu jaki przez nie płynie oraz

konstrukcji linii (budowa słupa). Natężenie pól elektrycznych szybko maleje wraz z oddalaniem się od linii: do 1 kV/m w odległości od 10 do 30 m, licząc od rzutu skrajnego przewodu na powierzchni terenu. Pole magnetyczne o napięciu wyższym od dopuszczalnego (60 A/m) w miejscach dostępnych dla ludzi w praktyce nie występuje.

Przez gminę z zachodu na wschód przebiega linia tranzytowa 400 kV oznaczona symbolem Mi-Cza 4-0-02, stanowiąca element składowy centralnego układu energetycznego. Przecina ona ciąg zabudowy Krotoszyce w północnej części wsi. Najbliższe do osi linii zabudowania mieszkalne znajdują się w odległości 40 m.

Przez obszar gminy przebiega również szereg linii wysokiego napięcia 110 kV wychodzących ze stacji 110/20 kV Pawłowice (poprzednia nazwa: R-9 w Pawłowicach Małych) łączących w/w stację ze stacjami GPZ w Prusicach, Raciborowicach, Paszowicach, Świebodzicach i Wrocławiu. Są to linie oznaczone symbolami:

- S-435 stacja 110/20kV Pawłowice – stacja 110/20kV Złotoryja,
- S-430 stacja 110/20kV Pawłowice – stacja 110/20kV Złotoryja,
- S-139 stacja 110/20kV Pawłowice – stacja 110/20kV Jawor,
- S-216 stacja 110/20kV Pawłowice - stacja 110/20kV Świebodzice,
- S-432 stacja 110/20kV Pawłowice - stacja 110/20kV Przybków,
- S-461 stacja 110/20kV Pawłowice - stacja 110/20kV Lubin,
- S-433 stacja 110/20kV Pawłowice – stacja 110/20kV Legnica,
- S-103 stacja 110/20kV Pawłowice – stacja 110/20kV Kąty Wrocławskie.

Przebieg tych linii nie koliduje z terenami zabudowanymi.

Urządzenia radiokomunikacyjne

Zagrożenia promieniowaniem niejonizującym mogą być także spowodowane przez urządzenia radiokomunikacyjne, które wytwarzają pola elektromagnetyczne w zakresie częstotliwości od 0,003 do 300 000 MHz. Do urządzeń takich należą między innymi stacje bazowe telefonii komórkowej.

Maszty wsporcze, u szczytu których montuje się anteny nadawcze cyfrowej telefonii komórkowej promieniują energię elektromagnetyczną o częstotliwościach od 450 do 2100 MHz. Moc anteny jest niewielka, rzędu 40 ÷ 60dBm (120 ÷ 180mW). Z reguły, na jednym maszcie umieszcza się kilka takich anten. Całkowita moc anteny zależy od mocy doprowadzonej i charakterystyki promieniowania anten sektorowych. W otoczeniu tych anten pola elektromagnetyczne o wartościach powyżej dopuszczalnych występują nie dalej niż kilkadziesiąt metrów od samej anteny (i to na wysokości jej zamontowania) – w praktyce jest to odległość krótsza od 25 metrów. Na stacjach GSM oprócz anten sektorowych montowane są anteny radiolinii służące do transmisji danych między masztami. Charakteryzują się one bardzo wąską wiązką promieniowania (kąty połowy mocy poniżej 1,5 stopnia) i praktycznie nie mają wpływu na elektromagnetyczne otoczenie stacji bazowej.

Stacje bazowe telefonii komórkowej, jak wynika z brzmienia przepisu art. 76 ustawy Prawo ochrony środowiska, nie mogą być oddane do użytkowania, jeśli nie spełniają wymagań ochrony środowiska, takich jak m.in. uzyskanie ustawowo wymaganych decyzji określających zakres

i warunki korzystania ze środowiska. Jednym z podstawowych warunków oddania inwestycji w postaci nowego nadajnika telefonii komórkowej było wykonanie pomiarów promieniowania elektromagnetycznego w miejscach przebywania ludzi i w środowisku. Z tej przyczyny nie traktuje się ich jako obiekty powodujące ograniczenia w użytkowaniu terenów, choć niewątpliwie często stanowią one negatywne dominanty krajobrazowe oraz mogą być powodem protestów społecznych.

W granicach terenu opracowania znajduje się jedna stacja bazowych telefonii komórkowej, która jest zlokalizowana przy węźle autostradowym z drogą wojewódzką nr 364. W rejonie tej stacji nie ma terenów zabudowanych. W sąsiedztwie gminy Krotoszyce znajduje się stacja bazowa zlokalizowana na wieżowcu biurowym KGHM (750 m od granicy obrębu Białka) oraz na wzgórzu w rejonie Lipiec (gm. Miłkowice) w odległości ok. 500 m od granicy obrębu Jaszków.

WNIOSKI:

1. Przez gminę z zachodu na wschód przebiega linia tranzytowa 400 kV oznaczona symbolem Mi-Cza 4-0-02, stanowiąca element składowy centralnego układu energetycznego. Przecina ona ciąg zabudowy Krotoszyc w północnej części wsi. Najbliższe do osi linii zabudowania mieszkalne znajdują się w odległości 40 m i nie wchodzi w obręb strefy, w której nie dopuszcza się do stałego przebywania ludzi.
2. Przez obszar gminy przebiega również szereg linii wysokiego napięcia 110 kV wychodzących ze stacji 110/20 kV Pawłowice (poprzednia nazwa: R-9 w Pawłowicach Małych) łączących w/w stację ze stacjami GPZ w Prusicach, Raciborowicach, Paszowicach, Świebodzicach i Wrocławiu. Są to linie oznaczone symbolami: S-435, S430; S-139, S-216, S-432, S-461, S-433 i S-103. Przebieg tych linii nie koliduje z terenami zabudowanymi.
3. W granicach terenu opracowania znajduje się jedna stacja bazowych telefonii komórkowej, która jest zlokalizowana przy węźle autostradowym z drogą wojewódzką nr 364. W rejonie tej stacji nie ma terenów zabudowanych.

2.4. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Rozwój przestrzenny gminy Krotoszyce.

Teren powiatu legnickiego to obszar charakteryzujący się wyjątkowo intensywnym rozwojem osadnictwa, w całym okresie historycznym, czego dowodem jest odkrycie znacznej ilości pozostałości terenowych pradziejowego osadnictwa, w tym: cmentarzysk, kurhanów, a także reliktyw świadczących o rozwoju działalności gospodarczej, artystycznej i religijnej. W powiecie legnickim odnotowano 1299 stanowisk archeologicznych, na których odnaleziono 2242 fakty osadnicze, tj. ślady osadnictwa z poszczególnych okresów historycznych, z których 77 wpisano do rejestru zabytków. Niektóre z ww. stanowisk archeologicznych posiadają duże walory turystyczne – krajoznawcze. Należą do nich między innymi grodziska wczesnośredniowieczne zlokalizowane we wsi Karjów, należącej do gminy Krotoszyce.

Pierwsze informacje dotyczące terenów Gminy Krotoszyce pochodzą z XII wieku i związane są z opactwem cysterskim, założonym w 1175 roku w Lubiążu, które to od kasztelana legnickiego Bolesława Wysokiego otrzymało osadę położoną na terenie dzisiejszej wsi Krajów. Do opactwa należały również, od 1177r., tereny wokół wsi Winnica. Podczas wojen husyckich obie wsie uległy spaleni. Odbudowano je na przełomie XVII i XVIII wieku.

Dunino – wieś oddalona o 3,0 km od Krotoszy, położona u zbiegu rzek Kaczawy i Nysy Szalonej. Na terenie wsi stwierdzono występowanie śladów osadnictwa z okresu wpływów rzymskich oraz z okresu średniowiecza i czasów nowożytnych. W pobliżu wioski, w okresie wojen napoleońskich, w dniu 26 sierpnia 1813 r., miała miejsce bitwa określana mianem „Bitwy nad Kaczawą”, pamięci której w 1908 r. wzniesiono kamienny kopiec z kulami armatnimi pochodzącymi z pola bitwy. W 1909 r. we wsi wybudowano mauzoleum, w kształcie wielobocznej rotundy, w którym urządzono ekspozycję pamiątek z wojen napoleońskich. Działalność mauzoleum reaktywowano w 1996r.

Informacje o wsii Janowice Duże, należącej do opactwa w Lubiążu, pochodzą z XIII w. Nazwa wsi wymieniana jest w dokumentach klasztornych z 1202 r. i 1222 r. Jako dobra lenne, w 1506 r., Janowice Duże przeszły na własność księstwa legnickiego. Pałac w Janowicach Dużych powstał w XVIII w. i pod względem stylowym zdradza cechy od baroku do klasycyzmu. Elewacja frontowa ww. obiektu ma wiele cech wspólnych z elewacją ratusza w Legnicy. Przy pałacu w XIX w. założono park z dwoma stawami połączonymi ciekim wodnym. Obecnie park znacznie zaniedbany utracił cechy stylowe.

Pierwsza wzmianka o terenach obecnej wsii Krotoszyce pochodzi z 1255r., zarządzana w ówczesnym czasie przez Księcia Bolesława II. Ostatnim znanym właścicielem Krotoszy był Ferdynand Engler, jego rodzina zarządzała wsią do 1816 roku. W skład zasobnej na owe czasy wsi wchodziły: dwór z zespołem folwarcznym z XIX wieku, kościół ewangelicki, plebania, szkoła, browar, karczma i kuźnia. W blisko 76 domostwach rozlokowanych na terenie wsi mieszkało ok. 500 mieszkańców.

Tereny dzisiejszej wsii Krajów w XII wieku stanowiła siedzibę rycerza Dirsikrawa. Od 1230 roku stanowiła własność Klasztoru Lubiąskiego, następnie stała się własnością Księcia Henryka II. W 1546 roku Krajów wszedł w posiadanie Georga von Schweinitz i w rękach rodziny Schweinitz, wraz z okolicznymi terenami, pozostał do czasów II wojny światowej.

Pierwsze wzmianki o terenach dzisiejszej wsii Czerwony Kościół pochodzą z 1315 roku, kiedy to Bolesław III nadał rycerzowi Woysicusowi patronat nad tamtejszym kościołem. Od około 1186 roku wieś stanowiła siedzibę rodziny Rothkirchów, pochodzącej z Tyrolu, przybyłej na Dolny Śląsk z Jadwigą z Meranu, żoną Księcia Henryka I. W 1370 roku Rothkirchowie utracili te ziemie na blisko 400 lat, aż do 1776 roku, kiedy to Hans Sigismund von Rothkirch, odkupił rodzinny majątek.

Obszar dzisiejszej wsii Winnica, wraz z pobliską wsią Słup, od 1177 roku stanowiły własność Klasztoru Lubińskiego, pełniąc rolę centrum administracyjno – gospodarczego regionu. W 1202 roku, Książę Henryk Brodaty funduje tu oddzielną grangię – folwark Winnicę, by w 1217 roku, dzięki opatowi Rudolfowi, powstała osada wiejska. Podczas wojen husyckich, w XV wieku, Winnica i Słup zostają spalone. Ponowny rozwój tych terenów datuje się na XVII i XVIII wiek, kiedy to za sprawą opatów Nitschego i Baucha, powstają nowe zabudowania dworskie, a Winnica pełni rolę prepozytury Klasztoru Lubińskiego. Należy wspomnieć, iż w tym okresie, do Winnickiej grangii należały: cenobia – dom zakonników, kuźnia, dwa młyny wodne, browar, gorzelnia, budynki gospodarcze, park i ogrodowy belweder. Wzrost znaczenia Winnicy potwierdza nadanie jej, w 1784 roku, statusu gminy. Skutkiem wojen napoleońskich, w 1810 roku władze Prus postanowiły upaństwowić mienie śląskich klasztorów. Po sekularyzacji dóbr winnickich tamtejszy folwark, jeszcze przez dwa lata prowadzi miejscowy proboszcz. W 1812 roku, w drodze licytacji, właścicielem majątku zostaje Carl Josef Otto. W połowie XIX wieku przechodzi on na własność Marii Luizy Pauliny Hohenzollern – Hechigen i pozostaje we władaniu tej rodziny do II wojny światowej.

Warmatowice Sienkiewiczowskie to jedna z wielu osad powstałych w okresie wczesnopiastowskim. Dokładna data jej powstania jest nieznana, jednak jej nazwa pojawia się po raz pierwszy w dokumencie biskupa wrocławskiego Wawrzyńca, z roku 1217, jako „Warumtovici”. W innych dokumentach obszar wsi nazywany jest „Gniewomierowicami”, należącymi do kościoła parafialnego w Słupie. Powyższe informacje wskazują na fakt, iż jeszcze przed najazdem tatarskim i kolonizacją tych obszarów przez ludność niemiecką, wieś zamieszkiwana była przez ludność pochodzenia polskiego. Na przestrzeni wieków wieś wielokrotnie zmieniała właściciela, w 1535 roku powstał tu nowy folwark, jako przynależny do Mikołajewic, znanych z eksploatacji złota. W 1812 roku, będąc własnością Ludwika Serafin Olszewski powiększył majątek ówczesnego dworu, który liczył w tym okresie 275 ha użytków rolnych. W dniu 26 sierpnia 1813 roku w pobliżu Warmatowic, na polach majątku, doszło do bitwy wojsk francuskich, marszałka Mac Donalda z wojskami prusko-rosyjskimi pod dowództwem generała Bluchnera. Zakończyła się ona zwycięstwem wojsk sprzymierzonych. Powyższa bitwa w historii tego rejonu zapisała się jako bitwa Nad Kaczawą, obejmowała ona swoimi działaniami rejon wsi Dnino, Warmatowice, Bielowice i Krajów. Oddzielną problematykę stanowią obiekty upamiętniające tę bitwę. W rejonie przeprowadzonych działań bitewnych postawiono szereg cenotafów, posadzono również drzewa.

W wieku XIX Warmatowice przynależały do grupy typowych wsi folwarczno – chałupniczych. Około 1900 roku majątek wsi przejmuje Alfred von Olszewski, który to w swoim testamencie przekazał ziemię dzieciom pod warunkiem repolonizacji, w przeciwnym wypadku, po śmierci żony miał on przejść w posiadanie Henryka Sienkiewicza. Pisarza pod wpływem którego Alfred von Olszewski ożywił swoją świadomość polskiego pochodzenia. Pisarz jednak zrzekł się wszelkich

praw do tych ziem, a majątek przeszedł w posiadanie Alfreda Olszewskiego. W 1946 roku wieś została zasiedlona polską ludnością napływową. Zamieszkały tu również rodziny zdemobilizowanych żołnierzy I i II Armii Wojska Polskiego.

Biorąc pod uwagę powyższe przyjąć należy iż:

1) osadnictwo na terenie obecnej gminy Krotoszyce kształtowało się w sposób zróżnicowany. Poszczególne miejscowości gminy powstawały z nadań książęcych (Krotoszyce, Czerwony Kościół), z nadań klasztorom (Janowicami, Bielowice, Winnica) lub jako siedziby rycerskie (Krajów);

2) na przestrzeni wieków miejscowości często zmieniały właścicieli;

3) na początku XVI w. przy dobrach ziemskich zaczęto wznosić rezydencje, które przebudowywano i modernizowano stosownie do rangi i zamożności właścicieli;

4) na przełomie XVIII i XIX w. przy dworach i pałacach zaczęto zakładać parki krajobrazowe, do których można zaliczyć park w Czerwonym Kościele, Krotoszycach i Warmątowicach lub mniejsze założenia parkowo ogrodowe w Bielowicach, Janowicach i Krajowie;

5) w XIX wieku, w związku z intensywnym rozwojem rolnictwa powstawać zaczęły folwarki, w skład których wchodziły budynki gospodarcze i związane z hodowlą zwierzęcą;

6) intensywny rozwój gospodarki rolnej tego terenu wiązać należy z powstawaniem młynów i mleczarni.

W II połowie XIX wieku na granicach gminy Krotoszyce została zbudowana linia kolejowa na trasie Legnica – Złotoryja. W latach 30 XX wieku powstała dwupasmowa droga szybkiego ruchu (autostrada) z Berlina w kierunku na Górny Śląsk, przez Wrocław.

2.4.1. OBSZARY I OBIEKTY OBJĘTE OCHRONĄ KONSERWATORSKĄ

Tabela 13. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków położonych na terenie gminy Krotoszyce, stanowiących podstawę do wykonania gminnego rejestru zabytków gminy Krotoszyce, powiat legnicki.

	Miejscowość/adres	Obiekt	Data powstania	Nr rejestru
1	2	3	4	5
KOŚCIOŁY				
1	Czerwony Kościół	Kościół filialny p.w. Narodzenia N.M.P. (styl wczesnogotycki)	1302r., przebudowy: 1677, 1718, XVIII, XIX w.	A/1508/679
2	Kościelec	Kościół filialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa (styl gotycki)	XV w, XVII w.	A/2070/834
3	Krotoszyce	Kościół p.w. Wniebowzięcia N.M.P. (bez cech stylowych)	ok. 1305r., przebudowa: 1626, 1777r., 1874r.	A/2179/705
CMENTARZE				
4	Czerwony Kościół	Cmentarz przykościelny (nagrobki w murze, mauzoleum, drzewostan ok. 100 letni poza murem)	1600 r.	612/L/89

5	Kościelec	Cmentarz przykościelny (nagrobki, epitafia, krzyże, mauzoleum, drzewostan ok. 120 letni)	1522 r.	A/2071/689/L
6	Krotoszyce	Cmentarz przykościelny wraz ze współczesną rozbudową (drzewostan ok. 100 letni wraz z współczesnymi nasadzeniami)	1663 r.	A/2180/716/L
PARKI				
7	Bielowice	Park dworski o pow. 3,92 ha, w tym 0,05 ha woda. Drzewostan – 106 szt.	2 poł. XIX w.	471/L
8	Czerwony Kościół	Park angielski przy pałacu o pow. 2,18 ha, w tym 0,80 ha woda. Drzewostan – 203 szt. w tym 7 szt. drzew pomnikowych	I poł. XIX w.	450/L
9	Janowice Duże	Park przy pałacu o pow. 2,90 ha, w tym 0,50 ha woda. Drzewostan - 149 szt.	XIX w.	473/L
10	Krajów	Ogród dworski o pow. 3,75 ha, w tym 0,074 ha woda. Drzewostan – 407 szt. Najstarsze drzewa 200 letnie.	I poł. XIX w.	482/L
11	Krotoszyce	Ogród dworski (park krajobrazowy) o pow. 6,32 ha, w tym 0,58 ha woda. Drzewostan – 480 szt., w tym 13 szt. pomnikowych, 2 szt. – ok. 350 letnie.	XIX w.	617/L
12	Krotoszyce	Park krajobrazowy	XIX w.	475/L
13	Warmątowice	Park krajobrazowy, d. ogród ozdobny o pow. 19,03 ha, w tym 6,02 ha woda. Drzewostan – 1717 szt. w tym 15 szt. drzew pomnikowych	II poł. XVIII w.	455/L
PAŁACE				
14	Babin	Pałac	1892 r.	714/L
15	Bielowice	Pałac wraz z folwarkiem	III ćw. XIX w.	1066/L
16	Czerwony Kościół	Pałac (styl neorenesans) kubatura 3400 m ³ pow. użyt. 426 m ²	1315 r. przebudowa 1776 r., XIX i XX w.	486/L
17	Janowice Duże	Pałac (styl barokowy / klasycyzm) kubatura 3328,5 m ³ pow. użyt. 475,5 m ²	XVIII w., XIX w., 1964 r.	487/L
18	Krajów	Dwór (styl renesansowy) kubatura 3446,8 m ³ pow. użyt. 492 m ²	1546 r. przebudowa 1700 r. 1964r.	704/L
19	Krotoszyce	Pałac (styl renesans/ neorenesans) kubatura 7064 m ³ pow. użyt. 784,9 m ²	1303 r. przebudowa 1686 r. modernizacja 1894 r. XIX w.	706 617/L
20	Szymanowice	Dwór (bezstylowy) kubatura 2821,4 m ³ pow. użyt. 576 m ²	II poł. XVII w. przebudowa XIX w.	786/L
21	Tyńczyk Legnicki	Pałac (styl neobarokowy) kubatura 3026 m ³ pow. zab. 588 m ³	lata 80 XIX w.	715/L
22	Warmątowice	Budynek dworski / pałac	1602 r.	713/120/L

		kubatura 109,4 m ³ pow. użyt. 182,9 m ²	Przebudowa 1748 r. i XX w.	
--	--	--	-------------------------------	--

Pozostałe obiekty zabytkowe

23	Bielowice	Zespół dworski (budynek mieszkalny, 2 budynki gospodarcze, 2 obory, 2 stodoły)	II poł. XIX w.	1066/L
24	Czerwony Kościół	Dwa budynki mieszkalne, budynek oficyny dworskiej	XVIII, I poł XIX w.	90/A/02/1-2
25	Czerwony Kościół	Budynek obory w granicach murów obwodowych	k. XIX w.	A/1802
26	Warmątowice	Budynek gosp. kubatura 771 m ³ pow. zab.125 m ²	XVIII w.	713/L
27	Warmątowice	Pawilon ogrodowy/ kapliczka (styl barokowy) kubatura 126 m ³	XVIII w	934/L
28	Warmątowice	Zespół folwarczny (1 budynek mieszkalny i 6 budynków gospodarczych)	XVII – XIX w. 1912r.	954/L
29	Winnica	Klasztor cysterski/d.dom zakonników grangii cysterskiej (styl barokowy) kubatura 9000 m ³ pow. użyt. 1500 m ² pow. zab. 902 m ² .	XVII, XVIII w. przebudowa: 1810 r.	1067/L
30	Winnica	Kuźnia w zespole pocysterskim (barok - obiekt zbudowany na planie ośmiokąta) kubatura 502 m ³ pow. użyt. 152 m ²	XVIII w.	823/L

Stanowiska archeologiczne

31	Kozice	Stanowisko 1. Cmentarzysko kultury łużyckiej i osada wielokulturowa	IV okres EB i XII – XIII w.	74/85/418/Arch/69
32	Krajów	Stanowisko 1/59. Grodzisko	wczesne średniowiecze	6/85/11/Arch/64
33	Krotoszyce	Stanowisko 9/43. Grodzisko	wczesne średniowiecze	114/85/726/Arch/74
34	Krotoszyce	Stanowisko 44. Osada wielokulturowa	Neolit, EB, okres wpływów rzymskich, wczesne średniowiecze	73/85/417/Arch/69
35	Prostynia	Stanowisko 2. Osada wielokulturowa	EB, wczesne średniowiecze	78/85/423/Arch/69

Tabela 14. Wykaz obiektów wpisanych do ewidencji zabytków położonych na terenie gminy Krotoszyce, stanowiących podstawę do wykonania gminnej ewidencji zabytków gminy Krotoszyce, powiat legnicki.

	Miejscowość/adres	Obiekt	Data powstania	Uwagi
1	2	3	4	5
CMENTARZE				
1	Janowice Duże	Teren po cmentarzu wojennym Armii Czerwonej	Zwłoki ekshumowano w 1952 r. i przeniesiono na cmentarz do Legnicy	Wskazanie: trwale oznaczyć
2	Wilczyce	j.w. (przy domu nr 38 słup kamienny)	j.w.	Wskazanie: zachować słup granitowy jako ślad
3	Czerwony Kościół	Cmentarz		
4	Kościelec	Cmentarz		
Miejsca upamiętniające bitwę nad Kaczawą w 1813 r.				
5	Kościelec	Cenotaf (naprzeciw wejścia do kościoła)	Ku czci poległych w 1866 i 1871	
6	Bielowice	Pomnik bitwy nad Kaczawą 26 sierpień 1813 r.	26 VIII 1817	Zniszczony w 1945 r.
7	Bielowice	Dom inwalidów przy pomniku		Zachowane fundamenty
8	Bielowice przy drodze polnej do Słupa	Cenotaf 1813 r.		
9	Bielowice przy drodze na Stary Jawor	Cenotaf 1813 r.		
10	Janowice Duże	Cenotaf	W 100 rocznicę bitwy z 1813 r.	
11	Dunino	Cenotaf 1813 r.	j.w. 1908 r.	
12	Janowice Duże - Krajów	Cenotaf 1813 r.	j.w.	Leży licem do ziemi.
13	Dunino	Cenotaf 1914 - 1918	1920 r.	
14	Dunino	Mauzoleum Bitwy nad Kaczawą 1813 r. Gromadzono tu pamiątki po bitwie z 1813 r. W otoczeniu drzewostan ok. 100 letni.	1909 r.	
15	Droga Krajów – Łaźniki	Miejsce po cenotafie bitwy 1813 r.		
16	Krajów	Mogiła zbiorowa żołnierzy francuskich.	1813 r.	
17	Krajów	Cenotaf 1813 r.	1913 r.	
18	Krajów	Epitafium na wschodniej ścianie pałacu	XVI – XVII w.	
19	Krotoszyce (przed kościołem na podjeździe)	Miejsce po cenotafie	1914 – 1920 r	
20	Smokowice	Miejsce po cenotafie	1913 r.	
21	Warmatowice	Cenotaf 1813	1813 r.	
22	Skrzyżowanie dróg Winnica - Bielowice	Cenotaf 1813 (przeniesiony do mauzoleum w Duninowie – leży złożony)		

23	Wilczyce (przy domu mieszkalnym nr 25)	Cenotaf 1914 – 1918		
24	Dunino	Teren pocmentarny epidemiczny	XIX w.	
25	Czerwony Kościół	Kaplica grobowa rodu Rothkirchów	XIX w.	
26	Droga z Winnicy do Warmątowic	Miejsce po Lipie Bluchera. Stał też pomnik bitwy n/Kaczawą z 1813r.	XIX w.	
27	Kozice (posadzona na grobie oficera francuskiego na drodze między wsiami Janowice Duże a Tyńczyk Legnicki	Lipa Yorcka	1836 r.	
28	Tyńczyk Legnicki	Lipa Gneisenav a	1836 r.	
29	Szymanowice	Teren pocmentarny wojenny z 1813 r.	1813 r.	
30	Krotoszyce (wzgórze 197 m npm)	Mauzoleum rodzinne		
Pozostałe obiekty zabytkowe				
31	Winnica	Oficina mieszkalno – gospodarcza (elementy barokowe) kubatura 2020 m ³ pow. zab. 505 m ²	XVIII w.	
32	Winnica	Oficina mieszkalna klasztoru cysterskiego	XVIII w. przebudowa XX w.	
33	Winnica	Remiza strażacka	1900 r.	
34	Tyńczyk Legnicki	Folwark 5 budynków gospodarczych	Od lat 80 XIX w.	
35	Smokowice	Chałupa nr 10	XVIII w.	
36	Krotoszyce	Zespół zabudowań młyna 4 budynki plus 4 stodoły	ok. 1870 r.	
37	Krotoszyce	Zespół folwarczny 10 budynków	ok. 1870 r.	
38	Babin	Dom mieszkalny	k. XIX w.	nr 2
39	Babin	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	nr 4
40	Babin	Stodoła	k. XIX w.	przy nr 4
41	Babin	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	nr 5
42	Babin	Stodoła	k. XIX w.	nr 6
43	Babin	Dom mieszkalny	pocz. XX w.	nr 7
44	Babin	Budynki gospodarcze	pocz. XX w.	przy nr 7
45	Babin	Obora	k. XIX w.	przy nr 7
46	Babin	Dom mieszkalny	k. XIX w.	nr 9
47	Czerwony Kościół	Dom mieszkalny	pocz. XX w.	nr 4
48	Czerwony Kościół	Dom mieszkalno – gospodarczy	pocz. XX w.	nr 7
49	Czerwony Kościół	Obora	pocz. XX w.	przy nr 7
50	Czerwony Kościół	Budynek gospodarczy	pocz. XX w.	przy nr 7
51	Czerwony Kościół	Obora	XIX/XX w.	nr 8
52	Czerwony Kościół	Dom mieszkalny	k. XIX w.	nr 9
53	Czerwony Kościół	Dom mieszkalny	pocz. XX w.	nr 15
54	Czerwony Kościół	Obora	II poł XIX w.	przy nr 15
55	Czerwony Kościół	Budynek gospodarczy	k. XIX w.	przy nr 15
56	Czerwony Kościół	Stodoła I	pocz. XX w.	przy nr 15
57	Czerwony Kościół	Stodoła II	pocz. XX w.	przy nr 15
58	Czerwony Kościół	Dom mieszkalno – gospodarczy	XIX/XX w.	nr 18
59	Czerwony Kościół	Dom mieszkalno – gospodarczy	k.XIX,XX w.	nr 19
60	Czerwony Kościół	Dom mieszkalny	XIX/XX w.	nr 20
61	Czerwony Kościół	Stodoła	pocz. XX w.	przy nr 20

62	Czerwony Kościół	Dom mieszkalny	k.XIX w.	nr 22
63	Czerwony Kościół	Stodoła przy	k.XIX w.	nr 22
64	Czerwony Kościół	Dom mieszkalny	k.XIX w.	nr 29
65	Czerwony Kościół	Dom mieszkalny	k.XIX w.	nr 30
66	Czerwony Kościół	Dom mieszkalny	k.XIX w.	nr 32
67	Dunino	Dom mieszkalny	k.XIX w.	nr 1
68	Dunino	Stodoła	k.XIX,XX w.	przy nr 1
69	Dunino	Obora	k.XIX w.	przy nr 1
70	Dunino	Dom mieszkalno – gospodarczy	Pocz.XXw.	nr 2
71	Dunino	Dom mieszkalny	1879r.	nr 3
72	Dunino	Dom mieszkalny	k. XIX w.	nr 5
73	Dunino	Dom mieszkalny	k. XIX w.	nr 7
74	Dunino	Stodoła	1892r.	przy nr 7
75	Dunino	Dom mieszkalny	k. XIX w.	nr 8
76	Dunino	Dom mieszkalny	II poł. XIX w.	nr 12
77	Dunino	Budynek gospodarczy	II poł. XIX w.	przy nr 12
78	Dunino	Stodoła	II poł. XIX w.	przy nr 12
79	Dunino	Obora	k. XIX w.	przy nr 12
80	Dunino	Dom mieszkalny	II poł. XIX w.	nr 13
81	Dunino	Budynek gospodarczy	Pocz. XX w.	przy nr 13
82	Dunino	Chlew	II poł. XIX w.	przy nr 13
83	Dunino	Dom mieszkalny	k. XIX w.	nr 14
84	Dunino	Budynek gospodarczy	k. XIX w.	przy nr 14
85	Dunino	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	przy nr 14
86	Dunino	Spichlerz	k. XIX w.	przy nr 14
87	Dunino	Dom mieszkalny	II poł. XIX w.	nr 16
88	Dunino	Dom mieszkalny	Pocz. XX w.	nr 17
89	Dunino	Dom mieszkalny	1880r.	nr 19
90	Dunino	Stodoła	k. XIX w.	przy nr 19
91	Dunino	Obora	1887r.	przy nr 19
92	Dunino	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	nr 20
93	Dunino	Stodoła	k. XIX w.	przy nr 20
94	Dunino	Budynek gospodarczy	k. XIX w.	przy nr 22
95	Dunino	Dom mieszkalny	k. XIX w.	nr 23
96	Dunino	Zabudowania gospodarcze	k. XIX w.	przy nr 23
97	Dunino	Dom mieszkalny	1831r.	nr 24
98	Dunino	Stodoła	Pocz. XIX w.	przy nr 24
99	Dunino	Dom mieszkalno – gospodarczy	Pocz. XX w.	nr 25
100	Dunino	Stodoła	Pocz. XX w.	przy nr 25
101	Dunino	Dom mieszkalny	k. XIX w.	nr 27
102	Dunino	Obora	k. XIX w.	przy nr 27
103	Dunino	Stodoła	k. XIX w.	przy nr 27
104	Janowice Duże	Dom mieszkalny	k. XIX w.	nr 2
105	Janowice Duże	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	nr 8
106	Janowice Duże	Dom mieszkalny	Pocz. XX w.	nr 10
107	Janowice Duże	Zabudowania mieszkalno - gospodarcze	k. XIX w.	przy nr 10
108	Janowice Duże	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	nr 11
109	Janowice Duże	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	nr 12
110	Janowice Duże	Obora	II poł XIX w.	przy nr 12
111	Janowice Duże	Dom mieszkalny	II poł XIX w.	nr 17
112	Janowice Duże	Obora	XIX/XX w.	przy nr 17
113	Janowice Duże	Dom mieszkalny	Pocz. XX w.	nr 18
114	Janowice Duże	Dom mieszkalny	k. XIX w.	nr 25
115	Janowice Duże	Dom mieszkalny	k. XIX w.	nr 31
116	Janowice Duże	Budynek gospodarczy	Pocz. XX w.	przy nr 32
117	Janowice Duże	Dom mieszkalny	Pocz. XX w.	nr 33

118	Janowice Duże	Dom mieszkalno – gospodarczy	I poł. XIX w.	nr 35
119	Kościelec	Szkoła	II poł. XIX w.	nr 5
120	Kościelec	Dom mieszkalny	II poł. XIX w.	nr 1
121	Kościelec	Budynek gospodarczy	k. XIX w.	przy nr 1
122	Kościelec	Dom mieszkalny	k. XIX w.	nr 2
123	Kościelec	Dom mieszkalny	k. XIX w.	nr 3
124	Kościelec	Stodoła	k. XIX w.	przy nr 3
125	Kościelec	Stodoła	k. XIX w.	przy nr 3
126	Kościelec	Dom mieszkalny	II poł XIX w.	nr 8
127	Kościelec	Obora	k. XIX w.	przy nr 8
128	Kościelec	Stodoła	k. XIX w.	przy nr 8
129	Kościelec	Gołębnik	XIX/XX w.	przy nr 8
130	Krajów Górny	Dom mieszkalny	k. XIX w.	nr 20
131	Krajów Górny	Stajnia	k. XIX w.	przy nr 20
132	Krajów Górny	Dom mieszkalny	k. XIX w.	nr 23
133	Krajów Górny	Stodoła	k. XIX w.	przy nr 23
134	Krajów Górny	Kapliczka	II poł XIX w.	obok nr 23
135	Krajów Górny	Budynek gospodarczy	k. XIX w.	przy nr 23
136	Krajów Górny	Budynek gospodarczy	k. XIX w.	przy nr 25
137	Krajów Górny	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	nr 26
138	Krajów Górny	Stodoła I	II poł XIX w.	przy nr 26
139	Krajów Górny	Stodoła II	II poł XIX w.	przy nr 26
140	Krajów Górny	Dom mieszkalny	k. XIX w.	nr 27
141	Krajów Górny	Obora	k. XIX w.	przy nr 27
142	Krajów Górny	Dom mieszkalno – gospodarczy	II poł XIX w.	nr 29
143	Krajów Górny	Dom mieszkalny	k. XIX w.	nr 30
144	Krajów Górny	Dom mieszkalny	k. XIX w.	nr 31
145	Krotoszyce	Plebania	Pocz. XX w.	ul. Piastowska 43
146	Krotoszyce	Urząd Gminy	XIX/XX w.	ul. Piastowska 46
147	Krotoszyce	Szkoła	k. XIX w.	ul. Piastowska 41
148	Krotoszyce	Pocztą	Pocz. XX w.	ul. Piastowska 60
149	Krotoszyce	Młyn, ob. magazynowy	k. XIX w.	ul. Piastowska 16
150	Krotoszyce	Mechanizm dźwigu przy młynie	k. XIX w.	przy nr 16
151	Krotoszyce	Remiza	k. XIX w.	
152	Krotoszyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	ul. Piastowska 2B
153	Krotoszyce	Dom mieszkalno – gospodarczy	II poł XIX w.	ul. Piastowska 6
154	Krotoszyce	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	ul. Piastowska 8
155	Krotoszyce	Stodoła I	k. XIX w.	ul. Piastowska 8
156	Krotoszyce	Stodoła II	k. XIX w.	ul. Piastowska 8
157	Krotoszyce	Stodoła III	k. XIX w.	ul. Piastowska 8
158	Krotoszyce	Budynek gospodarczy	k. XIX w.	ul. Piastowska 8
159	Krotoszyce	Obora	Poł XIX w.	ul. Piastowska 9
160	Krotoszyce	Spichlerz	Poł XIX w.	ul. Piastowska 9
161	Krotoszyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	ul. Parkowa 1
162	Krotoszyce	Stodoła	k. XIX w.	ul. Parkowa 1
163	Krotoszyce	Stajnia	II poł XIX w.	ul. Parkowa 1
164	Krotoszyce	Budynek gospodarczy	II poł XIX w.	ul. Parkowa 1
165	Krotoszyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	ul. Piastowska 14
166	Krotoszyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	ul. Piastowska 15
167	Krotoszyce	Obórka	k. XIX w.	ul. Piastowska 15
168	Krotoszyce	Budynek gospodarczy	k. XIX w.	ul. Piastowska 15
169	Krotoszyce	Dom mieszkalny	1890r.	ul. Piastowska 14
170	Krotoszyce	Stodoła	k. XIX w.	ul. Piastowska 14
171	Krotoszyce	Stajnia	k. XIX w.	ul. Piastowska 14
172	Krotoszyce	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	ul. Piastowska 17
173	Krotoszyce	Budynek gospodarczy	1860r.	ul. Piastowska 17
174	Krotoszyce	Dom mieszkalny	I poł XIX w.	ul. Piastowska 16a

Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Krotoszyce

U W A R U N K O W A N I A

175	Krotoszyce	Stodoła	k. XIX w.	ul. Piastowska 16a
176	Krotoszyce	Stodoła	k. XIX w.	ul. Piastowska 19
177	Krotoszyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	ul. Piastowska 18
178	Krotoszyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	ul. Piastowska 21
179	Krotoszyce	Stodoła i spichlerz	k. XIX w.	ul. Piastowska 21
180	Krotoszyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	ul. Gwarna 2B
181	Krotoszyce	Budynek gospodarczy	k. XIX w.	ul. Gwarna 2B
182	Krotoszyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	ul. Gwarna 12
183	Krotoszyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	ul. Gwarna 16
184	Krotoszyce	Studnia	k. XIX w.	ul. Gwarna 16
185	Krotoszyce	Stodoła	k. XIX w.	ul. Gwarna 16
186	Krotoszyce	Obora	k. XIX w.	ul. Gwarna 16
187	Krotoszyce	Obora	k. XIX w.	ul. Piastowska 25
188	Krotoszyce	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	ul. Piastowska 22
189	Krotoszyce	Dom mieszkalny	1905r.	ul. Piastowska 24
190	Krotoszyce	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	ul. Piastowska 27
191	Krotoszyce	Dom mieszkalno – gospodarczy	II poł XIX w.	ul. Piastowska 27
192	Krotoszyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	ul. Piastowska 27
193	Krotoszyce	Dom mieszkalny	k. XIX /XXw.	ul. Piastowska 27
194	Krotoszyce	Budynek gospodarczy	k. XIX w.	ul. Piastowska 31
195	Krotoszyce	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	ul. Piastowska 34
196	Krotoszyce	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	ul. Piastowska 35
197	Krotoszyce	Budynek gospodarczy	II poł XIX w.	ul. Piastowska 40
198	Krotoszyce	Dom mieszkalny	Pocz. XXw.	ul. Piastowska 40b
199	Krotoszyce	Dom mieszkalny, ob. mleczarnia	Pocz. XXw.	ul. Ogrodowa 4
200	Krotoszyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	ul. Piastowska 45
201	Krotoszyce	Dom mieszkalno – gospodarczy	XIX /XXw.	ul. Piastowska 42
202	Krotoszyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	ul. Piastowska 50
203	Krotoszyce	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	ul. Piastowska 52
204	Krotoszyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	ul. Piastowska 58
205	Krotoszyce	Budynek gospodarczy	k. XIX w.	ul. Piastowska 58
206	Krotoszyce	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	ul. Piastowska 60
207	Krotoszyce	Dom mieszkalny	Pocz. XXw.	ul. Krótka 1
208	Krotoszyce	Stodoła i obora	k. XIX w.	ul. Krótka 1
209	Krotoszyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	ul. Piastowska 64
210	Krotoszyce	Dom mieszkalny	Pocz. XXw.	ul. Piastowska 59
211	Krotoszyce	Dom mieszkalny	I poł XIX w.	ul. Piastowska 66
212	Krotoszyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	ul. Słoneczna 2
213	Krotoszyce	Stodoła	k. XIX w.	ul. Słoneczna 2
214	Krotoszyce	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	ul. Piastowska 61
215	Krotoszyce	Stodoła	k. XIX w.	ul. Piastowska 61
216	Krotoszyce	Budynek gospodarczy	k. XIX w.	ul. Piastowska 61
217	Krotoszyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	ul. Piastowska 70
218	Krotoszyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	ul. Piastowska 72
219	Krotoszyce	Stodoła	k. XIX w.	ul. Piastowska 72
220	Krotoszyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	ul. Piastowska 71
221	Krotoszyce	Dom mieszkalny	Pocz. XXw.	ul. Piastowska 73
222	Krotoszyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 1
223	Kozice	Obora I	k. XIX w.	Przy nr 1
224	Kozice	Obora II	k. XIX w.	Przy nr 1
225	Kozice	Dom mieszkalny	II poł XIX w.	Nr 3
226	Kozice	Stodoła	k. XIX w.	Nr 5
227	Kozice	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 6
228	Kozice	Stodoła	k. XIX w.	Nr 6
229	Kozice	Obora	k. XIX w.	Nr 6
230	Kozice	Obora	1858r.	Nr 8a
231	Kozice	Dom mieszkalny	1823r.	Nr 8a

232	Kozice	Dom mieszkalny	k. XIX /pocz.XXw.	Nr 10
233	Kozice	Stodoła	pocz.XXw.	Przy nr 10
234	Kozice	Dom mieszkalny	II poł XIX w.	Nr 12
235	Kozice	Dom mieszkalny	II poł XIX w.	Nr 13
236	Prostynia	Dom mieszkalny	Pocz.XXw.	Nr 1
237	Prostynia	Dom mieszkalny	Ok. 1870r.	Nr 2
238	Prostynia	Obora	k. XIX w.	Przy nr 2
239	Prostynia	Budynek gospodarczy	k. XIX /XXw.	Przy nr 2
340	Prostynia	Dom mieszkalny	1870r.	Nr 2b
241	Prostynia	Dom mieszkalny	1811r.	Nr 4
242	Prostynia	Dom mieszkalny	Pocz.XXw.	Nr 6
243	Prostynia	Dom mieszkalno – gospodarczy	1884r.	Nr 8
244	Prostynia	Stodoła	XIX /XXw.	Przy nr 8
245	Prostynia	Dom mieszkalny	Pocz. XX w.	Nr 10
246	Prostynia	Dom mieszkalny	Pocz. XX w.	Nr 12
247	Prostynia	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 14
248	Szymanowice	Altanka, domek myśliwski	Pocz. XXw.	Za pałacem
249	Szymanowice	Dom mieszkalno – gospodarczy	Pocz. XXw.	Nr 6
250	Szymanowice	Stodoła I	k. XIX w.	Przy nr 6
251	Szymanowice	Stodoła II	k. XIX w.	Przy nr 6
252	Szymanowice	Budynek gospodarczy	k. XIX w.	Przy nr 6
253	Święciany - Krotoszyce	Obora	k. XIX w.	Nr 1
254	Święciany - Krotoszyce	Stodoła	k. XIX w.	Nr 2
255	Tyńczyk Legnicki	Kapliczka	II poł XIX w.	Obok przystanku PKS
256	Tyńczyk Legnicki	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 1
257	Tyńczyk Legnicki	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 8
258	Tyńczyk Legnicki	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 9
259	Tyńczyk Legnicki	Obora	Pocz. XX w.	Przy nr 9
260	Tyńczyk Legnicki	Stodoła	k. XIX w.	Przy nr 9
261	Tyńczyk Legnicki	Chlewik	k. XIX w.	Nr 10
262	Tyńczyk Legnicki	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 11
263	Tyńczyk Legnicki	Dom mieszkalno – gospodarczy	I poł. XIX w.	Nr 12
264	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Dom mieszkalny	Pocz. XXw.	Nr 1
265	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Obora	k. XIX w.	Przy nr 1
266	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 2
267	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 3
268	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Dom mieszkalny	Pocz. XX w.	Nr 6
269	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Dom mieszkalny	Pocz. XX w.	Nr 7
270	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Dom mieszkalny	Pocz. XX w.	Nr 8
271	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Dom mieszkalny	Pocz. XX w.	Nr 9
272	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Stodoła	Pocz. XX w.	Nr 11
273	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	Nr 11
274	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	Nr 12
275	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Dom mieszkalno – gospodarczy	II poł XIX w.	Nr 19
276	Warmątowice	Dom mieszkalny	Pocz. XX w.	Nr 20

	Sienkiewiczowskie			
277	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 21
278	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Stodoła	k. XIX w.	Przy nr 21
279	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Obora	k. XIX w.	Przy nr 21
280	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 23
281	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Dom mieszkalno – gospodarczy	Pocz. XX w.	Nr 25
282	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 26
283	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	Nr 27
284	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Dom mieszkalny	Pocz. XX w.	Nr 29
285	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Obora	Pocz. XX w.	Nr 30
286	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Dom mieszkalny	Pocz. XX w.	Nr 31
287	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Obora	k. XIX w.	Przy nr 31
288	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	Nr 33
289	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 34
290	Warmątowice Sienkiewiczowskie	Obora	k. XIX w.	Przy nr 34
291	Wilczyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 1
292	Wilczyce	Stodoła	k. XIX w.	Przy nr 1
293	Wilczyce	Budynek gospodarczy	k. XIX w.	Przy nr 1
294	Wilczyce	Stodoła	k. XIX w.	Obok nr 1
295	Wilczyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 2
296	Wilczyce	Dom mieszkalno – gospodarczy	II poł XIX w.	Nr 3
297	Wilczyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 5
298	Wilczyce	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	Nr 6
299	Wilczyce	Dom mieszkalny	II poł XIX w.	Nr 7
300	Wilczyce	Budynek gospodarczy	II poł XIX w.	Przy nr 7
301	Wilczyce	Stodoła	II poł XIX w.	Przy nr 7
302	Wilczyce	Dom mieszkalny	II poł XIX w.	Nr 8
303	Wilczyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 9
304	Wilczyce	Stodoła	II poł XIX w.	Przy nr 9
305	Wilczyce	Stajnia	k. XIX w.	Przy nr 9
306	Wilczyce	Dom mieszkalny	Pocz. XXw.	Nr 10
307	Wilczyce	Obora	k. XIX w.	Obok nr 10
308	Wilczyce	Stodoła	k. XIX w.	Obok nr 10
309	Wilczyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 11
310	Wilczyce	Stajnia	k. XIX w.	Przy nr 11
311	Wilczyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 12
312	Wilczyce	Budynek gospodarczy (d. kuźnia)	k. XIX w.	Przy nr 12
313	Wilczyce	Obora	poł XIX w.	Nr 13
314	Wilczyce	Stodoła	k. XIX w.	Nr 14
315	Wilczyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 15
316	Wilczyce	Budynek gospodarczy	k. XIX w.	Przy nr 15
317	Wilczyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 16
318	Wilczyce	Spichlerz	k. XIX w.	Przy nr 16
319	Wilczyce	Stodoła	k. XIX w.	Przy nr 16

320	Wilczyce	Obora	k. XIX w.	Nr 16
321	Wilczyce	Dom mieszkalny	XIX/XX w.	Nr 17
322	Wilczyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 17
323	Wilczyce	Budynek gospodarczy	k. XIX w.	Przy nr 17
324	Wilczyce	Obora	k. XIX w.	Przy nr 17
325	Wilczyce	Stodoła	k. XIX w.	Przy nr 17
326	Wilczyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 18
327	Wilczyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 18a
328	Wilczyce	Budynek gospodarczy	k. XIX w.	Nr 19
329	Wilczyce	Stodoła	k. XIX w.	Przy nr 19
330	Wilczyce	Dom mieszkalny	Pocz. XX w.	Nr 20
331	Wilczyce	Dom mieszkalny	XIX/XX w.	Nr 21
332	Wilczyce	Stodoła	k. XIX w.	Przy nr 21
333	Wilczyce	Chlew	k. XIX w.	Przy nr 21
334	Wilczyce	Obora	k. XIX w.	Przy nr 21
335	Wilczyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 24
336	Wilczyce	Obora	k. XIX w.	Przy nr 24
337	Wilczyce	Stodoła	k. XIX w.	Nr 26
338	Wilczyce	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	Przy nr 26
339	Wilczyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 26
340	Wilczyce	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	Nr 27
341	Wilczyce	Obora	k. XIX w.	Przy nr 27
342	Wilczyce	Dom mieszkalny	Pocz. XX w.	Nr 28
343	Wilczyce	Stodoła	II poł XIX w.	Przy nr 28
344	Wilczyce	Obora	k. XIX w.	Przy nr 28
345	Wilczyce	Szkoła	Pocz XX w.	Nr 29
346	Wilczyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 30
347	Wilczyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 32
348	Wilczyce	Dom mieszkalny	Poł. XIX w.	Nr 36
349	Wilczyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 39
350	Wilczyce	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 40
351	Winnica	Klasztor cysterski		XVIII,XX w.
352	Winnica	Stajnia	Poł. XIX w.	Przy opactwie
353	Winnica	Stodoła	II poł XIX w.	Przy opactwie
354	Winnica	Obora	Poł. XIX w.	Przy opactwie
355	Winnica	Spichlerz	XVIII, XX w.	Przy opactwie
356	Winnica	Dom mieszkalno – gospodarczy	II poł XIX w.	Przy opactwie
357	Winnica	Oficyna mieszkalno – gospodarcza z zespołem klasztornym	Poł. XIX w.	Przy opactwie
358	Winnica	Pawilon ogrodowy	II poł XIX w.	Przy opactwie
359	Wilczyce	Kapliczka	I poł. XIX w.	Za nr 21
360	Wilczyce	Remiza	II poł XIX w.	Przy nr 31
361	Winnica	Zespół gospodarczy	II poł XIX w.	Nr 3
362	Winnica	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 3
363	Winnica	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	Nr 4
364	Winnica	Zabudowania gospodarcze	k. XIX w.	Nr 5
365	Winnica	Stajnia	Pocz.XXw.	Przy nr 5
366	Winnica	Stodoła	II poł XIX w.	Przy nr 5
367	Winnica	Stodoła	Pocz.XXw.	Nr 5
368	Winnica	Dom mieszkalno – gospodarczy	II poł XIX w.	Przy nr 5
369	Winnica	Dom mieszkalno – gospodarczy	Pocz.XXw.	Nr 6
370	Wilczyce	Dom mieszkalny	Pocz.XXw.	Nr 7
371	Wilczyce	Dom mieszkalny	XIX/XX w.	Nr 8
372	Winnica	Obora	II poł XIX w.	Przy nr 8
373	Winnica	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 9
374	Winnica	Dom mieszkalny	k. XIX w.	Nr 14
375	Winnica	Stodoła	II poł XIX w.	Przy nr 14

376	Winnica	Stajnia	II poł XIX w.	Przy nr 14
378	Winnica	Dom mieszklany	k. XIX w.	Nr 15
379	Winnica	Dom mieszklany	k. XIX w.	Nr 16
380	Wilczyce	Stodoła	XIX/XX w.	Przy nr 16
381	Wilczyce	Dom mieszklany	k. XIX w.	Nr 17
382	Winnica	Dom mieszklany	k. XIX w.	Nr 18
383	Winnica	Stodoła	k. XIX w.	Przy nr 18
384	Winnica	Stodoła	k. XIX w.	Nr 20
385	Winnica	Dom mieszklany	II poł XIX w.	Nr 21
386	Winnica	Obora	k. XIX w.	Przy nr 21
387	Winnica	Stodoła	XIX/XX w.	Przy nr 21
388	Winnica	Stajnia	k. XIX w.	Przy nr 21
389	Winnica	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	Nr 23
390	Winnica	Dom mieszklany	k. XIX w.	Nr 25
391	Wilczyce	Obora	k. XIX w.	Przy nr 25
392	Wilczyce	Zabudowania gospodarcze	k. XIX w.	Przy nr 25
393	Winnica	Stajnia	k. XIX w.	Przy nr 25
394	Winnica	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	Nr 26
495	Winnica	Stodoła	II poł XIX w.	Przy nr 26
396	Winnica	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	Nr 29
397	Winnica	Dom mieszklany	k. XIX w.	Nr 31
398	Winnica	Obórka	XIX/XX w.	Nr 34
399	Winnica	Budynek gospodarczy	Pocz. XX w.	Nr 39
400	Winnica	Dom mieszklany	k. XIX w.	Nr 40
401	Winnica	Dom mieszklany	II poł XIX w.	Nr 41
402	Winnica	Dom mieszkalno – gospodarczy	II poł XIX w.	Nr 43
403	Winnica	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	Nr 44
404	Winnica	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	Nr 45
405	Winnica	Dom mieszklany	II poł XIX w.	Nr 47
406	Winnica	Dom mieszklany	k. XIX w.	Nr 51
407	Winnica	Dom mieszklany	II poł XIX w.	Nr 52
408	Winnica	Stodoła	II poł XIX w.	Nr 54
409	Winnica	Obora	k. XIX w.	Nr 56
410	Winnica	Budynek gospodarczy	k. XIX w.	Nr 61
411	Winnica	Dom mieszkalno – gospodarczy	k. XIX w.	Nr 62
412	Winnica	Zabudowania mieszkalno - gospodarcze	XIX/XX w.	Nr 70
413	Winnica	Dom mieszklany	k. XIX w.	Nr 72

Tabela 15. Wykaz obiektów dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków prowadzonego przez Wójta Gminy Krotoszyce.

	Miejscowość/adres	Obiekt	Data powstania	Uwagi/właściciel
1	2	3	4	5
1	Czerwony Kościół	Kapliczka grobowa rodziny Koenig	II poł.XIX w.	Parafia Rzymsko – Katolicka w Krotoszycach
2	Dunino	Muzeum bitwy nad Kaczawą	XX w.	Gmina Krotoszyce, właściciel prywatny
3	Dunino	Obelisk	I poł XX w.	właściciel prywatny
4	Dunino	Młyn gospodarczy	II poł XIX w.	właściciel prywatny
5	Janowice Duże	Obelisk	I poł XX w.	Gmina Krotoszyce
6	Kościelec	Obelisk	II poł XX w.	Gmina Krotoszyce
7	Kościelec	Krzyż pokutny	I poł XX w.	Gmina Krotoszyce
8	Kościelec	Dom winoogrodnika	II poł XVIII w.	właściciel prywatny
9	Kościelec	Grób rodziny Olszewskich	II poł XIX w.	Parafia Rzymsko – Katolicka
10	Krotoszyce	Młyn gospodarczy		właściciel prywatny
11	Krajów	Obelisk	I poł XX w.	Gmina Krotoszyce
12	Tyńczyk Legnicki	Kapliczka	II poł XIX w.	
13	Warmatowice Sienkiewiczowskie	Obelisk	I poł XX w.	Gmina Krotoszyce
14	Wilczyce	Obelisk	I poł XX w.	Gmina Krotoszyce
15	Winnica	Kaplica	I poł XIX w.	Parafia Rzymsko – Katolicka

Tabela 16. Wykaz stanowisk archeologicznych gminy Krotoszyce, powiat legnicki.

Lp.	Nr stanowiska w miejscu	Nr obszaru	Nr stanowiska na obszarze	Rodzaj stanowiska	Kultura	Chronologia
1	2	3	4	5	6	7
Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków patrz rozdz. 2.4.1. Obszary i obiekty objęte ochroną konserwatorską, tabela nr 13. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków położonych na terenie gminy Krotoszyce, stanowiących podstawę do wykonania gminnego rejestru zabytków gminy Krotoszyce, powiat legnicki.						
BABIN						
1.	1	78-20	49	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada	KPL	późne średniowiecze XIII-XIV wczesne średniowiecze VII-IX pradzieje neolit
2.	2	78-20	50	punkt osadniczy śląd osadnictwa	przeworska	pradzieje OWR
3.	1	79-20	51	osada osada		późne średniowiecze wczesne średniowiecze
4.	2	79-20	53	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XVI pradzieje
5.	3	78-20	54	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada	łużycka	późne średniowiecze XIII-XIV pradzieje halsztat
6.	4	78-20	55	śląd osadnictwa osada osada	przeworska łużycka	pradzieje OWR ep. brazu III
7.	5	78-20	56	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada	łużycka	średniowiecze pradzieje halsztat?
BIELOWICE						
8.	1	79-20	3	śląd osadnictwa	łużycka	ep. brazu III
9.	2	79-20	63	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa		późne średniowiecze XIII-XIV wczesne średniowiecze VIII-X pradzieje
CZERWONY KOŚCIÓŁ						
10.	1	78-19	95	śląd osadnictwa	przeworska ?	OWR
11.	2	78-19	96	śląd osadnictwa		OWR
12.	3	78-19	97	droga/szlak		OWR
13.	4	78-19	98	śląd osadnictwa		pradzieje
14.	5	78-19	99	cmentarzysko ciałopalne		pradzieje
15.	6	78-19	100	śląd osadnictwa		późne średniowiecze
16.	7	78-19	101	śląd osadnictwa		pradzieje
17.	8	78-19	102	śląd osadnictwa		pradzieje
18.	9	78-19	103	śląd osadnictwa		pradzieje
DUNINO						
19.	3	78-20	11	śląd osadnictwa	celtycka	Laten A
20.	4	78-20	12	śląd osadnictwa	przeworska	OWR
21.	2	78-20	13	cmentarzysko ciałopalne		Laten - OWR
22.	1	78-20	14	cmentarzysko ciałopalne	przeworska	Laten - OWR
23.	5	78-20	28	punkt osadniczy śląd osadnictwa	łużycka	pradzieje ep. brazu III-IV
24.	6	78-20	29	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada	przedłużycka a?	późne średniowiecze XIV-XV pradzieje ep. brazu II

1	2	3	4	5	6	7
25.	7	78-20	30	śląd osadnictwa osada osada	przedłużyc a? łużycka	pradzieje OWR ep. brazu V- halsztat
26.	8	78-20	31	śląd osadnictwa osada osada	przeworska łużycka	pradzieje laten II – I PNE ep. brazu V- halsztat
27.	9	78-19	104	śląd osadnictwa	przeworska	OWR
28.	10	78-19	105	śląd osadnictwa		OWR
29.	11	78-19	106	grodzisko?		
30.	12	78-19	107	osada śląd osadnictwa		późne średniowiecze pradzieje
31.	13	78-19	108	śląd osadnictwa		późne średniowiecze
32.	14	78-19	109	osada		wczesne średniowiecze
33.	15	78-19	110	śląd osadnictwa		średniowiecze XII-XIV
JANOWICE DUŻE						
34.	1	79-20	52	osada		późne średniowiecze – ON XIV-XVI
35.	2	79-20	55	osada		późne średn. – ON XIV-XVI
KOZICE						
36.	1	79-20	1	osada osada cmentarzysko śląd osadnictwa	łużycka	późne średniowiecze wczesne średniowiecze neolit
37.	2	79-20	2	osada śląd osadnictwa cmentarzysko	łużycka	średniowiecze wczesne średniowiecze
38.	3	79-20	54	osada osada		późne średniowiecze XIII/XIV wczesne średniowiecze XI- XIII
KRAJÓW						
39.	3	79-19	56	śląd osadnictwa		pradzieje
40.	4	79-19	57	osada śląd osadnictwa	łużycka	halsztat wczesne średniowiecze XI-XII
41.	2	79-19	58	cmentarzysko osada osada	łużycka	ep. brazu III-V wczesne średniowiecze X-XI późne średniowiecze
42.	1	79-19	59	grodzisko		wczesne średniowiecze VIII- IX
43.	5	79-19	60	osada	łużycka	halsztat
44.	6	79-19	61	śląd osadnictwa		pradzieje
45.	7	79-19	62	osada śląd osadnictwa		pradzieje późne średniowiecze
46.	8	79-19	63	śląd osadnictwa osada		pradzieje późne średniowiecze
47.	9	79-19	64	osada	przeworska ?	OWR?
48.	10	79-19	65	śląd osadnictwa		pradzieje
49.	11	79-19	66	osada osada		pradzieje późne średniowiecze
50.	12	79-19	67	osada	przeworska	OWR
51.	13	79-19	68	osada	łużycka	halsztat

Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Krotoszyce

U W A R U N K O W A N I A

1	2	3	4	5	6	7
52.	14	79-19	69	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada osada śląd osadnictwa	przeworska	neolit OWL faza D pradzieje wczesne średniowiecze VII-X późne średniowiecze
53.	15	79-19	70	osada osada	łużycka	halsztat późne średniowiecze
54.	16	79-19	71	nieokreślona	łużycka	ep. brazu- halsztat
55.	17	79-19	72	nieokreślona		wczesne średniowiecze
KROTOSZYCE						
56.	45	79-19	21	cmentarzysko śląd osadnictwa	łużycka	halsztat późne średniowiecze
57.	46	79-19	22	osada śląd osadnictwa osada	łużycka	halsztat wczesne średniowiecze IX-X późne średniowiecze
58.	47	79-19	23	osada		pradzieje
59.	48	79-19	24	śląd osadnictwa		pradzieje
60.	49	79-19	25	osada		późne średniowiecze
61.	50	79-19	26	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	przeworska	neolit OWL faza D późne średniowiecze
62.	40	79-19	27	osada śląd osadnictwa osada osada	przeworska	neolit? OWR-OWL faza C-D wczesne średniowiecze IX-X wczesne średniowiecze XII- XIII
63.	51	79-19	28	osada osada osada osada	łużycka przeworska	ep. brazu OWR faza C1-C2 pradzieje pradzieje
64.	52	79-19	29	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	łużycka?	ep. brazu? wczesne średniowiecze XI- XIII późne średniowiecze
65.	53	79-19	30	osada śląd osadnictwa		pradzieje wczesne średniowiecze IX-X
66.	54	79-19	31	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		pradzieje późne średniowiecze
67.	55	79-19	32	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		pradzieje wczesne średniowiecze X-XII
68.	41	79-19	33	osada śląd osadnictwa	łużycka	ep. brazu – halsztat późne średniowiecze
69.	56	79-19	34	śląd osadnictwa osada		wczesne średniowiecze XI-XII późne średniowiecze
70.	1	78-19	35	cmentarzysko ciałopalne osada osada	przeworska	ep. brazu laten II – I PNE późne średniowiecze
71.	2	78-19	36	cmentarzysko ciałopalne osada śląd osadnictwa osada	łużycka przeworska	halsztat OWR-OWL faza C3-D wczesne średniowiecze X-XI późne średniowiecze
72.	3	78-19	37	cmentarzysko ciałopalne osada osada śląd osadnictwa		pradzieje wczesne średniowiecze VIII-I poł.X wczesne średniowiecze XI-XII późne średniowiecze
73.	4	78-19	38	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	łużycka przeworska	halsztat OWR-OWL faza C3-D wczesne średniowiecze X-XI późne średniowiecze

1	2	3	4	5	6	7
74.	5	78-19	39	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	przeworska łużycka	OWR halsztat późne średniowiecze
75.	6	78-19	40	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada		wczesne średniowiecze pradzieje późne średniowiecze
76.	7	78-19	41	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa	łużycka	ep. brazu - halsztat neolit pradzieje wczesne średniowiecze późne średniowiecze
77.	8	78-19	42	śląd osadnictwa osada osada osada osada śląd osadnictwa osada nieokreślona śląd osadnictwa nieokreślona	przeworska łużycka łużycka pomorska przeworska	późne średniowiecze pradzieje OWR ep. brazu - halsztat neolit
78.	9	78-19	43	grodzisko? punkt osadniczy		późne średniowiecze pradzieje
79.	10	78-19	44	śląd osadnictwa		późne średniowiecze
80.	11	78-19	45	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		średniowiecze XII-XIV pradzieje
81.	12	78-19	46	śląd osadnictwa osada		późne średniowiecze pradzieje
82.	13	78-19	47	śląd osadnictwa osada osada		wczesne średniowiecze pradzieje neolit?
83.	14	78-19	48	śląd osadnictwa osada		późne średniowiecze XIII-XIV neolit?
84.	15	78-19	49	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		wczesne średniowiecze pradzieje
85.	16	78-19	50	śląd osadnictwa osada		wczesne średniowiecze pradzieje
86.	17	78-19	51	osada	przeworska	OWR
87.	18	78-19	52	śląd osadnictwa		późne średniowiecze
88.	19	78-19	53	osada osada osada osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	przeworska	wczesne średniowiecze wczesne średniowiecze VIII-X pradzieje OWR neolit? późne średniowiecze
89.	20	78-19	54	osada	przeworska	OWR

1	2	3	4	5	6	7
90.	21	78-19	55	osada		neolit
91.	22	78-19	56	śląd osadnictwa osada osada osada ?	przeworska	późne średniowiecze pradzieje OWR neolit
92.	23	78-19	57	śląd osadnictwa osada		późne średniowiecze pradzieje
93.	24	78-19	58	śląd osadnictwa osada		późne średniowiecze pradzieje
94.	25	78-19	59	śląd osadnictwa		późne średniowiecze
95.	26	78-19	60	śląd osadnictwa		pradzieje
96.	27	78-19	61	śląd osadnictwa osada		wczesne średniowiecze pradzieje
97.	28	78-19	62	osada osada osada	przeworska	pradzieje OWR neolit
98.	29	78-19	63	osada śląd osadnictwa		późne średniowiecze XIII-XIV pradzieje
99.	30	78-19	64	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		późne średniowiecze pradzieje
100.	31	78-19	65	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	przeworska	późne średniowiecze OWR
101.	32	78-19	66	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		późne średniowiecze neolit?
102.	33	78-19	67	śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa		późne średniowiecze pradzieje neolit
103.	34	78-19	68	osada		pradzieje
104.	35	78-19	69	śląd osadnictwa		późne średniowiecze
105.	36	78-19	70	śląd osadnictwa		pradzieje
106.	37	78-19	71	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa		późne średniowiecze pradzieje neolit
107.	38	78-19	72	śląd osadnictwa osada	przeworska	późne średniowiecze OWR
108.	39	78-19	73	śląd osadnictwa		pradzieje
109.	42	79-19	36	osada śląd osadnictwa osada	przeworska	OWR – OWL faza C3 – D wczesne średniowiecze późne średniowiecze
110.	43	79-19	41	śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa		pradzieje wczesne średniowiecze późne średniowiecze
111.	44	79-19	42	śląd osadnictwa osada nieokreślona śląd osadnictwa nieokreślona	łużycka pomorska przeworska	neolit ep. brązu – holsztat holsztat OWR wczesne średniowiecze
112.	57	79-19	35	osada osada	przeworska	Laten II – I PNE późne średniowiecze
113.	58	79-19	37	osada osada śląd osadnictwa		wczesne średniowiecze wczesne średniowiecze późne średniowiecze
114.	59	79-19	38	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	przeworska	OWR – OWL faza C3-D wczesne średniowiecze późne średniowiecze
115.	60	79-19	39	śląd osadnictwa		późne średniowiecze

116.	61	79-19	40	śląd osadnictwa osada		pradzieje późne średniowiecze
117.	1	78-19	111	osada osada	łużycka	późne średniowiecze ep. brązu – halsztat
118.	2	78-19	112	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		wczesne średniowiecze pradzieje
119.	5	78-19	115	punkt osadniczy śląd osadnictwa śląd osadnictwa		późne średniowiecze wczesne średniowiecze pradzieje
NOWA WIEŚ LEGNICKA						
120.	5	78-20	47	punkt osadniczy		pradzieje
PROSTYNIA						
121.	1	78-20	6	cmentarzysko ciałopalne	łużycka	ep. brązu
122.	2	78-20	7	osada osada	łużycka	późne średniowiecze ep. brązu
123.	3	78-20	8	osada osada śląd osadnictwa	łużycka	późne średniowiecze wczesne średniowiecze
124.	4	78-20	9	osada osada		późne średniowiecze wczesne średniowiecze
125.	5	78-20	32	śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa	łużycka KPL?	pradzieje ep. brązu V – halsztat neolit
126.	6	78-20	33	śląd osadnictwa		pradzieje
127.	7	78-20	57	osada	łużycka	
SZYMANOWICE						
128.	1	78-19	117	osada osada	łużycka	nieokreślona
SZYMKOWO						
129.	1	78-20	1	osada osada osada śląd osadnictwa osada	łużycka	średniowiecze wczesne średniowiecze halsztat ep. brązu I neolit
130.	16	78-19	20	osada		neolit
131.	2	78-19	21	osada	łużycka	ep. brązu- halsztat
132.	3	78-19	22	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada osada	łużycka	późne średniowiecze pradzieje neolit
133.	4	78-19	23	śląd osadnictwa osada	łużycka	późne średniowiecze XIV-XV ep. brązu III
134.	5	78-19	24	śląd osadnictwa osada osada osada	przeworska	późne średniowiecze pradzieje OWR późny neolit
135.	6	78-19	25	osada osada osada osada śląd osadnictwa	przeworska łużycka	wczesne śred. faza starsza pradzieje OWR ep. brązu – halsztat neolit późne średniowiecze
136.	7	78-19	26	osada osada	łużycka	pradzieje ep. brązu – halsztat
137.	8	78-19	27	śląd osadnictwa osada osada osada	przeworska	późne średniowiecze pradzieje OWR późny neolit

1	2	3	4	5	6	7
138.	9	78-19	28	śląd osadnictwa		pradzieje
139.	10	78-19	29	osada osada		pradzieje neolit
140.	11	78-19	30	śląd osadnictwa osada		późne średniowiecze pradzieje
141.	12	78-19	31	śląd osadnictwa		późne średniowiecze
142.	13	78-19	32	śląd osadnictwa		pradzieje
143.	14	78-19	33	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		późne średniowiecze pradzieje
144.	15	78-19	34	osada		późne średniowiecze XIII-XIV
TYNĄCZYK LEGNICKI						
145.	1	79-20	49	osada śląd osadnictwa	łużycka KPL?	neolit
WARMĄTOWICE						
146.	1	79-20	4	grodzisko		średniowiecze
147.	2	79-20	44	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		późne średniowiecze pradzieje
148.	3	79-20	45	śląd osadnictwa śląd osadnictwa punkt osadniczy		późne średniowiecze wczesne średniowiecze pradzieje
149.	4	79-20	46	punkt osadniczy śląd osadnictwa		późne średniowiecze neolit?
150.	5	79-20	47	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy śląd osadnictwa	łużycka	wczesne średn. faza starsza pradzieje neolit
151.	6	79-20	48	śląd osadnictwa osada	przeworsk a	późne średniowiecze OWR późny
152.	7	79-20	50	śląd osadnictwa osada osada osada	przeworsk a	późne średniowiecze wczesne średniowiecze VIII-X pradzieje OWR
153.	8	79-20	56	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa		późne średniowiecze pradzieje OWR neolit
154.	9	79-20	57	osada śląd osadnictwa		późne średn. ON XIV-XVI wczesne średn. faza starsza
155.	10	79-20	58	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		późne średniowiecze pradzieje
156.	11	79-20	59	śląd osadnictwa		wczesne średniowiecze
157.	12	79-20	60	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada osada	przeworsk a przeworsk a	wczesne średniowiecze VIII-X pradzieje OWR późny Laten późny II –I PNE
158.	13	79-20	61	śląd osadnictwa		późne średn. – ON XIV-XVI
159.	14	79-20	62	śląd osadnictwa		późne średniowiecze – ON XIV-XVI
160.	15	79-20	64	punkt osadniczy śląd osadnictwa		późne średniowiecze pradzieje
161.	16	79-20	65	śląd osadnictwa		późne średn. -ON XIV-XVI

1	2	3	4	5	6	7
WILCZYCE						
162.	1	78-19	1	śląd osadnictwa osada osada śląd osadnictwa cmentarzysko ciałopalne grobów klasztornych osada	przeworsk a łużycka	późne średniowiecze OWR Laten ep.brązu – halsztat neolit
163.	2	78-19	2	cmentarzysko ciałopalne	łużycka	ep.brązu V
164.	3	78-19	3	śląd osadnictwa	przeworsk a	OWR
165.	4	78-19	4	śląd osadnictwa cment. ciałopalne śląd osadnictwa śląd osadnictwa	przeworsk a	wczesne średniowiecze pradzieje OWR neolit
166.	5	78-19	5	śląd osadnictwa		późne średniowiecze
167.	6	78-19	6	śląd osadnictwa		późne średniowiecze
168.	7	78-19	7	osada osada		późne średniowiecze XIV-XV pradzieje
169.	8	78-19	8	śląd osadnictwa osada osada	przeworsk a	późne średniowiecze pradzieje OWR późny
170.	9	78-19	9.	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		późne średniowiecze pradzieje
171.	10	78-19	10	śląd osadnictwa		pradzieje
172.	11	78-19	11	śląd osadnictwa osada osada	łużycka	późne średniowiecze pradzieje ep.brązu – halsztat
173.	12	78-19	12	śląd osadnictwa		późne średniowiecze
174.	13	78-19	13	śląd osadnictwa osada osada osada osada	przeworsk a	późne średniowiecze wczesne średniowiecze X-XI pradzieje laten późny neolit
175.	14	78-19	14	śląd osadnictwa osada osada		późne średniowiecze wczesne średn. faza starsza pradzieje
176.	15	78-19	15	śląd osadnictwa osada osada osada	przeworsk a	późne średniowiecze pradzieje laten późny neolit
177.	16	78-19	16	śląd osadnictwa osada osada osada	przeworsk a łużycka	późne średniowiecze OWR ep.brązu neolit
178.	17	78-19	17	śląd osadnictwa		pradzieje
179.	18	78-19	18	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		późne średniowiecze pradzieje
180.	19	78-19	19	śląd osadnictwa		późne średniowiecze
181.	20	78-19	118	śląd osadnictwa osada osada?	łużycka przeworsk a	ep. kamienia nieokreślona nieokreślona

1	2	3	4	5	6	7
WINNICA						
182.	1	79-19	1	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		pradzieje późne średniowiecze
183.	2	79-19	2	osada śląd osadnictwa	przeworska	laten II – I PNE pradzieje
184.	3	79-19	3	osada nieokreślona	przeworska	OWR pradzieje
185.	4	79-19	6	osada osada osada osada	łużycka przeworska	ep.brązu III – IV laten II – I PNE pradzieje wczesne średn. VII/VIII-IX
186.	5	79-19	7	śląd osadnictwa osada	przeworska ?	OWR? późne średniowiecze
187.	6	79-19	8	osada śląd osadnictwa	przeworska	OWR-OWL faza C-D późne średniowiecze
188.	7	79-19	9	osada	przeworska	laten – OWR II PNE-III NE
189.	8	79-19	10	śląd osadnictwa osada		neolit? późne średniowiecze
190.	9	79-19	11	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	przeworska	OWL faza D późne średniowiecze
191.	10	79-19	12	osada śląd osadnictwa	łużycka	halsztat późne średniowiecze
192.	11	79-19	13	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	łużycka?	ep.brązu III – halsztat? późne średniowiecze
193.	12	79-19	14	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		pradzieje późne średniowiecze
ZŁOTNIKI						
194.	1	78-20	2	osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	przeworska łużycka	laten późny – OWR neolit
195.	2	78-20	3	śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa osada	przeworska	późne średniowiecze wczesne średniowiecze OWR ep. brązu III - V
196.	3	78-20	4	osada osada		późne średniowiecze wczesne średniowiecze
197.	4	78-20	5	osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	łużycka	wczesne średniowiecze neolit
198.	6	78-20	48	osada śląd osadnictwa	przeworska	OWR pradzieje
199.	7	78-20	64	osada śląd osadnictwa	łużycka	ep.brązu średni. NE
Wykaz użytych w tabeli skrótów:						
PNE			Przed naszą erą			
NE			Naszej ery			
ON			Okres nowożytny			
LATEN			Okres lateński			
OWR			Okres wpływów rzymskich			
KPL			Kultura pucharów lejkowych			
Pradzieje			Okres od VI tysiąclecia do 990 roku n.e.			

2.4.2. OPIS OBIEKTÓW I ELEMENTÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO PRZEDSTAWIAJĄCYCH WARTOŚĆ KULTUROWĄ W GMINIE KROTOSZYCE

Babin:

Pałac wzniesiony na planie prostokąta, dwukondygnacyjny z bogatą neobarokową dekoracją elewacji. Zasluguje na uwagę między innymi ze względu na ciekawą formę bryły oraz oryginalny wystój architektury. Pałac należy do prywatnego właściciela.

Bielowice:

Do 2001r. istniał tu zespół dworski, w skład którego wchodził pałac wraz z czterema obiektami gospodarczymi, założony około 1870 r., wybudowany z kamienia i cegły. Cały zespół zajmował obszar 5 ha, otoczony kamiennym murem. Od zachodu przylegał do niego niewielki park. Od czasów II wojny do 2001 roku zachował się w całości, w posiadaniu Państwowych Gospodarstw Rolnych. Pomieszczenia budynku pałacu przerobiono na mieszkania dla pracowników, a w zabudowaniach gospodarczych prowadzono hodowlę zwierząt. W chwili obecnej niszczeje porzucony przez właściciela, Niemca polskiego pochodzenia, który kupił cały zespół od Agencji Rolnej Skarbu Państwa.

Czerwony Kościół:

Pałac jako obiekt klasyczny, otoczony parkiem, związany jest przestrzennie z wsią. Obecnie dwukondygnacyjny budynek, wysoko podpiwniczony, na rzucie w kształcie litery T. Zarówno frontową, jak i tylną jego elewację charakteryzuje asymetria. Od wschodu zdobią je dwa masywne ryzality. Całość budynku kryje dach z podwójnymi lukarnami. Analiza stylowa wskazuje, że pałac składa się z dwóch części powstałych w odmiennym czasie. Skrzydło zachodnie posiada pewne cechy baroku, skrzydło główne nosi znamiona północnego klasycyzmu, który na Śląsk dotarł wraz z pruskimi urzędnikami budowlanymi. Na przełomie XVIII i XIX wieku nastąpiła częściowa rozbudowa pałacu. Kształt parku przynależnego do pałacu, w rzucie nie regularny, ograniczony przez drogi dojazdowe i grunty uprawne, zajmuje powierzchnię 2,8 ha. Obecnie ze względu na ciągłą dewastację trudno dostrzec jego pierwotny układ przestrzenny. Dominującym elementem parku jest staw położony po wschodniej stronie pałacu. Od czasów II wojny zarówno pałac i park przynależał do Państwowych Gospodarstw Rolnych, w związku z czym pomieszczenia pałacu częściowo wykorzystywano jako mieszkania dla pracowników. W chwili obecnej całość założenia stanowi własność prywatną.

Janowice Duże:

Pałac z ok. XVIII w. Obszerna blokowa budowla kryta czterospadowym dachem. Z jednej jego strony, ukośnymi przyporami, ściany zostały zabezpieczone przed osunięciem się gruntu. Budynek dwukondygnacyjny. Elewacja główna posiada pięć osi z których środkowa jest trójkondygnacyjną wieżą zakończoną owalnym otworem okiennym. Ściany elewacji głównej posiadają delikatne dekoracje ramowe, w tym charakteryzują się gzymsem między kondygnacyjnym. Pod względem stylowym pałac zdradza cechy przejściowe pomiędzy barokiem a klasycyzmem, które to zaczęły występować w architekturze śląskiej około połowy XVIII w. Dowodem tego jest ukształtowanie elewacji frontowej pałacu, podobnej do elewacji Ratusza w Legnicy, powstałej w latach 1737-1741. Po obu stronach drogi dojazdowej do pałacu położone są dwa stawy, połączone z sobą ciekim wodnym /rowem/. Pałac otacza park, który w chwili obecnej pozbawiony jest starych alei, ścieżek i cennych drzew.

Krotoszyce:

Pałac:

Budynek główny wraz z zabudowaniami folwarcznymi ulokowanymi na planie w kształcie litery L. Powierzchnia użytkowa pałacu wynosi 581m². Pałac krotoszycki został przebudowany najprawdopodobniej przez Hansa Sebaldua Heinricha, który w latach 1597- 1636, jako obywatel legnicki, był właścicielem Krotoszyc. W pierwszych założeniach pełnił funkcję zameczku obronnego otoczonego fosą. Zachowana nad wejściem, w Kartuszu herbowym, data 1686r., świadczy o przebudowie dokonanej na zlecenie ówczesnego właściciela, Floriana Gottlob von Thielau. W 1894 dobudowano klatkę schodową skrzydła zachodniego. Budynek od południa i zachodu otoczony jest parkiem założonym na rzucie nieregularnym, zajmującym powierzchnię 6,30 ha. Teren parku miejscami podmokły przecina, z południowego - zachodu na wschód, rów - dawny ciek wodny Młynówka, którego odnoga dochodzi do stawu położonego za pałacem. W parku zachowało się z czasów dawnej świetności wiele okazów drzew, w tym: platany, kasztanowce oraz dęby szypułkowe.

W chwili obecnej nowy właściciel przeprowadza remont całego zespołu pałacowo-parkowego, starając się przywrócić jego dawny wygląd.

Kościół:

Wieża kościelna została zbudowana w 1241 r., po bitwie pod Legnicą, jako wieża wartownicza. Sam kościół wybudowano w całości z kamienia ok. 1305r. Wieżę wykonano z bardzo mocnego materiału – bazaltu ze złotoryjskich kamieniołomów łączonego trwałą zaprawą wapienną. Nie można dokładnie określić, jak królujący nad Krotoszycami kościół głęboko wzrasta w historię. Przekazy słowne mówią o czasach, w których żyła Św. Jadwiga. Kronika kościelna wspominając najazd husarski, mówi również o spaleniu kościoła. Dzisiejszy wygląd zarówno wewnętrzny jak i zewnętrzny kościoła odbiega od tego sprzed 1945r. Wiele elementów wyposażenia kościoła zostało rozebranych. W latach pięćdziesiątych przeprowadzano prymitywną jego odnowę, podczas której, nie zwracając uwagi na drogocenne malowidła, zamalowano je farbami olejnymi, wiele detali stanowiących pierwotne wyposażenie zniszczono. Dzisiaj w kościele pozostało ich już niewiele.

Krajów:

Dwór: Jest to skromny, dwukondygnacyjny budynek, składającym się z dwóch skrzydeł zwróconych do siebie pod kątem prostym. Kryty dachem dwuspadowym. Obecnie w posiadaniu Agencji Nieruchomości Rolnych. Około XIII wieku został poddany przebudowie, o czym świadczył jego wewnętrzny wystrój. Po znacznych zniszczeniach w czasie II wojny i w okresie powojennym, w 1964 r. dokonano jego kolejnego remontu. Do dwór przylegał niewielki park krajobrazowy, powstałym w pierwszej połowie XIX wieku, założony na płaskim terenie, we wschodniej części wsi, przy drodze lokalnej, prowadzonej do wsi Winnica. Park posiadał nieduży staw. Do dzisiaj zachowały się jedynie fragmenty ważniejszych jego alei oraz ścieżek, które ocalały przed melioracją tego terenu, dokonaną w 1964 roku, po powodzi. W trakcie prac melioracyjnych, zlikwidowano staw oraz rów doprowadzający wodę do młyna, który w tym czasie już nie istniał.

Szymanowice:

Pałac zbudowany w II poł. XVII w. na planie prostokąta, dwukondygnacyjny z mansardowym dachem. Przebudowany pod koniec XIX w. przez dodanie bocznego niższego skrzydła i rozbudowę drugiej kondygnacji fasady. Elewacje przybudówek dzielone pilastrami ozdobione zostały boniowaniem. Aktualnie w posiadaniu prywatnego właściciela.

Warmatowice Sienkiewiczowskie:

Dwór to okazała budowla, która leży w północno-zachodniej części wsi, otoczona od ulicy budynkami gospodarczymi. Początki tej budowli sięgają XVII w., kiedy to w 1602 roku Korzbok von Zedlitz, opiekun córki księcia legnicko-brzeskiego Henryka XI, zbudował tutaj własną rezydencję. Fragmenty tej budowli zachowały się do dziś, jako kamienne sklepienie w piwnicach, do których prowadzi długi korytarz od fosy. Na tych kamieniach, kolejni właściciele z rodu Schartossów, budowali dwór, nadając mu dzisiejszy wygląd. Zbudowany w stylu barokowym, trzykondygnacyjny z kamienia i cegły, z nadbudowaną drewnianą wieżą z hełmem, o łącznej kubaturze 3180 m³ i powierzchni zabudowy 397 m². Budynek podpiwniczony, od strony wschodniej i północnej wzbogacony tarasami. Wejście główne zaprojektowano przez kamienny mostek nad fosą. Uwagę zwraca barokowy portal z herbami dawnych właścicieli w tympanonie i tekstem opisującym dzieje dworu, kartusz herbowy w hollu (obecnie w Muzeum w Legnicy), tablica erekcyjna oraz kominki. Obok fosy stoi murowany pawilon z XVII w. na rzucie sześciokąta z dachem kopulastym, zwieńczonym latarnią. W podwórzu zachował się budynek gospodarczy z kamienia i cegły, z XVII w., służący dawniej jako spichlerz. Na terenie parku znajduje się źródło potoku zwanego Kojszkówką, odbudowane zasila sieć wodociagową obiektów po dawnej tuczarni. Park, założony został na ok. 11 ha, przylega do niego las o powierzchni 8,4 ha. Wśród cennych drzewa zespołu zielonego znalazły się: buki, lipy i świerki. Na uwagę zasługują stare, ponad dwustuletnie dęby, o obwodzie ponad 3,5 m, a najokazalszy z nich to dąb, rosnący w pobliżu fosy, o obwodzie 5,76 m.

Winnica :

grunty na których powstała wieś w roku 1177 zostały przekazane przez księcia Bolesława Wysokiego, za przyzwoleniem Mieszka III Starego zakonowi cystersów z Lubiąża. W 1202 r. Książę Henryk Brodaty ufundował cystersom w Winnicy oddzielny folwark – grangię. W tym czasie wybudowane zostają również obiekty zabudowań dworskich, otoczone ogrodem. Dwór pełni funkcje administracyjno – gospodarczą, w tym związaną z pobieraniem od miejscowej ludności czynszu i dziesięciny. Początki gospodarki czynszowej w Winnicy datuje się na rok 1208, kiedy to następuje rozbudowa zabudowań folwarcznych oraz siedziby rezydujących cystersów. W 1217 r. przy folwarku powstała osada wiejska. W 1316 r. wieś odkupił od księcia Bolesława Rozrznego opat z Lubiąża Rudolf. W okresie od początku XIV w. do połowy XV w. zaznacza się upadek gospodarki cystersów. Wzmianki historyczne mówią o zniszczonych obiektach i rabunkach. Podczas wojen husyckich Winnica została spalona. Od 1741 roku Winnica jest ośrodkiem władzy cysterskiej jako prepozytura, dzięki działalności zakonu cystersów przeżywa swój ponowny rozkwit, a od roku 1784 wieś nazywana jest gminą. W tym czasie powstały nowe zabudowania, a miejscowość podniesiona została do rangi prepozytury klasztoru. Po sekularyzacji klasztoru w 1810 r. folwark Winnicki kilkakrotnie zmienia właścicieli, w 1812 r. folwark od Królestwa Pruskiego przejmuje kancelista z Lubiąża - Carl Josef Otto. Inwentaryzacja pochodząca z 1845 roku wzmiankuje, że grania w Winnicy obejmuje pałac z parkiem i częścią gospodarczą; dwa młyny wodne, cegielnię, browar i gorzelnię jako własność księżnej Marii Luizy Pauliny Hohenzollern – Hechingen.

W połowie XIX w. wieś stała się własnością Marii Luizy Pauliny Hohenzollern – Hechigen. Miejscowość posiadała wówczas pałac z parkiem, oraz folwark z zabudowaniami gospodarskimi, kuźnią, dwoma młynami wodnymi, cegielnią, browarem i gorzelnią. Zabudowania dworskie oraz budynki gospodarcze wzniesione zostały w terenie płaskim, porośniętym starodrzewiem. Grunty pocysterskie przecina rzeka Nysa Szalona od której w kierunku południowym rozciągają się tarasowe tereny z niewielkimi wzgórzami. Są to prawdopodobnie tereny uprawy winorośli od których przyjęto nazwę miejscowości – Winnica. Granicę folwarku grangi wyznaczał mur z kamienia łamanego, którego fragmenty istnieją do dzisiaj. Budowla mieszkalna cystersów górowała nad niskimi zabudowaniami gospodarczymi folwarku w skład którego wchodziły stajnie, obory, spichlerze i kuźnia. Istnieją też ślady założeń parkowych z aleją lipową, jednak obecny stan oraz brak przekazów ikonograficznych nie pozwala na odtworzenie całości założeń ogrodowo dworskich. Barokowy dwór cystersów wykazuje cechy zróżnicowane stylistycznie. Przypuszczalnie budowa została wzniesiona na budowlach wcześniej istniejących a ostateczny wystrój wewnętrzny i opracowania elewacji powstały w końcu XVII w. oraz na początku XVIII w. i jest związany z ogólnie przyjętymi w tej epoce schematami nawiązującymi do warsztatu lubiańskiego – repertuar form charakterystyczny do sztuki końca XVIII w.

W czasie II wojny światowej oraz po 1945 r. zabudowania pocysterskie uległy znacznemu zniszczeniu. Budynek mieszkalny mnichów od zakończenia II wojny światowej nie jest użytkowany, ani zabezpieczony przed dewastacją, co powoduje jego coraz większą dewastację. Brak zadaszenia jeszcze bardziej tą sytuację potęguje.

Ruiny okazałego pałacu pocysterskiego oraz położony obok ośmiokątny budynek kuźni, w której urządzono ekspozycję sprzętu kowalskiego (piec, miech, kowadło i narzędzia) stanowią obecnie atrakcję turystyczną.

Szlaki turystyczne gminy:

Cennym historycznym walorem gminy jest szlak cystersów, stanowiący Europejskiego Szlaku Cystersów. Przez Dolny Śląsk jego trasa przebiega przez Trzebnicę i Lubiąż. Na terenie Gminy Krotoszyce jego trasa łączy: Kościelec, Warmatowice Sienkiewiczowskie i Winnicę, w której to o dawnej funkcji tej wsi świadczą ruiny pałacu pocysterskiego, a w jego ośmioboczna, odremontowana, budowla - kuźnia pocysterska, posiada urządzenia i sprzęt kowalski.

Szlaki pieszo- rowerowe:

W powiecie legnickim wytyczono wiele szlaków turystycznych, które promują cenne pod względem historycznym budowle, parki rezydencjalne, wydarzenia historyczne, ślady dawnej i obecnej twórczości oraz obszary o walorach przyrodniczych. Ze względu na nizinny charakter regionu najkorzystniej korzystać z ich uroków na rowerach, popularyzując tym samym aktywną formę wypoczynku. Wyznaczone przez PTTK szlaki służą uprawianiu turystyki kwalifikowanej i stanowią produkt łączący miejscowości regionu.

1. Ścieżka dydaktyczna Bitwy nad Kaczawą 1813:

Dunino – Krajów 4,7 km, Winnica – 7,0 km, Bielowice – 9,5 km, Warmatowice Sienkiewiczowskie 13,0 km, Tyńczyk 15,5 km, Janowice Duże 17,9 km, Dunino- 20km

2. Szlak Polskiej Miedzi – ok. 112 km długości. Szlak nizinny, łączący rejony „starego zagłębia miedziowego”, ze śladami górnictwa złota w okolicach Złotoryi.

3. Szlak dookoła Legnicy – odcinek 4 – ok. 10,2 km z 72 km długości. Szlak przebiega przez tereny o dużych walorach przyrodniczych oraz miejsca upamiętniające wydarzenia z roku 1241. Częściowo pokrywa się ze Szlakiem Cystersów i łączy liczne zabytki z czasów piastowskich. Szlak dzieli się na 5 odcinków. Przez teren gminy Krotoszyce przebiega odcinek 4:

Pawłowice Małe – Szymanowice – 1,0km, Smokowice – 2,0 km, Dunino- 5,0 km, Tyńczyk – 9,1 km, Warmątowice – 10,2km.

Szlaki rowerowe :

Szlak rowerowy „Bitwy nad Kaczawą” – czerwony ok. 20,0 km

Trasa : Dunino – 4,3km, Krajów – 2,0 km, Winnica -2,9 km, Bielowice -3,0 km, Warmątowice Sienkiewiczowskie – 2,4 km, Tyńczyk – 2,5 km, Janowice Duże – 2,9 km, Dunino.

Szlak rowerowy „Naszych przodków” – zielony ok. 10,0 km

Trasa: Dunino – 4,3 km, Krajów – 2,5 km, Janowice Duże – 2,9 km, Dunino.

2.4.3. DOBRA KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Nie wyodrębniono

2.4.4. OCHRONA KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Ukształtowanie terenów gminy Krotoszyce odznacza się dużym i bogatym zróżnicowaniem, między innymi poprzez bogato urozmaiconą rzeźbę terenu.

Uroku terenom gminy Krotoszyce, a przez to terenom wsi: Winnica, Krajów, Święcany, Wilczyce, Dunino dodaje niewątpliwie lokalizacja w najniższej położonych terenach doliny rzeki Kaczawy i rzeki Nysy Szalonej.

Analizując lokalizację gminy w odniesieniu do form geologicznych przyjąć należy iż:

- 1) w kierunku północnym, za autostradą A4 i drogą krajową nr 364 Legnica – Złotoryja, miejscowości Czerwony Kościół i Grośniki położone są na Wysoczyźnie Chojnowskiej,
- 2) w kierunku wschodnim miejscowości od Babina poprzez Kozice, Kościelec, Janowice Duże, Tyńczyk Legnicki i Warmątowice Sienkiewiczowskie ulokowane zostały na obrzeżach Wzgórz Strzegomskich,
- 3) w kierunku południowym tłem dla panoramy gminy są wzniesienia Przedgórze Kaczawskiego z Parkiem Krajobrazowym „Chełmy”.

Niewątpliwie analizując ukształtowanie krajobrazu gminy, do elementów wpływających dysharmonizująco zaliczyć należy:

- 1) komin, należący do obiektów KGHM Huty Miedzi „Legnica”, który towarzyszy obserwatorowi analizującemu krajobraz gminy, patrząc w kierunku północnym,
- 2) autostrada A 4, z mknącymi po niej samochodami oraz w dali zarysy miasta Legnicy, jeśli za punkt obserwacji przyjmimy miejscowości: Prostynia, Babin, Kozice, Kościelec,
- 3) napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego średniego napięcia tnące krajobraz gminy w różnych kierunkach;

Wśród cech charakteryzujących krajobraz gminy Krotoszyce niewątpliwie znaczny udział mają takie elementy jak: forma, gabaryty oraz materiał z jakiego zrealizowano poszczególne elementy zabudowy. W gminie, w przeważającej części występuje zabudowa pochodząca z XIX w. Budynki

wzniesione zostały z cegły, następnie otynkowane. Przeważają dachy dwuspadowe proste ze szczytami murowanymi lub deskowanymi (zdjęcie nr 1). Występują też dachy z naczółkami lub „wolim okiem” (zdjęcia nr 1, nr 2 i nr 12). Sporadycznie można spotkać budynki z muru pruskiego (zdjęcie nr 2). Pokrycia dachowe wykonane zostały z dachówki ceramicznej. Niestety, wśród obiektów wchodzących w skład zespołów ruralistycznych terenu gminy wchodzi również obiekty o dachach pokrytych eternitem. Analizując formę dachów zabudowy, stwierdzić należy iż przeważa dach dwuspadowy, jednak występują również w niewielkiej ilości budynki zwieńczone dachami mansardowymi (zdjęcia nr 5. nr 6 i nr 11). Przy zabudowaniach folwarcznych można zauważyć budynki gospodarcze z dachami spichlerzowymi (zdjęcie nr 13). Jednak z uwagi na unowocześnienie rolnictwa obiekty folwarczne są w większości nie użytkowane i niszczeją (zdjęcie nr 10). Stara zabudowa wiejska, każdej funkcji, w wielu wypadkach ulega zużyciu, a jej stan jest zły (zdjęcie nr 8). Zagrody gospodarcze niszczeją opuszczane (zdjęcia nr 1 i nr 3).

Zabudowa w poszczególnych miejscowościach Gminy Krotoszyce jest bardzo zróżnicowana przez co trudno wskazać styl architektoniczny, który byłby wyróżniający. Tylko Krotoszyce i Wilczyce charakteryzuje zabudowa typowej ulicówki. Pozostałe miejscowości gminy odznaczają się zabudową rozczłonkowaną – od głównej drogi wiejskiej odchodzą odnogi, wzdłuż których zlokalizowane są budynki i zagrody przydomowe.

Analizując układ ruralistyczny poszczególnych wsi trudno jednoznacznie stwierdzić o przewadze jednej charakterystycznej. W stosunku do osi drogi budynki mają różne położenie tj. usytuowane są szczytem lub kalenicą. Zabudowa zagrodowa również przedstawia podobne tendencje. W jednym ciągu budynek mieszkalny, przy nim budynek inwentarski i stodoła. Ta forma zabudowy zwrócona jest ścianą szczytową do drogi wiejskiej. Wyróżnić można jednak zagrody, w których budynek mieszkalny jest wolnostojący, usytuowany ścianą frontową przy drodze wiejskiej, a w głębi, w podwórzu znajdują się zabudowania gospodarcze.

Odmienny układ zabudowy posiadają folwarki. Pałace ulokowane zostały w pewnym oddaleniu od drogi wiejskiej, zazwyczaj otoczone parkami, często ze zbiornikami wodnymi oraz wydzieloną częścią gospodarczą, z budynkami o znacznej kubaturze: oborami, stajniami, stodołami oraz tż. czworakami mieszkalnymi. Zabudowania rozlokowane zostały wokół obszernego podwórza (majdanu).

Niepokojącym jest nowy styl zabudowy mieszkalnej, wprowadzanej na teren gminy wraz z realizacjami w trybie ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dla której pozwolenia na budowę wydawane są na podstawie decyzji administracyjnych. W wypadku tej formy budownictwa w obiektach mieszkalnych przeważają dachy wielopołaciowe (zdjęcia nr 4, nr 7, nr 9 i nr 11), obce pierwotnej formie zabudowy, zlokalizowanej na tym terenie. Współczesne budownictwo jednorodzinne realizowane jest również wg tzw. katalogowych „projektów gotowych” lub zgodnie z życzeniem inwestora, często przy wykorzystaniu materiałów czy formy obcej nie tyle regionowi ile krainie geograficznej. Przykładem tego typu działań jest zabudowa występująca w ramach wsi Winnica, gdzie przy realizacji zabudowy mieszkaniowej wykorzystano bale z drewniana lub np. trzcinę dla pokrycia dachu (zdjęcie nr 14).

W okresie powojennym, w celu poprawy warunków mieszkaniowych ludności, wybudowano jednoklatkowe budynki typu „blokowego” przy funkcjonujących PGR w: Bielowicach, Szymanowie i Krotoszycach. Zabudowa ta funkcjonuje w swojej formie i charakterze do dnia dzisiejszego.

Zdjęcie nr 1. Winnica – opuszczony i niszczący budynek mieszkalny.

Zdjęcie nr 2. Winnica – dom mieszkalno – zagrodowy.

Zdjęcie nr 3. Krajów – opuszczona i niszcząca zagroda.

Zdjęcie nr 4. Krotoszyce – budynek mieszkalny z początku XXw. przy folwarku i pałacu.

Zdjęcie nr 5. Krotoszyce – XIX w. budynek mieszkalny przy folwarku i pałacu.

Zdjęcie nr 6. Krotoszyce – XIX wieczy budynek mieszkalny przy zagrodzie.

Zdjęcie nr 7. Wilczyce – opuszczony i niszczący budynek po byłej mleczarni.

Zdjęcie nr 8. Wilczyce – widok na dawne zabudowania i ich stan zachowania.

Zdjęcie nr 9. Wilczyce – budynek mieszkalny.

Zdjęcie nr 10. Wilczyce – niszcząca zabudowa budynków gospodarczych.

Zdjęcie nr 11. Wilczyce – budynek szkolny.

Zdjęcie nr 12. Czerwony Kościół – budynek przy zabudowaniach folwarcznych pałacu

Zdjęcie nr 13. Warmątowice – budynek gospodarczy przy pałacu.

Zdjęcie nr 14. Winnica – współczesna zabudowa (dom jednorodzinny pokryty trzcina).

WNIOSKI:

1. Po roku 1945 folwarki i związane z nimi dwory i pałace położone w granicach administracyjnych gminy, zarządzane były przez Państwowe Gospodarstwa Rolne. Brak należytej staranności w gospodarowaniu spowodował iż, zniszczone już w czasie działań wojennych, w okresie powojennym uległy dalszej degradacji przede wszystkim zabytkowe pałace i założenia parkowe.
2. Z folwarkami nie zawsze związane były domina lub zakony. Budowali je również zamożniejsi chłopci. Stąd w miejscowościach gminy Krotoszyce wiele zagród rolniczych posiada okazałą zabudowę mieszkalną i gospodarczą.
3. W rejonie przeprowadzonych działań bitewnych związanych z bitwą Nad Kaczawą postawiono szereg cenotafów, posadzono również drzewa. Z uwagi na brak tradycji i odpowiedniego odniesienia do historii Polski, obiekty te nie znajdują przeznaczonego im zainteresowania.
4. Stary układ ruralistyczny wsi przetrwał bez większych zmian do ok. poł. XIX w., tj. do czasów budowy przez te osady nowych dróg. W trakcie prac zacierano dawne kształty nawisów, starano się je regulować i porządkować przestrzennie. W tym kształcie układy wsi, ze zmienionymi nawisami, zachowały się do obecnych czasów.
5. W większości zamożnych wsi kmieciowych już w średniowieczu budowano kościoły
6. i zakładano przykościelne cmentarze. Do miejscowości tych należy zaliczyć: Krotoszyce, Czerwony Kościół i Kościelec. Sytuowano je najczęściej na terenie nawisów. Również kościoły były modernizowane lub przebudowywane na przestrzeni dziejów.
7. Wczesne przeprowadzenie uwłaszczenia ludności wiejskiej, spowodowało, że od połowy
8. XIX wieku powstała bardziej okazała zabudowa - duże murowane zagrody w czworobokach tworzące ciągi zabudowy wzdłuż granic nawisów. W II poł. XIX wieku zagrody te stały się jeszcze większe, otrzymały bardziej regularne układy oraz tworzone były przez okazalsze zabudowania.
9. W średniowieczu i w czasach nowożytnych w folwarkach w niektórych wsiach mogły istnieć rycerskie lub szlacheckie siedziby, które później zanikły.
10. Analizując stan historyczny gminy oraz specyfikę jej środowiska kulturowego przyjąć należy, iż wskazują one na wysokie walory historyczne, artystyczne oraz kulturowe tego terenu. Większość miejscowości Gminy Krotoszyce ma swoją historię wartą upamiętnienia i wyeksponowania. Historia Gminy wiąże się z historią Dolnego Śląska, a także historią Europy.
11. Zespoły zabudowy i pojedyncze obiekty zabytkowe gminy posiadają walory o znaczeniu międzynarodowym i krajowym. Pozostałe zabytki architektury, w tym pojedyncze obiekty oraz stanowiska archeologiczne posiadają walory o znaczeniu krajowym i regionalnym.
12. Godne uwagi wydarzenia związane z Bitwą nad Kaczawą, które mają swoje odzwierciedlenie w elementach krajobrazowych w miejscowościach: Dunino, Warmatowice Sienkiewiczowskie, Bielowice, Krajów. Obiektami upamiętniającymi wydarzenia historyczne są obeliski oraz niewielki pawilon, wzniesione w 1909 r., we wsi Dunino, w którym urządzono Muzeum Bitwy nad Kaczawą. W muzeum znalazły się m. in.: elementy uzbrojenia i umundurowania, dokumenty, kolorowane miedzioryty.
13. Cenny walor historyczny gminy stanowi szlak cystersów, który jest fragmentem Europejskiego Szlaku Cystersów. Na Dolnym Śląsku przebiega on począwszy od Trzebnicy przez Lubiąż, a na terenie Gminy Krotoszyce przez Kościelec, Warmatowice Sienkiewiczowskie do Winnicy.
14. Malownicze krajobrazy, przedstawiające wartość kulturową zespoły pałacowo – parkowe, trwałe ślady bogatej działalności lubiąskiego klasztoru cystersów oraz zabytki z okresu wojen napoleońskich stanowią doskonałą ofertę turystyczną, która sprzyjać powinna rozwojowi agroturystyki i turystyki weekendowej, mieszkańców okolicznych miejscowości.
15. Niestety, wśród obiektów wchodzących w skład zespołów ruralistycznych terenu gminy wchodzi również obiekty o dachach pokrytych eternitem.
16. Należy podjąć działania mające na celu ochronę form zabudowy charakterystyczną dla gminy Krotoszyce.

2.5. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONA ICH ZDROWIA

Lista gminnych jednostek organizacyjnych:

1. **Zespół Szkół w Krotoszycach**, ul. Piastowska 41, 59-223 Krotoszyce, tel. 076 88-78-392, e-mail: zskrotoszyce@poczta.onet.pl
w skład wchodzi gimnazjum, szkoła podstawowa, oddział przedszkolny
(ilość uczniów – 220 - stan na 31.03.2010r., liczba nauczycieli – 29 stan na 31.03.2010r.)
2. **Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Kościelecu**, Kościelec 9, 59-223 Krotoszyce, tel. 076 850-64-72, e-mail: sp.koscielec@neostrada.pl, strona: www.sp.koscielec.of.pl, w skład wchodzi szkoła podstawowa i oddział przedszkolny
(ilość uczniów – 81 stan na 31.03.2010r., liczba nauczycieli – 13 stan na 31.03.2010r.)
3. **Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Krotoszycach**, ul. Piastowska 40 A, 59-223 Krotoszyce, tel. 076 88-78-390, e-mail: gokiskrotoszyce1@wp.pl, w skład którego wchodzi:
 - a) **Biblioteka Gminna w Krotoszycach**, ul. Mikołaja Kopernika 9/4, 59-223 Krotoszyce, tel. 076 88-78-306
 - b) **Biblioteka w Warmątowicach Sienkiewiczowskich**, Warmątowice Sienkiewiczowskie, 59-223 Krotoszyce, tel. 076 850-64-82
4. **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszycach**, ul. Mikołaja Kopernika 9/5, 59-223 Krotoszyce, tel. 076 88-78-322, e-mail: gopskrotoszyce@wp.pl
5. **Gminny Ośrodek Zdrowia w Krotoszycach**, ul. Mikołaja Kopernika 9/3, 59-223 Krotoszyce, tel. 076 88-78-312
(ilość lekarzy -4, ilość pielęgniarek-3), w skład którego wchodzi:
Gminny Ośrodek Zdrowia w Krotoszycach – Filia w Kościelecu, Kościelec 13, 59-223 Krotoszyce, tel. 076 723-78-85
Ponadto na terenie Gminy Krotoszyce funkcjonuje:
Alternatywny Ośrodek Przedszkolny w Krotoszycach, ul. Mikołaja Kopernika 9/4
(liczba dzieci w wieku od 3 do 5 lat – 23 stan na 31.03.2010r., liczba nauczycieli - 4 stan na 31.03.2010r.)

2.5.1. POTENCJAŁ I ROZWÓJ DEMOGRAFICZNY

Stan ludności

Województwo dolnośląskie, na terenie którego leży gmina Krotoszyce, należy do jednego z gęściej zaludnionych regionów Polski (144 osoby/km²). Gmina Krotoszyce posiada niskie wskaźniki 42 osoby/km². W powiecie legnickim wskaźnik średniej gęstości zaludnienia wynosi 72 osoby/km².

Na przestrzeni ostatnich lat liczba ludności w gminie ulegała zmianom, przy czym zauważalna jest stała negatywna tendencja zmniejszania się liczby ludności. Główną przyczyną tego był ujemny przyrost naturalny do 2003 roku i ujemna migracja.

Opracowana w 2003 roku, na bazie wyników spisu ludności 2002 oraz przewidywanych trendów w zakresie dzietności, umieralności, migracji wewnętrznych i zagranicznych długookresowa prognoza demograficzna⁷, zakłada, że do 2020 r. liczba ludności Polski zmniejszy się o milion osób, a w następnej dekadzie (lata 2020-2030) o kolejne półtora miliona. W 2030 roku ludność Polski może osiągnąć liczbę 35,7 mln. W stosunku do stanu obecnego przewiduje się, że do 2030 r. liczba ludności w miastach zmniejszy się w sumie o 3 mln osób, a na wsi wzrośnie o ok. pół miliona.

Opracowana w roku 1995 dla potrzeb Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy perspektywiczna prognoza demograficzna dla poszczególnych miejscowości gminy, obejmująca przekroje czasowe: rok 2000, 2005, 2010, 2015, 2020 nie sprawdziła się. W roku 2010 prognozowana liczba ludności całej gminy miała wynieść 3059 osób, a w 2008 wyniosła 2866.

Zaobserwowana tendencja zmniejszania się liczby ludności jest charakterystyczna dla całej Polski. Ujemne tempo przyrostu ludności wynosiło w ostatniej dekadzie od 0,01% w 1997 r., do 0,03% w 2007 r. Bezpośrednią przyczyną zmniejszania się ilości ludności jest spadek ilości urodzeń, przy stałej liczbie zgonów. Niemniej, od 2005 roku w gminie Krotoszyce⁸, obserwuje się stopniowy wzrost liczby urodzin, od 2006 gmina nie znajduje się w depresji urodzeniowej. Pomimo rosnącej liczby urodzeń, w dalszym ciągu, poziom reprodukcji nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń⁹. Od 1989 roku, w całej Polsce utrzymuje się głęboka depresja urodzeniowa. Perspektywy rozwoju demograficznego na najbliższe lata oraz rosnąca emigracja może powodować coraz większe utrudnienia na rynku pracy, a tym samym również w systemie zabezpieczenia społecznego.

Wynikiem przeobrażeń z lat 90-tych jest między innymi przesunięcie najwyższej płodności kobiet z grupy wieku 20-24 lata, do grupy 25-29 lat. W większości przypadków jest to efekt wyboru i świadomej decyzji osiągnięcia w pierwszej kolejności odpowiedniej stabilizacji ekonomicznej, a dopiero potem założenia i powiększania rodziny. Zauważa się, że poziom wykształcenia matek, od początku lat 90-tych, wzrósł pięciokrotnie z 6% do 29%¹⁰. Na poziom dzietności kobiet w istotnym stopniu wpływa ilość zawieranych związków małżeńskich. Zdecydowana większość dzieci, bo ok. 80%, rodzi się w rodzinach tworzonych przez prawnie zawarte związki małżeńskie, a prawie ich połowa rodzi się w okresie pierwszych trzech lat trwania małżeństwa rodziców.

W całym kraju nadal, utrzymuje się duża różnica między trwaniem życia kobiet i mężczyzn. W 2008 roku przeciętna długość życia dla mężczyzn wynosiła 70,9 lat, dla kobiet – 79,6. W porównaniu do początku lat 90-tych trwanie życia wydłużyło się o prawie 5 lat dla mężczyzn i o ok. 4,5 roku dla kobiet. Wyraźny postęp w wydłużaniu się trwania życia należy przypisywać szeroko propagowanemu, od początku lat 90-tych, prowadzeniu zdrowego stylu życia, co potwierdziły badania GUS z 1996 i 2004 roku.

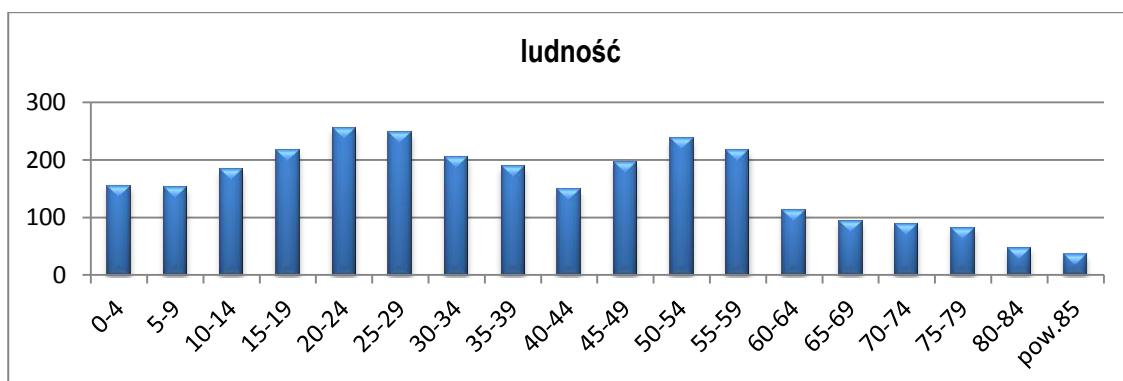
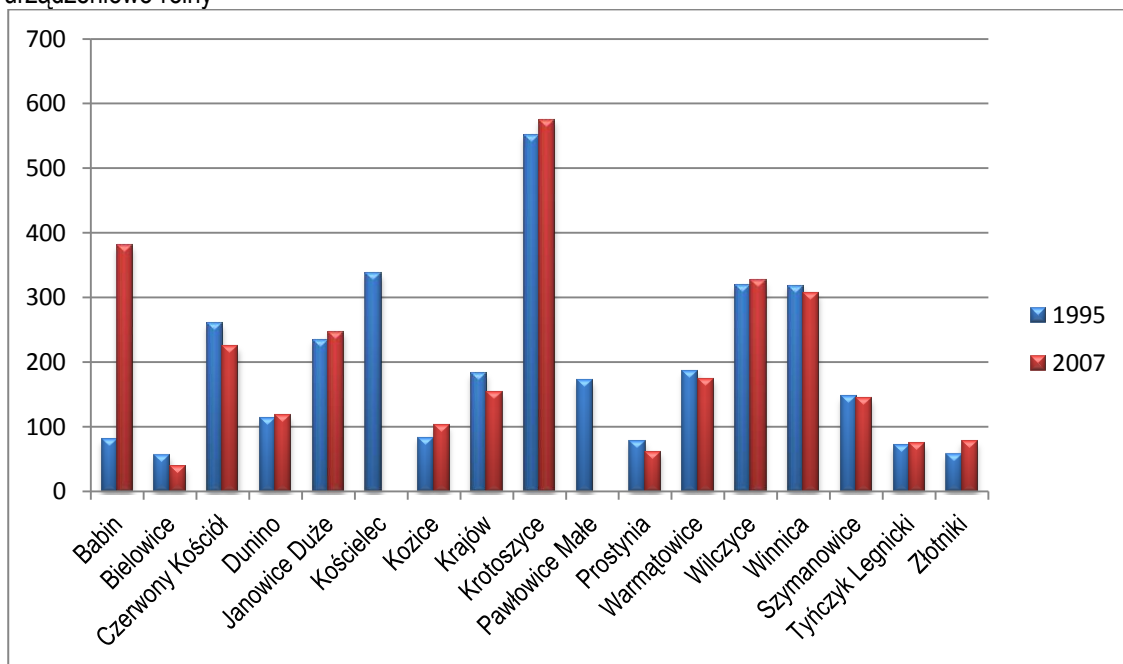
⁷ założenia do prognozy ludności są wynikiem ustaleń ekspertów Głównego Urzędu Statystycznego, Rządowej Rady Ludnościowej i Komitetu Nauk Demograficznych PAN.

⁸ od 2004 na terenie Polski

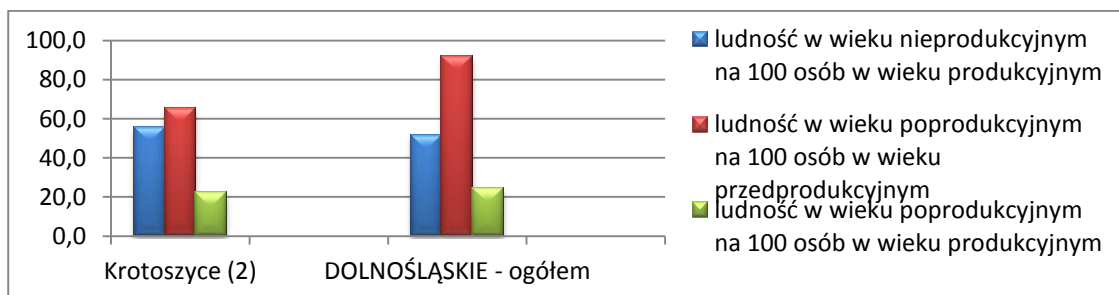
⁹ Podstawowe informacje o rozwoju demograficznym Polski do 2007 roku, GUS 2008 rok

¹⁰ Podstawowe informacje o rozwoju demograficznym Polski do 2007 roku, GUS 2008 rok

Tabela 17. Liczba ludności w poszczególnych wsiach gminy Krotoszyce w 2007 roku. Dane: Plan urządzeniowo-rolny

Rys.5. Charakterystyka ludności według grup wiekowych. Dane GUS za 2008 rok

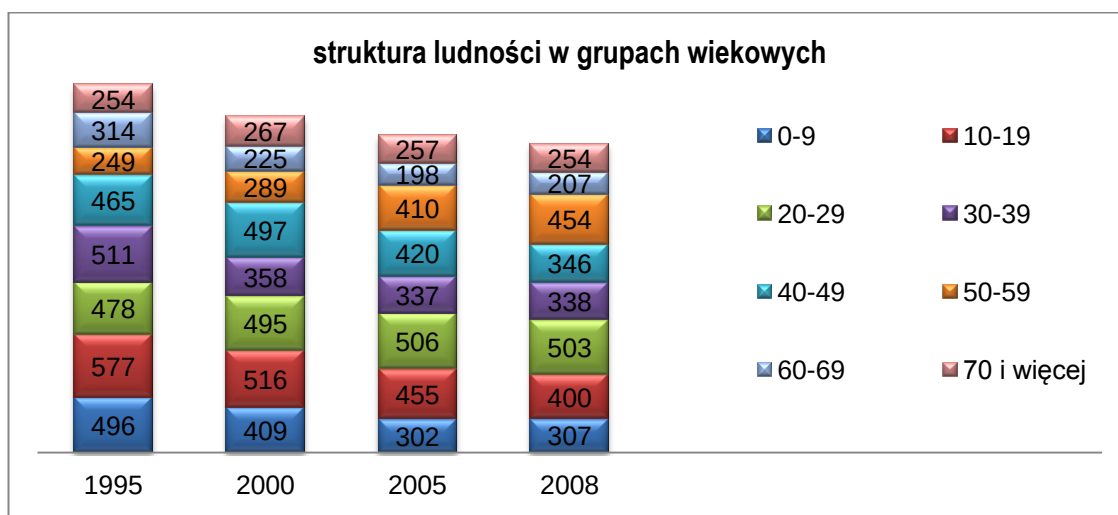
Rys.6. Wskaźnik obciążenia demograficznego. Dane GUS za 2008 rok

Struktura ludności

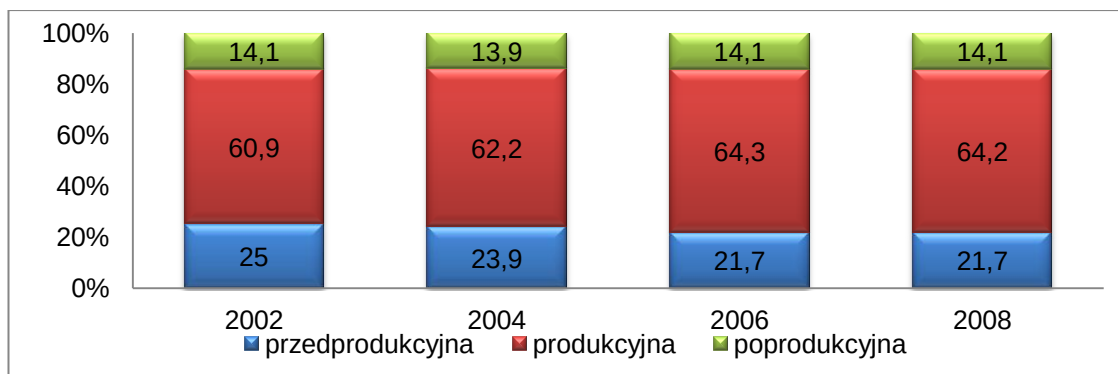
Struktura ludności według podziału na podstawowe grupy wiekowe w roku 2008 wskazuje, że w ogólnej liczbie mieszkańców gminy na 22% udział ludności w wieku przedprodukcyjnym. Łącznie na terenie gminy Krotoszyce mieszkają 621 osoby w wieku przedprodukcyjnym.

Udział ludności w wieku produkcyjnym wynosi 64 % jest niższy w stosunku do średniej wojewódzkiej - 66 %. W 2008 roku gminę zamieszkiwało 1840 osób w wieku produkcyjnym.

Wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców – 14% świadczy o postępującym starzeniu się mieszkańców gminy. Prognozy demograficzne ukazują postępujące starzenie się ludności. Dane demograficzne potwierdzają zmianę proporcji ludności według płci. Stałe zwiększa się udział kobiet w populacji. Prognozy demograficzne wskazują na utrzymanie się tej tendencji. Aktualnie na 100 mężczyzn w gminie Krotoszyce przypada 105 kobiet (w województwie dolnośląskim - 109). W latach 1992 – 1998 obserwowany był w całej Polsce systematyczny spadek umieralności, a od 1999 następuje nieznaczny jednostajny wzrost, który przyjmuje się za początek stabilizacji poziomu umieralności. Najczęstszym powodem zgonów w powiecie legnickim były choroby spowodowane niewydolnością krążenia i na drugim miejscu choroby nowotworowe.

Rys.7. Struktura ludności gminy Krotoszyce w grupach wiekowych w latach 1995-2008. Dane GUS

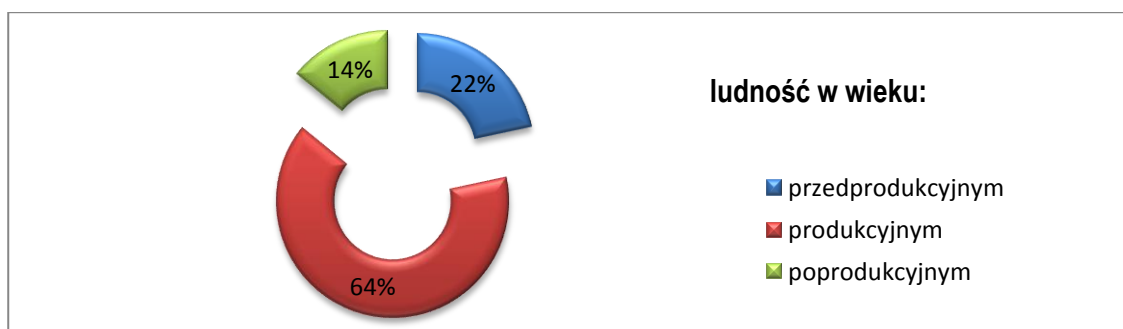

Rys. 8. Struktura ludności gminy Krotoszyce w grupach pokoleniowych w latach 2002-2008. Dane GUS.

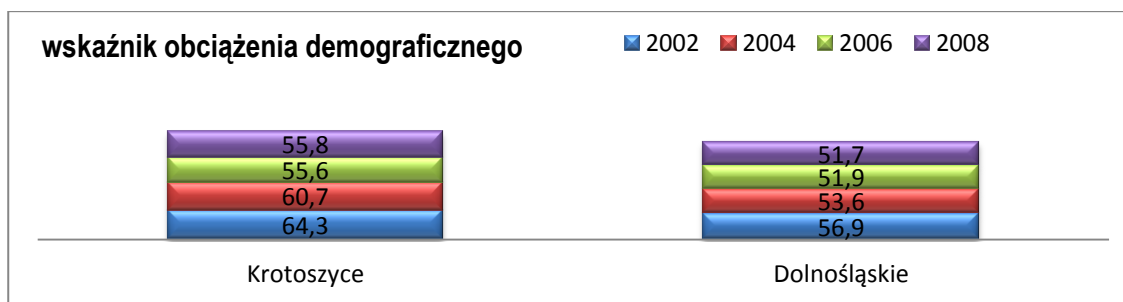
Procesy demograficzne znacząco oddziałują na gospodarkę, zjawiska społeczne i pośrednio na zagospodarowanie przestrzenne kraju. Struktura wieku ludności określa zasoby siły roboczej.

Rezultatem przemian w procesach demograficznych jest gwałtowne zmniejszanie się liczby dzieci i młodzieży, przez co udział ludności przedprodukcyjnej w ogólnej liczbie ludności zmniejsza się, na korzyść udziału osób w wieku poprodukcyjnym. Począwszy od roku 2002, wiek produkcyjny osiągają coraz mniej liczne roczniki 18-latków. Jednocześnie obserwuje się proces starzenia zasobów siły roboczej, powodowany zwiększaniem się liczby osób w wieku niemobilnym, tj. pow. 44 roku życia. Liczba i struktura ludności w wieku produkcyjnym determinuje podaż zasobów siły roboczej na rynku pracy. Emigracja czasowa ludzi, która ma miejsce od 2004 roku, dotyczy głównie osób w wieku produkcyjnym mobilnym.

Na koniec 2008 roku w gminie Krotoszyce wskaźnik urodzeń żywych na 1000 ludności wyniósł 12,1 i był wyższy od wskaźnika wojewódzkiego, który wynosił 10,4. Przyrost naturalny od 2006 roku do końca 2008 jest dodatni.

Rys.9. Struktura ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Dane GUS za 2008 rok.

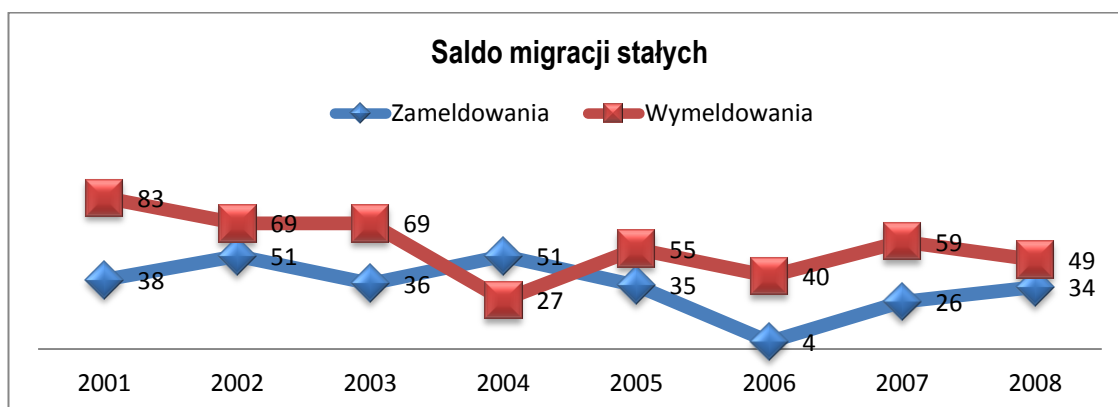

Rys. 10. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Dane GUS za 2002-2008 rok.

Migracje

Ważnym miernikiem charakteryzującym przebieg procesów demograficznych jest saldo migracji stałej ludności. Łącznie w roku 2008 zanotowano napływ do gminy 34 osób oraz odpływ 49 osób. Istotny jest wpływ migracji, które mają charakter selektywny, ponieważ dotyczą głównie ludzi młodych. O ile niektóre zjawiska, jak np. strukturę wieku ludności, można przewidzieć z dość dużą dokładnością w horyzoncie 10 i więcej lat, o tyle np. procesy migracyjne są trudno przewidywalne, ponieważ zależą nie tylko od wielu czynników obiektywnych, ale przede

wszystkim od postaw i zachowań jednostek. Z tego też względu prognozowanie zjawisk takich, jak migracje, na podstawie obserwacji dotychczasowych trendów jest często zawodne¹¹.

Rys.11. Saldo migracji stałych w gminie Krotoszyce w latach 2001-2008. Dane GUS za 2008 rok.

Małżeństwa

Równie ważnym wskaźnikiem ukazującym bieżące tendencje jest ilość zawieranych małżeństw. Ilość zawieranych małżeństw świadczy między innymi o skłonności mieszkańców do dalszego pobytu w miejscu dotychczasowego zamieszkiwania. Wskaźnik ilości zawieranych małżeństw na 1000 mieszkańców jest dla gminy Krotoszyce wyższy niż średnia dla województwa dolnośląskiego i na koniec 2008 roku wyniósł 7,9 przy średniej dla województwa 6,6.

Począwszy od 2007 roku, dla gminy Krotoszyce, a od 2003 roku w Polsce, obserwuje się wzrost liczby nowo-zawartych małżeństw – co pozwala przewidywać utrzymanie pozytywnego trendu, jakim jest rosnąca liczba urodzin. Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat zdecydowanie zwiększył się wiek nowożeńców.

W latach 2007 i 2008 ilości zawieranych małżeństw w gminie Krotoszyce wzrosła dwukrotnie w stosunku do 2006 roku. Wskaźnik ilości zawartych małżeństw na 1000 mieszkańców miał w gminie Krotoszyce wartość wyższą od średniej wojewódzkiej i powiatowej. Natomiast przyrost naturalny był niższy niż dla powiatu legnickiego, a wyższy niż średnia w województwie.

Maleje odsetek osób żonatych i zamężnych, tj. żyjących w formalnych związkach. Zwiększa się liczba związków partnerskich. Wskazuje to na zmianę modelu rodziny. Zwraca uwagę duży odsetek gospodarstw tworzonych przez jedną osobę. Powstawanie gospodarstw jednoosobowych powoduje odkładanie decyzji dotyczących zawierania małżeństw. Zmniejsza się wielkość gospodarstw domowych (z 3 osób w 2001 r. do 2,73 osoby w 2008 r.) Tendencja ta utrzymywać się będzie w perspektywie długookresowej. Odnotowuje się także spadek liczby gospodarstw dużych 3 – 4 osobowych oraz 5 i więcej osobowych. Rodziny niepełne stanowią około 20% ogółu wszystkich rodzin.

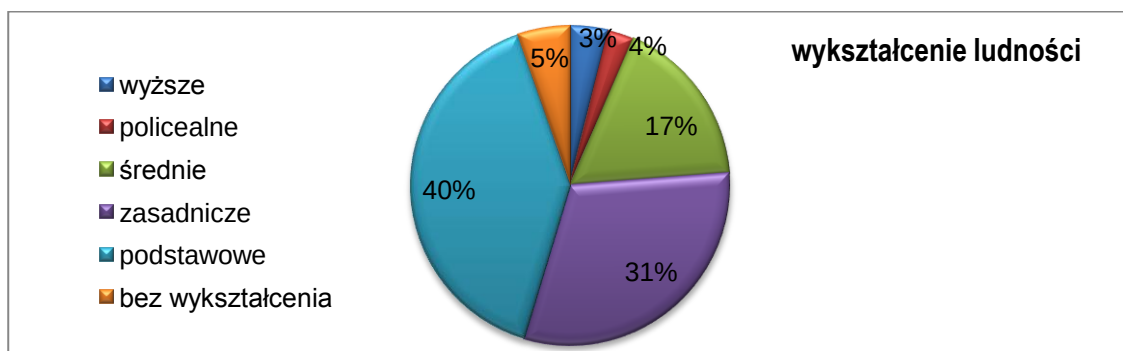
Wykształcenie

Poziom wykształcenia mieszkańców określa także w dużym stopniu możliwości rozwojowe miejscowości i regionów. Wskaźnik wykształcenia ludności Polski mierzony udziałem ludności z wyższym wykształceniem w liczbie ludności w wieku powyżej 15 lat podniósł się o ponad 70%

¹¹ Aktualizowana Koncepcja Zagospodarowania Przestrzennego Kraju, 2005 r.

i wynosi obecnie 9,9%¹². Jest on nadal niższy niż w Europie Zachodniej. Przewidywanie dalszych zmian w poziomie wykształcenia ludności jest bardzo trudne, ponieważ decyzje o kształceniu się na poziomie wyższym zależą od wielu czynników, po stronie popytu: od zamożności społeczeństwa, wzorów kariery zawodowej, oceny sytuacji na rynku pracy, a od strony podaży: od ilości i jakości oferty edukacyjnej. Biorąc jednak pod uwagę rosnącą rolę wykształcenia we współczesnym społeczeństwie, można zakładać, że odsetek osób powyżej 15 lat mających wyższe wykształcenie będzie ok. 2015–2020 r. wynosić ok. 18%.

Wykształcenie w gminie Krotoszyce odbiega jednak od średniej krajowej. Osób z wyższym wykształceniem jest w gminie zaledwie 4%, a średnia dla Polski wynosi 10%. Wykształcenie zasadnicze i podstawowe ma w gminie 31 i 40% ludności w stosunku do 24 i 30% dla Polski.

Rys. 12. Wykształcenie ludności gminy Krotoszyce w roku 2002. Dane GUS.

Przeciętny poziom wykształcenia nadal odbiega od standardów europejskich. Na 1000 mieszkańców w Polsce przypadało 33 studentów, w Finlandii 40 i w Hiszpanii 39. Boom edukacyjny w szkołach wyższych dotyczy większych miast.

Założenia strategiczne¹³ określają wprowadzenie od 2025 r. powszechnego wykształcenia na poziomie pełnego wykształcenia średniego, rozwój kształcenia wyższego i objęcia nim w 2025 r. 50% młodzieży w wieku 20 – 24 lat. W tym roku należy objąć 70% populacji 20-24 lat różnymi formami kształcenia;

WNIOSKI:

Analiza danych pozwala na sformułowanie następujących wniosków:

- liczba kobiet jest wyższa od liczby mężczyzn i stale się zwiększa,
- przyrost naturalny powoli rośnie, na co ma wpływ przede wszystkim wzrost liczby urodzin,
- saldo migracji w ostatniej dekadzie było ujemne,
- w strukturze wiekowej ludności gminy nie zaszły gwałtowne zmiany, także w strukturze poszczególnych grup wiekowych (przedprodukcyjnej, produkcyjnej i poprodukcyjnej), choć utrzymuje się niekorzystna tendencja uniemożliwiająca prostą zastępowalność pokoleń,
- poziom wykształcenia mieszkańców gminy Krotoszyce jest bardzo niski.

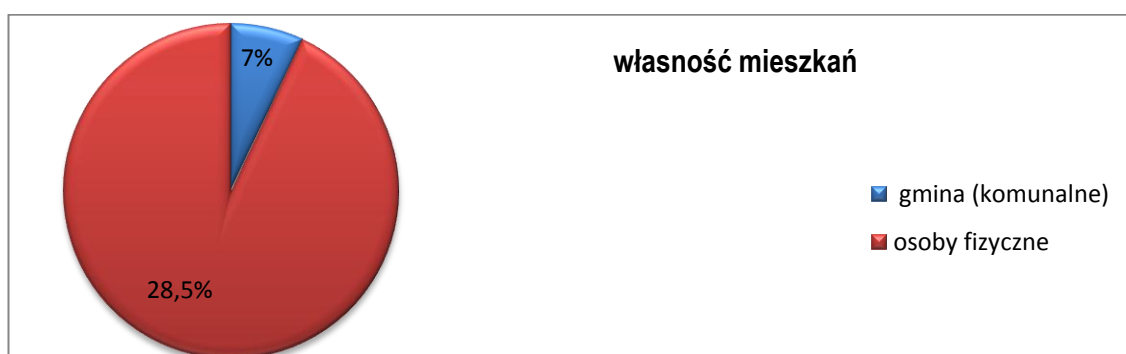
¹² Narodowy Spis Powszechny 2002 rok. Dane GUS.

¹³ Dane Strategia rozwoju województwa lubuskiego

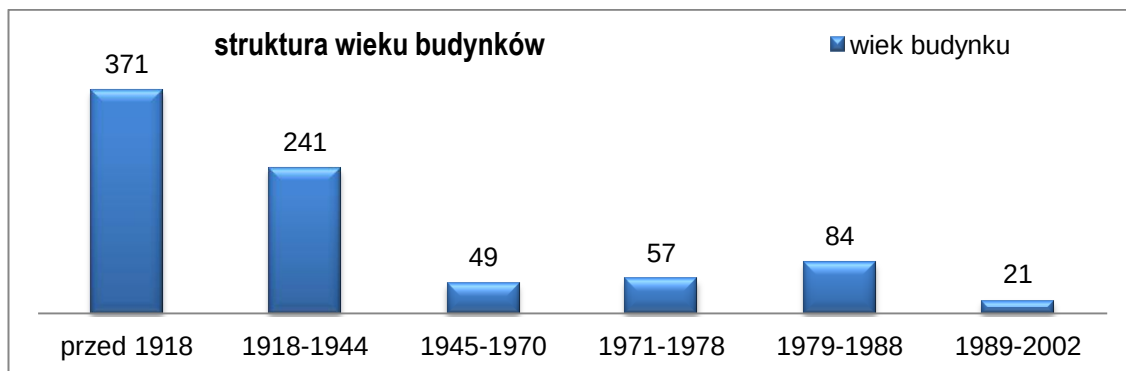
2.5.2. WARUNKI MIESZKANIOWE

Większość mieszkań w gminie Krotoszyce jest własnością osób fizycznych. Gmina posiada jedynie 7% mieszkań.

Substancja mieszkaniowa w dużej mierze wykazuje zły stan techniczny, głównie ze względu na znaczny stopień zużycia. W strukturze wieku substancji budowlanej dominują budynki stare, które powstały jeszcze przed II wojną światową. Duża ilość domów, a w nich mieszkań, jest zdekapitalizowana. Średnia wielkość powierzchni użytkowej budowanego mieszkania, od końca lat 70-tych poprzedniego stulecia, stale rośnie. Średnia wielkość budowanego mieszkania w 2002 roku w Polsce wynosi 112,5 m². Większe mieszkania buduje się na wsi.

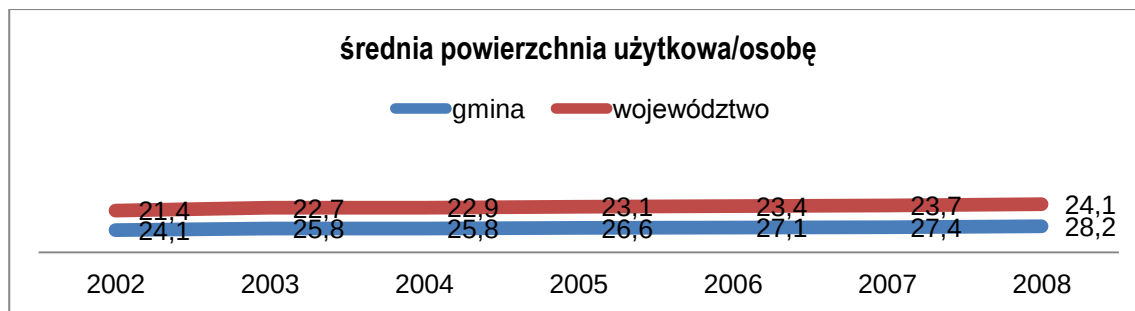

Rys.13. Zasoby mieszkaniowe liczone wg ilości mieszkań i form własności w gminie. Dane GUS - NSP za 2002 rok.

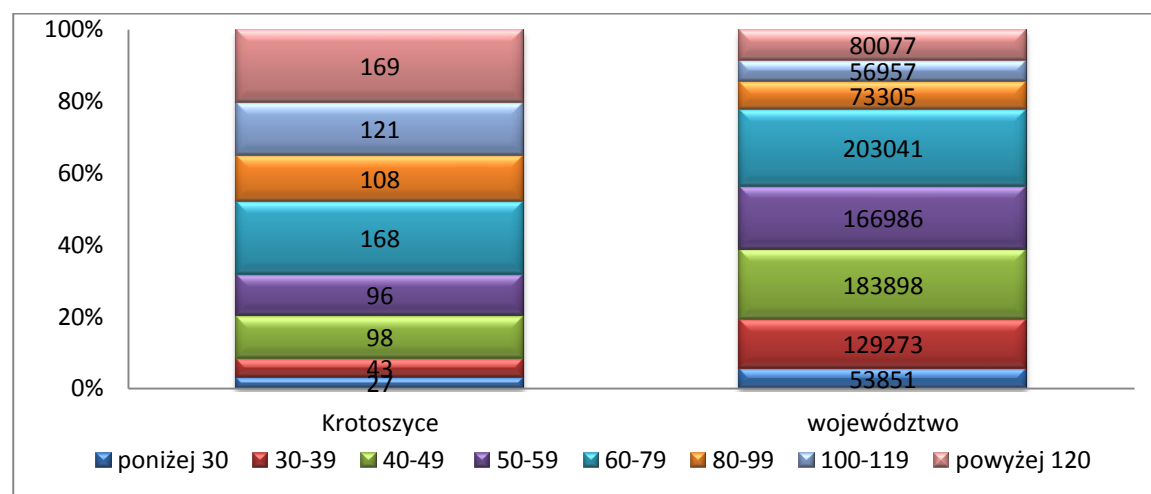

Rys. 14. Struktura wieku budynków w gminie w 2002 roku w przeliczeniu na mieszkania. Dane GUS.

Liczba osób przypadająca na jedno mieszkanie utrzymuje się praktycznie na stałym poziomie, co wydaje się być zależne od demografii i liczby osób stanowiących jedną rodzinę, natomiast systematycznie maleje ilość osób przypadających na jedną izbę mieszkalną, co świadczy o stałej poprawie jakości życia mieszkańców gminy, podobnie jak średnia powierzchnia użytkowa na osobę. Średnia wielkość mieszkania jest wyższa niż wartość średniej dla województwa, co nie świadczy o lepszych warunkach bytowych, gdyż w województwie dolnośląskim wpływ ma na to, duża ilość domów wielorodzinnych, kiedy budowano raczej małe i nie komfortowe mieszkania.

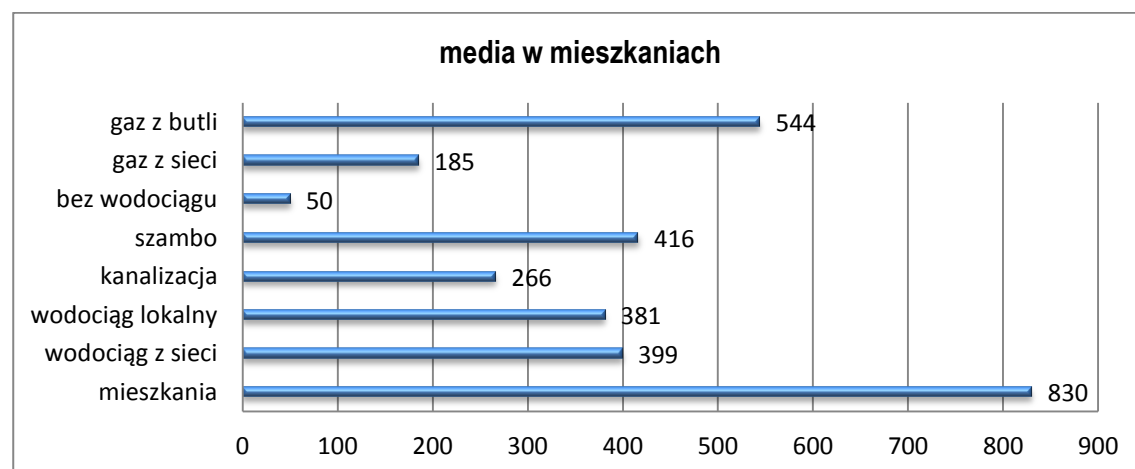
Rys. 15. Średnia powierzchnia użytkowa w latach 2002 – 2008 na osobę w gminie Krotoszyce. Dane GUS.

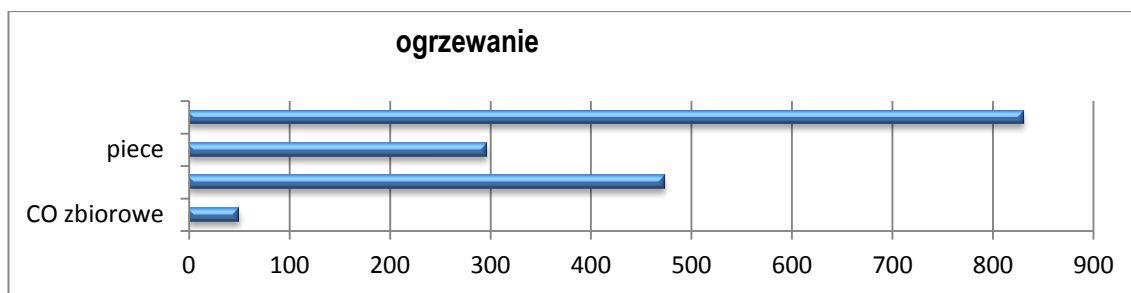
Rys. 16. Struktura średniej powierzchni mieszkania w gminie w 2002 roku. Dane GUS.

Wyposażenie mieszkań w media jest niewystarczające. Duże braki wykazują zwłaszcza obszary nieposiadające bieżącej wody, kanalizacji i w których mieszkańcy ogrzewają mieszkania piecami w izbach.

W gminie brakuje samodzielnego mieszkania dla około 150 gospodarstw, ale i w Polsce około 1,5 mln gospodarstw domowych nie posiada samodzielnego mieszkania.

Rys. 17. Mieszkania pozbawione wyposażenia w media w 2002 roku. Dane GUS.

Rys. 18. Wyposażenie mieszkań w media w gminie w 2002 roku. Dane GUS.

WNIOSKI:

1. Ilość mieszkań w gminie Krotoszyce w 2008 r. ogółem: 906
 2. Średnia pow. użytkowa mieszkania w m²/osobę: 28,2
 3. Ilość gospodarstw domowych w gminie w 2002 to – 980
 4. Substancja mieszkaniowa gminy w dużej mierze wykazuje zły stan techniczny.
 5. Dominują budynki, które powstały jeszcze przed II wojną światową.
 6. Wyposażenie mieszkań w media jest niewystarczające. Brakuje: bieżącej wody, kanalizacji i gazu.
- Cel - dążenie do zrównania liczby mieszkań z liczbą gospodarstw domowych.

2.5.3. OPIEKA MEDYCZNA

W województwie dolnośląskim większość wszystkich zgonów spowodowana była chorobami cywilizacyjnymi - choroby układu krążenia, w tym najczęściej występujące to: choroba niedokrwienna serca i miażdżyca oraz nowotworami. Niekorzystnym zjawiskiem jest systematyczny wzrost ilości zgonów spowodowanych chorobami układu krążenia. Odnotowuje się jednak systematyczny spadek zgonów spowodowanych urazami i zatruciami. Tendencja ta bardziej odnosi się do mężczyzn, niż do kobiet. Liczba zgonów powodowanych chorobami nowotworowymi utrzymuje się na stałym poziomie.

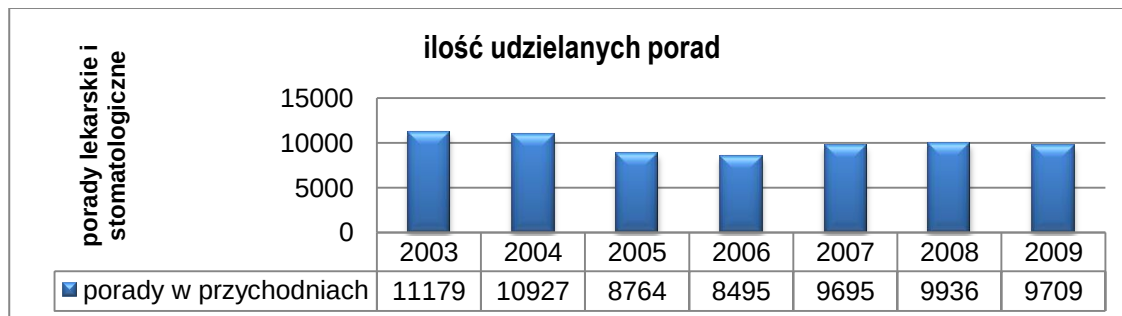
Zmieniła się w 2003 roku struktura służby zdrowia, nie tylko z uwagi na komercjalizację podaży usług, ale także poprzez wprowadzenie służb podległych samorządom. Od roku 2003 stale rośnie procent udzielanych porad przez placówki podległe samorządom w kraju i województwie. W Krotoszycach niepokoi jednak fakt, zmniejszania się od 2003 roku ilości porad udzielanych przez placówki opieki zdrowotnej (zwłaszcza przez podległe samorządowi), pomimo ogólnego wzrostu ilości udzielnych porad zdrowotnych w województwie. Oznacza to duże trudności w dostępności i doborze odpowiednich usług służby zdrowia. Istnieje pilna konieczność wprowadzenia zmian, tak aby zagwarantować dostęp ludności gminy do odpowiednich standardów usług medycznych i dentystycznych.

W województwie dolnośląskim stale zwiększa się ilość placówek medycznych i dentystycznych, zwłaszcza na korzyść niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej. W Krotoszycach nie ma jednak ani jednego zakładu niepublicznego opieki zdrowotnej.

W powiecie legnickim nie występuje szpital ogólny. Zatem dostęp do łóżek szpitalnych dla mieszkańców gminy Krotoszyce jest także utrudniony.

W gminie działa tylko jeden punkt apteczny, pomimo stale rosnącej tendencji zwiększania ilości aptek i punktów aptecznych w województwie dolnośląskim. W ramach działań zmierzających do poprawy obecnego stanu należy dążyć do:

- poprawy jakości i dostępności gminnych świadczeń medycznych;
- przedłużenia przeciętnego trwania życia do poziomu UE – kobiet 81 – 83 lat i mężczyzn 74 – 77 lat (Polska – 77 i 68 lat);

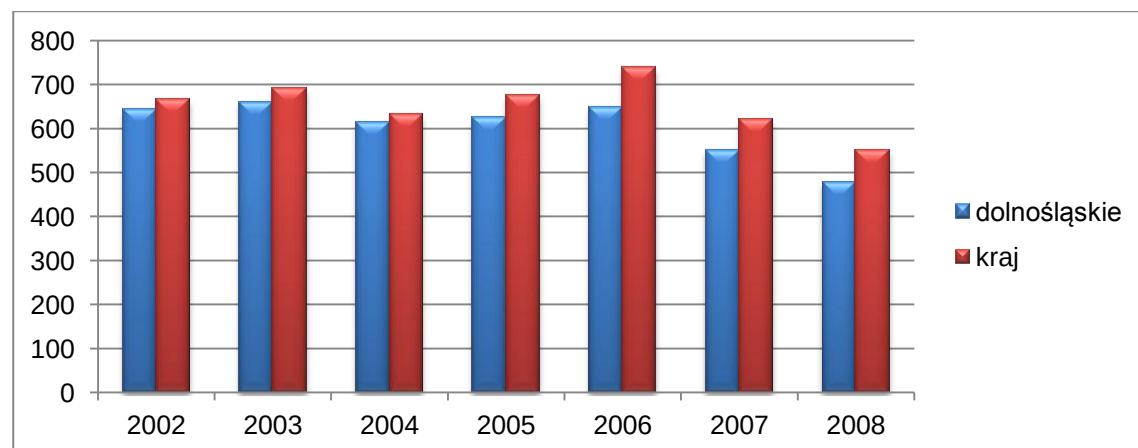

Rys. 19. Ilość udzielanych porad lekarskich i stomatologicznych w gminie Krotoszyce w latach 2003 – 2009. Dane GUS.

W gminie Krotoszyce nie funkcjonuje ani jeden oddział żłobkowy.

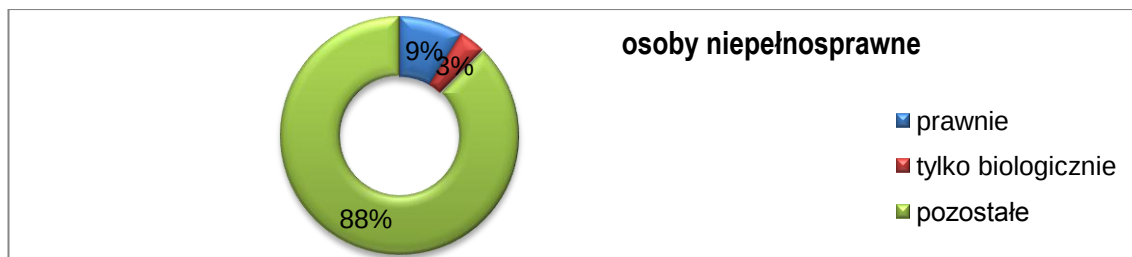
Brak danych GUS odnośnie ilości mieszkańców korzystających z placówek opieki społecznej, ilości osób niepełnosprawnych, bezdomnych itp. w gminie Krotoszyce.

Ilość osób korzystających z pomocy społecznej od 2006 roku znacząco spada, dane według wskaźnika ilości osób korzystających ze świadczeń opieki społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w województwie, w odniesieniu do całego kraju charakteryzuje poniższy rysunek.

Rys. 20. Ilość mieszkańców województwa dolnośląskiego i kraju korzystających z pomocy placówek opieki społecznej 2002 – 2006. Dane GUS.

Populacja osób niepełnosprawnych stanowi 12% ogółu ludności powyżej 15 roku życia w gminie Krotoszyce.

Rys. 21. Ilość osób niepełnosprawnych powyżej 15 roku życia z rozbiem na prawnie i biologicznie w całości społeczeństwa w gminie Krotoszyce w roku 2002. Dane GUS.

WNIOSKI:

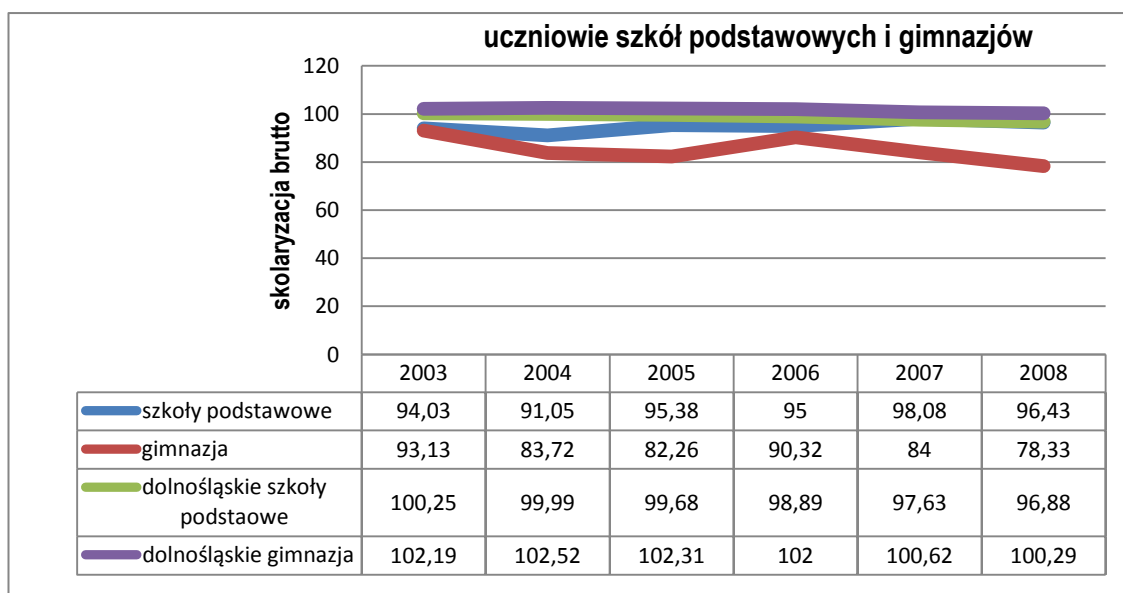
W ramach działań zmierzających do poprawy obecnego stanu dąży się do:

- a) poprawy jakości i dostępności świadczeń medycznych,
- b) przedłużenia przeciętnego trwania życia do poziomu UE – kobiet 81 – 83 lat i mężczyzn 74 – 77 lat (Polska – 77 i 68 lat);

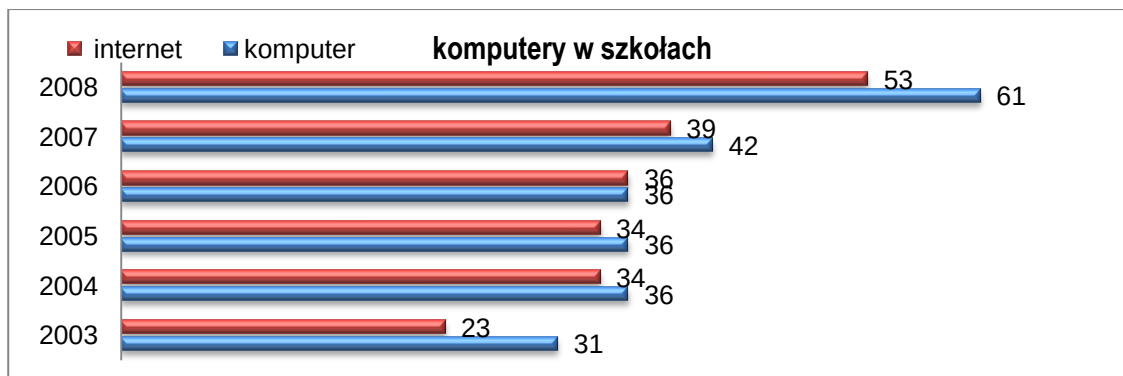
Poziom zatrudnienia lekarzy, dentystów i pielęgniarek oraz obsługi mieszkańców w zakresie służby zdrowia jest niedostateczny

2.5.4. OŚWIATA I WYCHOWANIE

W szkołach podstawowych i gimnazjach niepokoi zbyt mała liczba osób kończąca dany etap nauki, w stosunku do średniej województwa dolnośląskiego. Jeszcze gorsza sytuacja dotyczy jedynego gimnazjum w Krotoszycach.

Rys. 22. Współczynnik skolaryzacji brutto - jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania w latach 2003-2008. Dane GUS.

Rys. 23. Ilość komputerów, z wyszczególnieniem podłączonych do Internetu, w szkołach podstawowych i gimnazjalnych (bez specjalnych) w gminie w latach 2003-2008. Dane GUS.

Ilość komputerów w szkołach, w tym podłączone do Internetu w latach 2003-2008, obrazuje powyższy rysunek.

WNIOSKI:

Należy zabezpieczyć odpowiednią ilość miejsc w placówkach oświaty na odpowiednich poziomach kształcenia w uwagi na:

- 1) postępujący wyż demograficzny,
- 2) przygotowana przez Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego reformę przewidującą objęcie obowiązkiem szkolnym dzieci 6-cio letnich.

2.5.5. ZRÓŻNICOWANIE I DOSTĘPNOŚĆ USŁUG

Rozmieszczenie i struktura placówek handlowych zmienia się w sposób bardzo dynamiczny. Nie ma możliwości, przy pomocy narzędzi z zakresu planowania przestrzennego sterować strukturą handlu detalicznego i usług w sposób precyzyjny. Centra usługowe o specjalizacji handlowej wymagają relatywnie dużych rezerw terenowych. Stanowią one istotne źródło ruchu ale charakteryzują się bardzo słabym powiązaniem z otoczeniem.

Na podstawie zmian zachodzących w dużych aglomeracjach miejskich, można przewidzieć kierunek przemian w formach zakupów artykułów codziennego użytku:

- a) zwiększanie wielkości punktów sprzedaży związane ze stopniową koncentracją usług,
- b) stopniowe wyhamowywanie przyrostu i spadek liczby punktów sprzedaży w obiektach nietrwałych,
- c) adaptacja parterów w zabudowie śródmiejskiej na rzecz funkcji usługowej.

Dostępność usług w gminie Krotoszyce w dużej mierze zależy od dostępności komunikacyjnej. Dla gminy jednostką skoncentrowanych usług wyższego rzędu jest centrum Legnicy. Tam też istnieje większa dostępność usług (w tym większych powierzchni sprzedażowych usytuowanych na obrzeżach miasta). Na terenach gminy, podstawowym utrudnieniem w dostępie do usług, jest brak komunikacji masowej (poza PKS nie obsługującym dostatecznie mieszkańców gminy). Tu również, podstawowym czynnikiem warunkującym dostęp

do usług, pozostaje transport indywidualny. Z uwagi na ograniczone działanie komunikacji masowej, wzrasta ranga komunikacji indywidualnej i rola samochodu.

Wieś Krotoszyce stanowi ośrodek nadrzędny dla okolicznych miejscowości wchodzących w skład gminy wiejskiej, pełniąc funkcję ośrodka skupiającego główne instytucje administracyjne, produkcyjno – usługowo- handlowe, turystyczne, edukacyjne, usług zdrowia i kultury.

W gminie funkcjonują następujące placówki:

- **Zespół Szkół w Krotoszycach** ul. Piastowska 41, 59-223 Krotoszyce, tel. 076 88-78-392 e-mail : zskrotoszyce@poczta.onet.pl w skład wchodzi gimnazjum, szkoła podstawowa, oddział przedszkolny. (ilość uczniów – 220 - stan na 31.03.2010r.; liczba nauczycieli – 29 stan na 31.03.2010 r.).
- **Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Kościelecu** Kościelec 9, 59-223 Krotoszyce, tel. 076 850-64-72 e-mail : sp.koscielec@neostrada.pl, strona: www.sp.koscielec.of.pl, W skład wchodzi szkoła podstawowa i oddział przedszkolny. (ilość uczniów – 81 stan na 31.03.2010 r.; liczba nauczycieli – 13 stan na 31.03.2010 r.).
- **Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Krotoszycach** ul. Piastowska 40A, 59-223 Krotoszyce, tel. 076 88-78-390 e-mail: gokiskrotoszyce1@wp.pl, w skład którego wchodzi:
 - **Biblioteka Gminna w Krotoszycach**, ul. Mikołaja Kopernika 9/4, 59-223 Krotoszyce, tel. 076 88-78-306
 - **Biblioteka w Warmątowicach Sienkiewiczowskich**, Warmątowice Sienkiewiczowskie, 59-223 Krotoszyce, tel. 076 850-64-82.
- **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszycach**, ul. Mikołaja Kopernika 9/5, 59-223 Krotoszyce, tel. 076 88-78-322, e-mail: gopskrotoszyce@wp.pl
- **Gminny Ośrodek Zdrowia w Krotoszycach**, ul. Mikołaja Kopernika 9/3, 59-223 Krotoszyce, tel. 076 88-78-312. (ilość lekarzy -4, ilość pielęgniarek-3), w skład którego wchodzi:
 - **Gminny Ośrodek Zdrowia w Krotoszycach – Filia w Kościelecu**, Kościelec 13, 59-223 Krotoszyce, tel. 076 723-78-85.

Ponadto na terenie Gminy Krotoszyce funkcjonuje:

- **Alternatywny Ośrodek Przedszkolny w Krotoszycach**, ul. Mikołaja Kopernika 9/4 liczba dzieci w wieku od 3 do 5 lat – 23 stan na 31.03.2010 r., liczba nauczycieli - 4 stan na 31.03.2010 r.

W gminie Krotoszyce funkcjonują 4 jednostki **Ochotniczej Straży Pożarnej**:

- Janowice,
- Winnica,
- Krotoszyce,
- Warmątowice Sienkiewiczowskie

W gminie działa także **Urząd Pocztowy w Krotoszycach**, ul. Piastowska 60, 59-223 Krotoszyce, a także **Bank Spółdzielczy w Krotoszycach**, ul. Piastowska 30A, 59-223 Krotoszyce

Działają także parafie:

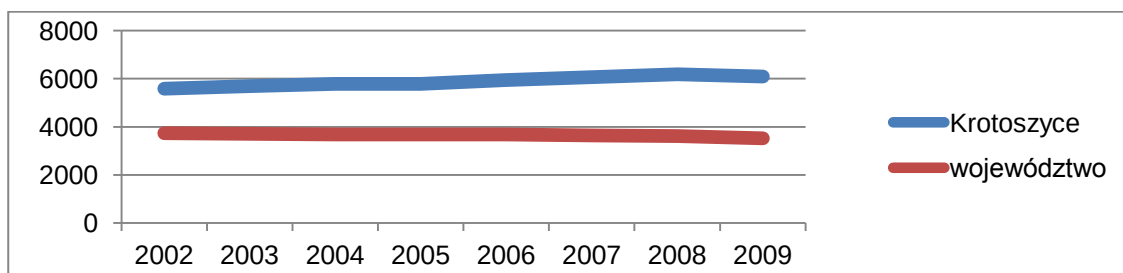
- **Parafia Rzymsko-Katolicka P.W. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Krotoszycach**, ul. Piastowska 29 A, 59-223 Krotoszyce, tel. 076-88-78-420,
- **Parafia Rzymsko-Katolicka P.W. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Słupie**, Słup nr 58, 59-424 Męcinka, tel. 076-870-86-37,

- **Parafia Rzymsko-Katolicka P.W. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Małuszowie**, Małuszów, 59-424 Męcinka, tel. 076-873-84-95,

Na terenie Gminy Krotoszyce usługi w zakresie wywozu odpadów komunalnych i opróżniania zbiorników bezodpływowych od właścicieli nieruchomości świadczą podmioty gospodarcze:

- Legnickie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. z/s w Legnicy,
- Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych van Gansewinkel Legnica , Sp. z o. o .
- Rejonowe Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o .
- SULO Polska Sp. z o. o . Oddział w Krapkowicach
- Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych PORTO Sp. z o. o.
- USŁUGI TRANSPORTOWE oraz USUWANIE NIECZYSTOŚCI Franciszek Jędrzejewicz
- PHU „DAREK” Dariusz Jarema.

W sferze usług kultury zauważyć można zdecydowane zmniejszanie się ilości osób korzystających z księgozbioru oraz zmniejszanie się wypożyczeń z bibliotek przy jednoczesnym wzroście liczby woluminów w placówkach.

Rys. 24. Księgozbiór bibliotek mierzony ilością woluminów przypadającą na 1000 ludności w gminie Krotoszyce na tle województwa w latach 2002 – 2008. Dane GUS.

5) Uznaje się jakość zagospodarowania przestrzennego wokół przystanków za niedostateczną.

WNIOSKI:

- 1) Dostępność usług w gminie w dużej mierze zależy od dostępności komunikacyjnej.
- 2) Brakuje komunikacji masowej na terenie gminy, gdzie Legnica pełni rolę ośrodka nadrzędnego.
- 3) Wzrasta ranga komunikacji indywidualnej.
- 4) Brak ścieżek rowerowych na terenie gminy.

2.5.6. SPORT I REKREACJA

Na terenie gminy Krotoszyce działają następujące placówki sportowo-rekreacyjne:

- a) Klub sportowy „Nysa” - Winnica,
- b) Klub sportowy „Gryf Olimpia Krotoszyce”, (klub zrzesza 40 zawodników w dwóch drużynach: seniorów i juniorów)

- c) Klub sportowy „Błękitni Kościelec” (klub realizował zadanie publiczne w 2008 roku w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu w miejscowościach: Janowice Duże, Kościelec, Tyńczyk Legnicki, Kozice, Warmątowice Sienkiewiczowskie).

Głównymi obszarami działań pozostałych organizacji pozarządowych była:

- kultura fizyczna, sport, rekreacja i turystyka,
- kultura i sztuka,
- podtrzymywanie tradycji narodowej, promocja regionu,
- ochrona zwierząt oraz ochrona przyrody,
- bezpieczeństwo mieszkańców i ochrony mienia
- pomoc osobom niepełnosprawnym
- pomoc dzieciom
- Stowarzyszenie „Nasze Krotoszyce”
- Koła Łowieckie „Słonka i Miedziak”,
- OSP Krotoszyce, Warmątowice Sienkiewiczowskie, Winnica i Janowice Duże ,
- Stowarzyszenie Civis Europae z Lubina
- Stowarzyszeniem „Zielona Akcja”,
- Towarzystwo Przyjaciół Gminy Krotoszyce,

Położenie gminy Krotoszyce zapewnia jej pozycję najlepszej bazy dla organizacji wycieczek turystycznych. Wyróżniono dwa typy walorów turystycznych: kulturowe i przyrodnicze. Niestety z powodu braku danych GUS trudno określić dostępność i przygotowanie bazy turystycznej. Ocenia się, że niedostatecznie rozwinięte są elementy bazy noclegowej przy atrakcjach kulturowych i przyrodniczych.

Sezon turystyczny nie jest całoroczny (specyfika sportów ogólnie turystycznych i wodnych) trwa dwa miesiące, dlatego usługi turystyczne czy agroturystyczne powinny być jedynie funkcją uzupełniającą i wspomagającą dla podstawowych źródeł utrzymania.

Proponuje się w miarę możliwości:

- a) stworzenie niezbędnej bazy usługowej dla mieszkańców gminy wypoczywających wokół pobliskich rzek i jezior,
- b) stworzenie bazy noclegowej dla osób przyjezdnych na terenie poszczególnych wsi i ośrodków wypoczynkowych,
- c) wykreowanie atrakcyjnych ofert turystycznych dla osób przybywających do gminy.

Wszystkie formy terenów rekreacyjnych, wraz z obiektami sportowymi, powinny być połączone ścieżkami rowerowymi i pieszymi, umożliwiającymi aktywny wypoczynek.

WNIOSKI:

Proponuje się w miarę możliwości:

- a) stworzenie niezbędnej bazy usługowej dla mieszkańców gminy wypoczywających wokół pobliskich rzek i jezior,
- b) stworzenie bazy noclegowej dla osób przyjezdnych,
- c) wykreowanie atrakcyjnych ofert turystycznych dla osób przybywających do gminy.

2.5.7. ZATRUDNIENIE I ŹRÓDŁA UTRZYMANIA

„Największy wzrost realnego poziomu dochodów w 2008 roku wystąpił w gospodarstwach pracowników, natomiast najmniejszy w gospodarstwach rolników. Zróżnicowanie dochodów pomiędzy grupami społeczno-ekonomicznymi w ramach poszczególnych źródeł dochodów nie uległo istotnym zmianom. Udział dochodów z głównego źródła utrzymania w dochodzie rozporządzalnym uległ niewielkiemu zwiększeniu (w granicach 0,6-1,8 p.proc.) w stosunku do roku ubiegłego w większości grup społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych. Wyjątek stanowiły gospodarstwa rolników, gdzie udział dochodu z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie obniżył się o 1,2 p.proc.

Utrzymuje się dalszy spadek poziomu ilościowego spożycia niektórych podstawowych artykułów żywnościowych, zwłaszcza – mleka, kaszy, ryżu, płatków, tłuszczu zwierzęcych, pieczywa, jaj oraz niektórych warzyw (głównie ziemniaków) i owoców (przede wszystkim jabłek). Natomiast wzrosło spożycie przetworów mięsnych i innych przetworów zawierających mięso, ryb oraz owoców pestkowych, jagodowych i bananów.

Utrzymała się tendencja poprawy wyposażenia gospodarstw domowych w dobra trwałego użytkowania, tj. cyfrowy aparat fotograficzny, odtwarzacze MP3 i DVD, komputer osobisty z dostępem do Internetu, zestaw kina domowego, kamerę video, a spośród sprzętu AGD – zmywarkę do naczyń i kuchenkę mikrofalową¹⁴.

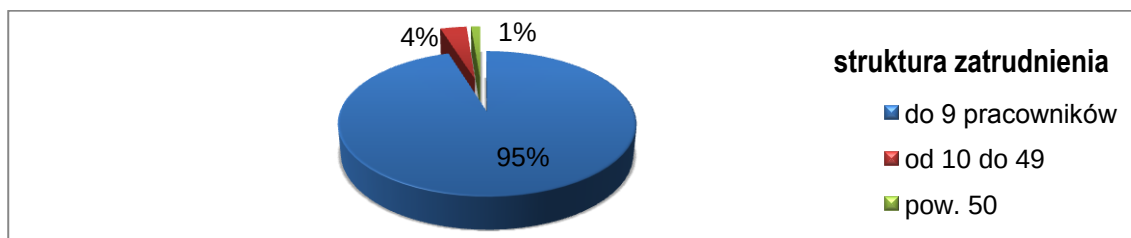
Rozwój przemysłu w gminie uwarunkowany jest kilkoma czynnikami. Wśród których wyróżnić należy te sprzyjające:

- korzystne położenie na skrzyżowaniu korytarzy transportowych,
- zasoby terenów pod inwestycje,
- potencjał ekonomiczny czyli istniejące przedsiębiorstwa.

Za nie sprzyjające uznać należy:

- potencjał ludnościowy (brak wykwalifikowanej kadry),
- tereny inwestycyjne nie posiadają aktualnych planów zagospodarowania przestrzennego.

Większość terenów produkcji znajduje się na obszarach pasm zabudowy mieszkaniowej. W strukturze podmiotów gospodarczych przeważają małe przedsiębiorstwa (często rodzinne), zatrudniające do 9 pracowników. W gminie jest tylko jeden duży podmiot gospodarczy, który zatrudnia powyżej 50 pracowników. Sporą grupę stanowią także podmioty budżetowe jak: szkoły podstawowe, gimnazjum, urząd gminy, itp.

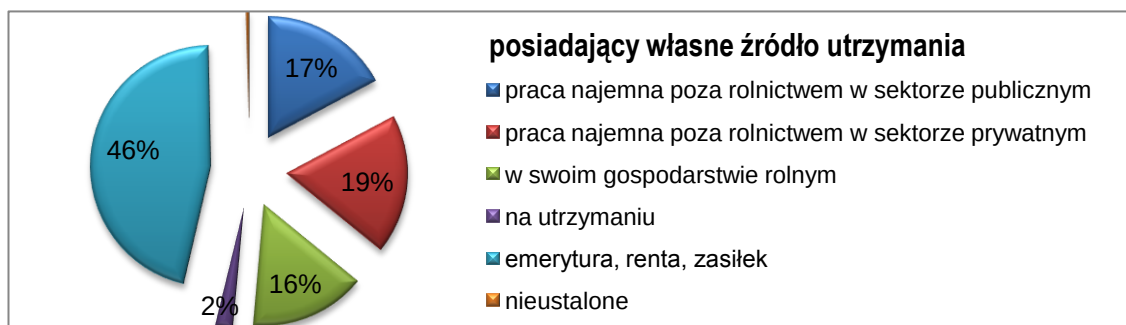

Rys.25. Struktura zatrudnienia w podmiotach gospodarczych w gminie Krotoszyce. Dane GUS na 2008 rok.

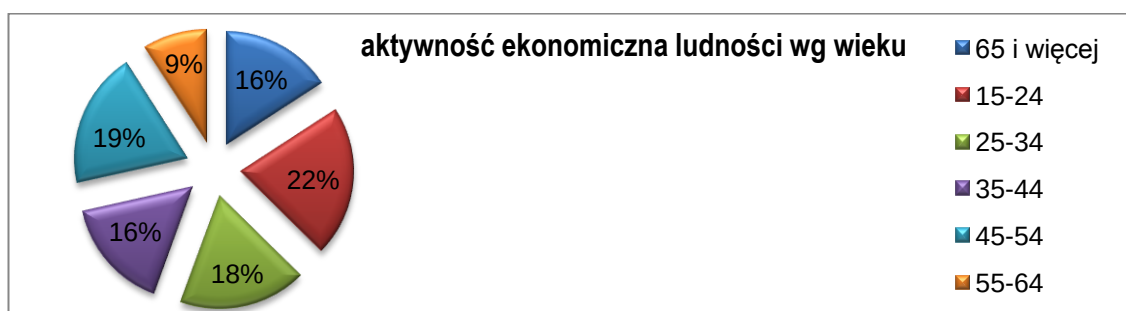
¹⁴ Sytuacja gospodarstw domowych w 2008 r. w świetle wyników badań budżetów gospodarstw domowych, GUS 2009-05-26

Wielu inwestorów w okresie prowadzenia działalności produkcyjnej, ze względu na wymogi technologiczne i ekonomiczne, preferuje wznoszenie nowych obiektów zamiast adaptacji już istniejących.

Obserwuje się coraz większą dbałość inwestorów o wizerunek przestrzenny obiektów produkcyjnych, natomiast mało zauważalna jest tendencja minimalizowania, przez przedsiębiorstwa, powierzchni zajmowanego terenu i oszczędnego nim gospodarowania, z uwagi na koszty podatkowe.

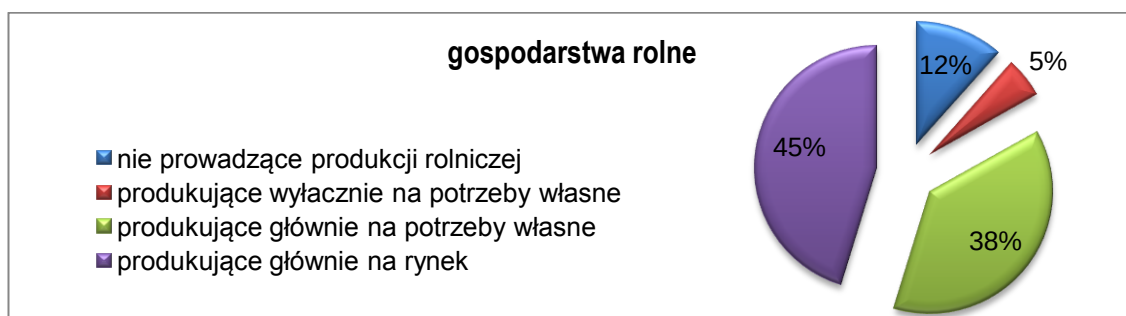

Rys. 26. Mieszkańcy gminy Krotoszyce posiadający własne źródło utrzymania, dane za 2002 rok. Dane GUS.

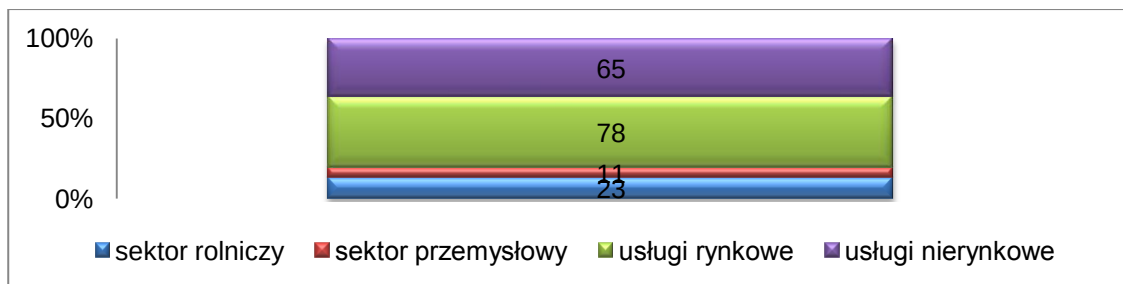

Rys. 27. Aktywność ekonomiczna ludności wg wieku w gminie Krotoszyce w roku 2002. Dane GUS.

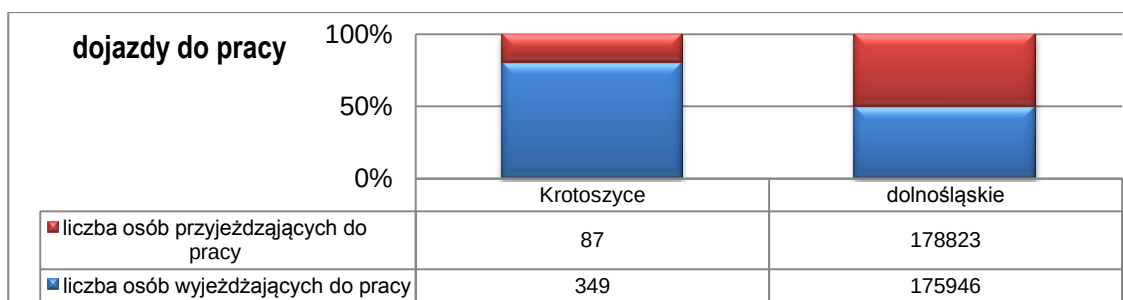
Spśród 980 gospodarstw domowych odnotowanych w gminie Krotoszyce w 2002 roku 528 gospodarstw było związanych z rolnictwem (w tym 526 indywidualnych gospodarstw rolnych).

Rys. 28. Gospodarstwa rolne wg rodzaju i celu produkcji w gminie Krotoszyce w roku 2002. Dane GUS.

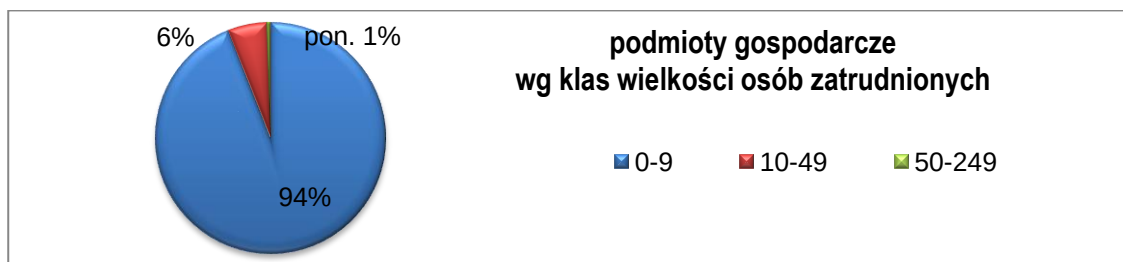

Rys. 29. Pracujący w głównym miejscu pracy wg sektorów ekonomicznych w gminie Krotoszyce w roku 2003. Dane GUS.

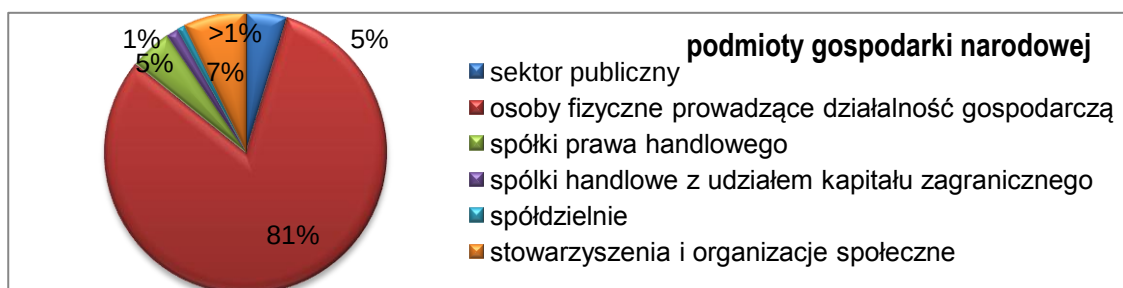

Rys. 30. Rynek pracy: porównanie dojazdów do pracy w gminie Krotoszyce na tle województwa w roku 2006. Dane GUS.

Zdecydowana większość miejsc pracy znajduje się poza rolnictwem i poza gminą Krotoszyce. Większość zatrudnionych dojeżdża do pracy do Legnicy. W 2006 roku na zlecenie GUS zostały przeprowadzone badania rynku pracy i osób dojeżdżających. W tym roku (przyp. 2006) saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosiło – 262 zatrudnionych. Liczba osób przyjeżdżających do gminy w stosunku do osób wyjeżdżających do pracy poza gminą Krotoszyce wynosi 0,25, co na tle średniej w województwie dolnośląskim 1,02 świadczy o dużym niedoborze miejsc pracy.

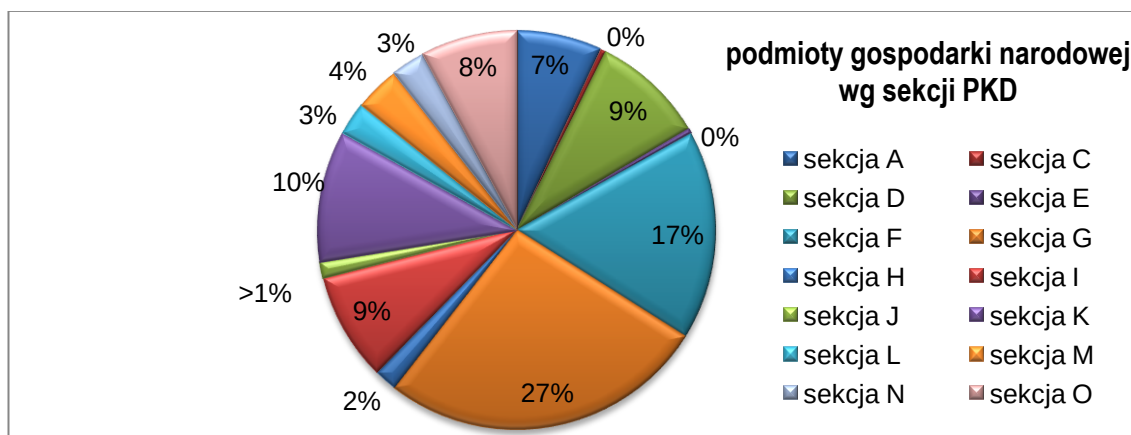

Rys. 31. Podmioty gospodarcze wg klas wielkości w Krotoszycach w roku 2009. Dane GUS.

Rys. 32. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze regon wg sektorów własnościowych w gminie Krotoszyce w roku 2009. Dane GUS.

W podmiotach gospodarki narodowej dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – 81%. Z uwagi na brak danych porównawczych, trudno jednak wysnuć dalej idące wnioski.

Rys. 33. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze regon wg sekcja PKD w gminie Krotoszyce w roku 2009. Dane GUS.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz.U. Nr 251, poz. 1885) Zasady budowy klasyfikacji. Schemat klasyfikacji PKD 2007

Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

Sekcja B Górnictwo i wydobywanie.

Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe.

Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych.

Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją.

Sekcja F Budownictwo.

Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle.

Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa.

Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi.

Sekcja J Informacja i komunikacja.

Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.

Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości.

Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.

Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca.

Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne.

Sekcja P Edukacja.

Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.

Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.

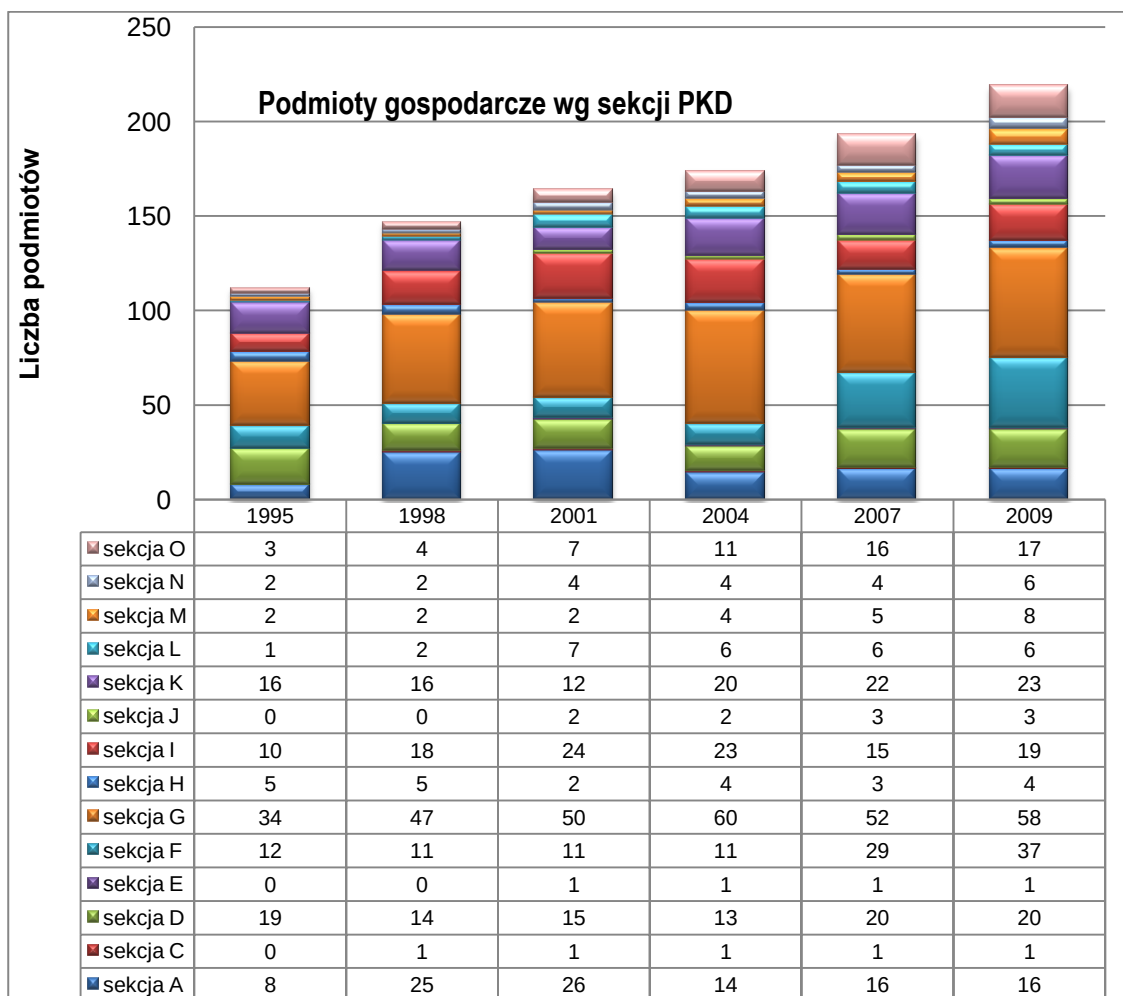
Sekcja S Pozostała działalność usługowa.

Sekcja T Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby.

Sekcja U Organizacje i zespoły eksterytorialne.

Na rysunku poniżej widoczny jest istotny przyrost podmiotów gospodarczych w wielu sekcjach PKD. Porównując można zauważyć sektory, które rozwinęły się w gminie najbardziej:

- wzrost ilości podmiotów w sekcji G,F,K - w handlu hurtowym i detalicznym, budownictwie i działalności finansowej i ubezpieczeniowej,
- wzrost ilości podmiotów w sekcji M,N i O – w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej, w zakresie usług administrowania oraz w administracji publicznej.

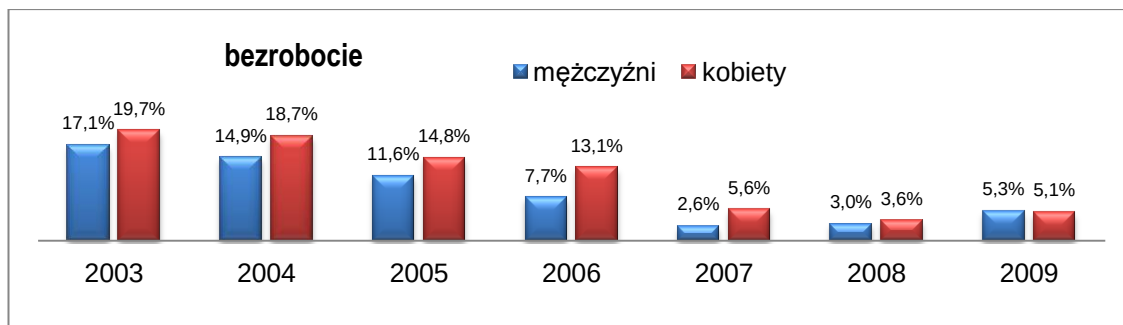
Rys. 34. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze regon wg sekcji PKD w gminie Krotoszyce w latach 1995-2009. Dane GUS.

WNIOSKI:

- Należy wyeliminować z zagospodarowania obszaru gminy obszary konfliktowe, w ramach których funkcjonują obiekty wzajemnie się wykluczające np.: przemysł z funkcją mieszkaniową.
- Należy wskazać obszary do rehabilitacji i przekształceń, eliminując tym samym ekspansję w ramach przestrzeni niezabudowanych.

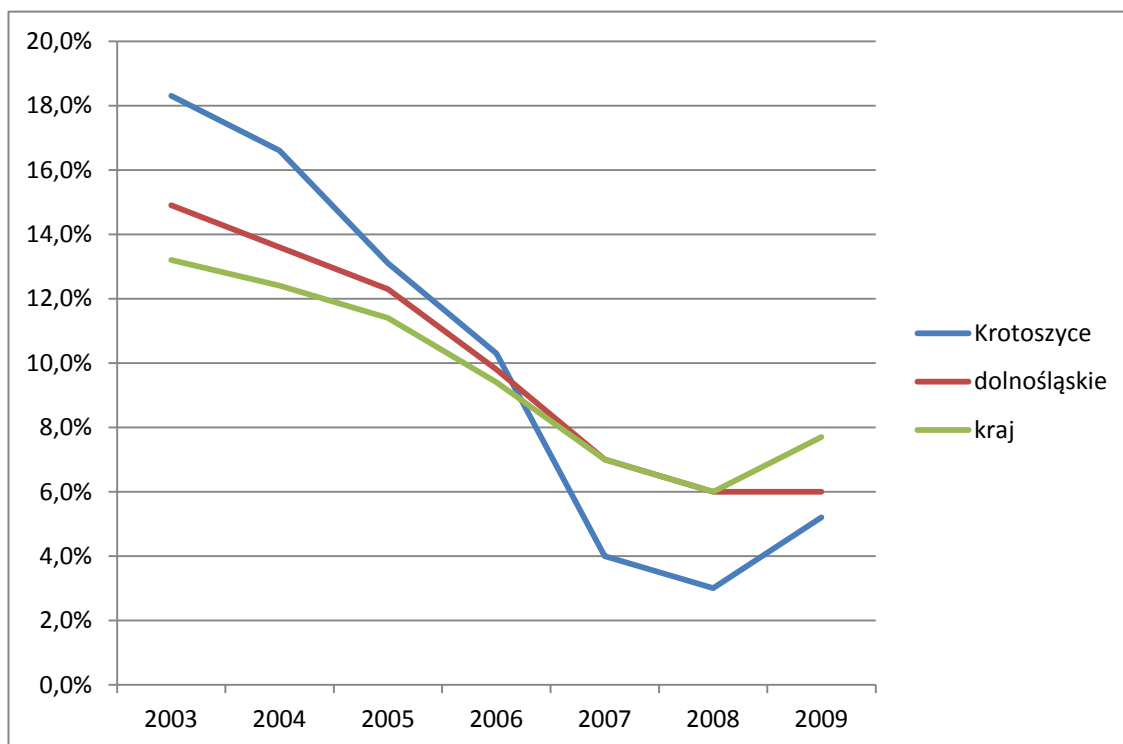
2.5.8. BEZROBOCIE

Bezrobocie mierzone ilością osób pobierających zasiłek wykazuje tendencję spadkową. W 2009 roku wśród bezrobotnych przeważali mężczyźni, co jest odwróceniem dotychczasowej tendencji.

Rys. 35. Ilość osób pobierających zasiłek w gminie Krotoszyce z rozróżnieniem płci w latach 2003-2009. Dane GUS.

Niemniej główne problemy rynku pracy to wysokie bezrobocie wśród młodzieży, długotrwałe bezrobocie oraz ukryte bezrobocie na wsi (gospodarstwa domowe utrzymujące się z emerytury, renty i opieki socjalnej).

Rys. 36. Procentowy udział ilości osób bezrobotnych i pobierających zasiłek w stosunku do ilości osób w wieku produkcyjnym w gminie Krotoszyce, na tle województwa i kraju w latach 2003-2009. Dane GUS.

2.6. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

Na podstawie zarządzenia nr 0151/10/08 z dnia 13 sierpnia 2008r. Wójta Gminy Krotoszyce, w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia na obszarze gminy, na podstawie Gminnego Planu Zarządzania Kryzysowego, został powołany Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego, którego zakres działań i zadań określa ustawa z dnia 18 kwietnia 2002r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. z 2002r. Nr 62, poz. 558).

W ramach ustaleń ww. dokumentu wskazano potencjalne zagrożenia, jakie mają możliwość wystąpienia w ramach obszaru gminy. Należą do nich :

- 1) powódź,
- 2) zatopienia,
- 3) katastrofy cywilizacyjne,
- 4) awarie w zakładach przemysłowych z wydzielaniem się substancji trujących włącznie,
- 5) zdarzenia wywołane siłami natury, katastrofami i awariami technicznymi;

Do najważniejszych ciągów komunikacyjnych, w ramach których należy liczyć się z możliwością wystąpienia potencjalnego zagrożenia, gminy zaliczyć należy:

- 1) autostradę A-4 ,
- 2) drogę wojewódzką 364,
- 3) linię kolejową nr 284 (szlak zelektryfikowany, wykorzystywany do transportu towarowego);

W ramach zagrożeń powodziowych wymienić należy następujące ciekі wodne oraz miejscowości, dla których stanowią one potencjalne miejsca podtopień:

- 1) rzeka Kaczawa – Krajów, Krotoszyce, Dunino;
- 2) rzeka Nysa Szalona – Winnica;
- 3) zbiornik wody pitnej „Słup” – Winnica, Dunino;

2.6.1. ZAGROŻENIE POWODZIOWE

Zgodnie z zapisami art. 82 ustawy - Prawo wodne, w dokumentach planistycznych powinny zostać wskazane tereny bezpośrednio zagrożone powodziami. Wskazania te powinny być dokonane na podstawie studium sporządzonego przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, o którym mowa w art. 82 ust 2 ustawy - Prawo wodne.

Na mapie uwarunkowań zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Krotoszyce naniesiono zasięgi powodzi na terenie gminy Krotoszyce, zgodnie ze Studium wykonanym na zlecenie IMGW o/Wrocław w 2007 roku [WUJEK et al. 2007]. Opracowanie to zawiera mapy w skali 1:10 000 z naniesionymi zasięgami zalewów wód prawdopodobnych $Q_{1\%}$ i $Q_{10\%}$, wykonane w oparciu o obliczenia hydrauliczne i analizę kształtowania się prawdopodobnych stanów maksymalnych w profilu podłużnym Kaczawy i jej ważniejszych dopływów¹⁵, metodą interpolacji rzędnych zwierciadła wód prawdopodobnych obliczonych dla przekrojów wodowskazowych.

¹⁵ w tym Nysę Łużycką

Obszar gminy odwadniany jest przez dwie rzeki: Kaczawę i jej prawobrzeżny dopływ Nysę Szaloną. Obie te rzeki zaliczane są do rzek górsko – nizinnych, które charakteryzują się gwałtownymi wezbrzeniami wód, przeważnie w okresach od maja do sierpnia, stwarzając zagrożenie powodziowe. Płynące przez teren gminy rzeki: Kaczawa i Nysa Szalona, są w większości obwałowane, jednak istniejące urządzenia hydrotechniczne, które nie zawsze są w dobrym stanie technicznym, powodują brak swobodnego przepływu wód podczas wezbrań. Również występująca na użytkach rolnych sieć rowów melioracyjnych znajduje się w większości, w złym stanie technicznym (jest niedrożna), w związku z czym nie spełnia w stu procentach swojego zadania w odprowadzaniu wody z pól [KARPUĆ et al. 2008].

Przyczynami podtopień i powodzi na terenie gminy Krotoszyce mogą być:

- 1) bardzo intensywne opady burzowe, określane jako oberwanie chmury, obejmujące najczęściej niewielkie obszary o dużych nachyleniach zboczy, powodujące gwałtowne i krótkotrwałe lokalne wezbrania wód w okresie od czerwca do lipca,
- 2) opady rozlewne w okresie od maja do września, trwające kilka dni opady o wysokim natężeniu¹⁶, obejmujące większą część zlewni,
- 3) szybkie topnienie śniegów i towarzyszące im opady deszczu, a szczególnie gdy towarzyszą im zatory lodowe na rzekach, w okresie od połowy lutego do końca kwietnia,
- 4) zatopienia i zalewy na skutek uszkodzenia lub zniszczenia zbiornika wody pitnej „Słup” na Nysie Szalonej.

W skutek wezbrania wód rzeki Kaczawy i Nysy Szalonej mogą nastąpić podtopienia na terenie obrębów: Winnica, Krajów i Dunino. Strefa bezpośredniego zagrożenia wodami powodziowymi rzeki Nysy Szalonej obejmuje miejscami dość szeroki pas doliny z użytkami rolnymi, ale także zabudową przysiółka Święciany oraz zabudowy agroturystycznej „Stary Młyn” w Duninie. Zalewy Kaczawy nie obejmują tak rozległego terenu i ograniczają się w zasadzie do międzywala. Tereny potencjalnie zagrożone wodami powodziowymi obejmują użytki rolne na północny- zachód od Dunina.

Na terenie gminy wyznaczono dwie strefy zagrożeń powodowych, które mogą być spowodowane uszkodzeniem lub zniszczeniem tamy lub obwałowań zbiornika „Słup” [Program ochrony środowiska powiatu legnickiego 2005].

Strefa I, w której wysokość fali zalewowej sięga 6 m., a czas dojścia fali nie przekracza 15 minut obejmuje obręby Winnica i Krajów. Fala ta może spowodować uszkodzenia infrastruktury drogowej oraz części niżej położonych budynków wsi Winnica. Strefa II, w której wysokość fali zalewowej nie przekracza 1 m., a czas dojścia fali wynosi 40 minut obejmuje obręb Dunino. Nie stanowi ona zagrożenia dla zabudowań tej wsi.

¹⁶ od kilkudziesięciu do 100 mm w ciągu doby

2.6.2. ZAGROŻENIE OSUWANIEM SIĘ MAS ZIEMNYCH

Przez procesy geodynamiczne należy rozumieć różnorakie zjawiska związane z przemieszczeniem powierzchniowym skał wywołane grawitacją (osuwanie się mas ziemnych, obrywy, spelżywania). Ruchy masowe ziemi są zjawiskami geologicznymi, związanymi przede wszystkim z działaniem sił przyrody, takimi jak gwałtowne opady deszczu, intensywne topnienie śniegu, podnoszenie się poziomu wód gruntowych oraz wezbrania rzek i potoków. Nie należy jednak zapominać o coraz większym wpływie działalności człowieka na powstawanie przedmiotowych zjawisk (podcinanie zboczy przy budowie dróg oraz budynków, wycinkę drzew na stokach w ramach intensywnej eksploatacji lasów). Osuwiska występują na stromych stokach, których profil poprzeczny jest kształtu wciosowego. Natomiast na stokach o mniejszym nachyleniu zachodzi solfukcja i spelżywanie powierzchniowej warstwy gruntu. Procesy te intensywniej zachodzą podczas długotrwałych opadów deszczu.

Art. 110a ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska zobowiązuje starostę do obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także do prowadzenia rejestru zawierający informacje o tych terenach, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie informacji dotyczących ruchów masowych ziemi (Dz. U. Nr 121, poz. 840). Tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi oraz tereny, na których występują te ruchy, ustala się między innymi na podstawie analizy dostępnych w tym zakresie materiałów archiwalnych: geologicznych, kartograficznych i zdjęć lotniczych oraz wizji w terenie.

W rejestrze Starosty Legnickiego nie ma wpisów dotyczących terenów zagrożonych masowymi ruchami ziemi na terenie gminy Krotoszyce [stan na dzień 9 grudnia 2009 r.].

2.6.3. ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

Szczególne zagrożenie w zakresie bezpieczeństwa publicznego powodują katastrofy drogowe, związane z przewozem materiałów niebezpiecznych, w tym niebezpiecznych substancji chemicznych.

Tabela 18. Potencjalne zagrożenia i ich lokalizacja

Lp.	Nazwa zakładu	Typ zagrożenia
1.	Legnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji, w tym Zakład Produkcji Wody i Oczyszczalni Ścieków	chlor, biogaz
2.	Huta Miedzi „Legnica”	amoniak, kwas siarkowy, ług sodowy, kwas solny
3.	Zakłady Mechaniczne „LEGMET”	ciekły tlen, acetylen

Elementem, który ma istotny wpływ na wzrost zagrożeń w zakresie komunikacji kołowej jest niedostosowanie infrastruktury szlaków drogowych do obecnego natężenia ruchu komunikacyjnego.

Katastrofy drogowe związane z przewozem Niebezpiecznych Substancji Chemicznych (NSCH), co do których głównym czynnikiem mającym wpływ na prawdopodobieństwo katastrofy w transporcie chemicznym jest: natężenie transportu substancji chemicznych, zły stan technicznych środków transportu przewożących substancje niebezpieczne, brak wydzielonych i oznakowanych tras przejazdów z materiałami niebezpiecznymi, brak kompleksowego monitoringu transportów; Przez gminę Krotoszyce przejeżdżają transporty między innymi: amoniaku, ciekłego tlenu, kwasu siarkowego, kwasu solnego.

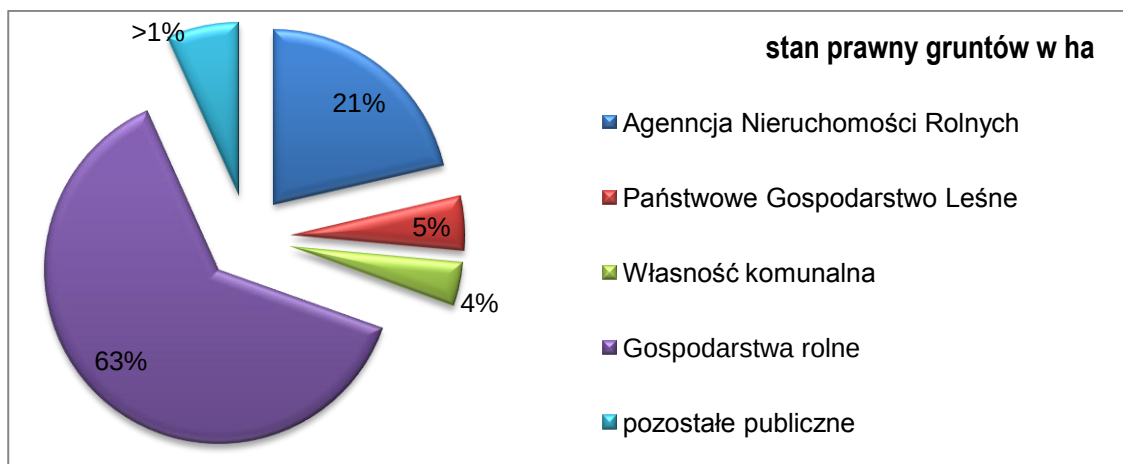
Niezależnie wśród elementów mających wpływ na stan bezpieczeństwa publicznego, wymienić należy:

- a) epidemie; Do przedsięwzięć zapobiegających występowaniu lub ewentualnemu rozprzestrzenianiu się epidemii zaliczyć należy: masowe szczepienia ochronne, wczesne ujawnianie przypadków chorób zakaźnych, utrzymanie odpowiedniego stanu sanitarnego i surowe przestrzeganie wymogów higienicznych,
- b) gwałtowne opady atmosferyczne w dużych ilościach i związane z tym osuwanie się mas ziemnych;
- c) lokalne podtopienia;
- d) silne wiatry, huragany i inne niekorzystne zjawiska pogodowe;
- e) katastrofy budowlane, powodowane przede wszystkim przez: stan techniczny obiektów, brak właściwej konserwacji obiektów, awarie instalacji technicznych, pożary, nieprawidłowość w realizacji obiektów, brak zabezpieczeń obiektów przeznaczonych do rozbiórki, przypadki losowe; Do obiektów potencjalnych katastrof zaliczyć należy: mosty drogowe i wiadukty, kominy wolnostojące o wysokości powyżej 15,0 m, wysokie budynki.
- f) akty terrorystyczne, zagrożenia porządku publicznego – blokady dróg, strajki;
- g) awarie gazociągów, urządzeń elektroenergetycznych, wodociągów; Głównym czynnikiem powodującym wzrost liczby katastrof i awarii infrastruktury technicznej jest wciąż jeszcze zły ich stan techniczny.
- h) awarie kotłowni zapewniających dostarczenie ciepłej wody i centralnego ogrzewania;
- i) zagrożenia w ruchu lotniczym; Na terenie gminy Krotoszyce brak jest lokalizacji obiektów związanych z komunikacją lotniczą. Hipotetycznie przyjmuje się jednak możliwość zaistnienia przypadku upadku samolotu szeroko kadłubowego przewożącego od 10 do 500 pasażerów.
- l) pożary.

WNIOSKI:

Za główne zagrożenie bezpieczeństwa publicznego w ramach terenu objętego niniejszym opracowaniem przyjąć należy kolizje w ramach układu komunikacji kołowej .

2.7. STAN PRAWNY GRUNTÓW

Rys. 37. Procentowy udział ilości własności gruntów w gminie Krotoszyce. Dane Plan Urzędniowo-rolny Gminy Krotoszyce.

„Struktura władania gruntami

Udział we władaniu powierzchnią gminy Krotoszyce, przedstawia się następująco: -Agencja Nieruchomości Rolnych – 20,6%, -Państwowe Gospodarstwo Leśne – 4,8%, -Własność komunalna – 3,9%, -Pozostałe publiczne – 6,5%, -Gospodarstwa rolne – 60,6%, -Nieruchomości do 1 ha – 2,6%, -Spółdzielnie -0,1%, -Pozostałe prywatne – 0,9%.

Z powyższego zestawienia wynika, że we władaniu gruntami w gminie zdecydowanie największy udział mają gospodarstwa rolne, które zajmują 4 090,28 ha (około 61%) powierzchni ogólnej. Grunty Agencji Nieruchomości Rolnych stanowią około 21% - 1 392,32 ha. Udział 6,5 % posiadają grunty z grupy wymienionej jako pozostałe publiczne – 436,02 ha. Grunty PGL LP to 326,39 ha (około 5%). Wymienieni wyżej użytkownicy gruntów zajmują łącznie 92,5% powierzchni gminy.

Struktura władania gruntami w sektorze publicznym i prywatnym

We władaniu gruntami gminy Krotoszyce ogółem przeważa sektor prywatny. Powierzchnia zajmowana przez sektor publiczny na terenie gminy wynosi 2 416,09 ha, stanowi to 35,8% powierzchni ogólnej. W obrębie sektora publicznego udział poszczególnych właścicieli przedstawia się następująco:

- Agencja Nieruchomości Rolnych (ANR) – 1 392,32 ha (57,6%),
- Państwowe Gospodarstwo Leśne (PGL) – 326,39 ha (13,5%),
- Zasoby gminne – 261,36 ha (10,8%),
- Pozostali właściciele – 436,02 ha (18,1%).

Zróżnicowanie udziału sektora publicznego w poszczególnych obrębach kształtuje się od 4,7% w Kozicach do 95,8% w Białce. W większości obrębów udział sektora publicznego we władaniu gruntami jest niski i nie przekracza 40%. W Czerwonym Kościele, Janowicach Dużych, Złotnikach i Pawłowicach Małych udział ten kształtuje się na wysokim poziomie (od 60% do 80%), a w Jaszowie i Białce na bardzo wysokim, gdzie przekracza 90% udziału. Średni wskaźnik udziału sektora publicznego we władaniu gruntami występuje tylko w Duninie – 52,0%.

Wśród władających gruntami w sektorze publicznym największą powierzchnią gruntów dysponuje Agencja Nieruchomości Rolnych (ok. 58%). Posiada ona grunty w 17 obrębach z wyjątkiem Kozic, a ich udział kształtuje się od 0,3% w Warmątowicach Sienkiewiczowskich do 58,8% w Złotnikach.

Większa koncentracja gruntów ANR występuje w czterech obrębach gminy: Czerwonym Kościele, Janowicach Dużych, Duninie i Złotnikach, gdzie w sumie we władaniu ANR znajduje się 868,58 ha tj. 62,4% ogólnej powierzchni jej gruntów w gminie. W pozostałych obrębach grunty ANR zajmują mniejsze powierzchnie od około 1 ha w Warmątowicach Sienkiewiczowskich do 66 ha w Szymanowicach.

Grunty Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe występują tylko w 9 obrębach, a zróżnicowanie ich udziału kształtuje się od 0,2% w Babinie i Wilczycach do 17,4% w Janowicach Dużych. Największe powierzchnie gruntów PGL LP w gminie znajdują się w trzech obrębach: Janowice Duże, Winnica i Czerwony Kościół, a ich powierzchnia w sumie wynosi 224,39 ha, stanowi to ok. 69% tych gruntów w gminie.

Powierzchnia zajmowana przez sektor prywatny w gminie Krotoszyce to 4 330,78 ha (64,2%), w tym ponad 4 090 ha (60,6%) znajduje się we władaniu gospodarstw rolnych. W obrębie sektora prywatnego udział poszczególnych właścicieli przedstawia się następująco:

- grunty gospodarstw rolnych – 4 090,28 ha (94,4%),
- grunty nieruchomości do 1 ha – 172,86 ha (4,0%),
- grunty spółdzielni – 4,51 ha (0,1%),
- grunty pozostałych właścicieli – 63,13 ha (1,5%).

Największe powierzchnie gruntów sektora prywatnego występują w Krotoszycach – 672,34 ha, Wilczycach – 551,51 ha, Winnicy – 550,02 ha, Krajewie – 433,19 i Warmątowicach Sienkiewiczowskich – 360,68 ha, zajmując łącznie 2 567,74 ha (59,3%).

W użytkowaniu gruntów omawianego sektora dominują gospodarstwa rolne, które użytkują ponad 94% powierzchni. Grunty gospodarstw rolnych występują prawie we wszystkich obrębach gminy, oprócz Białki. Około 60% gruntów tych gospodarstw koncentruje się w 5 obrębach: Krotoszyce (629,73 ha), Winnica (517,68 ha), Wilczyce (515,01 ha), Krajów (430,45 ha) i Warmątowice Sienkiewiczowskie (349,60 ha).

Pozostali właściciele sektora prywatnego użytkują około 6% (240,50 ha) jego powierzchni¹⁷.

WNIOSKI:

Ogólna powierzchnia gruntów gminy Krotoszyce wynosi: **6 746,87** ha, z czego 63% gruntów należy do gospodarstw rolnych i jest administrowana przez prywatnych właścicieli

¹⁷ Plan urządzeniowo-rolny gminy Krotoszyce 2008 r.

2.8. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

2.8.1. POMNIKI PRZYRODY OŻYWIONEJ

Chronione prawem obiekty przyrody

W ewidencji pomników przyrody widniejącej na stronie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu [<http://www.wroclaw.rdos.gov.pl> wgląd dnia 29 stycznia 2010 r] istnieje 8 pomników przyrody ożywionej, objętych ochroną na podstawie decyzji, wydanych przez wojewodę legnickiego w latach 1970-1980. Lokalizację tych drzew zaznaczono na mapie uwarunkowań, stanowiącej załącznik graficzny do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Krotoszyce. Należy zauważyć, że oprócz drzew oznaczonych numerami 638 i 644, znajdują się one w ramach chronionych przez Konserwatora Zabytków założeniach parkowych.

Tabela 19. Pomniki przyrody na terenie gminy Krotoszyce widniejące w ewidencji RDOŚ
[<http://www.wroclaw.rdos.gov.pl> wgląd dnia 29 stycznia 2010 r]

Lokalizacja	Obiekt	Obwód pnia [cm]	Dokument ustanawiający pomnik przyrody	Nr. ew.
Warmatowice, w parku podworskim, własność UMiG	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	570	Decyzja PWRN Wrocław nr 11/70 z dnia 31 grudnia 1970 r.	637
Warmatowice, na terenie ogrodu we wsi, własność W. Mikołajczyk	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	510	Decyzja PWRN Wrocław nr 12/70 z dnia 31 grudnia 1970 r.	638
Warmatowice, w parku podworskim, własność UMiG	Grupa drzew Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	380-475	Decyzja PWRN Wrocław nr 14/70 z dnia 31 grudnia 1970 r.	639
Krajewo, na gruntach PGR, własność PGR Legnica	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	615	Decyzja Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody Nr 33/77	640
Czerwony Kościół, w parku podworskim, własność PGR Legnica	Grupa drzew Klon srebrzysty (<i>Acer saccharinum</i>)	415, 535	Decyzja Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody Nr 1/79	641
Czerwony Kościół, w parku podworskim, własność PGR Legnica	Płatan klonolistny (<i>Platanus x acerifolia</i>)	570	Decyzja Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody Nr 3/79	642
Krotoszyce, w parku podworskim, własność PGR Legnica	Płatan klonolistny (<i>Platanus x acerifolia</i>)	510	Decyzja Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody Nr 4/79	643
Winnica, na wale rzeki, przy drodze Winnica-Słup, własność WZIR Legnica	Grupa drzew 3 szt. Lipa drobnolistnych (<i>Tilia cordata</i>), 4 szt. topoli (<i>Populus</i>)	245 - 315	Decyzja Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody Nr 2/80. (lipy są zniszczone (spalone) i powinny zostać wykreślone z listy, pierśnice topól wynoszą 460 o 465cm, inne są niewielkich rozmiarów – uwaga autora)	644

Zgodnie z art. 34 ust. 1 Ustawy o ochronie przyrody (tekst jednolity: Dz.U. 2001 r. Nr 99, poz.1079 z późn. zmianami) rada gminy na drodze uchwały może wprowadzić ochronę obiektów przyrodniczych w formie pomnika przyrody lub stanowiska dokumentacyjnego, jeżeli wcześniej takiej ochrony nie wprowadził wojewoda. Dotychczas radni gminy Krotoszyce nie ustanowili takiej ochrony dla żadnego z obiektów.

2.8.2. SYSTEM NATURA 2000 (EUROPEJSKA SIĘĆ EKOLOGICZNA)

„Natura 2000” to spójna Europejska Sieć Ekologiczna obejmująca: specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) wyznaczone na podstawie tzw. Dyrektywy "Siedliskowej" ¹⁸, dla siedlisk przyrodniczych, wymienionych w załączniku I oraz gatunków roślin i zwierząt, wymienionych w załączniku II do Dyrektywy, a także obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) tworzone w ramach Dyrektywy Ptasiej ¹⁹, połączone w miarę możliwości fragmentami krajobrazu zagospodarowanymi, w sposób umożliwiający migrację, rozprzestrzenianie i wymianę genetyczną gatunków.

Omawiany obszar leży poza granicami Natury 2000. Najbliżej znajduje się obszar PLH 020037 Góry i Pogórze Kaczawskie ok. 2,5 km na południe od omawianego terenu²⁰ i pokrywa się tutaj z granicą Parku Krajobrazowego „Chełmy”.

Powierzchnia obszaru wynosi 33251,18 ha²¹. Obejmuje prawie całe Góry i Pogórze Kaczawskie, z wyłączeniem rolniczych i słabo zalesionych terenów w północno-zachodniej części Pogórza, na zachód od doliny Kaczawy. Leży na terenie gmin: Złotoryja, Męcinka, Paszowice, Świerzawa, Wojcieszów, Bolków a także Janowice Wlk., Marciszów i Jeżów Sudecki. Uzasadnieniem wyznaczenia ostoi są głównie dobrze zachowane siedliska przyrodnicze.

Krajobraz tej ostoi jest połączeniem elementów przyrodniczych i kulturowych, zaś duża część różnorodności biologicznej utrzymuje się tu dzięki ekstensywnej gospodarce człowieka. Bardzo ważne dla ochrony tego obszaru jest więc utrzymanie dotychczasowych sposobów zagospodarowania. Największym zagrożeniem jest niekontrolowana rozbudowa wsi oraz (poza obszarem Parku Krajobrazowego „Chełmy”) wydobywanie kopalin.

2.8.3. SYSTEM ECONET-POLSKA (EKOLOGICZNY SYSTEM OBSZARÓW CHRONIONYCH)

Najbardziej atrakcyjnym ze względu na walory przyrodniczo – krajobrazowe obszarem jest południowo-zachodni kraniec gminy, który znajduje się w granicach otuliny Parku Krajobrazowego „Chełmy”. Granicę otuliny pokazano na planszy uwarunkowań, stanowiącej załącznik graficzny do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Krotoszyce. W jej zasięgu znalazły się trzy obręby: Winnica, Krajów i w mniejszym stopniu Krotoszyce. Powierzchnia obszaru otuliny na terenie gminy Krotoszyce wynosi ponad 660 ha (9,8% powierzchni gminy).

Park Krajobrazowy "Chełmy" został utworzony 29 czerwca 1992 roku rozporządzeniem Wojewody Legnickiego. Jego powierzchnia wynosi 148,8 km², zaś otuliny - 135,7 km². Dnia 12 grudnia 1997 roku rozporządzeniem Wojewody Legnickiego powierzchnia parku została zwiększona do 159,99 km², a otuliny zmniejszona do 124,7 km².

¹⁸ Dyrektywa Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory

¹⁹ Dyrektywa Rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków dla ochrony siedlisk ptaków

²⁰ linia Sichów – Prusice

²¹ planowane jest jego powiększenie

Park chroni duży fragment wschodniej części Pogórza Kaczawskiego w Sudetach Zachodnich. Do ważnych elementów rzeźby krajobrazu "Chełmów" należą: wyraźnie widoczna w terenie krawędź, oddzielająca obszar górzysty od części nizinnej Dolnego Śląska, płaskie zrównania na wysokości powyżej 350 m n.p.m. z licznymi rozczłonkowanymi płaskodennymi dolinkami; głęboko wyżłobione dolinki wciosowe, niekiedy o cechach przełomów; pagóry twarżelowe, zbudowane ze skał odporniejszych niż te, które występują w ich otoczeniu [Mapa ochrony przyrody. Sudety Zachodnie. Muzeum Przyrodnicze, Jelenia Góra 2003].

Innymi, po rzeźbie terenu istotnymi walorami Parku są lasy liściaste, które należą do najlepiej zachowanych na całym obszarze Sudetów, bogactwo florystyczne oraz zróżnicowana i bogata fauna.

W sąsiedztwie gminy Krotoszyce istnieją jeszcze cztery warte wspomnienia rezerwaty [SZCZUKIEWICZ, RZOŃCA 2007], należą do nich:

Rezerwat „Ponikwa” –zatwierdzony na mocy Rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego z dnia 5 stycznia 2001 roku. Powierzchnia rezerwatu wynosi 8,32 ha. Leży w gminie Kunice, około 300 m na północ od wsi Pątnów Legnicki i ok. 10 km na północ od granicy gminy Krotoszyce. Głównym przedmiotem ochrony jest 75 występujący tu kruszczyk połabski oraz lasy łąkowe, łąkowe i ols porzeczkowy. Na terenie rezerwatu występuje naturalne źródło oraz kamień narzutowy o wymiarach pomnikowych. W pobliżu znajduje się jeszcze jedn rezerwat, w którym chroni się przede wszystkim kruszczyka połabskiego oraz szereg innych, rzadkich gatunków roślin. Jest to **Rezerwat „Błyszcz”**.

Rezerwat „Torfowisko Kunickie” - zatwierdzony na mocy Zarządzenia MOŚZiL z dnia 12 listopada 1996 roku. Powierzchnia rezerwatu wynosi 11,83 ha, z czego 5,00 ha stanowi obszar leśny, a 6,83 ha stanowią bagna i łąki z pokładami torfu, które są głównym celem ochrony w rezerwacie. Rezerwat leży przy granicy zabudowań wsi Kunice, około 8km na północ od granicy gminy Krotoszyce (obr. Złotniki).

Rezerwat „Jezioro Koskowickie” – utworzony w kwietniu 2004 roku ²². Rezerwat obejmuje wody jeziora wraz z przyległymi trzcinowiskami i pastwiskami w celu ochrony wartości przyrodniczych naturalnie starzejącego się jeziora, do których należą m.in.: populacje łąkowe ptactwa wodno-błotnego (ok.30 gatunków), chronione gatunki ryb, największe na Śląsku naturalne trzcinowisko oraz dobrze wykształcony zespół nerecznicy błotnej i oczeretu jeziernego. Rezerwat oddalony jest około 6 km na północny- wschód od Złotnik.

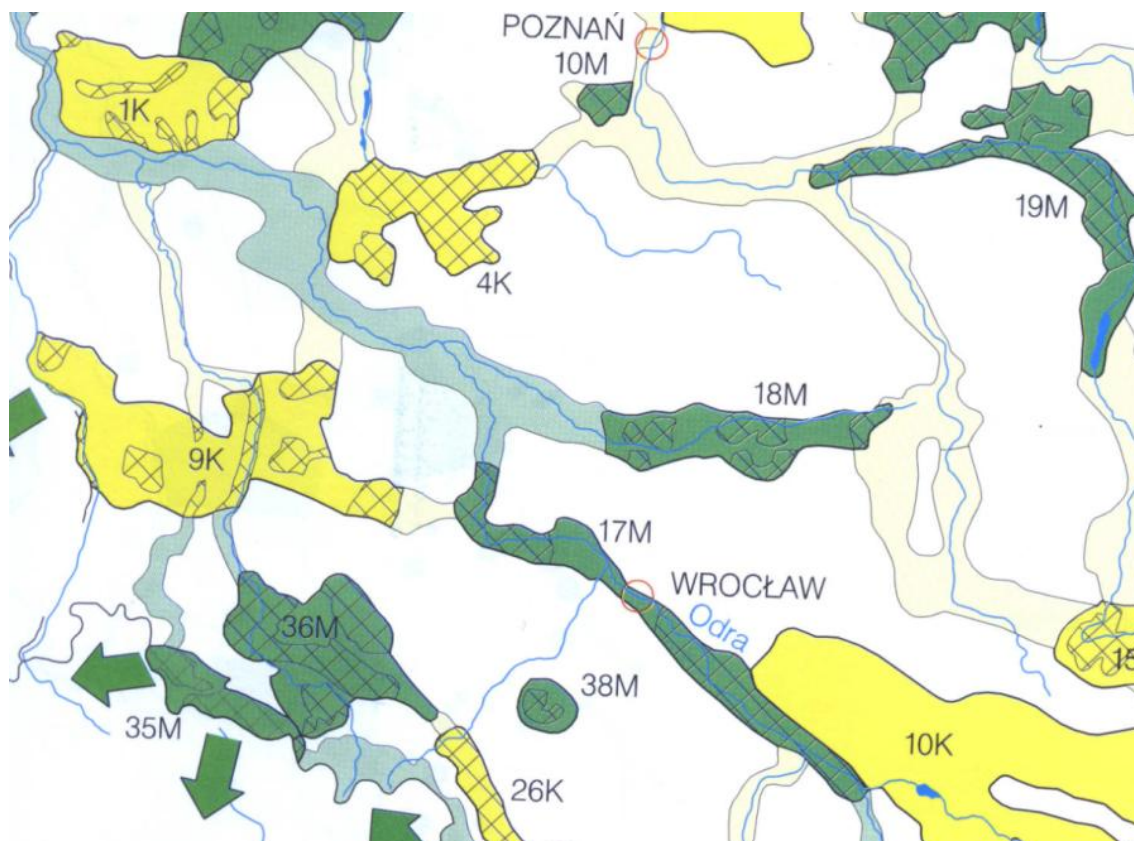
WNIOSKI:

1. W ewidencji pomników przyrody na terenie gminy Krotoszyce wykazanych zostało 8 pomników przyrody ożywionej. Sześć z nich znajduje się w obszarach chronionych, przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, założeń parkowych.
3. W ramach dokumentów planistycznych, realizowanych na potrzeby ustanowienia kierunków polityki przestrzennej gminy, należy zabezpieczyć chronione prawem elelenty przyrody.
4. Obszar gminy Krotoszyce leży poza granicami Natury 2000.
5. Najbardziej atrakcyjnym ze względu na walory przyrodniczo – krajobrazowe obszarem jest południowo-zachodni kraniec gminy, który znajduje się w granicach otuliny Parku Krajobrazowego „Chełmy”.

²² Powierzchnia Rezerwatu „Jezioro Koskowickie” wynosi ok. 64 ha + otulina ok. 23 ha

6. Ważne dla obszarów chronionych pod względem przyrodniczym jest utrzymanie dotychczasowych sposobów zagospodarowania z uwzględnieniem ekstensywnej gospodarki człowieka oraz ograniczeniem niekorzystnie wpływającej na tego typu tereny niekontrolowanej rozbudowy wsi wraz z wydobywaniem kopalin.

7. Analizując otoczenie jednostek osadniczych, które na podstawie ustaleń niniejszej zmiany studium będą przedmiotem ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a szczególnie mając na uwadze kontekst funkcjonalno – przestrzenny oraz dotychczas rozpoznane uwarunkowania przyrodnicze, można wywieść wniosek, że optymalnym rozwiązaniem, niosącym za sobą najmniej ograniczeń środowiskowych, jest (oczywiście poza pozostawieniem w dotychczasowym użytkowaniu) lokalizacja takich samych, i bądź zbliżonych charakterem funkcji do już istniejących na obrzeżach analizowanych terenów osadniczych, z wykluczeniem (z uwagi na istniejące i projektowane elementy przyrodnicze) zainwestowania w ramach funkcji uciążliwych w terenach chronionych i przeznaczonych do ochrony oraz w ramach terenów o funkcjach mieszkaniowych, rekreacyjno–wypoczynkowych, usług zdrowia itp.

Rys.37. Krajowa sieć ekologiczna Econet. Źródło <http://www.ios.edu.pl/biodiversity/9/mapa.htm>

2.9. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Na podstawie dokumentów udostępnionych przez Starostwo Powiatowe w Legnicy, przyjąć należy iż na terenie gminy Krotoszyce zagrożenie o charakterze geologicznym nie występuje.

2.10. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH

2.10.1. UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KOPALIN

W bilansie zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce, według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku, na terenie objętym opracowaniem wymieniono następujące złoża surowców naturalnych:

- **Złotniki - iły.** Złoże surowców ilastych ceramiki budowlanej udokumentowane dokumentacją geologiczną zatwierdzoną decyzją Prezesa Centralnego Urzędu Geologii²³. Zasoby eksploatacyjne złoża wynoszą 548 tys. m³ i są zatwierdzone decyzją Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych²⁴. Koncesja na eksploatację złoża została wydana przez UW w Legnicy w 1996 roku²⁵. Obszar i teren górniczy dla tego złoża został zniesiony decyzją Wojewody Dolnośląskiego nr 13/WE/01 wydaną dnia 23 listopada 2001 roku. Złoże zlokalizowane jest na południowy- zachód od zabudowań wsi Złotniki. Zajmuje ono powierzchnię około 5 ha, przy czym jego część została już wcześniej wyeksploatowana, czego skutkiem jest głębokie wyrobisko, którego dno wypełniła woda. Surowiec ilasty był wykorzystywany do wyrobu ceramiki budowlanej w cegielni „Złotniki”. Złoże obecnie nie jest eksploatowane. Teren i obiekty cegielni zagospodarowane i użytkowane są dziś przez hurtownie materiałów budowlanych.
- **Dunino zbiornik.** Złoże kruszywa naturalnego udokumentowane w kategorii C2. Zasoby geologiczne – 27 906 tys. ton. Dokumentacja geologiczna została zatwierdzona decyzją Prezesa GUG SM/012/14/2257/70 z dnia 16.10.1970 roku. W sierpniu 2000 roku sporządzono „Dodatek do dokumentacji geologicznej w kat. C2 złoża kruszywa naturalnego Dunino”, w której zmieniono granice złoża. Złoże Dunino – Zbiornik położone jest na terenach użytkowanych rolniczo, w obrębie doliny rzeki Kaczawy i rzeki Nysy Szalonej, pomiędzy Duninem i Krotoszycami. Obejmuje ono trzy odrębne pola. Pole I o powierzchni ok. 60 ha zajmuje rozległy obszar pomiędzy rzeką Kaczawą a Krotoszycami i sięga od drogi powiatowej nr 2203D Wilczyce – Dunino na północy, do granicy otuliny Parku Krajobrazowego „Chełmy” na południu. Pole II o powierzchni ok. 35 ha obejmuje część międzyrzeczca

²³ decyzja Prezesa Centralnego Urzędu Geologii nr KZŁ/012/S/3769/78/79 z dnia 02.11.1979r.

²⁴ decyzja Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, znak BP/L/678/80 z 10.10.1980r.

²⁵ koncesja nr 9/92/96 z dn. 24 maja 1996r.

w rejonie przysiółka Święciany. Pole III zajmuje obszar o powierzchni ok. 50 ha na północ od Dunina, pomiędzy drogą powiatową nr 2203D a rzeką Kaczawą Złóże. Jest to obszar konfliktogenny ze względu na fakt, iż obejmuje dużą powierzchnię użytkowaną rolniczo z wysokiej klasy glebami. Złóże nie jest eksploatowane, nie wydano koncesji na jego eksploatację, ani nie utworzono obszaru i terenu górniczego dla tego złóża. [PRZYSŁUP S. 2000].

- **Dunino.** Złóże surowców haloizytowych o zasobach 480 tys. ton. Dokumentacja geologiczna złóża została zatwierdzona decyzją Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego²⁶.

Haloizyt (halloizyt) to minerał z gromady krzemianów, zaliczany do grupy minerałów ilastych (grupa kaolinitu). Należy do grupy minerałów pospolitych i szeroko rozpowszechnionych. Surowiec jest przydatny dla przemysłu ceramicznego.

Złóże zlokalizowane jest przy krawędzi Nysy Szalonej, pomiędzy Duninem i Święcianami. Zajmuje powierzchnię około 4 ha, przy czym część złóża została już wyeksploatowana, czego dowodem jest wyrobisko stokowe. Złóże traktować należy jako obszar konfliktogenny ze względu na fakt, iż porastają je lasy (pododdziały 360i oraz 360h) [TURCZYN A., 1990].

Dla złóża wydano koncesję eksploatacyjną²⁷, której ważność wygasa w 2029 roku oraz utworzono obszar i teren górniczy „Dunino”.

- **Rzymówka – zbiornik.** Złóże kruszywa naturalnego, którego tylko wschodnia, stosunkowo niewielka część leży w gminie Krotoszyce. Zasoby są rozpoznane w kategorii C1 i wynoszą 45 690 tys. ton. Złóże obejmuje tereny rolne i leśne położone po obu stronach Kaczawy, powyżej Krotoszyc. Złóże nie jest eksploatowane jakkolwiek Urząd Wojewódzki w Legnicy wydał koncesję zezwalającą na jego eksploatację²⁸.

Ponadto na terenie całej gminy licznie występują, wyrobiska po eksploatacji surowców pospolitych (żwir, piasek) [TURCZYN A., 1990]. Ich lokalizację pokazano na planszy uwarunkowań, stanowiącej załącznik graficzny do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Złóża perspektywiczne

W wyniku zwiadu geologicznego przeprowadzonego przez Przedsiębiorstwo Geologiczne we Wrocławiu [TURCZYN A., 1990 r] na obszarze opracowania wyznaczono obszary prognostyczne występowania złóż surowców mineralnych, które dają perspektywę rozwoju bazy surowcowej dla potrzeb gminy. Obszary perspektywiczne wyznaczono w oparciu o dane z map geologicznych oraz analizy nieczynnych wyrobisk i archiwalnych otworów wiertniczych.

Perspektywiczne złóża **ił**ów miocenicznych występują w szerokim pasie ciągnącym się od Prostyni na wschód do Złotnik, a potem wygiętym łukiem w kierunku południowo-wschodnim przez Babin i Kościelec. Iły występują także w rejonie Warmatów Sienkiewiczowskich obejmując 3/4 powierzchni tego obrębu. Są to iły tej samej serii i podobnych właściwościach jak iły eksploatowane w Złotnikach.

Kruszywo naturalne występuje w rejonie Czerwonego Kościoła, Krotoszyc oraz na obszarze

²⁶ decyzja Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego znak OŚ.Le.IV.7414-3/01 z dnia 14 lipca 2001 r.

²⁷ decyzja MOŚiZN nr 6/99 z dn. 22 lutego 1999 r.

²⁸ decyzja z dn. 28.12.1998r., znak SR.IV.8514-26/91/98 z terminem ważności do 2034 r.

obrębów: Dunino, Tyńczyk Legnicki, Winnica, Bielowice, Janowice Duże obejmując niemal całą wschodnią i znaczną część środkowej części gminy. Złoża te budują utwory wodnolodowcowe w postaci żwirów i pospólek.

Bazalty obejmują porośnięte lasem (oddz. 363) wzgórze znajdujące się na północny- zachód od Krajowa, po lewej stronie drogi prowadzącej do Krotoszyce. Na północnym stoku tego wzgórza znajduje się nieczynny kamieniołom, w którym prowadzono eksploatację bazaltu jeszcze w latach powojennych.

Zwietrzelina bazaltowa (betonit), której właściwości i zastosowanie jest podobne jak halozytu udokumentowanego w złożu „Dunino” zalega na rozległym obszarze pomiędzy Polem I Złoża Kruszywa Naturalnego „Dunino – Zbiornik” i zabudowaniami Krotoszyce.

Granice wymienionych obszarów pokazano na mapie uwarunkowań.

2.10.2. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH

Według regionalizacji przedstawionej w Atlasie hydrogeologicznym Polski [1995] obszar gminy Krotoszyce leży w obrębie regionu: XV – wrocławskiego, subregion XV1 – przedsudecki. Natomiast, według regionalizacji podanej w Mapie hydrogeologicznej Polski w skali 1:200 000 pod redakcją C. Kolago [1982], obszar objęty opracowaniem mieści się w regionie XXV – przedsudeckim. Teren gminy Krotoszyce należy w całości do przedsudeckiego legnickiego hydrogeologicznego (XXV₁). Podregion ten dzieli się na kilka rejonów, z których dwa obejmują gminę Krotoszyce. Są to mianowicie: Rejon Legnicy i Rejon Warmatowic.

W rejonie Legnicy występują dwa piętra wodonośne o charakterze użytkowym [NOWICKI Zb., 2009]: czwartorzędowe i trzeciorzędowe (poziom mioceński).

Kompleks czwartorzędowy wiąże się przepuszczalnymi utworami osadów wodnolodowcowych i rzecznych. Zwierciadło wód czwartorzędowych ma w większości charakter swobodny. W głębokich dolinach występują kontakty hydrauliczne z wodonośnymi utworami trzeciorzędowymi. Wydajność potencjalna studni ujmujących wody czwartorzędowe waha się od 10 do 50 m³/h [NOWICKI Zb., 2009].

Jakość wód w utworach czwartorzędowych jest zróżnicowana. Są to wody twarde i bardzo twarde, o odczynie obojętnym bądź nieznacznie zasadowym. Mineralizacja w większości przypadków przekracza wartość maksymalną dla wód słodkich. Wody są nieagresywne lub słabo agresywne. Sporadycznie w rejonie Huty Miedzi spotyka się wody silnie agresywne.

Wody z tego poziomu ujmowane są w ujęciu „Krotoszyce”. Zasoby wód zostały tu zatwierdzone w kategorii „B” o wydajności 48 m³/h. Łączna średnia wydajność dwóch studni o głębokościach 14 i 15 m ujmujących te wody wynosi 8,85 m³/h (Q_{max}=32,36 m³/h) [Decyzja Starostwa Powiatowego w Legnicy z 12-10-2004 r., znak RS.6223/21/04].

Mioceński kompleks trzeciorzędowy jest zróżnicowany. W ramach tego kompleksu wydzielono wprawdzie trzy warstwy wodonośne (poziomy: nadwęglowy, międzywęglowy i podwęglowy, który zalega poniżej głównego pokładu węgla brunatnego udokumentowanego w rejonie Legnicy), ale podział ten jest czytelny jedynie na północ od Legnicy [NOWICKI Zb., 2009]. W północnej części gminy Krotoszyce występuje jeden, nadwęglowy poziom wodonośny, natomiast na północ od

uskoku chojnowsko-legnickiego występują dwa poziomy wodonośne: nadwęglowy oraz głębszy, międzywęglowy.

Warstwy wodonośne kompleksu trzeciorzędowego mają zwierciadło napięte. Wody te posiadają przeważnie charakter subartezyjski. Stwierdzono także występowanie wód artezyjskich (między innymi w Przybkowie). Osiągane wydajności na ogół nie przekraczają 30 m³/h.

Wody poziomu mioceńskiego średniotwarde i twarde o odczynie na ogół obojętnym. Mineralizacja wynosi zwykle poniżej 400 mg/dm³. Wody wykazują słabą agresywność kwasowęglową. W poziomie międzywęglowym zalegają wody od miękkich do średniotwardych o mineralizacji około 460 mg/dm³. Poziom mioceński, ze względu na grubą warstwę ilów w nadkładzie utworów wodonośnych jest traktowany jako odporny na zanieczyszczenia [NOWICKI Zb., 2009].

Wody z poziomu trzeciorzędowego badane są przez WIOŚ we Wrocławiu w punkcie zlokalizowanym na terenie Krotoszyce [HANULA P. 2009]. W 2009 roku zostały one zakwalifikowane do III klasy jakości (zadawalająca jakość wód), ponieważ stwierdzono tutaj podwyższoną zawartość azotanów (27 mg NO₃/dm³). Za wody zanieczyszczone azotanami uznaje się wody podziemne, w których zawartość azotanów wynosi powyżej 50 mg NO₃/dm³, natomiast wody podziemne, w których zawartość azotanów wynosi od 40 do 50 mg NO₃/dm³ i wykazuje tendencję wzrostową uważa się za zagrożone takim zanieczyszczeniem.

Rejon hydrogeologiczny Warmatowic obejmuje okolice na wschód od doliny Nysy Szalonej między Słupem i Duninem, po okolice Złotnik, Kojaszkowa i Przybyłowic. W rejonie Warmatowic występują naporowe wody szczelinowe w utworach metamorficznych paleozoiku i prekambriu, na głębokości 100-150 m. wydajność ujęć do kilku m³/h. W utworach czwartorzędu pierwszy poziom wodonośny występuje na obszarze ograniczonym do doliny Nysy Szalonej. Tam też notuje się najwyższą wodonośność na tym obszarze: 30-70 m³/h. Poza tym terenem wodonośność na terenie gminy wynosi ok. 10-30 m³/h.

Pierwsze zwierciadło wód podziemnych występuje na głębokości 5 m w dolinie Kaczawy oraz w dnie doliny Nysy Szalonej poniżej Słupa. Głębiej niż 20 m zalega w obszarze na północny wschód od doliny Nysy Szalonej. Na pozostałym terenie pierwsze zwierciadło wód podziemnych znajduje się przeważnie na głębokości 5-20 m. Pierwszy użytkowy poziom wodonośny nie jest izolowany od powierzchni w dolinie Kaczawy oraz dolinie Nysy Szalonej po Słup. Najzasobniejsze zbiorniki wód użytkowych (Dolina Nysy Szalonej) są zatem wrażliwe na zanieczyszczenia z powierzchni.

Większa część gminy leży w granicach czwartorzędowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 318 o nazwie Zbiornik Słup-Legnica, którego granice pokazano na mapie uwarunkowań, stanowiącej załącznik graficzny do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Krotoszyce. Zbiornik ten obejmuje zasoby wód podziemnych w dolnym odcinku doliny Nysy Szalonej i doliny Kaczawy (do ujścia Czarnej Wody) oraz wody międzymorenowe na wschód od wymienionych dolin. Zasilany jest głównie przez infiltrację wód opadowych. Powierzchnia zbiornika wynosi ok. 70 km². Średnia głębokość ujęć wynosi 15 m p.p.t., a szacunkowe zasoby dyspozycyjne to około 15 tys. m³/d. Stopień izolacji zbiornika jest zróżnicowany: poziom międzymorenowy jest częściowo izolowany, poziom wodonośny w dolinach nie posiada izolacji. Stopień zagrożenia antropogenicznego i geogenicznego tych wód jest średni. Zbiornik ten nie jest udokumentowany [NOWICKI Zb., 2009].

KGHM Polska Miedź S.A. prowadzi pomiary monitoringowe wód podziemnych w rejonie składowiska „Polowice”. Monitoring wód wokół składowiska oparty jest o cztery piezometry usytuowane na kierunku dopływu wód podziemnych w rejon składowiska oraz pięć piezometrów na kierunku odpływu wód. Ponadto, kontrolowany jest stan wód w rowie opaskowym oraz w pobliskim cieku Pawłówka. Pomiary wykonywane są co kwartał [informacje z KGHM, pismo Nr TOŚ 486/XII/2009 z dnia 15 grudnia 2009 r.]. Wody podziemne napływające na teren składowiska zaliczają się w większości do III klasy czystości (zadawalająca jakość wód). Badania wykonywane na wodach odpływających spod składowiska wskazują, że jego wpływ na jakość wód podziemnych jest niewielki, nie zmieniający ich klasy.

Monitoring wód podziemnych prowadzony jest również w rejonie nieczynnego składowiska odpadów komunalnych w Janowicach Dużych [OLSZOWY A. et al., 2009]. Wody podziemne wypływające z terenu składowiska wykazują nieznacznie podwyższone wartości ogólnego węgla organicznego. Ponadto badano kwasowość wód (wartości w zakresie 6-8 pH) oraz przewodnictwo (wartości w przedziale 600-800uS/cm). Z uwagi na brak piezometru na kierunku wód dopływających w rejon składowiska nie udało się określić rzeczywistego wpływu tego składowiska na stan wód podziemnych w jego okolicy.

Niezależnie obszar ochrony zbiornika wód podziemnych stanowi teren, w ramach którego obowiązują ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów lub korzystania z wody, w celu ochrony zasobów tych wód przed degradacją.

WNIOSKI:

1. W bilansie zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku, na terenie objętym opracowaniem wymieniono cztery złoża surowców naturalnych: Złotniki – Iły, Dunino Zbiornik, Dunino i Rzymówka Zbiornik. Aktualnie, żadne z nich nie jest eksploatowane.
2. Prawie na całym obszarze gminy wyznaczono obszary prognostyczne występowania złóż surowców mineralnych, które dają perspektywę rozwoju bazy surowcowej.
3. Większa część gminy leży w granicach czwartorzędowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 318 o nazwie Zbiornik Słup-Legnica.

2.11. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Według art. 6, pkt 8 ustawy Prawo geologiczne i górnicze „**obszarem górniczym** jest przestrzeń, w granicach której przedsiębiorca jest uprawniony do wydobywania kopaliny objętej koncesją” a „**terenem górniczym** jest przestrzeń objęta przewidywanymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego,„. Rejestr obszarów górniczych, do którego prowadzenia zobowiązany został Minister Środowiska²⁹ udostępniony jest na stronie internetowej³⁰ Państwowego Instytutu Geologicznego. Art. 10 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wymaga, by tereny górnicze uwzględnione były w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

²⁹ art. 52, ust. 1 Ustawy Prawo geologiczne i górnicze

³⁰ <http://baza.pgi.waw.pl>

Art. 53 ust. 1 ustawy o pizp mówi również, że dla terenu górniczego sporządza się obowiązkowo miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Plan ten winien zapewniać bezpieczeństwo, ochronę środowiska i obiektów budowlanych oraz dawać możliwość prowadzenia robót górniczych. Integralną częścią planu jest projekt zagospodarowania złoża, który w szczególności winien zapewniać ochronę kopaliny.

Na obszarze gminy Krotoszyce zostały ustanowione następujące obszary i tereny górnicze:

- **Dunino.** Złoże surowców haloizytowych o zasobach 480 tys. ton. Dla złoża wydano koncesję eksploatacyjną (decyzja MOŚiZN nr 6/99 z dn. 22 lutego 1999 r.) której ważność wygasa w 2029 roku oraz utworzono Obszar i Teren górniczy „Dunino”.
- **Rzymówka zbiornik.** Złoże kruszywa naturalnego, którego tylko wschodnia, stosunkowo niewielka część leży w gminie Krotoszyce. Złoże nie jest eksploatowane jakkolwiek Urząd Wojewódzki w Legnicy wydał koncesję zezwalającą na jego eksploatację (decyzja z dn. 28.12.1998r., znak SR.IV.8514-26/91/98 z terminem ważności do 2034 roku).

Granice obszarów i terenów górniczych ustanowionych na terenie gminy Krotoszyce zostały pokazane na planszy uwarunkowań.

WNIOSKI:

Na terenie gminy ustanowiono dwa obszary i tereny górnicze:

- a) **Dunino** - Złoże surowców haloizytowych ,
 - b) **Rzymówka zbiornik.** Złoże kruszywa naturalnego
- dla których, zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym sporządza się miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

2.12. STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI

2.12.1. KOMUNIKACJA DROGOWA

Reforma administracji publicznej, która weszła w życie w dniu 1 stycznia 1999 r., objęła również administrację drogową. Wskutek wprowadzonych zmian oprócz autostrad powstały 4 kategorie dróg publicznych:

- a) drogi krajowe,
- b) drogi wojewódzkie,
- c) drogi powiatowe,
- d) drogi gminne.

Sieć drogowa gminy jest dobrze rozwinięta [PLAN ROZWOJU LOKALNEGO]. Teren gminy Krotoszyce łączy się z zewnętrznym układem komunikacyjnym regionu za pomocą sieci dróg powiatowych, drogi wojewódzkiej nr 364 i autostrady A-4. Drogi te stanowią ruszt komunikacyjny gminy, do którego dowiązane są drogi powiatowe i gminne obsługujące pozostałe miejscowości

na terenie objętym opracowaniem. Poniżej, w tabeli podano charakterystykę najważniejszych dróg utwardzonych prowadzących przez gminę.

Tabela 20. Charakterystyka systemu komunikacji drogowej na terenie opracowania. Obciążenie dróg podano na podstawie własnych, orientacyjnych badań ruchu w godzinach szczytu oraz średniodobowe według GPR 2005 (na drodze wojewódzkiej i krajowej).

Nr drogi	Relacja	Obsługiwane miejscowości	Natężenie ruchu pojazdów lekkich/ciężkich
A-4*	Wrocław-Legnica – Jędrzychowice (Granica Państwa)	bezpośrednio nie obsługuje	450/170 poj/h
3**	Jakuszyce – Legnica - Świnoujście	bezpośrednio nie obsługuje	600/150 poj/h
364**	Złotoryja - Legnica	bezpośrednio nie obsługuje	650/60 poj/h
2203D	Nowa Wieś Legnicka –Wilczyce	Nowa Wieś Legnicka, Złotniki, Prostynia, Dunino, Wilczyce	50 poj/h
2204D	Czerwony Kościół – droga nr 364	Czerwony Kościół	30 poj/h
2206D	Babin - Winnica – Słup	Babin, Kozice, Winnica	40 poj/h
2175D	Przybków - Małuszów	Złotniki, Kościelec, Wąrmętowice Sienkiewiczowskie	40 poj/h
2181D	Lipce – Pawłowice	nie obsługuje	sporadycznie
2190D	Wilczyce - Sichów	Wilczyce, Krotoszyce, Krajów	70 poj/h
2618D	Krotoszyce – Rzymówka - Kozów	Krotoszyce	40 poj/h

*) średniodobowe natężenie ruchu na podstawie Generalnego Pomiaru Ruchu w 2005 r.

**) natężenie ruchu pojazdów średnie dla pory dziennej na podstawie [KURPIEWSKI z zespołem 2007].

Administracyjnie drogami powiatowymi na terenie gminy Krotoszyce zarządza Zarząd Dróg Powiatowych w Legnicy. Wszystkie drogi powiatowe posiadają nawierzchnie utwardzone. Ponadto, nawierzchnią asfaltową pokryto część dróg rolniczych w południowo- zachodniej części gminy.

Trzon układu komunikacyjnego gminy Krotoszyce tworzą drogi gminne oraz drogi powiatowe, które umożliwiają dogodne połączenia komunikacyjne pomiędzy poszczególnymi miejscowościami.

Przez teren gminy przebiegają również drogi komunikacji kołowej o znaczeniu ponadgminnym i ponadregionalnym, należą do nich:

- autostrada A4 ,
- droga ekspresowa S-3 (faza projektowa),
- droga krajowa nr 3 (Zielona Góra – Legnica – Jelenia Góra),
- droga wojewódzka nr 364 (Legnica – Złotoryja – Lwówek Śląski – Gryfów Śląski),

jednakże ze względu na ich usytuowanie oraz charakter, dostęp do tych dróg z poziomu gminy jest ograniczony jedynie do wyznaczonych węzłów i zjazdów.

Autostrada

Przez teren gminy przebiega autostrada A-4, stanowiąca polski odcinek drogi międzynarodowej E40.

Autostrada A-4 łączy byłe polsko-niemieckie przejście graniczne Jędrzychowice/Ludwigsdorf z polsko-ukraińskim przejściem granicznym Korczowa/Krakowiec. Łączna długość kompletnej

autostrady, licząc po zakończeniu budowy pododcinków, planowanych do realizacji, wyniesie około 670km. Przez teren gminy Krotoszyce przebiega część pododcinka autostrady A-4 tj. Krzyżowa (Bolesawiec) – Krzywa – Legnica – Bielany Wrocławskie (Wrocław) km 79+657 - 88+759.

Po zakończonej w 2006 roku modernizacji, autostradę charakteryzują następujące parametry techniczne:

- klasa drogi: A
- ilość jezdni: 2
- szerokość pasa ruchu: 2x(2x3.75)m
- szerokość pasa rozdziału wraz z opaskami: 4.0 + 2x0.5m
- szerokość pasa awaryjnego: brak
- szerokość pasów włączeń i wyłączeń przy węzłach: 3.0m
- szerokość korony drogi: 24.0m
- skrajnia pionowa: 4.5m
- prędkość projektowa: 110 km/h
- obciążenie: do 115 kN/oś
- zasięg oddziaływania zanieczyszczeń emitowanych przez autostradę A-4:
 - strefa I – 20.0m – obszar oddziaływań ekstremalnych,
 - strefa II – 50.0m – strefa zagrożeń,
 - strefa III - 150.0m – strefa uciążliwości,

Połączenie dróg obsługujących teren gminy z autostradą A4, odbywa się poprzez drogę wojewódzką nr 364, której skrzyżowanie z autostradą A4 realizowane jest w postaci węzła częściowo bezkolizyjnego, z pełnym wyborem kierunku jazdy nazwanego „Węzeł Legnica”. Dla południowo-wschodniego regionu gminy, wygodniejszym punktem połączenia z autostradą A4 wydaje się być węzeł częściowo bezkolizyjny, z pełnym wyborem kierunku jazdy nazwany węzłem „Węzeł Legnickie Pole”.

Niezależnie w chwili obecnej trwają prace projektowe związane z inwestycją pod nazwą „Dostosowanie istniejącej autostrady A-4 na odcinku Wrocław – Krzywa i autostrady A-18 na odcinku Krzywa – Golinice do warunków autostrady płatnej wraz z dobudową trzeciego pasa ruchu i pasa awaryjnego a także budową i przebudową węzłów, obiektów inżynierskich, budową ogrodzeń i urządzeń ochrony środowiska. Na dzień dzisiejszy nie są znane parametry techniczne jakimi będzie się charakteryzować autostrada A-4 po zakończeniu wyżej opisanej inwestycji.

Droga ekspresowa S-3 (faza projektowa)

W związku z planowaną budową drogi ekspresowej S-3 relacji Świnoujście - Lubawka stanowiącej polski odcinek drogi międzynarodowej E65, na terenie gminy Krotoszyce powstanie odcinek tejże drogi o łącznej długości ok. 14,5 km. Droga ekspresowa S-3 stanowić będzie element Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego, który ma zadanie połączyć szlakami drogowymi Morze Bałtyckie z Morzem Adriatyckim, Czarnym i Egejskim.

Obecnie trwają roboty budowlane związane z budową ww. drogi na terenie województwa zachodniopomorskiego i lubuskiego, natomiast odcinek drogi S-3 przebiegający przez województwo dolnośląskie znajduje się w fazie projektowania. Budowa dolnośląskiego odcinka S-3 planowana jest na lata 2013÷2015.

Połączenie dróg obsługujących teren gminy z drogą ekspresową S-3 możliwe będzie przez drogi powiatowe: 2203 D, 2606 D oraz drogi gminne: 108464 D, 108461 D.

Droga krajowa DK-3

Droga krajowa nr 3 (DK3) zlokalizowana w zachodniej części Polski, na długości ok. 500 km przebiega południkowo przez województwa: zachodniopomorskie, lubuskie i dolnośląskie. Droga DK3 stanowi polską część międzynarodowej trasy E65 z Malmö w Szwecji do miejscowości Chania na Krecie. W północno-zachodniej części gminy Krotoszyce, zlokalizowany jest fragment (odcinek o długości ok. 1.3km) obwodnicy Legnicy, która to obwodnica znajduje się w ciągu drogi krajowej DK-3. Droga ta, na terenie gminy Krotoszyce, wyposażona jest w jedną dwukierunkową jezdnię o szerokości 12m (2 pasy ruchu o szerokości 3.5m oraz dwa pasy awaryjne o szerokości 2.5m).

Droga wojewódzka nr 364.

Centralną część gminy Krotoszyce przecina droga wojewódzka nr 364 relacji Gryfów Śląski-Legnica.

Na terenie gminy Krotoszyce przebiega odcinek ww. drogi w km 51+055÷56+400, łączący Złotoryję z Legnicą.

W czasie sporządzania studium, rozstrzygnięty został przetarg na przebudowę ww. odcinka drogi. Po wykonaniu przebudowy tj. w roku 2010, droga posiadać będzie następujące parametry techniczne:

- klasa drogi: Z
- prędkość projektowa: 90 km/h
- ilość jezdni: 1
- szerokość pasa ruchu: 3,25 m
- szerokość jezdni: 6,50 m
- szerokość pasa awaryjnego: brak
- szerokość pobocza gruntowego: 1,25 - 1,50
- obciążenie: do 100 kN

Połączenie dróg obsługujących teren gminy z drogą wojewódzką, realizowane jest za pomocą drogi powiatowej 2204D, która ma swój początek na skrzyżowaniu z drogą wojewódzką nr 364 na kierunku Krotoszyce - Ernestynów, następnie przebiega przez Wilczyce i biegnie do miejscowości Czerwony Kościół.

Drogi powiatowe.

Drogi powiatowe stanowią istotny element układu komunikacyjnego na terenie gminy Krotoszyce. Ze względu na usytuowanie drogi powiatowe stanowią swego rodzaju pętlę zawierającą w sobie prawie całe terytorium gminy. Stan większości dróg powiatowych zostawia wiele do życzenia. Znaczna część dróg wymaga gruntownego remontu i rozbudowy w celu spełniania wymogów określonych ustawowo.

Tabela 21. Wykaz dróg powiatowych znajdujących się na terenie gminy Krotoszyce:

Lp.	Numer drogi	Relacja
1	2175D	Złotniki – Kościelec – Warmątowice Sienkiewiczowskie
2	2190D	Krotoszyce – Krajów - Sichów
3	2203D	Nowa Wieś Legnicka – Złotniki – Prostynia – Dunino – Wilczyce – Czerwony Kościół
4	2204D	Droga wojewódzka 364 – Czerwony Kościół
5	2206D	Banin – Winnica - Słup
6	2618D	Krotoszyce – Rzymówka – granica gminy

Drogi gminne.

Na terenie gminy Krotoszyce znajduje się 15 dróg o nadanym statusie gminnych. Jednakże prawie cały teren gminy, pokryty jest siecią dróg dojazdowych i wewnętrznych, które również stanowią bardzo ważny element układu komunikacyjnego. Drogi te zapewniają możliwość dojazdu do posesji zabudowanych jak i pól uprawnych itp.

Tabela 22. Wykaz dróg gminnych znajdujących się na terenie gminy Krotoszyce:

Lp.	Numer drogi	Relacja
1	108451	Bielowice - Winnica
2	108452D	Babina - Kościelec
3	108453D	Czerwony Kościół – Pawłowice Małe
4	108454D	Dunino - Święciny
5	108455D	Janowice Duże - Dunino
6	108456D	Krajów – Krajów Górny
7.	108457D	Krajów - Winnica
8.	108496D	Krajów – Łażniki (gr. gminy)
9.	108458D	Prostynia - Kozice
10.	108459D	Prostynia - Babin
11.	108460D	Tyńczyk Legnicki – Warmątowice Sienkiewiczowskie
12.	108461D	Warmątowice Sienkiewiczowskie - Bielowice
13.	108462D	Winnica – Sichówek (gr. gminy)
14.	108463D	Kozice - Kościelec
15.	108464D	Kozice – Janowice - Krajów

Obsługa pasażerska.

Obsługę pasażerską w ramach terenów gminy zapewniają:

a) PKS Trans-Pol Sp. z o.o. z Legnicy na trasie:

Jawor – Krotoszyce – Legnica

Winnica- Krotoszyce – Legnica

Złotoryja – Wilczyce - Legnica

b) dwóch przewoźników prywatnych;

Do niedawna realizowana przez Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o.o. w Legnicy obsługa na linii nr 12, nr 19 i nr 22 zostały zlikwidowane.

Trasy rowerowe.

Z bazą komunikacyjną wiązą się również szlaki turystyczne. Na wyróżnienie zasługuje przede wszystkim „Szlak Bitwy nad Kaczawą” – rowerowa trasa turystyczna długości ok. 20 km posiadająca początek i zakończenie przy Muzeum Bitwy nad Kaczawą w Duninie.

W pozostałych miejscowościach na terenie gminy brak wydzielonych tras rowerowych.

Przez Gminę Krotoszyce przebiegają trzy szlaki dla turystyki pieszej oraz Europejski Szlak Cystersów, który swoim zasięgiem obejmuje miejscowości Kościelec, Warmatowice Sienkiewiczowskie i Winnicę.

Szczegółowy opis tras rowerowych w ramach rozdziału 2.4.2., str. 90 (Uwarunkowania – Opis obiektów i elementów zagospodarowania przestrzennego przedstawiających wartość kulturową w gminie Krotoszyce).

2.12.2. KOMUNIKACJA KOLEJOWA

Przez teren gminy Krotoszyce przebiega zelektryfikowana linia kolejowa nr 284 relacji Legnica – Marciszów. Linia kolejowa od roku 1996 jest wyłączona dla ruchu osobowego. Obecnie linia ta jest wykorzystywana do przewozów towarowych na odcinku z Marciszowa do Wojcieszowa Górnego jako bocznica dla kamieniołomów oraz na odcinku od Legnicy do Wilkowa Złotoryjskiego (przez Jerzmanice) w celu transportu kruszyw bazaltowych.

Z eksploatacji wyłączono także stacje kolejowe w Wilczycach i Pawłowicach Małych, dlatego też obsługa komunikacyjna gminy opiera się wyłącznie na komunikacji samochodowej.

2.12.3. KOMUNIKACJA WODNA

Na terenie gminy nie funkcjonuje ten rodzaj komunikacji.

Potencjalna możliwość wykorzystania cieków wodnych gminy Krotoszyce, t.j. rzeki Nysy Szalonej i rzek Kaczawa, do celów rekreacyjnych jest ograniczona ze względu na funkcjonujące na tej drugiej ujęcie wody pitnej. Niezależnie dość znaczne ograniczenia w użytkowaniu ww. cieków są skutkiem występowania stref ochronnych ujęcia wód powierzchniowych, które zajmują znaczne obszary gminy Krotoszyce.

WNIOSKI:

Brak jest przesłanek i wniosków, co do rozwoju komunikacji wodnej.

2.12.4. KOMUNIKACJA LOTNICZA

Na terenie gminy Krotoszyce brak jest portu lotniczego obsługującego ruch pasażerski i towarowy. Najbliższe lotnisko znajduje się w Legnicy, jednakże ze względu na jego zły stan techniczny zamknięte zostało dla ruchu powietrznego w 2009 roku. Obecnie, biorąc pod uwagę lokalizację terenu gminy, najbliższe czynne lotnisko obsługujące ruch towarowy i pasażerski znajduje się w odległości około 100km, na terenie miasta Wrocław – Port Lotniczy Wrocław S.A.

WNIOSKI:

Należy zapewnić jak najdogodniejsze połączenie komunikacyjne z lotniskiem we Wrocławiu.

2.12.5. ZAOPATRZENIE W WODĘ

System zaopatrzenia w wodę oparty jest na dwóch źródłach: wsie Złotniki, Babin, Kościelec, Warmatowice Sienkiewiczowskie, Bielowice, Tyńczyk Legnicki, Kozice, Janowice Duże, Prostynia zaopatrywane są z ujęć Zakładu Produkcji Wody w Legnicy, natomiast wsie Dunino, Krotoszyce, Krajów i Winnica z własnego ujęcia w Krotoszycach. Do zwodociągowania pozostają wsie: Wilczyce, Czerwony Kościół i Szymanowice. Długość sieci wodociągowej (bez przyłączy) w gminie wynosi 35,4 km, korzysta z niej 2297 osób, to jest 76% mieszkańców gminy [http://www.krotoszyce.pl, wgląd 19.X.2009].

Wschodnia część gminy zaopatrywana jest w wodę do spożycia z ujęcia powierzchniowego na rzece Kaczawie (km 33+800). Woda, po wstępnym uzdatnieniu w procesie sztucznej infiltracji, jest następnie uzdatniana w Zakładzie Uzdatniania Wody w Przybkowie zarządzanym przez do Legnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. Zakład posiada zdolność produkcji wody 103 000 m³/d. W ostatnich latach zapotrzebowanie na wodę kształtuje się w granicach 17 000 - 18 000 m³/d.

Decyzją Wojewody Legnickiego znak OŚ.III.6210-2/56/95 z dnia 28 sierpnia 1995 roku dla omawianego ujęcia wód z rzeki Kaczawy ustanowiono strefę ochrony bezpośredniej oraz strefy wewnętrzną i zewnętrzną ochrony pośredniej. Cała gminy Krotoszyce znajduje się w obrębie strefy ochrony pośredniej: zachodnia i środkowa części gminy w strefie wewnętrznej, część wschodnia natomiast – strefie zewnętrznej. Granice stref pokazano na mapie uwarunkowań. Strefa ochrony bezpośredniej ujęcia nie obejmuje gminy Krotoszyce.

Ujęcie wody w Krotoszycach funkcjonuje na podstawie pozwolenia wodnoprawnego wydanego przez Wojewodę Dolnośląskiego decyzją SR.III.6210/36/98 z dnia 15 maja 1998 roku, zmienioną dnia 12 października 2004 roku przez Starostę Legnickiego decyzją nr RS.6223/21/04. Jest to pozwolenie wydane dla Urzędu Gminy w Krotoszycach na pobór wody z ujęcia Krotoszyce o zatwierdzonych zasobach wód podziemnych w kategorii „B” z utworów czwartorzędowych w ilości 244,9 m³/d (max. 311,6 m³/d). Pozwolenie to udzielone zostało na czas do 30 grudnia 2018 roku. Przywołana decyzja ustanawia strefy ochrony bezpośredniej dla

poszczególnych studni w granicach istniejących ogrodzeń. Ponadto ustalono strefę ochrony pośredniej, której granice zaznaczono na mapie uwarunkowań.

W gminie obszary hydrograficzne tworzą dwie rzeki: Nysa Szalona i Kaczawa. Ujęcie wody pitnej, między innymi do celów zaopatrzenia i obsługi mieszkańców gminy znajduje się na rzece Kaczawa w Legnicy. Znaczne ograniczenie w możliwości potencjalnego wykorzystania obu cieków wodnych stanowi strefa ochronna ujęcia wód powierzchniowych, której zasięg pokrywa znaczną część terenu gminy Krotoszyce.

Działalność w zakresie zaopatrzenia w wodę dla części gminy Krotoszyce prowadzi Zakład Produkcji Wody w Legnicy, który jest również właścicielem infrastruktury wodociągowej, w tym obszarze gminy. Niezależnie części gminy obsługiwana jest z ujęcia własnego, zlokalizowanego w Krotoszycach.

Biorąc pod uwagę powyższe przyjąć należy, iż:

1) system zaopatrzenia w wodę gmin oparty jest na dwóch źródłach:

- a) wsie: Złotniki, Babin, Kościelec, Warmatowice Sienkiewiczowskie, Bielowice, Tyńczyk Legnicki, Kozice, Janowice Duże, Prostynia zaopatrywane są z ujęć Zakładu Produkcji Wody w Legnicy,
- b) wsie: Dunino, Krotoszyce, Krajów i Winnica z własnego ujęcia w Krotoszycach,

2) do sieci wodociągowej podłączonych jest 13 wsi,

3) długość sieci wodociągowej (bez przyłączy) w gminie wynosi około 35,4 km, korzysta z niej 2297 osób,

4) do zwodociągowania pozostają wsie: Wilczyce, Czerwony Kościół i Szymanowice.

Wschodnia część gminy zaopatrywana jest w wodę do spożycia z ujęcia powierzchniowego na rzece Kaczawie (km 33+800). Woda, po wstępnym uzdatnieniu w procesie sztucznej infiltracji, jest następnie uzdatniana w Zakładzie Uzdatniania Wody w Przybkowie zarządzanym przez do Legnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. Zakład posiada zdolność produkcji wody 103 000 m³/d. W ostatnich latach zapotrzebowanie na wodę kształtuje się w granicach 17 000 - 18 000 m³/d.

Decyzją Wojewody Legnickiego, znak OŚ.III.6210-2/56/95, z dnia 28 sierpnia 1995 roku, dla omawianego ujęcia wód z rzeki Kaczawy ustanowiono strefę ochrony bezpośredniej oraz strefy wewnętrzną i zewnętrzną ochrony pośredniej. Cała gminy Krotoszyce znajduje się w obrębie strefy ochrony pośredniej: zachodnia i środkowa części gminy w strefie wewnętrznej, część wschodnia natomiast – strefie zewnętrznej. Granice stref pokazane zostały szczegółowo na mapie stanowiącej załącznik graficzny do opracowania ekofizjograficznego, wykonanego na potrzeby niniejszego opracowania oraz w ramach załączników graficznych do niniejszej zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Krotoszyce. Strefa ochrony bezpośredniej ujęcia nie obejmuje gminy Krotoszyce.

Ujęcie wody w Krotoszycach funkcjonuje na podstawie pozwolenia wodnoprawnego wydanego przez Wojewodę Dolnośląskiego decyzją znak SR.III.6210/36/98, z dnia 15 maja 1998 roku, zmienioną dnia 12 października 2004 roku, przez Starostę Legnickiego decyzją Nr RS.6223/21/04. Jest to pozwolenie wydane dla Urzędu Gminy w Krotoszycach na pobór wody z ujęcia Krotoszyce.

WNIOSKI:

1. System zaopatrzenia w wodę oparty jest na dwóch źródłach: wsie Złotniki, Babin, Kościelec, Warmatowice Sienkiewiczowskie, Bielowice, Tyńczyk Legnicki, Kozice, Janowice Duże, Prostynia zaopatrywane są z ujęć Zakładu Produkcji Wody w Legnicy, natomiast wsie Dunino, Krotoszyce, Krajów i Winnica z własnego ujęcia w Krotoszycach. Do zwodociągowania pozostają wsie: Wilczyce, Czerwony Kościół i Szymanowice. Długość sieci wodociągowej (bez przyłączy) w gminie wynosi 35,4 km, korzysta z niej 2297 osób, to jest 76% mieszkańców gminy.
2. Cała gminy Krotoszyce znajduje się w obrębie strefy ochrony pośredniej ujęcia wody w Przybkowie: zachodnia i środkowa części gminy w strefie wewnętrznej, część wschodnia natomiast – strefie zewnętrznej. Strefa ochrony bezpośredniej ujęcia nie obejmuje gminy Krotoszyce.
3. Strefy ochronne ustanowiono również dla ujęcia wody w Krotoszycach. Obejmują one niezabudowane tereny położone bezpośrednio w sąsiedztwie ujęcia.

2.12.6. GOSPODARKA ŚCIEKOWA

Gmina Krotoszyce włączona jest do aglomeracji³¹ legnickiej (ustawa Prawo wodne, a w szczególności Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych - KPOŚK) o RLM=133500. Aglomerację tą obsługuje miejska oczyszczalnia ścieków w Legnicy.

System kanalizacji sanitarnej posiada 10 wsi położonych w środkowej i północnej części gminy: Krotoszyce, Dunino, Janowice Duże, Prostynia, Złotniki, Babin, Kościelec, Kozice, Tyńczyk Legnicki i Warmatowice Sienkiewiczowskie. W pozostałych zamieszkałych miejscowościach ścieki odprowadzane są do przydomowych osadników z których wywożone są beczkowozami do w/w oczyszczalni. W związku z powyższym istnieje pilna potrzeba budowy systemów kanalizacyjnych we wsiach, w których gospodarka ściekami na dzień dzisiejszy jest nie rozwiązana. Budowa wodociągów i kanalizacji sanitarnej planowana jest we wszystkich zamieszkałych miejscowościach gminy, które w chwili obecnej nie są wyposażone w w/w media. Tak więc, do skanalizowania pozostają wsie: Wilczyce, Czerwony Kościół, Krajów, Winnica, Bielowice i Szymanowice.

Długość sieci kanalizacji sanitarnej wynosi 31,8 km (bez przykanalików), korzysta z niej 1798 (60%) mieszkańców gminy [<http://www.krotoszyce.pl>, wgląd 19 X 2009].

Ścieki z terenu gminy Krotoszyce są odprowadzane poprzez sieć grawitacyjno - ciśnieniową do oczyszczalni miejskiej w Legnicy.

System kanalizacji sanitarnej na terenie gminy obejmuje dziesięć miejscowości położonych w środkowej i północnej części gminy: Krotoszyce, Dunino, Janowice Duże, Prostynia, Złotniki, Babin, Kościelec, Kozice, Tyńczyk Legnicki i Warmatowice Sienkiewiczowskie.

W pozostałych zamieszkałych miejscowościach ścieki odprowadzane są do przydomowych osadników z których wywożone są beczkowozami do w/w oczyszczalni. W związku z powyższym istnieje pilna potrzeba budowy systemów kanalizacyjnych we wsiach, w których gospodarka ściekami na dzień dzisiejszy jest nie rozwiązana. Budowa wodociągów i kanalizacji sanitarnej

³¹ Zgodnie z art. 43 ust 2 Prawa wodnego, aglomeracja oznacza teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków komunalnych.

planowana jest we wszystkich zamieszkałych miejscowościach gminy, które w chwili obecnej nie są wyposażone w w/w media. Tak więc, do skanalizowania pozostają wsie: Wilczyce, Czerwony Kościół, Krajów, Winnica, Pawłowice, Święciany, Bielowice i Szymanowice.

Gmina Krotoszyce włączona jest do aglomeracji legnickiej (ustawa Prawo wodne, a w szczególności Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych - KPOŚK) o RLM=133500. Aglomerację tą obsługuje miejska oczyszczalnia ścieków w Legnicy.

Długość sieci kanalizacji sanitarnej wynosi 31,8 km (bez przykanalików), korzysta z niej 1798 (60%) mieszkańców gminy. [<http://www.krotoszyce.pl>, wgląd 19 X 2009]

WNIOSKI:

1. Gmina Krotoszyce włączona jest do aglomeracji legnickiej, którą obsługuje miejska oczyszczalnia ścieków w Legnicy.
2. System kanalizacji sanitarnej posiada 10 wsi położonych w środkowej i północnej części gminy: Krotoszyce, Dunino, Janowice Duże, Prostynia, Złotniki, Babin, Kościelec, Kozice, Tyńczyk Legnicki i Warmatowice Sienkiewiczowskie. W pozostałych zamieszkałych miejscowościach istnieje pilna potrzeba budowy systemów kanalizacyjnych.

2.12.7. ZAOPATRZENIE W GAZ ZIEMNY

Zaopatrzenie w gaz ziemny realizowane jest za pośrednictwem dwóch stacji redukcyjno-pomiarowych I^o (w Szymanowicach i w Wilczycach), dzięki którym gaz posiadają następujące wsie: Czerwony Kościół, Wilczyce, Krotoszyce, Dunino, Krajów.

W pozostałych miejscowościach mieszkańcy zaopatrują się w gaz płynny (z butli).

Istniejące rezerwy pozwalają na przyłączenie wszystkich zainteresowanych odbiorców zlokalizowanych na terenie gminy. Istnieją też techniczne warunki doprowadzenia gazu do miejscowości zlokalizowanych w sąsiedztwie m. Legnicy, Szymonowic, Wilczycy.

Dla elementów sieci gazowej, zgodnie z odpowiednimi przepisami szczególnymi należy określić strefę ochronną wyznaczoną przez odległości podstawowe wg tabeli.

Tabela 23. Strefa ochronna dla elementów sieci gazowej.

Rodzaj obiektu terenowego	DN ≤ 300 PN 6,3MPa	DN ≤ 300 1,2 < PN ≤ 2,5 MPa	Licząc od gazociągu do
Miasta i zespoły wiejskich bud. mieszkalne o zwartej zabudowie	25m	20m	linii zwartej zabudowy
Budynki użyteczności publicznej	35m	25m	granicy terenu
Bud. mieszkalne zabudowy jedno- i wielorodzinnej	20m	20m	rzuty budynku
Wolnostojące budynki niemieszkalne	15m	15m	rzutu budynku
Zakłady przemysłowe	25m	20m	granicy terenu
Parkingi	20m	20m	granicy terenu

³² Zgodnie z art. 43 ust 2 Prawa wodnego, aglomeracja oznacza teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków komunalnych.

Strefa ochronna sieci gazowej, średniego ciśnienia których lokalizację pokazano na planie studium stanowi obszar, w którym operator sieci gazowej jest uprawniony do zapobiegania działalności mogącej mieć negatywny wpływ na jej trwałość i prawidłową eksploatację.

Ustala się obowiązek uzgodnienia z operatorem sieci gazowej lokalizacji obiektów wzdłuż strefy ochronnej oraz sposobu jej zagospodarowania. Powyższe gazociągi będą przez operatora sieci w niedalekiej przyszłości modernizowane i rozbudowywane na przedmiotowym terenie.

Niezależnie przez północno – wschodnią część gminy przebiega gazociąg przesyłowy podwyższonego średniego ciśnienia DN300 (PN1,6MPa) relacji Biernatki – Chościeszowice, dla której należy uwzględnić strefy ochronne, o których mowa w tabeli 23, s. 156.

2.12.8. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO

Z uwagi na brak centralnych urządzeń zaopatrujących mieszkańców w ciepło, gmina Krotoszyce posiada system gospodarki cieplnej rozproszony. Mieszkańcy gminy korzystają w przeważającej większości z indywidualnych źródeł ciepła, znajdujących się w poszczególnych gospodarstwach domowych (ogrzewanie piecowe lub łażowe co) opalanych drewnem lub węglem. Mieszkańcy korzystający z sieci gazowej używają gazu również do celów grzewczych.

2.12.9. ELEKTROENERGETYKA

Przez gminę z zachodu na wschód przebiega linia tranzytowa 400 kV oznaczona symbolem Mi-Cza 4-0-02, stanowiąca element składowy centralnego układu energetycznego. Przecina ona ciąg zabudowy Krotoszyc w północnej części wsi. Najbliższe do osi linii zabudowania mieszkalne znajdują się w odległości 40 m.

Przez obszar gminy przebiega również szereg linii wysokiego napięcia 110 kV wychodzących ze stacji 110/20 kV Pawłowice (poprzednia nazwa: R-9 w Pawłowicach Małych) łączących w/w stację ze stacjami GPZ w Prusicach, Raciborowicach, Paszowicach, Świebodzicach i Wrocławiu. Są to linie oznaczone symbolami:

- S-435 stacja 110/20kV Pawłowice – stacja 110/20kV Złotoryja,
- S-430 stacja 110/20kV Pawłowice – stacja 110/20kV Złotoryja,
- S-139 stacja 110/20kV Pawłowice – stacja 110/20kV Jawor,
- S-216 stacja 110/20kV Pawłowice - stacja 110/20kV Świebodzice,
- S-432 stacja 110/20kV Pawłowice - stacja 110/20kV Przybków,
- S-461 stacja 110/20kV Pawłowice - stacja 110/20kV Lubin,
- S-433 stacja 110/20kV Pawłowice – stacja 110/20kV Legnica,
- S-103 stacja 110/20kV Pawłowice – stacja 110/20kV Kąty Wrocławskie.

Elektroenergetyczna sieć przesyłowa:

Obecnie na terenie gminy Krotoszyce znajduje się elektroenergetyczna linia wysokiego napięcia sieci przesyłowej o napięciu 400 kV oznaczona symbolem Mi-Cza 4-0-02, stanowiąca element składowy centralnego układu energetycznego. Linia przebiega przez gminę z zachodu na wschód i przecina ona ciąg zabudowy Krotoszyc w północnej części miejscowości. Najbliższe do osi linii zabudowania mieszkalne znajdują się w odległości 40m.

Przewidywana jest budowa drugiego toru linii.

Elektroenergetyczna sieć dystrybucyjna:

Przez teren gminy przebiegają linie energetyczne napowietrzne o napięciu 110 kV wychodzących ze stacji R-9 w Pawłowicach Małych i łączących tą stację ze stacjami GPZ w Prusicach, Raciborowicach, Paszowicach, Świebodzicach i Wrocławiu. Są to linie oznaczone symbolami: S-435, S-430; S-139, S-216, S-432, S-461, S-433 i S-103. Przebieg tych linii nie koliduje z terenami zabudowanymi.

Tabela 24 . Linie energetyczne napowietrzne o napięciu 110kV

L.p.	Relacja linii	Nr linii	Napięcie [kV]
1	GPZ „Pawłowice” – S-103 stacja 110/20kV Pawłowice – stacja 110/20kV Kąty Wrocławskie	S-103	110
2	GPZ „Pawłowice” – S-439 stacja 110/20kV Pawłowice – stacja 110/20kV Jawor	S-139	110
3	GPZ „Pawłowice” – S-216 stacja 110/20kV Pawłowice – stacja 110/20kV Świebodzice	S-216	110
4	GPZ „Pawłowice” – S-430 stacja 110/20kV Pawłowice – stacja 110/20kV Złotoryja	S-430	110
5	GPZ „Pawłowice” – S-432 stacja 110/20kV Pawłowice – stacja 110/20kV Przybków	S-1432	110
6	GPZ „Pawłowice” – S-433 stacja 110/20kV Pawłowice – stacja 110/20kV Legnica	S-433	110
7	GPZ „Pawłowice” – S-435 stacja 110/20kV Pawłowice – stacja 110/20kV Złotoryja	S-435	110
8	GPZ „Pawłowice” – S-439 stacja 110/20kV Pawłowice – stacja 110/20kV Jawor	S-439	110
9	GPZ „Pawłowice” – S-461 stacja 110/20kV Pawłowice – stacja 110/20kV Lubin	S-451	110

Linie WN o napięciu 110kV rozprawdzają wysokie napięcie między poszczególnymi GPZ.

Linie energetyczne napowietrzne i kablowe średniego napięcia o napięciu 20kV

Linie te rozprawdzają średnie napięcie (SN) od GPZ do transformatorów 20/04kV na terenie poszczególnych miejscowości gminy.

Tabela 25. Linie energetyczne napowietrzne o napięciu 20kV

L.p.	Relacja linii	Nr linii	Napięcie [kV]
1	R-9 - GPZ Chojnów	741	20
2	R-9 - GPZ Chojnów	241	20
3	R-9 - GPZ Legnica	242	20

4	R-9 - GPZ Złotoryja	245	20
5	R-9 - GPZ Paszowice	246	20
6	R-9 - GPZ Jawor	247	20
7	R-9 - GPZ Złotoryja	249	20
8	R-9 - GPZ Legnica	251	20

Linie energetyczne napowietrzne i kablowe niskiego napięcia o napięciu 0,4kV

Linie te rozprowadzają niskie napięcie (nn) od transformatorów (stacji transformatorowych) do odbiorców energii 0,400/0,230kV na terenie poszczególnych miejscowości gminy.

Linie energetyczne napowietrzne i kablowe oświetleniowe o napięciu 0,4kV

Linie te rozprowadzają niskie napięcie (nn) – obwody oświetleniowe od szafek oświetleniowych na terenie gminy do linii opraw oświetlenia drogowego 0,400/0,230kV na terenie poszczególnych miejscowości gminy.

Stan obecny systemu zasilania w energię elektryczną.

Teren Krotoszyce i gminy Krotoszyce obsługiwany jest przez TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Legnicy.

Krotoszyce oraz jednostki osadnicze (wsie i przysiółki) zasilane są w energię elektryczną w układzie podstawowym i rezerwowym, siecią linii elektroenergetycznych napowietrznych oraz kablowych o napięciu roboczym 20kV.

Linie główne wyprowadzone są ze stacji elektroenergetycznej 110/20kV zlokalizowanej w Pawłowicach (GPZ „Pawłowice”).

W każdej miejscowości gminy zlokalizowane są stacje transformatorowe 20/0,4kV typu słupowego, wieżowego lub kontenerowego, zasilane z linii napowietrznych lub kablowych o napięciu 20kV. Linie te prowadzone są na konstrukcjach żelbetowych, w niewielkim zakresie stalowych lub drewnianych, linie kablowe w ziemi.

Pas **ograniczonego użytkowania** dla linii napowietrznej 110kV wynosi 2x15 metrów od skrajnych przewodów linii dla terenów zabudowanych oraz 2x10m od skrajnych przewodów linii dla terenów zalesionych lub przewidzianych do zalesienia. Natomiast dla linii napowietrznej 20kV pas **ograniczonego użytkowania** wynosi odpowiednio 2x10m od skrajnych przewodów linii dla terenów zabudowanych oraz 2x5,5m od skrajnych przewodów linii dla terenów zalesionych lub przewidzianych do zalesienia. W przypadku linii napowietrznych 0,4kV pas **ograniczonego użytkowania** wynosi 3m od skrajnych przewodów linii. Ponadto przez teren gminy przebiegają linie o napięciu 110kV (system dystrybucji i rozdziału energii). Zasilanie w energię elektryczną przy obecnych potrzebach miasta i gminy jest wystarczające. Stan techniczny sieci elektroenergetycznej WN, SN i NN można ocenić jako dobry. Infrastruktura energetyczna NN we wszystkich miejscowościach gminy jest dobrze rozwinięta, zapewniona jest ciągła dostawa energii elektrycznej do gospodarstw domowych, ośrodków administracji państwowej i samorządowej oraz na potrzeby zakładów wytwórczych i usługowych z wyłączeniem sytuacji awaryjnych takich jak - intensywne opady śniegu, wichury, itp., przy których występują uszkodzenia sieci dystrybucyjnych po stronie SN-20kV. Wszystkie jednostki osadnicze gminy posiadają oświetlenie.

2.12.10. TELEKOMUNIKACJA

Istniejący system przesyłu informacji i łączności w gminie Krotoszyce składa się z naziemnego układu sieci i urządzeń telekomunikacji, w tym sieci masztów bazowych telefonii komórkowej (lokalizacja istniejącego masztu- rejon Węzła Legnica – zjazd z autostrady A-4 w drogę wojewódzką nr 364).

Na terenie Gminy działa dwóch głównych operatorów telekomunikacyjnych:

- Telekomunikacja Polska S.A.
- Telefonía DIALOG S.A.

oraz:

- Przedsiębiorstwo Usług Specjalistycznych „Ektronik-System”
- „Blok-Net” Internet Service Provider
- „MAXIMA” Dariusz Szyszka
- „ITECOM” Sp. z o.o.
- „JUMBO – NET”

Operatorzy działający na terenie Gminy zapewniają szeroka gamę usług.

Są wśród nich usługi powszechne: telefoniczne, telefaksowe oraz specjalistyczne w dziedzinie transmisji danych, radiokomunikacji i dostępu do internetu. Jednak należy nadmienić, że obecnie na terenie gminy nie ma powszechnego i szybkiego dostępu do internetu

Mimo znacznego postępu w ostatnich latach system telekomunikacyjny w Gminie jest niewystarczająco rozwinięty.

2.12.11. GOSPODARKA ODPADAMI

Na terenie gminy Krotoszyce zlokalizowane jest jedno nieczynne składowisko odpadów komunalnych stałych w Janowicach Dużych, które wybudowano w 1988 roku. Zlokalizowane zostało na działce nr 102/2, w ramach obszaru po nieczynnym wyrobisku poeksploatacyjnym i przylegającym do niego nieużytku, przy drodze łączącej Janowice Duże z Krajowem, ok. 1,2 km od Janowic. Odpady deponowane są na pow. 0,80 ha, a całkowita pojemność składowiska wynosi 8 tys. m³. Obiekt na dzień dzisiejszy nie posiada uszczelnienia oraz drenażu wód odciekowych. Składowisko to zostało zamknięte od 1 stycznia 2006 r. z ustalonym obowiązkiem zakończenia rekultywacji do końca 2009 r. Aktualnie obiekt ten podlega naturalizacji (naturalnej sukcesji) i jest regularnie monitoringowany.

Obecnie odpady komunalne, z większości gospodarstw domowych wyposażonych w pojemniki na odpady stałe, odbierane przez cztery firmy wywozowe, dzięki którym trafiają na składowiska zlokalizowane poza gminą, w tym składowisko w: Legnicy, Pielgrzymce i Lubinie. W bieżącym roku wprowadzono w kilku miejscowościach częściową, selektywną zbiórkę odpadów plastikowych [Sprawozdania z realizacji Planu gospodarki odpadami dla gminy Krotoszyce].

Na terenie gminy Krotoszyce zlokalizowane jest składowisko przemysłowe „Pawłowice” w rejonie Pawłowic Małych. Na składowisko to przyjmowane są także odpady niebezpieczne. Użytkownikiem składowiska jest KGHM POLSKA MIEDŹ S.A., Oddział Huta Miedzi Legnica.

W większości deponowane są tu odpady z Huty Miedzi Legnica, Zakładów Mechanicznych LEGMET oraz Oddział Instytutu Metali Nieżelaznych Legnicy.

Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne z wydzielonymi kwaterami do składowania odpadów niebezpiecznych w Pawłowicach funkcjonuje od 1987r. wykorzystując nieczynne wyrobisko po eksploatacji żwiru. Położone jest w granicach obrębu Pawłowice Małe (działki 105/2 ,105/5). Obiekt ten leży w zachodniej części obszaru ograniczonego od południa linią PKP relacji Legnica-Złotoryja, od północy drogą lokalną pomiędzy zlikwidowanymi zabudowaniami Białki i Pawłowic, a od wschodu i zachodu odcinkami dróg lokalnych do w/w zlikwidowanych wsi.

Składowisko składa się z czterech części, o różnej funkcji i na różnym etapie ich funkcjonowania [CHYBIŃSKI i inni 2004]:

- część zachodnia-tzw.”stara”, wyłączona z eksploatacji 30 czerwca 1999 r. o powierzchni 7,10 ha; Dla tej części, w 2000 roku został opracowany projekt rekultywacji, zatwierdzony Decyzją Starosty Powiatowego w Legnicy nr RS. 6018-II-2/00 z dnia 24.11.2000 r.
- w obrębie zamkniętej „starej” części składowiska, trzykomorowe składowisko odpadów niebezpiecznych; Całkowita powierzchnia zabudowy trzech komór składowiska, z drogami, podjazdami i placami wewnętrznymi wynosi 5 733,5 m². Decyzją Starosty w Legnicy, składowisko zostało dopuszczone do użytkowania w marcu 2001 r.
- część wschodnia, przeznaczona do składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, bezpośrednio przylegająca do części zamkniętej, o łącznej powierzchni 9,4 ha; Składają się na nią dwie kwatery Nr 1 i Nr 2, oddane do użytkowania w lutym 1998 roku oraz teren przeznaczony pod budowę kwater Nr 3 i Nr 4, które będą realizowane po zapelnieniu kwater Nr 1 i Nr 2.

W rejonie składowiska prowadzony jest stały monitoring zanieczyszczeń gleb, wód powierzchniowych (p. Pawłówka) i podziemnych (9 piezometrów) [Informacje z KGHM - pismo z dn. 15 XII 2009 r.]

Podczas prac terenowych na terenie gminy zidentyfikowano kilka nielegalnych, z reguły niewielkich składowisk odpadów. Ich lokalizacją wskazano na mapie stanowiącej załącznik graficzny do opracowania ekofizjograficznego, wykonanego na potrzeby niniejszej zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. W większości są to miejsca składowania gruzu, któremu z reguły towarzyszą odpady wielkogabarytowe. Wśród gruzowisk zdarzają się także wyroby z materiałów azbestopodobnych (teren byłego poligonu). Największe takie składowisko znajduje się na terenie zlikwidowanej wsi Pawłowice Małe, przy czym nie jest to tylko gruz pochodzący z rozbiórki budynków nieistniejącej już wsi.

WNIOSKI:

Podczas prac terenowych na terenie gminy zidentyfikowano kilka nielegalnych, z reguły niewielkich składowisk odpadów.

2.12.12. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

Niekonwencjonalne źródła energii elektrycznej można podzielić na źródła odnawialne i nieodnawialne. Do odnawialnych źródeł energii elektrycznej należą: energia słoneczna, energia wiatru, wpływów morskich, fal morskich i energia ciepła oceanów, a do źródeł nieodnawialnych: wodor, energia magneto-hydro-dynamiczna. Energię wnętrza ziemi (geotermiczną) można zaliczyć do obu rodzajów źródeł: gejzery są źródłem nieodnawialnym, zaś energia gorących skał jest energia odnawialną.

Pomimo jednak powszechnej dostępności niekonwencjonalnych źródeł energii istnieje sporo ograniczeń determinujących możliwości ich wykorzystania, takich jak:

- technologiczne, ze względu na formę występowania i możliwości praktycznego wykorzystania (energia wiatrowa, słoneczna);
- ekonomiczne, związane z dużymi kosztami ich wykorzystania;
- techniczne, związane z możliwościami ich podłączenia do istniejących sieci energetycznych, a wynikające z rozproszonego ich występowania (energia wiatrowa, słoneczna);
- logistyczne, związane z możliwością zaspokojenia w surowce i kosztami ich dostarczenia (dot. głównie biomasy, ciepła geotermalnego głębokiego);
- infrastrukturalne, związane z możliwościami komunikacyjnymi, przesyłowymi;
- instytucjonalne, związane głównie z brakiem regulacji prawnych, jak i niezbędnej dokumentacji (planów przestrzennych zagospodarowania, planów zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepło);
- prawne – podstawową regulacją prawną mającą wpływ na rozwój energetyki niekonwencjonalnej w Polsce jest Ustawa Prawo Energetyczne i rozporządzenia wykonawcze do niej.

Mniej znane rodzaje energii (biomasa, biogaz, wody geotermalne) są bardziej nowoczesne, wymagają większych inwestycji, budzą także więcej wątpliwości co do ich usytuowania zarówno na terenie gminy jak i w bezpośrednim sąsiedztwie. Potencjalna zgoda na inwestycje jest tym większa im jej usytuowanie bardziej odległe od miejsca zamieszkania badanych. Bardziej akceptowane są inwestycje w najmniejszym stopniu ingerujące w środowisko (ogniwa słoneczne, przeznaczenie gruntów i nieużytków pod uprawę komponentów energetycznych). Znajomość, a tym samym zainteresowanie ofertami producentów urządzeń instalacji do pozyskiwania OZE jest niewielkie, najczęściej badani znają oferty dotyczące energii z drewna i solarnej.

Podstawowym aktem UE w zakresie źródeł odnawialnych jest Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych. W Dyrektywie tej założono osiągnięcie 20% udziału energii ze źródeł odnawialnych w ogólnym zużyciu energii w UE do 2020 roku. Dyrektywa wymaga przyjęcie przez każde państwo członkowskie krajowego planu działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych. W Polsce sprawy te reguluje ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 roku Prawo Energetyczne (Dz.U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625 z późniejszymi zmianami),

Odnawialne źródło energii, według definicji zawartej w art. 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku Prawo energetyczne (Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625 z późniejszymi zmianami), to źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego,

geotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu wysypiskowego, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych.

Aktualnie, na terenie gminy Krotoszyce nie jest prowadzona produkcja energii ze źródeł odnawialnych i alternatywnych. Poniżej za sporządzonym w 2006 roku studium pt. „Potencjał Dolnego Śląska w zakresie rozwoju alternatywnych źródeł energii” [<http://www.energia.dcz.t.wroc.pl> wgląd 04-02-2010] przeanalizowano lokalne zasoby energii odnawialnych na terenie gminy.

Energia wiatru

Energia użyteczna wiatru na wysokości 10 m nad gruntem w rejonie Legnicy wynosi 500-600 kWhm² na rok, a na wysokości 30 m. przekracza wartość 1000 kWhm² na rok, która uznawana jest za kryterium opłacalności budowy elektrowni wiatrowych [przytoczono za Lorenc 1992 w BLACHOWSKI 2005]. Szczegółowe badania wykonane w rejonie Winnicy przez Wilniewiczycę [2001]. Przez okres jednego roku (3 luty – 30 listopad 2001) badano tutaj parametry aerodynamiczne na wysokości 30 m. Z badań tych wynika, że maksymalna, średniodobowa prędkość wiatru osiągnęła tu wartość 13,7 m/s. Odnotowano tutaj tylko 9 dni z wiatrem silnym, przekraczającym 10 m/s oraz 131 dni z wiatrem mniejszym niż 4 m/s. Oznacza to, że przez ok. 60% dni badanego okresu prędkość wiatru była wystarczająco duża, by poruszyć łopaty turbin wiatrowych.

Energia geotermalna

Polska znajduje się w wyjątkowo korzystnych warunkach geologicznych, termicznych i geograficznych do wykorzystania energii geotermalnej dla potrzeb społecznych. Wynika to z tego, że niżowe tereny kraju stanowią część najbogatszej w Europie prowincji gazowo-ropno-geotermalnej. Zasoby wód geotermalnych można spotkać w skałach budujących przeważającą część naszego kraju. Na Dolnym Śląsku złoża geotermalne udokumentowano dotychczas tylko w Sudetach.

Potwierdzenie tego potencjału na terenie gminy Krotoszyce wymaga kosztownych badań hydrogeologicznych i geofizycznych. Koszt wykonania jednego zespołu otworów (dipola) sięga 10 mln PLN, nie licząc kosztów urządzeń na powierzchni (np. wymienników).

Istnieją potencjalne możliwości pozyskiwania ciepła w układach z pompą ciepła. Na terenie gminy nie wykorzystuje się tej metody.

Energia słoneczna

Możliwości wykorzystania energii promieniowania w polskich warunkach są zróżnicowane, z uwagi na bardzo specyficzne warunki klimatyczne związane z położeniem geograficznym Polski. Ma tu bowiem miejsce ścieranie się wpływu dwóch dużych i bardzo odmiennych mas powietrza: atlantyckiego i kontynentalnego. Średni okres nasłonecznienia dla Polski wynosi 1 600 godzin, przy czym maksymalna liczba godzin słonecznych w roku występuje nad morzem, a wartość minimalna na Dolnym Śląsku.

W polskich warunkach klimatycznych stosowanie urządzeń wykorzystujących energię słoneczną do produkcji energii elektrycznej w układach fotowoltaicznych, hybrydowych i podobnych nie jest opłacalne. Z punktu widzenia bilansu energetycznego gmin zastosowanie małych układów tego rodzaju nie ma znaczenia. Na przykład, w naszej strefie klimatycznej, koszt

produkcji energii elektrycznej w oparciu o zespół ogniw fotowoltaicznych może sięgać 4-7 zł/kWh, przy stosunkowo małej mocy urządzenia.

Znacznie bardziej opłacalne, dzięki całorocznemu stałemu zapotrzebowaniu, jest wykorzystanie energii słońca do ogrzania wody użytkowej. Koszty inwestycji dla czteroosobowej rodziny wynoszą w zależności od typu kolektorów słonecznych, a także producenta w granicach od 7000 zł do 15000 zł. Do produkcji ciepłej wody można zastosować z dużym powodzeniem kolektory płaskie. Dla czteroosobowej rodziny wystarczy 3 do 5 m² powierzchni kolektora.

Energia z biomasy

Biomasa to substancja organiczna powstająca w wyniku przetwarzania energii promieniowania słonecznego w procesie fotosyntezy. Do biomasy zalicza się:

- odpady powstające przy produkcji i przetwarzaniu produktów roślinnych,
- odpady komunalne i odchody zwierzęce z ferm hodowlanych,
- szybko rosnące rośliny hodowane w celach energetycznych na specjalnych plantacjach.

Wykorzystanie tych odpadów polega przede wszystkim na bezpośrednim ich spalaniu (drewno, słoma, siano, rośliny energetyczne) lub do produkcji biogazu (odpady organiczne, odchody zwierzęce). Pod względem energetycznym dwie tony biomasy równoważne są 1 tonie węgla kamiennego, jednak pod względem ekologicznym biomasa jest paliwem czystszy niż węgiel. Podczas spalania w odpowiednio zaprojektowanym do tego celu urządzeniu charakteryzuje się mniejszą emisją związków szkodliwych do atmosfery. Biomasa jest zatem bardziej przyjazna środowisku niż węgiel i jest odnawialna w procesie fotosyntezy [KUKLA i in., 2004].

Potencjał energetyczny drewna na terenie gminy Krotoszyce jest stosunkowo niewielki z uwagi na małą powierzchnię lasów. Nie prowadzi się też tutaj na większą skalę upraw drzewiastych roślin energetycznych. W gminie występuje natomiast nadprodukcja słomy, co wynika z niezbyt dużego jej zastosowania przy hodowli zwierząt gospodarskich. Z tego względu słomę należy uznać za znaczący surowiec energetyczny.

Użytki rolne stanowią niemal 81% powierzchni gminy. Najczęściej uprawiane są zboża. Można je w przynajmniej w części wykorzystać na cele energetyczne (słoma). Słoma, podobnie jak i siano mogą być wykorzystywane do produkcji ciepła, w specjalnie do tego przystosowanych instalacjach. Najlepszych biopaliw spośród zbóż dostarcza kukurydza, rzepak i żyto.

Elektrownie wodne

Kaczawa i Nysa Szalona przepływające przez teren gminy Krotoszyce nie są rzekami, które posiadają wystarczający potencjał energetyczny. Z tego względu rozwój energetyki wodnej na terenie gminy nie rokuje perspektyw.

Aktualnie, na terenie gminy Krotoszyce nie jest prowadzona produkcja energii ze źródeł odnawialnych i alternatywnych, takich jak energia słoneczna, ogniwa fotowoltaiczne, kolektory słoneczne, hydroenergia, geotermia, biomasa (plantacje), odpady komunalne. Odnotować należy jedynie pojedyncze gospodarstwa, które w ramach środków własnych i na własne potrzeby bytowe zaopatrzyły się w kolektory słoneczne czy elektrownie wiatrowe.

Tabela 26. Zestawienie wybranych głównych celów Strategii Lizbońskiej oraz miejsce województwa dolnośląskiego na drodze do osiągnięcia tych celów (dok.)

Główne cele Strategii Lizbońskiej (poziom regionalny)	Wskaźnik liczbowy- rok osiągnięcie celu zawartego w SL	Aktualny poziom wskaźnika w województwie dolnośląskim - opis stanu tego wskaźnika (dane z lat 2002-2003)
Wzrost produkcji energii elektrycznej pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych w ogólnej konsumpcji energii	Poziom 22% do roku 2010 (Goeteborg)	Obecny poziom w województwie dolnośląskim -wg analiz przeprowadzonych przez Departament Gospodarki Urzędu Marszałkowskiego wynosi 8%. Łącznie dla energii elektrycznej i ciepłej- 1,2%.

WNIOSKI:

- Większości dróg powiatowych, położonych w granicach administracyjnych gminy Krotoszyce, wymaga gruntownego remontu i rozbudowy, w celu spełniania wymogów określonych ustawowo.
- Brak dogodnej obsługi ruchu pasażerskiego (komunikacja kołowa, kolejowa) przede wszystkim na trasie Legnica gmina Krotoszyce, biorąc pod uwagę fakt, iż większa część mieszkańców dokonuje codziennych podróży do pracy i szkoły właśnie w tym kierunku.
- Brak wydzielonych tras rowerowych dających możliwość swobodnego ruchu rowerowego w ramach obszaru gminy, jak również w ramach terenów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie, przedstawiających wartości kulturowe, turystyczne czy rekreacyjne.
- Przydatność rzek gminy Krotoszyce dla celów rekreacyjnych jest ograniczona ze względu na ujęcie wody pitnej na Kaczawie w Legnicy. Niezależnie dość znaczne ograniczenia w użytkowaniu ww. cieków są skutkiem występowania stref ochronnych ujęcia wód powierzchniowych, które zajmują dość znaczne obszary gminy Krotoszyce.
- W ramach terenu gminy Krotoszyce zwodociągowania wymagają wsie: Wilczyce, Czerwony Kościół i Szymanowice.
- Budowy systemu kanalizacji ściekowej wymagają wsie: Wilczyce, Czerwony Kościół, Krajów, Winnica, Pawłowice, Świąciany, Bielowice i Szymanowice.
- Na terenie gminy nie ma powszechnego i szybkiego dostępu do Internetu.
- System telekomunikacyjny w gminie wymaga rozbudowy.

2.13. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Zestawienie poniższych dokumentów ukazuje zadania ponadlokalnych celów publicznych, jakie dotyczą terenu gminy Krotoszyce.

Gmina Krotoszyce należy do powiatu legnickiego, w którym **Legnica** jest znaczącym w skali regionu ośrodkiem przemysłowo – usługowym, jej węzłowa lokalizacja (skrzyżowanie pasm rozwojowych Trzeciego Paneuropejskiego Korytarza Transportowego i osi LGOM – Brama Lubawska) wpływa na jej dynamiczny rozwój i wyznacza jedną z najbardziej strategicznych pozycji w skali regionu.

Stąd też wywodzi się rola gminy Krotoszyce, jako ośrodka lokalnego o zasięgu obsługi w skali gminy. Dla gminy Krotoszyce przewidziano **funkcję usługową oraz obsługę rolnictwa**. Patrz. rozdział 1, str. 13-17.

1. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku

1) Cel nadrzędny określony w strategii brzmi :

Podniesienie poziomu życia mieszkańców Dolnego Śląska oraz poprawa konkurencyjności regionu przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju

2) Cele operacyjne to:

a) w sferze gospodarczej:

„Zbudowanie konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki Dolnego Śląska”. W ramach tak określonego celu zakłada się osiągnięcie wysokiego i stabilnego tempa wzrostu oraz rozwoju gospodarczego, jak również poprawę konkurencyjności Dolnego Śląska jako regionu atrakcyjnego do inwestowania i długookresowego prowadzenia innowacyjnej działalności gospodarczej, przy wykorzystaniu endogenicznych czynników rozwoju.

b) w sferze przestrzennej:

„Zwiększenie spójności przestrzennej i infrastrukturalnej regionu i jego integracja z europejskimi obszarami wzrostu”. W ramach tak określonego celu zakłada się stymulowanie i wzmacnianie integracji przestrzennej oraz infrastrukturalnej Dolnego Śląska z Polską i Unią Europejską oraz wewnątrz regionu, aktywną ochronę wartości przyrodniczych i kulturowych oraz kształtowanie środowiska przyrodniczego Dolnego Śląska w oparciu o zasady ekorozwoju.

c) w sferze społecznej :

„Rozwijanie solidarności społecznej oraz postaw obywatelskich twórczych i otwartych na świat”. W ramach tak określonego celu zakłada się stworzenie warunków do poprawy jakości życia, osiągnięcie wysokiego (w skali polskiej i europejskiej) poziomu zaspokojenia potrzeb społecznych w szczególności w obszarach: socjalnym, edukacyjnym, kulturowym i zdrowotnym.

2. Strategia Rozwoju Powiatu Legnickiego na lata 2002-2017

Zgodnie z przyjętą strategią powiat powinien wykorzystać łagodny klimat, barwną przyrodę i bogactwo dziedzictwa kulturowego, aby stworzyć region sprawnie i ekonomicznie współpracujący ze środowiskiem.

Rozwój gospodarczy będzie następować jako pochodna rozwoju przemysłu (z uwzględnieniem lokalizacji przy ważnych węzłach komunikacyjnych), handlu i usług (w tym rekreacji i turystyki), a przede intensywnego rozwoju rolnictwa.

1) Wyznaczony cel strategiczny to:

„Zrównoważony rozwój powiatu legnickiego to wynik przebudowy rolnictwa i przetwórstwa rolnego, wykorzystania aktywności społecznej w celu wzrostu poziomu życia jego mieszkańców”

2) Kierunki rozwoju gospodarczego:

- stworzenie sfery usług oraz zaplecza technicznego dla rolnictwa,
- budowa zakładów przetwórstwa spożywczego oraz warzywno-owocowego,
- zmiana struktury agrarnej rolnictwa,
- zmiana profilu rolnictwa na rolnictwo ekologiczne,
- rozwój małych i średnich firm, transfer technologii i innowacji-produkcja na eksport,
- wzrost eksportu produktów przemysłu tekstylnego i skórzanego,

- g) rozwój sieci usług podstawowych i około biznesowych,
- h) rozwój branży budowlanej,
- i) wprowadzenie recyklingu odpadów komunalnych,
- j) rozwój agroturystyki, turystyki rowerowej i konnej oraz rekreacji przyrodnej;

3. Zintegrowana koncepcja lokalizacji biznesu na terenie „Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego”

W wyżej wymienionym opracowaniu, zrealizowanym w roku 2005 przez Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne, gmina Krotoszyce została zaliczona do kategorii gmin z przeważającą funkcją rolniczą z możliwością wykorzystania atutu wynikającego z korzystnego położenia w stosunku do dużego ośrodka miejskiego i ważnych szlaków komunikacyjnych.

Ustalone cele:

1) strategiczny: wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej:

Na podstawie analiz sformułowano następujące cele operacyjne zmierzające do umocnienia legnickiego ośrodka rozwoju biznesu:

- a) wzmocnienie sieci powiązań komunikacyjnych,
- b) pozyskanie środków na wydatki inwestycyjne,
- c) wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców,
- d) zmniejszenie poziomu bezrobocia,
- e) poprawa wizerunku miast i gmin,
- f) przygotowanie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej i terenów mieszkaniowych,
- g) stymulowanie aktywności społecznej mieszkańców;

2) strategiczny: rozwój funkcji szczególnych umożliwiających wykorzystanie naturalnych predyspozycji:

3) cele operacyjne – funkcja rolnicza:

- a) ochrona kompleksów gleb wysokiej klasy,
- b) stworzenie systemu dystrybucji produktów rolnych;

4. Strategiczne cele rozwoju gminy Krotoszyce, określone w Planie Rozwoju Lokalnego gminy Krotoszyce na lata 2006 -2013, uchwalonym uchwałą nr XXIX/189/06 Rady Gminy Krotoszyce z dnia 24 lutego 2006r.

1) Podniesienie poziomu życia ludności gminy, poprzez:

- a) kontynuację budowy i przebudowy infrastruktury technicznej i społecznej,
- b) rozwój przedsiębiorczości,
- c) rozwój turystyki i agroturystyki;

2) Poprawa warunków pracy, poprzez:

- a) dostosowanie rolnictwa do gospodarki rynkowej,
- b) rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego,
- c) zmniejszenie bezrobocia;

3) Zwiększenie liczby mieszkańców poprzez wyznaczenie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe.

Tabela 27. Wykaz zadań inwestycyjnych planowanych do realizacji w gminie Krotoszyce w latach 2006-2013. Źródło: Plan Rozwoju Lokalnego gminy Krotoszyce na lata 2006 -2013

nazwa inwestycji	okres realizacji
Przebudowa dróg gminnych: Szymanowice - Legnica	2006
Krajów (drogi transportu rolniczego)	2006-2009
Kościelec – Tyńczyk Legnicki	2010
Janowice Duże – Krajów	2011
Dunino- Świąciany	2012
Warmatowice Sienk. – Bielowice	2009
Złotniki – Nowa Wieś Legnicka	2007
Wilczyce – Szymanowice	2013
drogi osiedlowe w Krotoszycach	2008
parking przy ośrodku zdrowia w Krotoszycach	2008
Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Krotoszycach	2007
Budowa sieci wodociągowej we wsiach: Wilczyce, Czerwony Kościół i Szymanowice	2007-2008
sieci tranzytowej Winnica - Bielowice	2009
Budowa kanalizacji sanitarnej we wsiach: Wilczyce , Czerwony Kościół , Krajów , Winnica Bielowice , Szymanowice	2007-2009
Budowa obiektów kubaturowych: budynek gimnazjum w Krotoszycach, remiza strażacka w Janowicach Dużych, adaptacja budynku dla potrzeb OSP Krotoszyce, komunalny budynek mieszkaniowy w Kościelcu.	2010 2012 2008 2013
Termomodernizacja budynków gminnych: Ośrodek Zdrowia w Krotoszycach Sala gimnastyczna w Krotoszycach Szkoła Podstawowa w Krotoszycach Szkoła Podstawowa w Kościelcu Urząd Gminy w Krotoszycach Gminny Ośrodek Kultury w Krotoszycach	2008 - 2010
Budowa sieci gazowej we wsiach: Złotniki, Prostynia, Babin, Kościelec, Tyńczyk Legnicki, Warmatowice, Kozice, Janowice Duże, Winnica, Szymanowice.	2010-2013
Rekultywacja Gminnego Wysypiska Odpadów w Janowicach Dużych	2006-2009
Remont zabezpieczający klasztor cystersów w Winnicy	2010
Regulacja potoku „Ciekąca” we wsi Krajów	2007-2009

WNIOSKI:

Realizacja działań o znaczeniu ponadlokalnym, w ramach obszaru gminy Krotoszyce winna przynieść określone wskaźniki osiągnięć i efektów tj.:

- 1) poprawę jakości dróg poprzez ich budowę i modernizację,
- 2) poprawę jakości środowiska naturalnego ze względu na zmniejszenie zrzutu nie oczyszczonych ścieków, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery,
- 3) rozszerzenie oferty w zakresie kultury, sportu i realizacji ze względu na modernizację i remont obiektów kultury,
- 4) poprawę bazy edukacyjnej dla młodzieży w związku z remontem i modernizacją obiektów szkolnych,
- 5) poprawa jakości bazy leczniczej i warunków ekonomicznych funkcjonowania ośrodka zdrowia i gabinetów lekarskich,
- 6) zwiększenie dostępności do bazy turystyczno-rekreacyjnej,
- 7) poprawę zdrowia mieszkańców poprzez budowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
- 8) tworzenie infrastruktury technicznej sprzyjającej rozwojowi małej i średniej przedsiębiorczości,
- 9) rozwój infrastruktury niezbędnej dla rozwoju mieszkalnictwa i stref gospodarczych